

การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3

โดย
นายวุฒิกรเดช สามงามยา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม แบบ 1.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3

โดย
นายวุฒิกรเดช สามงามยา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม แบบ 1.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE USE OF FORENSIC EVIDENCE IN DRUG CASES IN THE PROVINCIAL POLICE
REGION 3 AREAS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy FORENSIC SCIENCE AND CRIMINAL JUSTICE

Silpakorn University

Academic Year 2023

Copyright of Silpakorn University

60312901 : นิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม แบบ 1.1 ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต

คำสำคัญ : การใช้พยานหลักฐาน, นิติวิทยาศาสตร์, คดีอาเสพติด

นาย วุฒิกรเดช สามงามยา: การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาเสพติด ในเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก วรรัช วิชชวาณิชย์

งานวิจัยการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาเสพติด ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาเสพติด และเพื่อศึกษาปัญหาของการดำเนินคดีอาเสพติดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 3 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานสอบสวนที่ทำสำนวนคดีอาเสพติด สังกัดสถานีตำรวจภูธร ในพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 3 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มอย่างง่ายได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 297 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 14 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาเสพติด ผลวิจัยพบว่า

1. พนักงานสอบสวนที่ทำสำนวนคดีอาเสพติด สังกัดสถานีตำรวจภูธร ในพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 3 ส่วนมาก เป็นเพศชาย จำนวน 269 คน อายุ 31-40 ปี จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 84.84 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 241 คน มีความเชี่ยวชาญ 5-10 ปี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 62.96 ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาเสพติด ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 3 แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1)ปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ แนวทางการแก้ปัญหา รองลงมาคือแผนและนโยบายของหน่วยงาน ความเป็นสากลของกระบวนการยุติธรรม ภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และอันดับสุดท้ายคือปัญหาและอุปสรรค ตามลำดับ 2)ปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือด้านโอกาสด้านอำนาจหน้าที่ในการใช้พยานหลักฐาน รองลงมาคือ ด้านโอกาสด้านมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ ด้านโอกาสด้านกฎหมายที่

เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน ด้านโอกาสด้านการพัฒนาหน่วยงาน ด้านโอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน และอันดับสุดท้ายคือด้านโอกาสด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตามลำดับ 3) ปัจจัยการเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ด้านความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือควรเก็บวัตถุพยานไว้ให้ได้มากที่สุด เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลงได้ง่ายจะทำให้ยากต่อการกลับมาเก็บเพิ่มเติม รองลงมา การถ่ายภาพวัตถุพยาน ควรถ่ายทุกชิ้น ทั้งระยะไกล กลาง และใกล้ โดยมีการวางป้ายหมายเลขกำกับและอันดับสุดท้าย คือการเก็บพยานวัตถุอาวุธปืน ไม่ต้องนำเอากระสุนปืนที่อยู่ในแมกกาซีนออกเพียงแต่ให้กดเซฟปืน หรือลดนกปืนไว้ก็พอเพียงแล้วตามลำดับ

3. ปัญหาของการดำเนินคดีอาชญากรรมในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 3 พบว่า

3.1 บทบาทหน้าที่ของนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาชญากรรม ประกอบด้วย 1) หลักฐานการมีอาชญากรรมในร่างกาย 2) หลักฐานรอยนิ้วมือ 3) หลักฐาน DNA จากสถานที่เกิดเหตุ 4) ความสอดคล้องของบันทึกการจับกุมและแผนที่เกิดเหตุ 5) การตรวจสอบทางเคมีในที่เกิดเหตุ 6) ภาพถ่ายสถานที่เกิดเหตุในวันเกิดเหตุ

3.2 ปัจจัยภายนอกและภายในเกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาชญากรรม ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ระบบการปฏิบัติงาน ขาดแคลนความรู้ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุของบุคลากรที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง และ การใช้พยานหลักฐาน ประกอบด้วย 1) ปัญหาของการทำผิดขั้นตอนกฎหมายในขั้นตอนการจับกุม 2) ปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน 3) ปัญหาในชั้นพนักงานอัยการ 4) ปัญหาในการตรวจสอบหลักฐาน เกี่ยวกับอุปกรณ์สื่อสาร 5) ปัญหาความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาชญากรรม

60312901 : Major FORENSIC SCIENCE AND CRIMINAL JUSTICE

Keyword : Evidence, Forensic Science, Drug case

MR. Wuttikondet SAMNGAMYA : The Use of Forensic Evidence in Drug Cases in the Provincial Police Region 3 Areas Thesis advisor : Associate Professor Police Colonel Woratouch Witchuvanit

Research on the use of forensic evidence in drug cases in the area of the Provincial Police Region 3. The objective was to study the level of factors affecting the use of forensic evidence in drug cases. and to study the problems of drug prosecution in the Provincial Police Region 3. This research is a mixed method research consisting of quantitative research and qualitative research. The samples used in the research were investigators who filed drug cases. Under the Provincial Police Station in the area of the Provincial Police Region 3, the sample size was determined by simple random sampling. The sample size was 297 people. Data were analyzed by statistical methods, including percentage, mean and standard deviation. and in-depth interviews with 14 key informants by purposive selection to obtain information about the use of forensic evidence in drug cases. The results of the research revealed that:

1. Investigating officers who file drug cases Under the police station in the area of the Provincial Police Region 3, most of them are male, 269 people, 31-40 years old, 252 people, representing 84.84 percent. Bachelor's degree, 241 people with expertise 5-10 years, 187 people, representing 62.96 percent respectively.

2. The factors that affected the use of forensic evidence in drug cases in the Provincial Police Jurisdiction Region 3 were divided into 3 aspects: 1) The external and internal factor related to the use of forensic evidence overall was at a high level. When considering each aspect, the highest aspect was solution guidelines, followed by plan and policy of organization, internationalization of justice system, social, political, economic, and cultural aspects, and problems and obstacles, respectively. 2) The opportunity factor of the use of forensic evidence overall was at a high level. When considering each aspect, the highest aspect was opportunity for authoritative

use of evidence, followed by opportunity for evidence examination standard, legal opportunity related to the evidence, opportunity for organization development, opportunity to use evidence, and opportunity for development of science and technology, respectively. 3) For the factors of forensic evidence collection, the knowledge of forensic evidence collection overall was at a high level. When considering each aspect, the highest aspect was evidence should be kept as much as possible. It is because the crime scene is easily changed, it will be difficult to collect the evidence afterward. Secondly, every piece of material evidence should be taken photos with the number label, both at a far, middle, and near distance. Lastly, to collect firearm evidence, do not remove the bullet from the magazine, but lower the safety or the hammer.

3. The problems of drug prosecution in the Provincial Police Region 3 were as follows:

3.1 The role of forensic science in drug cases includes: 1) evidence of drugs present in the body; 2) fingerprint evidence; 3) DNA evidence from the scene; 4) consistency of arrest records and crime maps; 5) chemical investigations at the scene; and 6) crime scene photos at the time of occurrence.

3.2 The external and internal factors related to the use of forensic evidence in drug cases include personnel, budget, materials and equipment, operating systems, and lack of knowledge in keeping the crime scene of relevant and irrelevant persons. The problems of use of evidence consisted of 1) wrongly committing according to arrest procedures, 2) problems of gathering evidence in inquiry stage, 3) problems with prosecutor stage, 4) problems in reviewing evidence on communication equipment, 5) problems with knowledge about the collection of forensic evidence in drug cases.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ พ.ต.อ.วรรัช วิชชวานิชย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้โอกาสวิจัยได้เรียนรู้และเป็นแรงบันดาลใจให้ ผู้วิจัยมุ่งมั่นในการวิจัยจนบรรลุผลที่มุ่งหวัง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.ท. ดร.สฤชดี สืบพงษ์ศิริ ประธาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ พ.ต.อ.ดร.สหพัฒน์ หอมจันทร์,ดร.ศิริรัตน์ ชูสกุลเกรียง และ ดร.ศุภชัย ศุภลักษณ์นารี คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายในที่กรุณาเสียสละเวลาที่มีค่าให้ ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์จนทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความเมตตาอย่างสูงยิ่ง จากผู้เชี่ยวชาญดังรายนามในภาคผนวก ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนรู้จากประสบการณ์ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีได้ปรากฏในตำรา เป็นความประทับใจและความภาคภูมิใจที่จะอยู่ในความทรงจำตลอดไป ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงขอกราบ ขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โนตะวัน กำห่อม ที่ให้คำปรึกษาทางด้านสถิติในการวิจัย และการ วิจัยทางสังคมศาสตร์ครั้งนี้

สุดท้ายผลอันจะเป็นประโยชน์ความดีความงามทั้งปวง ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาวิทยานิพนธ์นี้ ขอมอบแด่ นายดาวเรือง สามงามยา บิดา และนางบาง สามงามยา มารดา และบูรพาจารย์ทุกท่านหาก มีข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้ด้วยความขอบคุณยิ่ง

วุฒิกิตติกรรมประกาศ สามงามยา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
คำถามของการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการสืบสวนทางนิติวิทยาศาสตร์.....	30
แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคการสืบสวน.....	47
แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด.....	61
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	115

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	131
ชั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการและการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research).....	131
ชั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์กรอบแนวคิดและสังเคราะห์วรรณกรรมที่ เกี่ยวข้อง.....	132
ชั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย	141
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	142
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะประชากรทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ วุฒิ ทางการศึกษา ความเชี่ยวชาญ.....	143
ตอนที่ 2 การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด.....	145
ตอนที่ 3 การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้เชี่ยวชาญ.....	167
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	184
สรุปผลการวิจัย.....	184
อภิปรายผลการวิจัย.....	194
ข้อเสนอแนะ	202
รายการอ้างอิง.....	205
ภาคผนวก.....	210
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์	211
ภาคผนวก ข ตารางดัชนีความสอดคล้อง IOC และค่าความเชื่อมั่น	235
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	262
ภาคผนวก ง ค่าสถิติ.....	266
ภาคผนวก จ เอกสารขอข้อมูลและหนังสือเชิญ.....	275
ประวัติผู้เขียน.....	277

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง พนักงานสอบสวนที่ทำสำนวนคดียาเสพติด สังกัดสถานีตำรวจภูธร ในพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 3.....	135
ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามเพศ.....	143
ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามอายุ.....	143
ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	144
ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามความเชี่ยวชาญ.....	144
ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ : โดยรวม	145
ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ : ด้านความเป็นสากลของกระบวนการยุติธรรม.....	146
ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ : ด้านสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม	147
ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ : ด้านแผนและนโยบายของหน่วยงาน	148
ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์: ด้านปัญหาและอุปสรรค.....	151
ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์: ด้านแนวทางการแก้ปัญหา.....	153
ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์: โดยรวม.....	154
ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์: ด้านโอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน	154

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้าน
นิติวิทยาศาสตร์: ด้านโอกาสด้านอำนาจหน้าที่ในการใช้พยานหลักฐาน 157

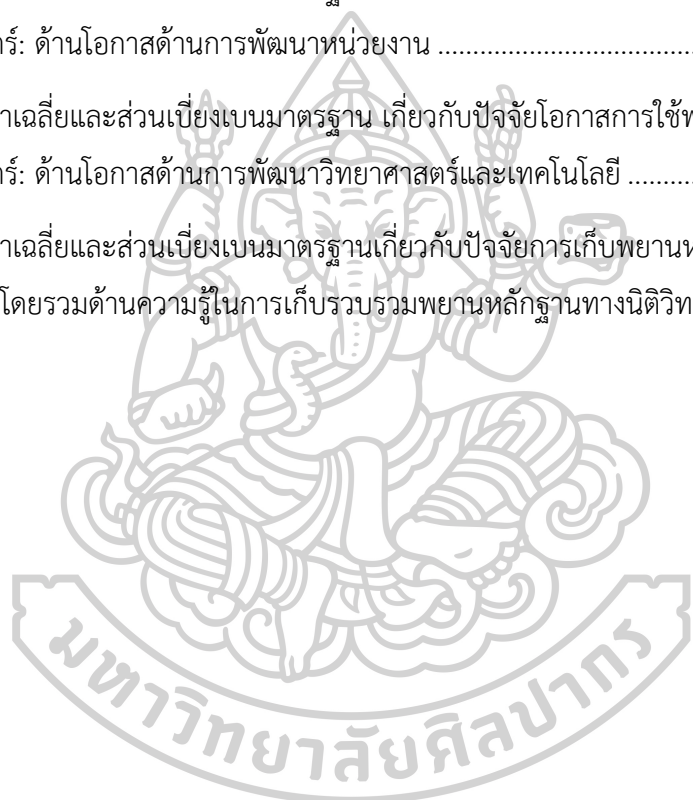
ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้าน
นิติวิทยาศาสตร์: ด้านโอกาสด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน 158

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้าน
นิติวิทยาศาสตร์: ด้านโอกาสด้านมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ 159

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้าน
นิติวิทยาศาสตร์: ด้านโอกาสด้านการพัฒนาหน่วยงาน 160

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้าน
นิติวิทยาศาสตร์: ด้านโอกาสด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 163

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยการเก็บพยานหลักฐานทางนิติ
วิทยาศาสตร์: โดยรวมด้านความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ 164

สารบัญรูปร่าง

หน้า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย 9

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสังคมหลักของประเทศไทยมาเป็นเวลานานแม้ว่ารัฐบาลในทุกยุคทุกสมัยจะมียุทธศาสตร์การป้องกันปัญหา ยาเสพติด แต่ปัญหา ยาเสพติดยังคงเพิ่มขึ้นในประเทศไทย และในอนาคตยังมีแนวโน้มรุนแรงและทวีความซับซ้อนมากขึ้น ปัญหา ยาเสพติดเป็นปัญหาที่เกิดจากผู้กระทำผิดในลักษณะต่าง ๆ กัน คือ ผู้ค้าหรือผู้จำหน่าย ผู้ผลิตและผู้เสพ ผู้ที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาจึงอาจมองการแก้ไขปัญหาในลักษณะเน้นไปในแนวทางที่ตนรับผิดชอบอยู่โดยตรง เช่น แพทย์ก็มุ่งถึงเรื่องการให้การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปรามจะแสวงหามาตรการ และวิธีการปราบปรามที่มีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ด้านการศึกษา จะเห็นด้านปัญหาสังคม อาจเห็นว่าวิธีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นแนวทางที่น่าจะแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งได้พิจารณานำไปดำเนินการแล้ว ในการควบคุมพืชเสพติดและส่งเสริมการปลูกพืชทดแทนสำหรับชาวไทยภูเขา เป็นต้น แม้ว่าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด จะได้ยอมรับความสำคัญของมาตรการต่าง ๆ ดังกล่าว และประมวลเข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นเครื่องมืออันมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดอันร้ายแรงก็ตาม ก็ไม่อาจมองข้ามความสำคัญของมาตรการกฎหมายที่บังคับใช้เพื่อการดำเนินคดี และการดำเนินคดีตามกฎหมายได้ทราบเท่าที่บุคคลบางจำพวก เช่น นายทุนผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย ยังมีบทบาทสำคัญ ในการก่อปัญหา ยาเสพติดให้แก่สังคมและประเทศชาติ (ไชยยศ เหมะรัชตะ และคณะ, 2526) อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดยังมีปัญหาข้อขัดข้องอยู่หลายประการ ในการที่จะระงับการแพร่ระบาดของยาเสพติด ตามรายงานการศึกษาของ (วีระพงษ์ บุญโญภาส, 2558) ในเรื่อง ปัญหาการบังคับใช้โทษปรับในคดียาเสพติด พบว่าในปัจจุบัน การบังคับใช้โทษปรับในคดียาเสพติด มีปัญหาความไม่ได้สัดส่วนของโทษปรับในคดียาเสพติด ซึ่งไม่มีการแบ่งแยกโทษสำหรับผู้ร้ายใหญ่ กับผู้ร้ายย่อยประกอบกับปัญหาความไม่สอดคล้องกันของโทษปรับในคดียาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดโทษจำคุกและปรับในกลุ่มผู้ลักลอบค้ายาเสพติด กรณีการนำมาตรการที่กำหนดให้ศาลต้องลงโทษปรับด้วยเสมอมาบังคับใช้ กรณีการลงโทษปรับน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำ กรณีการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดอีก รวมถึงกรณีการกำหนดอัตราโทษปรับในคดียาเสพติด นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการกำหนดโทษปรับเมื่อศาลลดโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติด ซึ่งศาลไม่สามารถกำหนดให้ลงโทษปรับด้วยได้ และปัญหาการบังคับโทษปรับในคดียาเสพติด ซึ่งไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่สามารถบรรลุเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการลงโทษในทางทรัพย์สิน กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดในมุมของการลงโทษจำเป็นต้องมีการปรับปรุงโทษปรับในคดียา

เสพติดให้มีความเหมาะสมได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด และปรับปรุงการบังคับโทษปรับในคดียาเสพติดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงให้รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน เพื่อให้กฎหมายยาเสพติดมีความสอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และสามารถระงับการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสังคมไทยได้ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

ความสำคัญและความจำเป็นในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมประเภท ยาเสพติด อันเป็นภัยร้ายแรงในปัจจุบัน เป็นปัญหาที่ท้าทายกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในปัจจุบันเป็นอย่างมาก เนื่องจากองค์กรที่ผลิตหรือค้ายาเสพติดมีการนำเทคโนโลยีเทคนิควิธีการสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือ มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและเป็นเครือข่าย มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบมาเป็นองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) ผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ก่อให้เกิดความเสียหายและผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคงของประเทศ ทำให้รัฐบาลในฐานะที่มีหน้าที่ต้องป้องกันและปราบปรามการแพร่กระจายของยาเสพติด จำเป็นต้องใช้มาตรการและกระบวนการใหม่ๆ เข้ามาร่วม เช่น กระบวนการยุติธรรม ได้เข้ามามีส่วนสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่กระบวนการสืบสวน จับกุม ผู้กระทำความผิด การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน การพิจารณาสั่งฟ้องคดี การนำพยานหลักฐานเข้าสืบเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิด จนศาลมีคำพิพากษา โดยเฉพาะการดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดรายสำคัญ รวมถึงการแสวงหาพยานหลักฐานในระหว่างการสืบสวนเพื่อพิสูจน์ความสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กรการดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติด จะใช้วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานโดยวิธีสืบสวนธรรมดาอาจไม่ได้ผล การใช้วิธีสืบสวนสอบสวนพิเศษ เช่น การดักฟัง (wiretapping) การใช้เจ้าหน้าที่อำพราง (undercover) การจัดส่งภายใต้ควบคุม (controlled delivery) มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการป้องกันปราบปรามและพิสูจน์การกระทำความผิดแม้ว่ามาตรการต่างๆ ที่กล่าวมาจะมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนแต่ก็เป็นมาตรการที่จำเป็นต้องใช้เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พยานหลักฐานที่ได้จากการใช้มาตรการต่างๆ ดังที่กล่าวมาก็สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาของศาลได้ มีมาตรการในการตรวจสอบและการควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าพนักงาน และหากเจ้าพนักงานมีการใช้มาตรการดังกล่าวไปในทางที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดให้ไว้ เจ้าพนักงานก็ต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย (มยุรา วิมลโลหการ, 2553)

ทั้งนี้จากรายงานประจำปี การดำเนินคดียาเสพติดประจำปี 2565 (สำนักงานปราบปรามยาเสพติด, 2561) มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนคดี และ ปริมาณยาเสพติดที่จับกุมได้ในแต่ละคดี โดย เขตอำนาจของตำรวจภูธรภาค 3 ครอบคลุม 8 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ และ ยโสธร มีการจับกุมและดำเนินคดีสูงสุดในปี 2561 ถึง ปี 2565 จำนวน 212,532 คดี แต่ยังมีปัญหาบางประการในการดำเนินคดีและ

ข้อกฎหมาย เช่น ปัญหาในการปฏิบัติงาน และการขัดกันของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 กับพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ซึ่งในต่างประเทศมีเรื่องการลดทอนความเป็นอาชญากรรมทางคดียาเสพติด (Decriminalization) เรื่องผู้เสพยาคือผู้ป่วยซึ่งอยู่ในหลักการและเหตุผล ของพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 แต่ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ถ้าจะทำโครงการแลกเปลี่ยนเข็ม หรือการบำบัดยาเสพติดด้วยสารทดแทนโดยการให้สารเมธาโดน (Methadone) ยังไม่สามารถทำได้รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์ลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (Drop in Center) ซึ่งในขณะนี้มีการดำเนินการอยู่แล้ว แต่การดำเนินการตามมาตรการทางเลือกเหล่านี้ ถ้าตำรวจเห็นต้องถูกจับ รวมถึงปัญหาอื่นๆ เกี่ยวกับคดียาเสพติดที่พบ

ปัญหาจากสำนักงานอัยการเกี่ยวกับการได้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนในเวลาทีกระชั้นชิด ในกรณีที่สำนวน การสอบสวนไม่ครบถ้วนสมบูรณ์จะไม่สามารถส่งเพิ่มเติมได้ กรณีดังกล่าวถ้าอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่าหลักฐานเพียงพอที่จะส่งฟ้องได้ อัยการจะดำเนินการส่งฟ้องไปก่อน ในส่วนของสำนวนการสอบสวนที่ยังไม่สมบูรณ์จะมีการประสานงานกับพนักงานสอบสวนในภายหลัง ซึ่งสำนวนการสอบสวนที่ไม่สมบูรณ์เกิดจากปัญหาเรื่องข้อเท็จจริงในบันทึกจับกุม คำให้การของผู้กล่าวหา และการสอบคำให้การในชั้นสอบสวนไม่ละเอียดเพียงพอ เมื่อมีการเบิกความในชั้นศาล ถ้าผู้ร่วมจับกุมหรือพยานให้รายละเอียดที่แตกต่างกัน ศาลอาจจะสงสัยว่าคำให้การหรือพยานเบิกความตรงกับข้อเท็จจริงหรือไม่ ซึ่งเป็นเหตุให้ศาลยกฟ้องได้ หรือข้อมูลในการใช้โทรศัพท์ในการติดต่อล่อซื้อกับผู้จำหน่าย บางครั้งในสำนวนการสอบสวน มีเฉพาะคำให้การของผู้จับกุมว่ามีการโทรศัพท์ติดต่อล่อซื้อ แต่ไม่มีข้อมูลประกอบคำให้การขัดท้อของผู้ต้องหา เมื่อมีการขัดท้อพนักงานสอบสวนจะดำเนินคดีกับผู้ถูกขัดท้อ ซึ่งในชั้นสอบสวนผู้ต้องหารับสารภาพ แต่ให้การปฏิเสธในชั้นศาล ทำให้ขาดพยานเชื่อมโยง ซึ่งเป็นเหตุให้ศาลยกฟ้องได้ ในการสืบจับในสำนวนสอบสวนอ้างว่ามีสายลับให้ข่าว โดยไม่มีพยานอื่น ศาลอาจจะถือเอาเหตุที่ว่าไม่สามารถนำสายลับมาเบิกความในศาลได้เป็นสาเหตุในการยกฟ้อง ในกรณีที่พยานอยู่ต่างจังหวัด หรืออยู่ในพื้นที่ห่างไกล อาจจะติดตามไม่ได้หรือไม่มีการรายงานผลการส่งหมาย ซึ่งถ้าเป็นการพิจารณาคดีต่อเนื่อง ถ้านำพยานมาเบิกความที่ศาลไม่ได้ 1-2 ครั้ง ศาลจะพิจารณาดัดพยาน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ศาลยกฟ้อง เนื่องจากอัยการโจทก์ไม่สามารถนำพยานมาเบิกความในศาลได้หรือศาลอาจไม่เชื่อคำเบิกความว่ามีพยานดังกล่าวจริง ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดด้วยแนวทางการประสานงานคดียาเสพติด พ.ศ. 2553 ให้พนักงานสอบสวนประสานงานกับพนักงานอัยการก่อนที่จะส่งสำนวน แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มีการประสานงานเท่าที่ควร ปัญหาในการขอคัดคำพิพากษาของศาล เมื่อศาลมีคำพิพากษา พนักงานอัยการจะทำการยื่นขอคัดหรือถ่ายสำเนาคำพิพากษาของศาล แต่ในทางปฏิบัติอาจจะต้องรอนานเป็นเดือน เพราะศาลยังไม่ได้พิมพ์คำ

พิพากษา ทำให้อัยการไม่สามารถพิจารณาได้ว่าจะอุทธรณ์หรือไม่ แต่ระยะเวลาในการอุทธรณ์นั้น เริ่มนับตั้งแต่วันที่ศาลอ่านคำพิพากษา ซึ่งทำให้อัยการต้องแก้ไขปัญหาด้วยการยื่นขอขยาย ระยะเวลาในการอุทธรณ์ และการที่จะแจ้งข้อหาสมคบจะต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2553) ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

สำนักงานอัยการสูงสุดได้ตระหนักถึงแนวทางและวิธีการในการพัฒนาให้การดำเนินคดียาเสพติด ของสำนักงานคดียาเสพติด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปีงบประมาณ 2554 ได้มีการจัดสรร งบประมาณในการศึกษาวิจัยเรื่องการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินคดียาเสพติดของสำนักงาน อัยการสูงสุด โดยมีวัตถุประสงค์ในการรวบรวมและวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดี ยาเสพติด และมีการศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะมาปฏิบัติงานในสำนักงานคดียาเสพติด เพื่อให้ ทันทต่อเหตุการณ์และมีการนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการติดตามการดำเนินงานคดียาเสพติด โดยคดียาเสพติดที่สำคัญที่มีการยกฟ้องนั้น สาเหตุหนึ่งมาจากพยานที่นำมาสืบเป็นพยานปัจจุบันที่เกิดขึ้นหลังการจับกุมเป็นส่วนใหญ่ และพยานต่างๆ ชัดกันเอง ศาลตั้งข้อสังเกตว่าคดีที่เป็นผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ ซึ่งเป็นคดีสำคัญทำไมจึงไม่มีข้อมูลเบื้องต้น และไม่สามารรถชี้ให้เห็นโครงสร้างเครือข่ายได้และทำให้การมีความขัดแย้งกันเอง ซึ่งสำนักงานอัยการมีคำแนะนำว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ การปฏิบัติตามระเบียบ การประสานงานอย่างเคร่งครัด ต้องมีการประสานงานตั้งแต่ขั้นตอนการเริ่มสอบสวน คือการให้ คำปรึกษาในเรื่องข้อกฎหมายพยานหลักฐาน จนกระทั่งการส่งสำนวนพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 บัญญัติให้พนักงานสอบสวนต้องนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายใน 48 ชั่วโมง เพื่อให้ศาลพิจารณามีคำสั่งส่งตัวผู้ต้องหาไปตรวจพิสูจน์การเสพ หรือการติดยาเสพติด แต่ในบางคดีศาลได้พิจารณายกคำร้องในกรณีที่ต้องหาปฏิเสธ หรือกรณีที่ต้องหาคัดค้านคำร้อง ซึ่งตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ไม่ได้ให้อำนาจศาลในการยกคำร้อง เพราะเป็นระบบบังคับบำบัด ซึ่งทำให้พนักงานสอบสวนไปดำเนินคดีอาญา และทำให้ผู้ต้องหาเสียสิทธิในการได้รับการฟื้นฟูศาลสามารถยกคำร้องได้ในกรณีเดียวคือ พบว่าผู้ต้องหามีความผิดฐานอื่น หรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก กรณีที่ศาลยกคำร้องในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่สมัครใจเข้ารับการฟื้นฟูต้องมีการทำความเข้าใจกับศาลว่า ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นการบังคับบำบัดนั้น ศาลมีหน้าที่ต้องส่งตัวผู้ต้องหาไปตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติด ถึงแม้ว่าผู้ต้องหาจะไม่สมัครใจเข้ารับการฟื้นฟู (สำนักงานอัยการสูงสุด, 2562)

ในการดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดโดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นการดำเนินคดีในระบบกล่าวหา เมื่อโจทก์เป็นผู้กล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำความผิด โจทก์มี “ภาระการพิสูจน์” ความผิดตาม

ข้อกล่าวหาที่อ้างตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84(1) ประกอบหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 (ฎีกาที่ 3146/2543) ฉะนั้นเมื่อโจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด หากจำเลยให้การปฏิเสธ หรือแม้จะไม่ให้การเลยก็ต้องถือว่าให้การปฏิเสธ โจทก์ต้องนำพยานหลักฐานมาสืบเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย ส่วนจำเลยก็มีสิทธินำพยานเข้าสืบแก้หรือหักล้างพยานโจทก์ แต่ไม่มีหน้าที่หรือภาระพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน ข้อที่แน่นอนตายตัวเสมอ ก็คือ โจทก์มีหน้าที่ต้องนำพยานหลักฐานเข้าสืบก่อนตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 174 เรียกว่า “หน้าที่นำสืบก่อน” แม้จำเลยจะให้การรับข้อเท็จจริงตามที่ฟ้องโจทก์ว่ากระทำการดังกล่าวจริง ในส่วนกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพว่าได้กระทำผิดตามที่ฟ้อง โดยหลักแล้วถือว่าเป็นการรับข้อเท็จจริงในศาลตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84(3) ประกอบหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 ศาลรับฟังข้อเท็จจริงได้โดยไม่ต้องอาศัยพยานหลักฐาน อย่างไรก็ตาม คำรับสารภาพในคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคหนึ่ง บัญญัติเงื่อนไขไว้เป็นพิเศษว่า หากมิใช่คดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ ซึ่งก็หมายความว่าข้อเท็จจริงยอมรับฟังยุติได้โดยไม่ต้องอาศัยพยานหลักฐาน แต่ถ้าศาลเห็นว่ามิเหตุควรต้องสืบพยานหลักฐานต่อไป เช่น ปรากฏจากรายงานของพนักงานคุมประพฤติว่าจำเลยอาจรับสมอ้างเป็นผู้กระทำความผิดแทนบุตรของตนเอง หรือแทนเจ้านายของตนเอง ศาลอาจสั่งให้โจทก์นำพยานหลักฐานเข้าสืบเพื่อพิสูจน์ความผิดอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด แต่ถ้าคดีที่รับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น เป็นหน้าที่ของโจทก์ที่ต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของจำเลยอยู่แล้ว เพียงแต่ไม่ต้องถึงขนาดโดยปราศจากข้อสงสัยอันสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิด เพียงแต่พิสูจน์จนกว่าศาลจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 (สพรัฐ กิติ ศุภการ, 2562)

ปัญหาเกิดจากการทำงานแยกส่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้มีปัญหาในการเชื่อมโยงข้อมูล เช่น เจ้าหน้าที่ชุดจับกุมเป็นเจ้าหน้าที่ชุดแรกที่ต้องสร้างความเป็นธรรม เพราะไม่มีใครรู้ว่าเกิดอะไรขึ้น เช่น จับกุมยาบ้าได้ 10,000 เม็ด แต่เสนอพนักงานสอบสวนว่าจับกุมยาบ้าได้แค่ 5,000 เม็ด ของกลางที่เหลือหายไปไหนไม่มีระบบการตรวจสอบหรือกำกับดูแล กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องที่ทางตำรวจ ต้องทำระบบการตรวจสอบ เช่น อาจจะต้องติดตั้งที่รถตำรวจ หรือกรณีที่พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 บัญญัติให้ศาลพิจารณาส่งตัวไปตรวจพิสูจน์นั้น ศาลไม่มีอำนาจในการพิจารณาว่าให้ส่งตัวไปตรวจพิสูจน์ที่ใด เพราะศาลไม่มีรายชื่อสถานที่ในการตรวจพิสูจน์ซึ่ง

ในทางปฏิบัติหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้ส่งตัวผู้ต้องหาไปเอง แต่ถึงแม้ว่าจะมีรายชื่อสถานที่ให้ศาลเลือกส่งตัวไปตรวจพิสูจน์แต่ถ้าสถานที่เหล่านั้นอยู่ในเรือนจำทั้งหมด ศาลก็ไม่มีทางเลือกอื่น หรือควรให้ตัดกระบวนการการตรวจสอบประวัติซึ่งต้องใช้เวลาานาน ให้เหลือเฉพาะการตรวจทางกายภาพ จับกุมเฉพาะความผิดซึ่งหน้า ถ้าตรวจเจอสารเสพติดค่อนำเข้ากระบวนการฟื้นฟู (กรมคุมประพฤติ, 2545) กรณีที่พนักงานสอบสวนจับตัวผู้ต้องหาโดยมีการตรวจปัสสาวะในเบื้องต้น จากนั้นส่งไปตรวจยืนยันผลอีกครั้งที่โรงพยาบาล ซึ่งใช้เวลาหลายวันเกิน 48 ชั่วโมง ตามที่กฎหมายบัญญัติเมื่อได้ผลยืนยันจากโรงพยาบาลว่าเป็นผู้เสพยาเสพติดจริง ตำรวจจะนำตัวผู้ต้องหามาส่งศาล ซึ่งศาลมองว่ากระบวนการการคุ้มครองสิทธิจะต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว แต่ตำรวจมองว่ามีความจำเป็นในการตรวจยืนยันเพื่อความแน่นอน หรือถ้าไม่มีพยานหลักฐานใดนำสืบว่าเกี่ยวข้องกับกระทำความผิด เช่น เป็นภรรยาหรือสามีอยู่ในบ้านเดียวกัน หรืออยู่ในรถคันเดียวกันจึงถูกจับมาด้วยโดยไม่มีหลักฐานอื่นที่เชื่อมโยงกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศาลอาจจะยกฟ้อง กรณีบันทึกการจับกุมแผนที่เกิดเหตุไม่สอดคล้องกับคำให้การของพยาน บางกรณีไม่ได้มีการไปซุ่มดูหรือการล่อซื้อ แต่เบิกความว่าไปซุ่มดูเมื่อศาลพิจารณาจากแผนที่ หรือนายฝ่ายจำเลยชักทำให้เชื่อว่าตรงที่ซุ่มดูไม่น่าจะมองเห็น จำเลย หรือไม่มีล่อซื้อ แต่สร้างระบบล่อซื้อขึ้นมา หรือการ ร่วมลงชื่อจับกุมมากกว่าชุดจับกุมจริง ศาลอาจจะยกฟ้องได้ กรณีโทษของคดียาเสพติด เช่น การแบ่งถือว่าเป็นการจำหน่าย และโทษในฐานการผลิต ซึ่งน่าจะหมายถึงการผลิตในโรงงาน แต่กรณีที่จำเลยมีกะละมังผสมยาเสพติด และมีเครื่องบีมมือที่สามารถบีมเม็ดยาได้ครั้งละ 10-20 เม็ด ก็โดนข้อหาผลิต กรณีการแบ่งเม็ดยาใส่หลอดกาแฟก็ถือว่าเป็นการแบ่งบรรจุซึ่งมีโทษเท่ากับข้อหาผลิต การนำเข้า ส่งออกยาเสพติดที่น่าจะหมายถึงการนำเข้า ส่งออกยาเสพติดเป็นจำนวนมาก แต่การไปซื้อยาบ้ามาจากฝั่งประเทศเพื่อนบ้านเพื่อนำมาเสพเอง 10-20 เม็ด ถ้าโดนจับที่ด่านก็ถือว่ามีความผิดฐานการนำเข้าส่งออกยาเสพติด สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาว่าเป็นการลงโทษที่สมมูลกับความผิดหรือไม่ จากปัญหาในการดำเนินคดีที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาคดียาเสพติด และการดำเนินคดีอาญาในเขตตำรวจภูธรภาค 3 และศึกษาแนวทางการนำหลักนิติวิทยาศาสตร์มาสนับสนุนการดำเนินคดียาเสพติดในเขตอำนาจตำรวจภูธรภาค 3 เพื่อให้ความยุติธรรม ชัดเจนในการดำเนินคดีแก่ทุกฝ่าย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3
2. เพื่อศึกษาปัญหาของการดำเนินคดียาเสพติดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 3

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 3 มีแนวโน้มทางข้อกฎหมายจะถูกนำมาบังคับใช้ในกระบวนการยุติธรรมได้จริงมากขึ้น

คำถามของการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 3 ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง
2. ปัญหาของการดำเนินคดียาเสพติดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 3 มีปัญหาอะไรบ้าง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัย การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 3 ครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (mixed Method Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เป็นการวิจัยเอกสาร (Document Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายและเป็นการถอดบทสัมภาษณ์จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth interview) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นบทเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยการนำความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์มาในคดียาเสพติด เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน

1.1 ศึกษาจากเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ได้แก่ แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการนำพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด

1.2 ศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาในอดีตจนถึงปัจจุบันในรายละเอียดของการใช้พยานหลักฐานนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522, ประมวลกฎหมายยาเสพติด, พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2564, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายอาญาที่มีการเผยแพร่โดยศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารศาลฎีกาผ่านระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้อง และคำวินิจฉัยศาลฎีกา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 ถึงปัจจุบัน

1.3 การศึกษาแนวทางการนำพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้บังคับในการพิจารณาคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดให้เป็นไปตามกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด , พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2564, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายอาญา สำหรับองค์กรของตำรวจ, องค์กรทนายความ, องค์กรอัยการ, องค์กรของศาลยุติธรรม และองค์กรราชทัณฑ์ในอนาคต โดยทำการศึกษาปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในต่อการนำพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม ปัญหาและอุปสรรคในการใช้พยานหลักฐานในคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด แนวทางแก้ไขปัญหาข้อเสนอแนะและยุทธศาสตร์การใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการพิจารณาคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ที่มีโอกาสจะพัฒนาให้เกิดขึ้นจริงได้ในอนาคต มีขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือพนักงานสอบสวนที่ทำสำนวนคดียาเสพติด สังกัดสถานีตำรวจภูธร ในพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 3 ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอำนาจเจริญ และ จังหวัดยโสธร จำนวน 8 สถานีตำรวจ ในปี 2565 จำนวน 1,281 คน (กองบังคับการกฎหมายและคดีตำรวจภูธรภาค 3 ปี.2565)

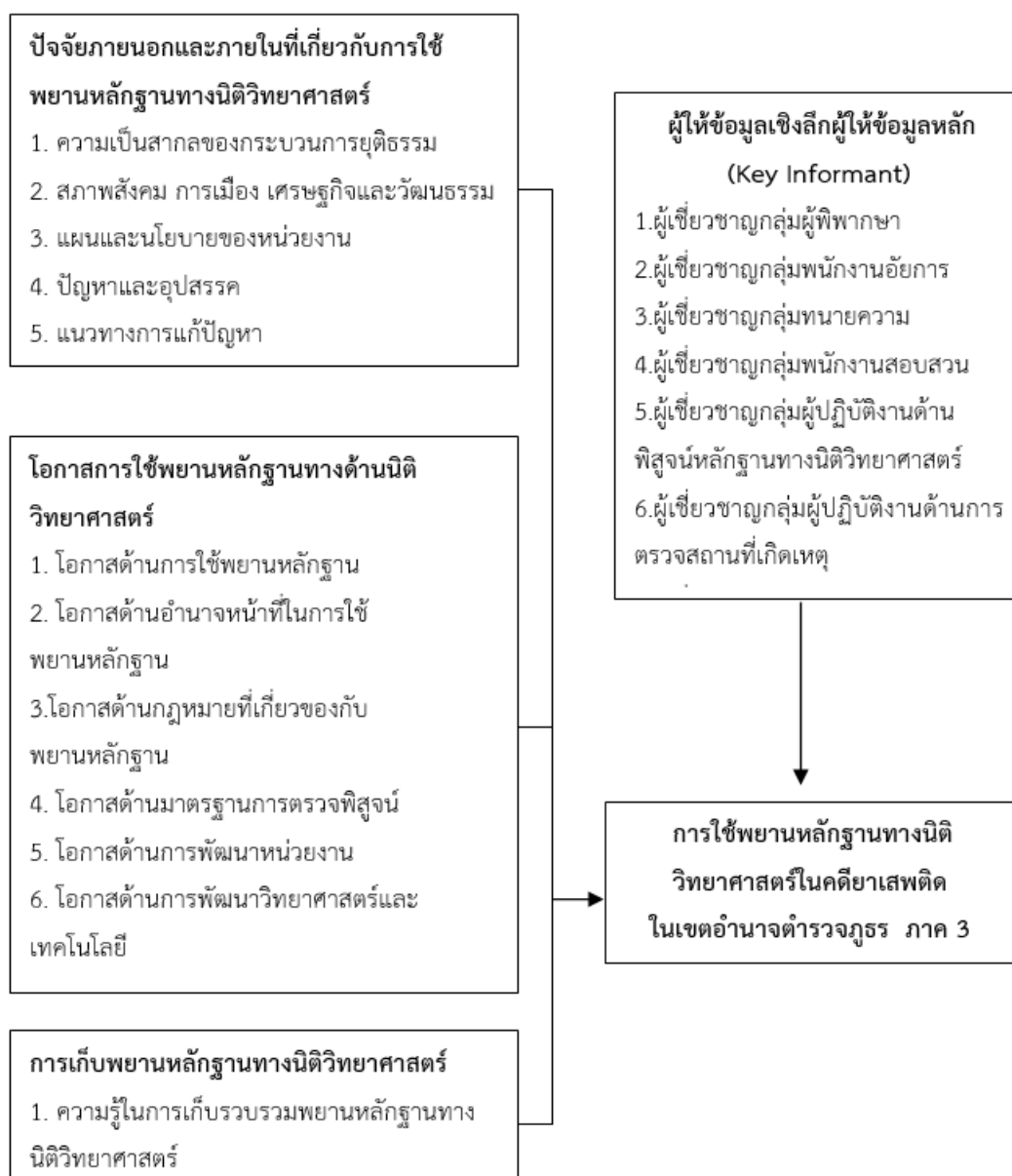
2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานสอบสวนที่ทำสำนวนคดียาเสพติด สังกัดสถานีตำรวจภูธร ในพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 3 ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอำนาจเจริญ และ จังหวัดยโสธร จำนวน 8 สถานีตำรวจ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มอย่างง่ายใช้สูตรของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan , 1970 : 607- 610 อ้างอิงใน, (ในตะวัน กำหอม) 2559:42) จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 297 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

กำหนดขอบเขตด้านระยะเวลาที่จะศึกษาเรื่อง การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 3 โดยผู้ทำการวิจัยตั้งแต่ เดือน มกราคม 2565-มีนาคม 2566

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 3 ซึ่งผู้วิจัยศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์, โอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์, การเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ นำมาสังเคราะห์แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใดที่สามารถพิสูจน์และสนับสนุนข้อเท็จจริงที่คู่ความนำมากล่าวอ้างในคดี โดยมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับคดี อันนำมาซึ่งการพิสูจน์ความผิด ความบริสุทธิ์ และความยุติธรรมชั้นตำรวจชั้นนายความ ในชั้นอัยการ และในชั้นศาลได้

นิติวิทยาศาสตร์ หมายถึง การประยุกต์ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เข้ามาคลี่คลายปัญหาทางกฎหมายในการพิสูจน์เอกลักษณ์ของวัตถุและบุคคล เพื่อประกอบสำนวนให้รูปคดีเป็นไปตามข้อกฎหมายนิติวิทยาศาสตร์เป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาการด้านต่าง ๆ ผสมผสานเข้ากับการบังคับใช้ทางกฎหมาย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถอำนวยความยุติธรรมให้กับผู้เสียหาย และผู้ต้องหาได้เป็นอย่างดี ซึ่งพยานหลักฐานเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถใช้ยืนยันข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์แต่ละ กรณีได้เป็นอย่างดี หากเราเข้าใจถึงความสำคัญของพยานหลักฐานเหล่านี้ และมีทักษะการสังเกตบนหลักการที่ถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์ก็จะเป็นประโยชน์กับเราต่อไป

พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ หมายถึง พยานหลักฐานที่ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์นำมาประยุกต์ใช้เพื่อคลี่คลายปัญหาทางกฎหมาย โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์นี้มาจากคำว่า Scientific Methods ซึ่งอาจจะได้มาจากวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (Natural Science) หรือ วิชาการแพทย์ และเทคโนโลยีต่างๆ รวมทั้งจากสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่ถือว่ามีคุณค่าและน่าเชื่อถือเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้

ยาเสพติด หมายความว่า สารเคมี พิษ หรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพแล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยามีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลงให้รวมถึงสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำราที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่ตามกฎหมายว่าด้วยยา

เขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 3 หมายความว่า พนักงานสอบสวนที่ทำสำนวนคดียาเสพติด สังกัดสถานีตำรวจภูธร ในพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 3 ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอำนาจเจริญ และ จังหวัดยโสธร จำนวน 8 สถานีตำรวจ ในปี 2565 จำนวน 1,281 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ หมายความว่า ความเป็นสากลของกระบวนการยุติธรรม สภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม แผนและนโยบายของหน่วยงาน ปัญหาและอุปสรรค แนวทางการแก้ปัญหา

โอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ หมายถึง โอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน โอกาสด้านอำนาจหน้าที่ในการใช้พยานหลักฐาน โอกาสด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน โอกาสด้านมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ โอกาสด้านการพัฒนาหน่วยงาน โอกาสด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ หมายถึง พยานหลักฐานที่ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์นำมาประยุกต์ใช้เพื่อคลี่คลายปัญหาทางกฎหมาย โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์นี้มาจากคำว่า Scientific Methods ซึ่งอาจจะได้มาจากวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (Natural Science) หรือวิชาการแพทย์ และเทคโนโลยีต่างๆ รวมทั้งจากสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่ถือว่ามีความค่าและน่าเชื่อถือเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาชญากรรม ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 3
2. ทราบปัญหาของการดำเนินคดีอาชญากรรมในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 3 เข้าใจขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
3. นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและกำหนดมาตรการในการปฏิบัติงานการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาชญากรรม ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 3 ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธร ภาค 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ จากเอกสาร บทความ วารสาร หนังสือ และ งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์
2. แนวคิดเกี่ยวกับการสืบสวนทางนิติวิทยาศาสตร์
3. แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคการสืบสวน
4. แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ความหมายของพยานหลักฐาน

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่สามารถใช้พิสูจน์ได้ว่าการกระทำผิดเกิดขึ้น ใช้บอกได้ว่าใครเป็นผู้กระทำความผิดและสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำความผิดเข้ากับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้ พยานหลักฐานจึงประกอบด้วย พยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ (สมภพ เองสมบูรณ์, 2551)

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใดที่สามารถจับต้องได้ตามกฎหมาย และเป็นสิ่งที่สามารถนำเสนอในชั้นศาลเพื่อพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงในคดีได้ ส่วนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 266 ได้ให้ความหมายของพยานหลักฐาน คือ พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ตลอดจนหลักฐานอื่น ๆ ซึ่งจะใช้เป็นเครื่องพิสูจน์การกระทำผิดได้ เช่น บุคคลผู้รู้เห็นพฤติกรรมการกระทำความผิดของคนร้าย ถือว่าเป็นพยานบุคคล ส่วนเอกสารต่าง ๆ ที่ได้กระทำขึ้นโดยชอบหรือมิชอบด้วยกฎหมายก็ดี และกระทำขึ้นโดยผู้ร้ายหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ตาม ถือเป็นพยานเอกสาร ส่วนวัตถุต่างๆ ที่คนร้ายใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดซึ่งตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุ ถือเป็นพยานวัตถุหรือวัตถุพยาน (สฤชต์ สืบพงษ์ศิริ, 2546)

อาจกล่าวได้ว่าพยานหลักฐานหมายถึง สิ่งใด ๆ ที่สามารถใช้พิสูจน์ได้ว่าการกระทำผิดเกิดขึ้น ใช้บอกได้ว่าใครเป็นผู้กระทำความผิด และสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำความผิดเข้ากับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้ พยานหลักฐานจึงประกอบด้วย พยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

“พยานวัตถุ พยานเอกสาร และพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อาจเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นว่าด้วยการสืบพยาน”

ประเภทของพยานหลักฐาน

พยานหลักฐานแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ (สันติ สุขวัจน์, 2550)

1. พยานโดยตรง (DIRECT EVIDENCE) ได้แก่ ประจักษ์พยาน ซึ่งเป็นผู้ที่เห็น ได้ยิน หรือทราบข้อความเกี่ยวกับเรื่องที่จะให้การเป็นพยานนั้นมาด้วยตนเองโดยตรง โดยอาจารย์รู้ด้วยประสาทตา หู จมูก สัมผัส หรือลิ้มรส ไม่ใช่ได้ยินได้ฟังมาจากผู้อื่นอีกทอดหนึ่ง

2. พยานแวดล้อม (CIRCUMSTANTION EVIDENCE) หรือพยานบอกเล่า เป็นพยานที่ไม่ได้รู้เห็นเหตุการณ์ด้วยตนเอง แต่ได้ยินมาจากผู้อื่น พยานประเภทนี้เป็นพยานที่ใช้ในการประกอบการสืบสวนสอบสวนเท่านั้น เพราะการบอกเล่าข้อเท็จจริงต่อ ๆ กันมา ย่อมทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปจากความเป็นจริงได้

3. พยานที่แท้จริง (REAL EVIDENCE) ได้แก่ พยานวัตถุที่มีความชัดเจนในตัวเอง เป็นพยานหลักฐานที่มีความสำคัญที่สุด และสามารถนำมาใช้เพื่อยืนยันการกระทำผิดในคดีนั้น ๆ ได้โดยตรง หรือนำไปเชื่อมโยงเกี่ยวพันกับคดีได้ เช่น อาวุธ คราบโลหิต คราบอสุจิ เส้นผม เส้นขนรอยลายนิ้วมือ เส้นใยผ้า เป็นต้น

ก่อนนี้การสืบสวนสอบสวนในคดีอาญาจะอาศัยประจักษ์พยานเป็นหลัก แต่พยานประเภทนี้บางครั้งอาจให้การเป็นเท็จอันเนื่องมาจากการถูกชักจูง ช่มชู้ หลอกลวง หรือรับสินบน และในบางคดีเกิดเหตุในที่เปลี่ยวหรือในที่มืด ไม่มีพยานรู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคดีนั้นก็ยากในการสืบสวนสอบสวนตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ ต่อมาได้มีการนำเอาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม เช่น นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) นิติเวชศาสตร์ (Forensic Medicine) นิติวิศวกรรมศาสตร์ (Forensic Engineering) นิติทันตวิทยา (Forensic Odontology) นิติมานุษยวิทยา (Forensic Anthropology) เป็นต้น มาใช้ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ตรวจสอบพยานวัตถุพยานที่เก็บมาได้จากในสถานที่เกิดเหตุ และใช้พยานวัตถุในการเชื่อมโยงไปยังผู้กระทำความผิด

ก่อนที่จะทำความเข้าใจถึงบทบาทและประโยชน์ที่แท้จริงของพยานหลักฐานแต่ละประเภท ควรเข้าใจเกี่ยวกับศัพท์และกฎเกณฑ์ที่ว่าด้วยพยานวัตถุให้อ่องแท้เสียก่อน เพื่อจะได้ นำพยานหลักฐานที่ได้มาในระหว่างการสืบสวนสอบสวนไปใช้ให้เป็นประโยชน์ให้ได้มากที่สุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ได้แก่ กฎแห่งพยานหลักฐาน (Law of evidence) ประกอบด้วย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวน มีหัวใจสำคัญอยู่ 2 ประเด็นด้วยกัน คือ ความเป็นสาระสำคัญ (Materiality) และ

การยอมรับฟัง (Admissibility) ยกตัวอย่างเช่น นายแดงถูกกล่าวหาว่าฆ่าคนตายโดยใช้มีดแทง พยานยืนยันว่าเห็นนายแดงซื้อมีดมาจากร้าน พร้อมทั้งบอกคนขายว่าจะเข้าไปแทงคน และมีผู้เห็นนายแดงเดินมุ่งหน้าไปยังสถานที่เกิดเหตุ อย่างนี้ถือว่าพยานหลักฐานนั้นเป็นสาระสำคัญและการยอมรับฟังได้ (Material Admissible) ในทางตรงกันข้าม สมมติว่านายดำถูกกล่าวหาว่าฆ่าคนตายโดยใช้อาวุธปืนยิงอาวุธปืนย้อมนำมาเป็นพยานวัตถุได้ เพราะเป็นสาระสำคัญ แต่จะนำหลักฐานที่ว่านายดำเป็นนักแม่นธนู มีความสามารถสูงมากมาประกอบการฟ้องคดี ปกติแล้วยอมรับไม่ได้ เพราะหลักฐานนี้ไม่เกี่ยวกับสาระสำคัญของเรื่องนี้ แต่ถ้าหากปัญหาของคดีนี้ อยู่ที่ความแม่นยำทางธนูของคนร้ายก็ยอมรับนำพยานหลักฐานดังกล่าวมาใช้ได้เหมือนกัน

การที่พยานหลักฐานจะเป็นที่ยอมรับใช้ในชั้นศาลได้ จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการ การหลีกเลี่ยงหรือปฏิบัติเบี่ยงเบนไปจากกฎเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการนี้ จะเป็นจุดอ่อนให้ทนายสามารถโต้แย้งในชั้นศาล ทำให้คุณค่าของพยานหลักฐานสูญเสียไป

กฎข้อที่ 1 “ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ”

ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ เริ่มต้นตั้งแต่เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจคนแรก (เจ้าหน้าที่ดับเพลิงหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่) ไปถึงสถานที่เกิดเหตุ จนกระทั่งเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญ (แพทย์, เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน) ทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น

กฎข้อที่ 2 “เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย”

หมายถึง บุคคลที่ทำการเก็บพยานหลักฐานนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ในการเข้าและเก็บพยานวัตถุต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุได้ ตัวอย่างเช่น พนักงานสอบสวน, เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน หรือเจ้าหน้าที่วิทยาการตำรวจ เป็นต้น

กฎข้อที่ 3 “กระทำการค้นหาพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม”

ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุจะต้องไม่มองข้ามหรือละเลยพยานวัตถุทุกชิ้น ถ้าสงสัยว่าสิ่งนั้นจะเป็นพยานวัตถุหรือไม่ ให้ทำการเก็บไว้ก่อน พร้อมทั้งระบุรายละเอียดของพยานวัตถุ ตำแหน่งที่พบและบรรจุในหีบห่อรักษาไว้อย่างเหมาะสม

กฎข้อที่ 4 “มีลูกโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด”

หมายถึงว่าพยานนั้นต้องอยู่ในการคุ้มครองดูแลของบุคคลหรือหน่วยงาน ตั้งแต่เริ่มเก็บจนกระทั่งแสดงในชั้นศาล โดยไม่ขาดช่วงการครอบครองเลย ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงการครอบครอง เช่น ส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการ จะต้องมีหลักฐานแสดงการรับส่งของกลางนั้นโดยตลอด

เมื่อได้มีการนำพยานหลักฐานไปแสดงในชั้นศาลจะต้องมีการตรวจสอบดังนี้

1. พยานหลักฐานนั้นเป็นอันเดียวกันกับที่พบในสถานที่เกิดเหตุหรือไม่
2. สิ่งที่เป็นสาระสำคัญของพยานหลักฐานนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลง และมีสภาพเหมือนกับ

ตอนที่เก็บจากสถานที่เกิดเหตุ

โดยทั่วไปแล้วขั้นตอนการตรวจสอบพยานหลักฐานในชั้นศาลสามารถกระทำได้ง่าย โดยบุคคลที่เป็นผู้พบพยานหลักฐานนั้นในสถานที่เกิดเหตุ แต่ในบางกรณีที่มีบุคคลหรือหน่วยงานครอบครองพยานหลักฐานมากกว่าหนึ่ง เช่น เมื่อนำพยานวัตถุส่งตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการ ศาลจะต้องให้แสดงลูกโซ่แห่งการครอบครองวัตถุพยาน ซึ่งประกอบไปด้วย

1. การจัดการ (Taking) กระทำโดยบุคคลผู้เก็บพยานวัตถุ เพื่อจำแนกพยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุ โดยการทำคำหับ ระบุวัน เดือน ปี เวลาที่เก็บ พร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ของพยานวัตถุนั้นจากสถานที่เกิดเหตุจริง

2. การเก็บ (Keeping) พิสูจน์ให้เห็นว่าการเก็บและครอบครองพยานวัตถุได้กระทำอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อนหรือผิดพลาดขึ้น วิธีการที่ดีที่สุดคือแสดงให้เห็นว่าพยานวัตถุนั้นได้ถูกเก็บอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการแยกเก็บ และจำกัดให้เกี่ยวข้องได้เฉพาะผู้ที่จำเป็นเท่านั้น

3. การขนส่ง (Transporting) การขนส่งวัตถุพยานทุกครั้งจะต้องมีความรัดกุมและแสดงให้เห็นว่าไม่เกิดการสับสนับของกลางหรือพยานวัตถุอื่น ๆ รวมถึงแสดงให้เห็นถึงว่าพยานวัตถุนั้นได้ถูกบรรจุหีบห่อ ปิดผนึก และติดฉลากได้อย่างเหมาะสม

4. การส่งมอบ (Delivering) เป็นการตรวจพิสูจน์ว่าของกลางได้ส่งมอบให้แก่ผู้รับ (เจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญในห้องปฏิบัติการ แพทย์ หรือหน่วยงานอื่น) อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีหลักฐานแสดงวัน เดือน ปี เวลา ที่รับของกลาง รายละเอียดของของกลาง และให้ผู้รับลงลายมือชื่อพร้อมทั้งวัน เวลา ไว้ในสำเนาหนังสือนำส่ง

ในปัจจุบันวิทยาการและเทคโนโลยีทางด้านวิทยาศาสตร์มีการพัฒนาก้าวหน้าขึ้นกว่าในอดีตเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการนำมาใช้สำหรับการพิสูจน์หาความจริงตามหลักวิชาการทางวิทยาศาสตร์นั้นมีบทบาทเป็นที่น่าเชื่อถือ และกระบวนการยุติธรรมจำเป็นต้องนำมาประยุกต์ใช้ และปรับใช้ให้เหมาะสมกับรูปคดีเพื่อขจัดความกังขาหรือขจัดความสงสัย โดยเฉพาะคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดในปัจจุบันนี้มีอัตราของผู้กระทำความผิดเพิ่มสูงขึ้น และเป็นที่มาของปัญหาทางอาชญากรรมที่เป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนผู้บริโภคในสังคมไทย สำหรับกระบวนการนิติวิทยาศาสตร์ที่ใช้การตรวจพิสูจน์ยาเสพติดอาทิเช่น

(1) การตรวจพิสูจน์หาฝิ่น เนื่องมาจากฝิ่นได้จากพืช *Papaver somniferum L.* หรือ “Sleep bearing” Poppy ประกอบด้วยกรดเมคโอนิก ซึ่งกรดนี้ไม่มีปรากฏในสารอื่น จึงเป็นลักษณะพิเศษของฝิ่นเป็นอย่างยิ่ง การตรวจพิสูจน์จึงยึดถือการพิสูจน์เมคโอนิกแอสิตินี้เป็นหลัก วิธีง่ายๆ อย่างหนึ่งที่สามารถใช้ตรวจฝิ่นได้ก็คือ ทำโดยไม่ต้องสกัดเมคโอนิกแอสิตออกจากฝิ่นเสียก่อน แต่ตรวจพิสูจน์โดยตรงที่ฝิ่นนั้น คือ เอาเศษฝิ่นชิ้นเล็กๆ วางลงบนจานกระเบื้องซึ่งมีกรดดินประสิวเจือจางอยู่หนึ่งหยด แล้วหยดเพอริคลอไรด์ความเข้มข้น 1 เปอร์เซ็นต์ลงบนฝิ่นนั้น ถ้าหากมีสีแดงๆเป็นทางกระจายทั่วไป ณ จุดนั้น เชื่อได้ว่ามีเมคโอนิกแอสิตอยู่ และวัตถุที่สงสัยนั้นก็คือฝิ่นนั่นเอง

(2) การตรวจพิสูจน์หามอร์ฟิน ในฝิ่นมีอัลคาลอยด์หลายชนิดที่สกัดจากฝิ่นได้และมอร์ฟินเป็นอัลคาลอยด์ชนิดหนึ่งและมีความสำคัญมากในวงการแพทย์ปริมาณมอร์ฟินมีประมาณ 15-18 เปอร์เซ็นต์ของฝิ่น เพราะฉะนั้นฝิ่นที่มี Morphine Content มากกว่าย่อมมีราคาดีกว่า มอร์ฟินเป็นอัลคาลอยด์ที่มีในฝิ่นตามธรรมชาติอาจสกัดจากฝิ่นได้ โดยใช้สารละลายซึ่งประกอบด้วยโคลโรฟอร์ม 75 เปอร์เซ็นต์ และไอโซโพรพิลแอลกอฮอล์ 25 เปอร์เซ็นต์ และเมื่อได้มอร์ฟินมาแล้วก็ทำให้บริสุทธิ์ โดยการทำให้ตกผลึกในเอซิลแอลกอฮอล์

Spot test ที่ใช้ตรวจพิสูจน์มอร์ฟินมีหลายวิธีด้วยกัน เพื่อความแน่นอนสมควรใช้เพียงวิธีหนึ่งวิธีใดเท่านั้น เพราะอาจผิดพลาดได้โดยง่ายเช่น

1. Matquis Reagent ประกอบด้วย 1 ซีซี ของ 40 เปอร์เซ็นต์ ฟอรัมาลดีไฮด์ กับ 20 ซีซี ของกรดกำมะถันเข้มข้น ผลสรุปก็จะได้สีม่วงแก่ปรากฏขึ้นทันที
2. Froehde's Reagent ประกอบด้วยโซเดียมโมลิบเดต 250 มิลลิกรัมใน 50 ซีซี ของกรดกำมะถันเข้มข้นจะได้สีม่วงปนแดง แต่ขึ้นอยู่กับปริมาณ
3. Mecke's Reagent ประกอบด้วย 50 มิลลิกรัม ของซิลิเนียสแอสิติน 10 ซีซี ของกรดกำมะถัน ผลสรุปก็จะได้สีน้ำเงินซึ่งจะเปลี่ยนเป็นสีเขียวในเวลาอันรวดเร็ว

Crystal test จะถือหลักปฏิกิริยาระหว่างวัตถุที่ต้องการจะตรวจสอบกับน้ำยาเกิดเป็นผลึกของสารประกอบอีกชนิดหนึ่ง ผลึกดังกล่าวมีลักษณะพิเศษซึ่งถ้ามองใต้กล้องจุลทรรศน์จึงจะมองเห็นเป็นทางบอกได้ว่าวัตถุที่ต้องการตรวจนั้นเป็นสารชนิดใด ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าจำนวนหรือปริมาณของวัตถุที่ต้องการตรวจสอบไม่จำเป็นต้องเสียไปเพราะการทดลองแบบนี้มากมายเลยเป็นเพียงจำนวนหยดเท่านั้น เป็นของแน่ๆถ้าหากมีสารต่าง ๆ ผสมกันอยู่ ย่อมต้องทำการตรวจหลายครั้งจึงอาจบอกได้ครบถ้วน ปริมาณที่ใช้ก็มากขึ้นตามส่วนแต่เมื่อเทียบกับการวิเคราะห์ทางเคมีวิธีอื่น ๆ แล้วปริมาณที่ใช้ก็ยิ่งน้อยกว่าเทียบกันไม่ได้ เพราะฉะนั้นถ้าจะให้ได้ผลที่แน่นอน ควรจะตรวจพิสูจน์แบบตกผลึกบ้างและใช้กล้องจุลทรรศน์ส่องดู เช่น

1 Marme's Reagent ประกอบด้วยแคดเมียมไอโอดด์ 5 กรัม ในน้ำ 20 ซีซี ซึ่งมีโปแตสเซียมไอโอดด์ 10 กรัม ผสมอยู่ เมื่อละลายแล้วเติมน้ำลงไปอีกให้ได้ปริมาตร 30 ซีซี วิธีการทำคือ ละลายมอร์ฟีนและวัตถุที่สงสัยเพียงเล็กน้อยด้วยหยดของกรดเกลือ ความเข้มข้น 0.1 N. แล้วใช้วิธีอธิบายข้างต้นเกี่ยวกับ Crystal test นั้น เติมน้ำ Marme's Reagent ลงบนสไลด์จะได้ผลึกซึ่งมีลักษณะพิเศษมาก คือ เป็นลักษณะคล้าย ๆ ดาวเป็นแฉก ๆ อันประกอบด้วยเส้นเล็กๆหลายเส้น

2. Wagner's Reagent ประกอบด้วยโพแตสเซียมไอโอดด์ 2 กรัม และไอโอดีน 1.3 กรัม ผสมในน้ำรวมปริมาตร 100 ซีซี วิธีการทำคือ ทำเช่นเดียวกับ Marme's Reagent เพียงแต่เปลี่ยนเป็น Wagner's Reagent ผลก็คือจะได้ผลึกที่มีลักษณะคล้ายใบสนซึ่งเป็นลักษณะพิเศษของมอร์ฟีนกับน้ำยาชนิดนี้

(3) การตรวจพิสูจน์หาเฮโรอีน เฮโรอีนเป็นยาเสพติดที่ร้ายแรงมากเพียงเสพไม่กี่ครั้งก็ติดได้ และผลที่มีต่อบุคคลก็รุนแรงทั้งร่างกายและจิตใจ การเสพทำได้หลายวิธีจึงเป็นการง่ายมากต่อผู้เสพติดเฮโรอีนจะเสพยานี้ไม่ว่าจะด้วย การบริโภคด้วยปาก ฉีดเข้าทางกล้ามเนื้อ (ซึ่งวิธีนี้ได้ผลเร็วกว่า) ฉีดเข้าทางเส้นโลหิต (วิธีนี้ได้ผลเร็วที่สุด) ดมทางจมูก ภูเข้ากับเหงือก เผาแล้วดมควัน (สูดไอระเหย) เป็นต้น เท่าที่นิยมกันมากในประเทศไทยก็คือ นิยมดมควันด้วยวิธีการเผาเฮโรอีน แต่ต่างประเทศนิยมฉีดเข้าเส้นโลหิต เฮโรอีน มิใช่เป็นแอลคาลอยด์ที่มีธรรมชาติแบบมอร์ฟีน แต่ทำขึ้นมาทางวิทยาศาสตร์โดยการเอามอร์ฟีนมาผสมกับอนุภาค acetate ซึ่งเรียกว่า acetylation เฮโรอีนก็คือ Morphine diacetate หรือ Diacetyl Morphine นั่นเอง เพราะฉะนั้นการตรวจพิสูจน์เฮโรอีนก็พอจะหวังได้ว่าน้ำยาหลายชนิดที่ทำปฏิกิริยากับมอร์ฟีนได้ผลลัพธ์อย่างหนึ่งย่อมจะทำปฏิกิริยากับเฮโรอีนได้ผลอย่างเดียวกัน และที่กล่าวมานี้ก็เป็นความจริงกับ Spot Test หลายทดสอบ เช่น Mecke และ Marquis จะให้สีกับมอร์ฟีน เช่นเดียวกับเฮโรอีน เพราะฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้ตรวจพิสูจน์จะต้องหา Spot Test ที่สามารถให้สีแตกต่างระหว่างมอร์ฟีนกับเฮโรอีน เพื่อตรวจพิสูจน์ยืนยันให้แน่นอน ในกรณีเช่นนี้แหละที่ Crystal Test มีประโยชน์มาก เพราะผลึกที่เกิดขึ้นจะยืนยันได้แน่นอนกว่าสี เนื่องจากมีลักษณะพิเศษมากกว่าสี ถ้าจะยกตัวอย่างในกรณีนี้ให้เห็นชัดก็คือดังที่กล่าวมาข้างต้นว่ามอร์ฟีนกับ Marme's Reagent ให้ผลึกมีลักษณะเป็นเส้นยาวรวมกันคล้ายดาว แต่เฮโรอีนไม่ทำให้เกิดผลึกกับ Marme's Reagent ในลักษณะนี้ นอกจากนี้เฮโรอีนให้ผลึกกับ Mercuric Chloride Reagent มีลักษณะเป็นใบไม้คล้ายสน โดยที่มอร์ฟีนไม่ให้ผลึกในลักษณะนี้กับ Mercuric Chloride แต่อย่างไรก็ตาม นอกจาก Microchemical Test ดังกล่าวข้างต้น อันประกอบด้วย Spot Test และ Crystal Test เป็นส่วนใหญ่จะเป็นประโยชน์ต่อการตรวจพิสูจน์ยาเสพติดให้โทษแล้ว ยังมีประโยชน์ในการตรวจพิสูจน์ที่เกี่ยวข้องกับคดีอื่นได้ เช่น การตรวจพิสูจน์สีของรถยนต์ในกรณีอุบัติเหตุจากรถ การพิสูจน์ดินเพื่อหาส่วนผสมอันเป็นพิษในกรณีความผิดต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ

พื้นดิน เช่น รองเท้าเปื้อน การตรวจพิสูจน์เขม่าดินเปื้อนก็เป็นการใช้เคมีตรวจพิสูจน์อย่างหนึ่ง ซึ่งเห็นได้โดยง่าย (สมประสงค์ ปรารภนาดี, 2518)

สำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ยึดสิ่งของไว้ตามกฎหมายและอ้างว่าเป็นยาเสพติด ให้พนักงานสอบสวนส่งสิ่งของให้ผู้ชำนาญการพิเศษตรวจพิสูจน์และทำความเข้าใจเป็นหนังสือรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นที่ไม่อาจส่งสิ่งของที่ยึดนั้นภายในกำหนดเวลาดังกล่าวได้ โดยให้บันทึกเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นที่ไม่อาจดำเนินการดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วยตามหลักข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญา พ.ศ.2550 มาตรา 11

สำหรับการตรวจพิสูจน์ยาเสพติดนั้นจะทำการตรวจพิสูจน์ของกลางยาเสพติดตามหลักวิธีการทางวิทยาศาสตร์ แบ่งการดำเนินการออกได้เป็น

(1) การตรวจพิสูจน์ทางกายภาพ (Physical Examination) กระทำไปเพื่อแยกแยะจัดกลุ่มตามรูปร่างลักษณะภายนอกของกลางที่ต้องสงสัยว่าเป็นพืช, ยางเหนียว, ผง, ผลึก, เม็ดยาหรือของเหลว, มีสี, กลิ่น, ขนาด, จำนวนหรือน้ำหนักเป็นอย่างไร, มีตราประทับ, เครื่องหมาย, ลักษณะการบรรจุ และภาชนะที่ใช้บรรจุแบบใด

(2) การตรวจพิสูจน์ทางเคมี (Chemical Examination)

2.1 ตรวจพิสูจน์เบื้องต้น (Basic Test) เพื่อแบ่งกลุ่มชนิดของยาเสพติดโดยทำการตรวจพิสูจน์ด้วย

2.1.1 วิธี Color Test คือการเปลี่ยนแปลงสีของน้ำยาเคมีที่เกิดปฏิกิริยากับของกลางต้องสงสัย

2.1.2 วิธี Microcrystal Test ดูลักษณะเฉพาะของพืชเสพติดบางชนิด และ ดูลักษณะรูปร่างผลึกของตัวยาเสพติด

2.2 ตรวจพิสูจน์ทางคุณภาพวิเคราะห์ (Qualitative Analysis) เพื่อให้รู้ว่าเป็นยาเสพติดหรือไม่ ถ้าเป็นยาเสพติดชนิดหรือประเภทใด โดยทำการตรวจ พิสูจน์ด้วย

2.2.1 วิธี Thin Layer Chlomatography (TLC)

2.2.2 วิธี Gas Chlomatography Flame Lonization Detector (GC-FID)

2.3 ตรวจพิสูจน์ทางปริมาณวิเคราะห์ (Quantitative Analysis) เพื่อให้รู้ว่ามีของกลางยาเสพติดนั้นมีปริมาณความบริสุทธิ์ของตัวยาเสพติดเท่าใด โดยทำการตรวจพิสูจน์ด้วย

2.3.1 เครื่อง Gas Chlomatography Flame Lonization Detector (GC-FID)

2.3.2 เครื่อง High Performance Liquid Chlomatography (HPLC)

2.3.3 เครื่อง Gas Chlomatography/Mass Spectrometer (GC/MS)

สรุปได้ว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักและมีความสำคัญ แต่ไม่อาจปฏิเสธได้เช่นกันว่าเป็นพยานหลักฐานที่เปิดโอกาสให้มีการตั้งข้อสงสัยได้ ผู้พิพากษาที่ทำหน้าที่ในศาลต้องทำหน้าที่ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยพิจารณาจากความเกี่ยวข้องกับประเด็นข้อพิพาท และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น ในบางกรณีการนำเสนอพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ พนักงานอัยการและจำเลย จะมีการนำสืบพยานผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้พิพากษาต้องพิจารณาว่าคดีมีความยุ่งยากซับซ้อนมากน้อยเพียงใด สมควรหรือไม่ที่ศาลจะตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลางของตนเอง อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญนี้รอบรู้จริงหรือไม่ แต่อย่างไรก็ดีคดีที่มีความยุ่งยากและเกี่ยวข้องกับนิติวิทยาศาสตร์ พยานหลักฐานทางนิติศาสตร์เหล่านี้เป็นเพียงพยานหลักฐานประเภทหนึ่งของพยานหลักฐานทั้งหมดเท่านั้น ซึ่งผู้พิพากษาสามารถตั้งคำถามหรือข้อสงสัยในความน่าเชื่อถือได้ อีกทั้งน้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อันสำคัญขึ้นอยู่กับ (1) เครื่องมือและวิธีการ (2) การตัดสินใจ และ (3) การตีความหมาย เป็นสำคัญ

การรวบรวมพยานหลักฐาน

การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนหรือตำรวจ การพิจารณาพยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวนตกเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ ส่วนศาลยุติธรรมโดยผู้พิพากษาชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของคู่ความที่ได้จากการสอบสวน จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าการรวบรวมพยานหลักฐานเป็นสิ่งที่ค่อนข้างยากลำบากที่สุด ซึ่งเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนหรือผู้เกี่ยวข้องในการสืบสวนสอบสวน เมื่อก้าวถึงการสืบสวนหาความจริงถึงการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด ดังนั้น ผู้มีอำนาจสืบสวนคือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ส่วนการสอบสวน หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด เพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ ซึ่งเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน คือ เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและ หน้าที่ทำการสอบสวน ดังนั้น พนักงานสอบสวนจึงเป็นผู้ทำการรวบรวมพยานหลักฐาน ทั้งพยานบุคคล พยานวัตถุ และพยานเอกสาร

กระบวนการสืบสวนและสอบสวน ถึงแม้จะมีความแตกต่างในวัตถุประสงค์และวิธีการก็ตามแต่ต้องควบคู่กันไป ซึ่งการสืบสวนมีทั้งเป็นการดำเนินการก่อนการกระทำความผิดทางอาญาเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย อันเป็นมาตรการเชิงรุก เพื่อตัดวงจรการเกิดของคดีอาญา และเป็นการดำเนินการหลังมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้น อันเป็นมาตรการเชิงรับ โดยมุ่งเน้นเพื่อ

แสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน และทราบรายละเอียดแห่งการกระทำความผิดที่กล่าวหา ถูกนำมาประกอบเข้ากับการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนเป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายในการรวบรวมข้อเท็จจริงและหลักฐานที่ได้ เพื่อพิสูจน์ความผิดตามข้อกล่าวหาและเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน อาจกระทำได้โดยใช้วิธีการหรือกระบวนการตามหลักทั่วไปว่าด้วยการสอบสวน คือ

1) พยานบุคคล ใช้วิธีบันทึกถ้อยคำของบุคคลนั้น โดยพนักงานสอบสวนรวมเข้าไว้ในสำนวน เช่น คำให้การของผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา พยาน เป็นต้น

2) พยานเอกสาร คือ เอกสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการสอบสวน เช่น บันทึกการตรวจบาดแผลของแพทย์ บันทึกการตรวจพิสูจน์ของกลางของผู้ชำนาญการพิเศษ ให้รวมเข้าไปในสำนวน ถ้าสิ่งใดไม่สามารถรวมเข้าสำนวนการสอบสวน ก็ให้ถ่ายภาพรวมเข้าสำนวนได้

3) พยานวัตถุ ได้แก่ วัตถุของกลางที่จะพิสูจน์ความผิดหรือทราบข้อเท็จจริง นำมารวมในสำนวนการสอบสวนไม่ได้ก็ให้ทำบัญชีติดไว้ในสำนวน เช่น มีด ไม้ อาวุธปืน เป็นต้น

4) การดำเนินงานอันจำเป็นของพนักงานสอบสวนเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้แก่ การออกหมายเรียกพยาน การจับกุมผู้กระทำความผิด การตรวจค้น การตรวจตัวผู้เสียหาย การตรวจค้นตัวผู้ต้องหา การตรวจสิ่งของ การตรวจสถานที่เกิดเหตุ ถ่ายรูป การจัดทำแผนที่สังเขป วาดภาพ พิมพ์ลายนิ้วมือ พิมพ์ลายเท้า เหล่านี้เป็นต้น ย่อมถือเป็นการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทั้งสิ้น เช่น การออกหมายเรียกพยานบุคคลมาบันทึกถ้อยคำ ออกหมายเรียกให้ส่งพยานเอกสารประกอบสำนวนการสอบสวนคดีอาญา หรือขอยุติคดีเพื่อพบหรือยึดพยานวัตถุหรือของกลางประกอบคดี เป็นต้น (สนชยา รัตนธารส, 2560)

การที่จะทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ประการแรก คือ ความละเอียดรอบคอบของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐาน ประการต่อมา ได้แก่ ตัวพยานหลักฐานที่มีอยู่ในสำนวนการสอบสวน ประการที่สาม คือ ความสามารถพยานไปเบิกความต่อศาล ทั้งสามประการดังกล่าวจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งถือว่าเป็นหลักของการสอบสวน ที่จะต้องปฏิบัติตามวิธีการของบทบัญญัติกฎหมายอย่างเคร่งครัด การกระทำที่ขัดต่อหลักกฎหมายย่อมทำให้พยานหลักฐานซึ่งได้มาโดยมิชอบศาลจะไม่รับฟัง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นไปตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล (ผู้ชำนาญการพิเศษ) ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่น ๆ ด้วยการสืบพยาน”

คดีอาญา การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ที่จะต้องรวบรวมพยานหลักฐานให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ

1. การรวบรวมพยานหลักฐานจะชอบด้วยกฎหมาย ก็ต่อเมื่อการนั้นได้กระทำโดยพนักงานสอบสวน และพนักงานสอบสวนจะต้องมีเขตอำนาจที่จะสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานคดีนั้น ๆ ได้ การรวบรวมพยานหลักฐานใดที่ไม่ได้เป็นไปตามนัยดังกล่าวย่อมเป็นการไม่ชอบ และอาจถือไม่ได้ว่ามี การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานแล้ว

2. การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานถือเป็นเงื่อนไขสำคัญในการยื่นฟ้องคดีของพนักงานอัยการ ถ้ายังไม่มี การสอบสวนของพนักงานสอบสวนก็ยังไม่ฟ้องคดีอาญาไม่ได้ การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานจึงถือเป็นหัวใจของการดำเนินคดีอาญา ฉะนั้นการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานจึงต้องทำด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม สอดคล้องกับหลักกฎหมายที่บัญญัติและจะต้องมีประสิทธิภาพในการจัดการกับผู้กระทำผิด เพื่อส่งผลต่อการควบคุมอาชญากรรมในกระบวนการยุติธรรม

3. การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเป็นการให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมายที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลโดยตรงหลายประการ อาทิอำนาจในการตรวจตัวผู้ต้องหา การค้นพบสิ่งของที่มิใช่เป็นความผิด การจับ การควบคุม เป็นต้น

ความหมายของวัตถุพยาน

วัตถุพยานหรือพยานวัตถุ (Physical Evidence) หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างหากอยู่ในสถานะที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ สสาร หรือร่องรอยต่าง ๆ สิ่งใดก็ตามที่สามารถใช้พิสูจน์ได้ว่าการกระทำผิดเกิดขึ้น บอกได้ว่าใครเป็นผู้กระทำผิด สามารถเชื่อมโยงผู้กระทำผิดเข้ากับอาชญากรรมได้ (สมภพ เองสมบุญ, 2551)

คำนิยามของ “พยานหลักฐาน” หมายถึง สิ่งใดที่สามารถจับต้องได้ตามกฎหมาย และเป็นสิ่งที่สามารถนำเสนอในชั้นศาลเพื่อพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงในคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 “พยานหลักฐาน” หมายถึง พยานหลักฐาน เอกสารหรือพยานบุคคล ตลอดจนพยานหลักฐานอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นเครื่องพิสูจน์การกระทำผิดได้ ตัวอย่างเช่น

- 1) บุคคลผู้ใดได้รู้เห็นพฤติกรรมในการกระทำผิดของคนร้าย ถือเป็นพยานบุคคล
- 2) เอกสารต่าง ๆ ที่ได้กระทำขึ้นโดยชอบ หรือมิชอบด้วยกฎหมายก็ดี และกระทำขึ้นโดยผู้ร้ายหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ตาม ถือเป็นพยานเอกสาร
- 3) วัตถุต่าง ๆ ที่คนร้ายใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำผิด ซึ่งตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุ ถือเป็นพยานวัตถุ

โอกาสที่คนจะประกอบความผิดโดยไม่ทิ้งร่องรอยพยานหลักฐานไว้นั้น เป็นไปได้ยากมาก ในกรณีปกติพยานหลักฐานที่จะช่วยในการนำคนผิดไปฟ้องลงโทษได้นั้น จะเป็นพยานบุคคลเสียเป็น

ส่วนใหญ่ นั่นก็คืออาชญากรถูกชี้ตัวโดยผู้เสียหาย พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ หรือจากคำรับสารภาพของตัวผู้กระทำผิดเอง ดังนั้นจะเห็นว่า แนวทางการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะมุ่งหาพยานบุคคลก่อนเป็นอันดับแรก เพราะเป็นสิ่งที่ทำได้โดยง่าย และความรู้ความสามารถของพนักงานสอบสวนในอันที่จะค้นเอาความจริงหรือเจราจาหวานล่อมให้พยานทบทวนเหตุการณ์ที่พบเห็นมา เป็นสิ่งที่พนักงานสอบสวนได้รับการถ่ายทอด ผูกฝนและปลูกฝังติดต่อกันมาหลายยุคหลายสมัยแล้ว แต่มีหลายครั้งที่ไม่สามารถหาพยานบุคคลมาใช้ได้ อย่างเช่นกรณีคนร้ายฆ่าเจ้าทุกข์จนถึงแก่ความตาย และในคดีกระทำความผิดต่อทรัพย์สินที่เกิดขึ้นตอนค่าคืนปราศจากผู้รู้เห็น เป็นต้น พยานที่พนักงานสอบสวนจะหาได้กรณีนี้ ก็มีเพียงแต่พยานวัตถุเท่านั้น ซึ่งในปัจจุบันนี้สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับพยานวัตถุมากขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ที่เจริญก้าวหน้าขึ้น อุปกรณ์เครื่องมือวิทยาศาสตร์ต่าง ๆ มีขีดความสามารถในการตรวจพิสูจน์สูง ไม่ว่าจะเป็นเครื่อง Scanning Electron Microscope (SEM) ที่สามารถตรวจวิเคราะห์พยานวัตถุในเชิงกายภาพได้ถึงระดับโมเลกุล หรือเทคนิค Polymerase Chain Reaction (PCR) ที่สามารถวิเคราะห์ DNA ได้จากพยานวัตถุประเภทที่มาจากร่างกายมนุษย์ (Body Material) ถึงแม้พยานวัตถุชิ้นนั้นมีปริมาณเล็กน้อยเท่าหัวเข็มหมุดก็ตาม นอกจากนั้นพยานวัตถุยังเป็นสิ่งที่มีความเป็นรูปธรรม สามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ จึงถือเป็นพยานหลักฐานที่ได้รับการยอมรับในชั้นศาลมากที่สุด

เมื่อกล่าวถึงพยานวัตถุ เราไม่สามารถให้คำจำกัดความง่าย ๆ สั้น ๆ แต่ได้ใจความถูกต้องที่สุดได้ เพราะเกือบทุกสิ่งทุกอย่างหากอยู่ในสภาวะที่เหมาะสมก็สามารถกลายเป็นพยานวัตถุได้ทั้งนั้น ไม่ว่าจะอยู่ในสถานะของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซก็ตาม สิ่งใดที่สามารถใช้พิสูจน์ได้ว่ามีกระทำความผิดเกิดขึ้น ใช้บอกได้ว่าใครเป็นผู้กระทำผิด และสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำผิดเข้ากับอาชญากรรมได้ ก็ถือได้ว่าเป็นพยานวัตถุ บุคคลใดก็ตามที่กระทำความผิดจะหนีไม่พ้นที่ต้องมีกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะป็นกิริยาชนิดรุนแรงหรือแบบนุ่มนวลก็ตาม เมื่อมีกิริยาเกิดขึ้นก็เป็นไปได้ที่เขาผู้นั้นจะต้องทิ้งบางสิ่งบางอย่างไว้ในสถานที่ที่กระทำความผิด หรือนำบางสิ่งบางอย่างจากสถานที่เกิดเหตุติดตัวไปด้วย และสิ่งที่จะยกเป็นตัวอย่างได้ดีที่สุดในกรณีนี้คือรอยลายนิ้วมือเพียงแต่คนร้ายสัมผัสเข้ากับวัตถุสักชิ้นหนึ่งเท่านั้น ก็อาจเกิดเป็นพยานวัตถุที่สำคัญบนวัตถุชิ้นนั้นแล้ว รอยของเครื่องมือจะสามารถใช้มัดตัวผู้กระทำผิด หากพบอุปกรณ์สิ่งที่ใช้ทำให้เกิดร่องรอยนั้นที่ตัวหรือในความครอบครองของผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัย

ในกรณีของอาวุธปืนถ้าถูกพบในความครอบครองของผู้ต้องหา สามารถใช้ผูกมัดตัวเจ้าของปืนกับคดีฆาตกรรมที่เขากระทำลงไปแล้วได้ ถ้าหากว่าร่องรอยที่ปรากฏบนลูกกระสุนปืนที่ผู้ชำนาญยิงทดลองจากปืนของเขา มีลักษณะเหมือนกับร่องรอยที่ลูกกระสุนปืนที่ผ่ามาจากศพผู้ตาย วัตถุสิ่งของบางอย่างที่ผู้กระทำผิดอาจนึกไม่ถึงได้เกิดการแลกเปลี่ยนกันขึ้นระหว่างที่เกิดเหตุกับ ตัวของผู้กระทำผิด ตัวอย่างเช่น เศษชิ้นส่วนของแก้ว หรือกระจกที่แตกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย ขณะคนร้ายทุบ

ประตูหน้าต่างเข้าไปกระทำการโจรกรรม หากพบเศษกระจกฝังอยู่ในบริเวณเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ของคนร้าย สามารถนำมาเปรียบเทียบกับชิ้นส่วนที่ยังเหลืออยู่ในสถานที่เกิดเหตุได้ เศษชิ้นสี หรือเส้นผม หรือคราบเลือด น้ำลาย อสุจิ ฯลฯ สามารถนำมาใช้ได้โดยกรรมวิธีเดียวกันนี้

วัตถุที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเป็นตัวอย่างของพยานวัตถุ ซึ่งพนักงานสอบสวนจะพบได้ในขณะ ตรวจสถานที่เกิดเหตุ การวิเคราะห์พยานวัตถุประเภทดังกล่าว กระทำได้โดยศึกษาคุณลักษณะ 2 ประการของมัน คือ คุณลักษณะทั่วไป (Class Characteristics) และคุณลักษณะเฉพาะ (Individual Characteristics) คุณลักษณะทั่วไปนั้นใช้สำหรับบอกชนิดหรือประเภทของสิ่งนั้น ๆ ส่วนคุณลักษณะเฉพาะใช้สำหรับบอกความเป็นเอกลักษณ์ (Identity) ของวัตถุสิ่งนั้นว่าไม่ใช่อันอื่น แต่เป็นอันนั้นอันเดียว ยกตัวอย่างเช่นกรณีรอยยางรถยนต์ที่ประทับบนพื้นถนน สามารถบอกชนิด ขนาดของรถยนต์ที่จะใช้ยางเช่นนั้น ส่วนร่องรอยปลิกย่อยอย่างเช่นการสึกหรือ รอยรอยขีดที่ดอกยางจากการใช้งาน จะสามารถบอกได้ว่าจะต้องใช้เป็นอย่างเส้นไหนโดยเฉพาะและเป็นเส้นอื่นไปไม่ได้ กรณีลูกกระสุนปืนก็เช่นกัน ขนาดลักษณะของลูกกระสุนปืน ตลอดจนจำนวนร่องเกลียว สันเกลียวจะบอกให้ทราบว่ายิงมาจากอาวุธปืนขนาดใด ส่วนลายเส้นที่ร่องเกลียวและสันเกลียวที่ถ่ายทอดมาจากคุณลักษณะเฉพาะของลำกล้องปืนที่จะเป็นเครื่องมือชี้ชัดว่ายิงมาจากอาวุธปืนกระบอกใด พยานวัตถุใด ๆ มีคุณลักษณะเฉพาะตัวมาก ย่อมเป็นการยากที่จะมีโอกาสถูกพบในสถานที่ต่างกัน ยกเว้นจะเป็นเอกลักษณ์กับตัวของมันเอง

การใช้พยานวัตถุในการสืบสวนสอบสวนจะต้องระลึกอยู่เสมอว่า พยานวัตถุไม่สามารถ พิสูจน์เอกลักษณ์ในตัวของมันเองได้อย่างเด็ดขาดแน่นอน แต่ส่วนใหญ่จะให้ความมั่นใจภายในขอบเขตของความเป็นไปได้พอสมควรเท่านั้น แม้แต่ลายนิ้วมือซึ่งเชื่อกันว่าจะใช้พิสูจน์เอกลักษณ์ของบุคคลได้นั้น แท้ที่จริงแล้วยังต้องอาศัยหลักที่ว่าโอกาสที่คนสองคนจะมีลักษณะของลายเส้นนิ้วมือตรงกันทั้งหมดนั้นจะมีเปอร์เซ็นต์น้อยมาก เช่น ถ้าตรงกัน 1 จุดบนลายนิ้วมือจะเป็นไปได้ในอัตราส่วน 1 : 20 หากจะให้พบตรงกัน 2 จุดก็จะกลายเป็น 1 : 20 x 20 หรือ 1 : 400 และถ้าตรวจพบว่าลายนิ้วมือ 2 ลายมือจุดลักษณะสำคัญตรงกันตั้งแต่ 8-12 จุดแล้ว โอกาสที่จะพบคนสองคนมีลายนิ้วมือตรงกันเช่นนั้น จะกลายเป็น 1 : 15,000,000,000 ซึ่งมากกว่าจำนวนประชากรโลกหลายเท่า และจากรายงานขององค์การตำรวจทั่วโลก ยังไม่เคยปรากฏว่าพบบุคคลคู่ใดที่มีลายนิ้วมือตรงกันขนาดนั้นเลย ทุกประเทศจึงใช้ 8-12 จุด เป็นเกณฑ์ในการพิสูจน์ลายนิ้วมือ

ประเภทของวัตถุพยาน

วัตถุพยานแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้ (Lee, 1994)

1. วัตถุพยานไม่ถาวร (Transient Evidence) เป็นวัตถุพยานที่มีลักษณะไม่คงทน คงอยู่ได้ชั่วคราว เปลี่ยนแปลงหรือสูญหายง่าย วัตถุพยานประเภทนี้ ได้แก่ กลิ่น อุณหภูมิ รอยพิมพ์ รอยประทับ และรอยต่าง ๆ เช่น รอยกระเซ็นของโลหิตบนวัตถุที่เคลื่อนที่ได้

2. วัตถุพยานที่เป็นรูปแบบ (Pattern Evidence) เป็นวัตถุพยานที่มักเกิดขึ้นจากการสัมผัสกันโดยตรงระหว่างคนกับวัตถุ หรือวัตถุกับวัตถุ วัตถุพยานประเภทนี้ ได้แก่ รอยพิมพ์ รอยประทับ รอยตำหนิ รอยแตก วัตถุพยานที่เป็นรูปแบบเป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องอย่างยิ่งในการประมวลเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในคดี การนำสิ่งเหล่านี้มาใช้เพื่อวิเคราะห์สถานที่เกิดเหตุจึงต้องกระทำอย่างมีระบบและจำเป็นต้องใช้การสังเกตอย่างถ่วงถ่วงด้วย ในสถานที่เกิดเหตุมักจะพบวัตถุพยานที่เป็นรูปแบบหลายชนิด เช่น รูปแบบการกระเซ็นของโลหิต รูปแบบการแตกของกระจก รูปแบบการไหม้ของไฟรูปแบบวิถีกระสุนปืน รูปแบบของวิธีการกระทำผิด เป็นต้น

3. วัตถุพยานตามสภาพ (Conditional Evidence) เป็นวัตถุพยานที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์หรือการกระทำหากไม่มีการบันทึกอย่างรอบคอบอาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือสูญหายไปได้ พยานวัตถุตามสภาพมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการลำดับสร้างย้อนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมถึงบ่งบอกถึงสภาพการณ์ของที่เกิดเหตุ วัตถุพยานประเภทนี้ ได้แก่ แสงไฟ ควัน ตำแหน่ง และศพ เป็นต้น

4. วัตถุพยานที่สามารถถ่ายทอดหรือโยกย้าย (Transfer Evidence) เป็นวัตถุพยานที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับวัตถุ หรือวัตถุกับวัตถุ วัตถุพยานประเภทนี้มีวิธีการจำแนกที่แตกต่างกันได้หลายวิธี แต่ก็ไม่มีวิธีจำแนกใดที่สมบูรณ์แบบที่สุด เนื่องจากไม่มีวิธีใดที่สามารถแยกความแตกต่างได้อย่างชัดเจน สามารถจำแนกได้ 7 วิธี คือ จำแนกตามชนิดของอาชญากรรม จำแนกตามชนิดของวัสดุที่ใช้เป็นองค์ประกอบ จำแนกตามลักษณะธรรมชาติของวัตถุพยาน จำแนกตามสถานะของวัตถุพยาน จำแนกตามชนิดของปัญหาที่ต้องการแก้ไข จำแนกตามวิธีการเกิดของวัตถุพยาน และจำแนกตามลักษณะเฉพาะของวัตถุพยาน

นอกจากวัตถุพยานทั้ง 4 ประเภทดังกล่าวแล้ว (สมภพ เองสมบุญ, 2551: 11) ได้กล่าวถึงวัตถุพยานอีกประเภทหนึ่งคือวัตถุพยานที่เชื่อมโยงกันได้ (Associative Evidence) ซึ่งเป็นวัตถุพยานที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุหรือในระหว่างการสืบสวน มีความจำเพาะเชื่อมโยงถึงตัวผู้เสียหายหรือผู้กระทำความผิด เช่น กระเป๋าเงินของผู้เสียหายที่ค้นเจอในตัวของผู้ต้องสงสัย โทรศัพท์เคลื่อนที่ของคนร้ายที่ได้ทาดกหล่นไว้ในรถยนต์ของผู้เสียหายจากการเข้าไปโจรกรรมสิ่งของหากจะแบ่งตามชนิดของวัตถุพยาน สามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ (สมภพ เองสมบุญ, 2551)

1. วัตถุพยานที่อยู่กับที่หรือเคลื่อนที่ได้ยาก เกิดจากการที่มีรูปร่างขนาดใหญ่ มีน้ำหนักมาก หรือยึดติดกับวัตถุที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ เช่น รอยลายนิ้วมือเปื้อนคราบโลหิตบนพื้น รอยดอกยางรถยนต์ เป็นต้น

2. วัตถุพยานที่เคลื่อนที่ได้ง่าย มีน้ำหนักเบา ขนาดเล็ก สามารถบรรจุในหีบห่อได้ง่าย เช่น เสื้อผ้าเปื้อนคราบโลหิต ไขควงที่คนร้ายใช้ขังดงและทิ้งในสถานที่เกิดเหตุ อาวุธปืน เศษกระจก เป็นต้น

บริเวณที่พบวัตถุพยาน

บริเวณที่พบวัตถุพยานอาจแบ่งออกเป็น 4 แหล่งใหญ่ ๆ (สมภพ เองสมบุญ, 2551) ดังนี้

1. บริเวณสถานที่เกิดเหตุเป็นแหล่งที่พบร่องรอยและวัตถุพยานที่มีความสมบูรณ์มาก และวัตถุพยานบริเวณนี้จะสามารถใช้เชื่อมโยงและติดตามหาตัวผู้กระทำความผิดได้เป็นอย่างดี เช่น รอยลายนิ้วมือแฝง อาวุธและเครื่องมือที่ใช้กระทำความผิด เป็นต้น
2. ตัวผู้เสียหาย เป็นแหล่งที่พบวัตถุพยานได้เช่นกัน บางกรณีหากมุ่งค้นหาเพียงในสถานที่เกิดเหตุเพียงอย่างเดียว ก็อาจจะทำให้ขาดวัตถุพยานที่สำคัญไปได้ เช่น ลูกกระสุนปืน คราบเขม่าปืน คราบอสุจิ เป็นต้น
3. ตัวคนร้าย เป็นอีกแหล่งที่สามารถพบวัตถุพยานได้ โดยอาจเกิดจากความตั้งใจของผู้กระทำความผิดเอง เช่น โจรกรรมทรัพย์สินจากสถานที่เกิดเหตุไปแล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจค้นเจอ หรืออาจเกิดจากความไม่ได้ตั้งใจของผู้กระทำความผิด แต่เกิดจากการถ่ายเทและแลกเปลี่ยนของวัตถุตามทฤษฎีของ Locard's theory ซึ่งกล่าวไว้ว่า “เมื่อของสองสิ่งหรือมากกว่าสองสิ่งสัมผัสกันจะเกิดการแลกเปลี่ยนวัตถุพยานที่ผิวหน้าซึ่งกันและกันเสมอ” เช่น คราบสีที่ติดอยู่ที่รถยนต์ ซึ่งเกิดจากการเฉี่ยวชนกัน เส้นใยเสื้อผ้าที่ติดอยู่ที่เหยื่อจากเหตุข่มขืน เป็นต้น
4. บริเวณอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บริเวณที่ผู้กระทำความผิดนำวัตถุพยานไปทิ้ง บริเวณที่พักอาศัยของผู้กระทำความผิด เช่น ในการตรวจค้นบ้านพักของผู้ต้องสงสัยคดีลอบวางระเบิดในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบวัตถุพยานที่เกี่ยวข้องกับการก่อคดี เช่น เครื่องมือในการตัดชิ้นส่วนสะเก็ดระเบิด หัวตะปูที่ใช้เป็นสะเก็ดระเบิด เชื้อประทุ ปุ๋ยยูเรียที่ใช้เป็นดินระเบิดหลัก เป็นต้น

สาเหตุที่ทำให้วัตถุพยานเสียหาย

สำหรับสาเหตุที่ทำให้วัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุเสียหาย สามารถแบ่งได้ (สมภพ เองสมบุญ, 2551) ดังนี้

1. การกระทำของบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุ
 - 1.1 ผู้เสียหาย เป็นบุคคลที่ทำให้วัตถุพยานเสียหาย ที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ กรณีที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เช่น คดีลักทรัพย์ เมื่อผู้เสียหายทราบว่าเกิดเหตุลักทรัพย์ขึ้น สิ่งแรกที่ผู้เสียหายกระทำคือมุ่งตรงไปยังบริเวณที่เก็บทรัพย์สินมีค่าและทำการรื้อค้น เพื่อให้ทราบว่าทรัพย์สินอะไรถูกโจรกรรมไปบ้าง การจับต้องหรือรื้อค้นส่งผลให้รอยลายนิ้วมือแฝงของคนร้ายที่ติดอยู่ถูกลบออกได้
 - 1.2 ผู้กระทำความผิด ซึ่งอาจเป็นบุคคลที่มีความรู้หรือเคยรับรู้เกี่ยวกับวิทยาการตำรวจจากสื่อต่าง ๆ เมื่อกระทำความผิดขึ้นก็พยายามทำลายวัตถุพยานที่จะใช้เชื่อมโยงมาถึงตัวได้ เช่น เข้าไปลักทรัพย์ เมื่อจับต้องสิ่งของก็ใช้ผ้าเช็ดทำความสะอาดบริเวณนั้น

1.3 ไทยมุง เป็นฝูงชนที่มักเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ เพราะอยากรู้อยากเห็น เหตุการณ์โดยไม่ได้ตั้งใจที่จะเข้าไปทลายพยานหลักฐานใด ๆ แต่การเข้าไปดังกล่าวเป็นการทลาย วัตถุพยานโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

1.4 สื่อมวลชน เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น สื่อมวลชนจะเข้ามาในสถานที่เกิด เหตุเพื่อหาข่าวและถ่ายภาพที่จะนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิด ขึ้นกับวัตถุพยานที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ

1.5 เจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนหาข้อเท็จจริง เพื่อให้ทราบถึง ลักษณะของการกระทำความผิดและตัวผู้กระทำความผิด กล่าวคือ เมื่อได้รับแจ้งเหตุต้องรีบไปสถานที่เกิด เหตุโดยเร็ว ถ้าเหตุการณ์ยังเกิดอยู่ให้รีบระงับเหตุ จับกุมคนร้าย และป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ ให้คงสภาพเดิมให้มากที่สุด เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่จะผ่านการอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เบื้องต้นมาบ้างแล้ว แต่บางครั้งอาจพลั้งเผลอกระทำการโดยไม่ได้ตั้งใจทำให้วัตถุพยานเสียหายได้

1.6 บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น อาสาสมัคร มูลนิธิที่เข้าไปช่วยเหลือในสถานที่เกิดเหตุ

2. การกระทำของสัตว์ หากบริเวณที่เกิดเหตุมีสัตว์ เช่น วัว ควาย เข้ามาเดินเหยียบยา หรือ สุนัขเข้ามาเลียคราบโลหิตจนหมด กัดแทะวัตถุพยาน ก็ส่งผลให้วัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุเสียหาย ได้

3. การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ เช่น แสงแดดจัด ทำให้มีอุณหภูมิสูง ฝนตก ลมแรงหรือมี พายุ ความชื้นในอากาศ เป็นต้น ล้วนแล้วแต่ทำให้วัตถุพยานเสียหาย ตัวอย่างคดีที่สามารถพบได้เช่น คดีฆาตกรรมที่มีการต่อสู้กันและคนร้ายได้รับบาดเจ็บมีโลหิตไหลในระหว่างการหลบหนี แต่ในขณะที่ นั้นได้เกิดฝนตกขึ้น ทำให้คราบโลหิตของคนร้ายถูกน้ำฝนชะล้างหายไป

การเชื่อมโยงของวัตถุพยาน

ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับวัตถุพยานจะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้ เพื่อให้วัตถุพยานเป็นที่ยอมรับและ มีคุณค่าในการพิจารณาตัดสินคดี (Hobson, 1992)

1. การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่เมื่อเจ้าหน้าที่คนแรกไปถึงสถานที่เกิด เหตุจนกระทั่งผู้ชำนาญการตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น

2. เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย บุคคลที่ทำการเก็บพยานหลักฐานจะต้อง เป็นบุคคลที่กฎหมายให้อำนาจไว้ในการเข้าและเก็บพยานวัตถุต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุได้ เช่น พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน เป็นต้น

3. กระทำการค้นหาและเก็บพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุจะต้องไม่ มองข้าม หรือละเลยพยานวัตถุทุกชิ้น ถ้าสงสัยว่าสิ่งนั้นจะเป็นพยานวัตถุหรือไม่ ให้ทำการเก็บไว้ก่อน พร้อมทั้งระบุรายละเอียดของพยานวัตถุ ตำแหน่งที่พบ และการบรรจุหีบห่อรักษาไว้ได้อย่างเหมาะสม

4. มีลูกโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด พยานหลักฐานจะต้องอยู่ภายใต้การคุ้มครองดูแลของบุคคลหรือหน่วยงานตั้งแต่เริ่มเก็บจนกระทั่งแสดงในชั้นศาล โดยไม่มีขาดช่วงของการครอบครองเลย ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงของการครอบครองจะต้องมีหลักฐานแสดงการรับ – ส่งของพยานหลักฐานที่เป็นของกลางโดยตลอด

คุณค่าของวัตถุพยาน

วัตถุพยานเป็นพยานหลักฐานที่มีค่าอยู่ในตัวเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุ จะมีความสามารถอ่านค่าและใช้ประโยชน์จากพยานหลักฐานชิ้นนั้นได้หรือไม่ คุณค่าของวัตถุพยาน มีดังนี้ (สมภพ เองสมบุญ, 2551)

1. เป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่ามีการกระทำผิดเกิดขึ้นจริง ในสถานที่เกิดเหตุส่วนใหญ่คนร้ายจะทิ้งหลักฐานไว้ ทำให้ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุสามารถระบุได้ว่าบริเวณนั้นเป็นสถานที่เกิดเหตุจริง เช่น ในคดีฆาตกรรมมีการพบศพ หรือมีอาวุธอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ
2. สามารถเชื่อมโยงผู้กระทำผิดกับผู้เสียหายหรือสถานที่เกิดเหตุ เช่น ตรวจพบคราบโลหิตของผู้กระทำผิดติดอยู่ที่เศษกระดาษ ซึ่งผู้กระทำผิดทุบแตก
3. สามารถป้องกันผู้บริสุทธิ์จากการถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดได้ เช่น การตรวจพิสูจน์ ดีเอ็นเอ ที่ฝ่ายหญิงกล่าวหาฝ่ายชายว่าเป็นพ่อของเด็ก เมื่อตรวจดีเอ็นเอของฝ่ายชายและเด็กแล้วปรากฏว่าไม่สามารถเปรียบเทียบเข้ากันได้ ฝ่ายชายจึงเป็นผู้บริสุทธิ์พ้นจากการถูกกล่าวหา
4. สามารถใช้ยืนยันคำให้การของผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด หรือพยานได้ เช่น คดีฆาตกรรมที่ผู้กระทำผิดแจ้งว่ารอยบาดแผลบริเวณศีรษะด้านหลัง เกิดจากการที่ผู้เสียหายหกล้มลงภายหลังและศีรษะฟาดกับพื้น แต่ผลจากการตรวจบาดแผลทางนิติเวชปรากฏว่า บาดแผลดังกล่าวถูกของมีคมฟัน
5. สามารถทำให้เกิดการรับสารภาพว่าเป็นผู้กระทำผิดจริง เช่น คดีจرائمที่รถยนต์เทอร์ลเลอร์ได้ชนและทับผู้หญิงเสียชีวิต ผลจากการตรวจสถานที่เกิดเหตุ พบรอยดอกยางติดอยู่ที่เสื้อและที่แผ่นหลัง

หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับกระบวนการพิจารณาคดีอาญา

กระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยมีการปรับเปลี่ยนจากการเน้นความสำคัญของประจักษ์พยานมาสู่ระบบพิสูจน์การกระทำความผิดโดยการรับฟังพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มีการนำหลักนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ควบคู่กับกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการก่ออาชญากรรมทางหนึ่ง ซึ่งใช้หลักนิติวิทยาศาสตร์ 2 ประเภท (1) นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เช่น วิชาพิสูจน์หลักฐาน รวมถึงการตรวจสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวม

วัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ และ (2) นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ โดยการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม โดยขณะเดียวกันนิติวิทยาศาสตร์ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในงานสืบสวนสอบสวน เช่น การตรวจสถานที่เกิดเหตุและการถ่ายรูป การตรวจลายนิ้วมือฝ่ามือฝ่าเท้า การตรวจเอกสาร การตรวจทางฟิสิกส์ เช่น ตรวจร่องรอยการเฉี่ยวชนรถ การตรวจทางนิติเวช เช่น งานนิติพยาธิ งานนิติวิทยา งานชีวเคมี และการตรวจทางชีววิทยา เช่น ตรวจเส้นผม เลือด อสุจิ และตรวจรหัสพันธุกรรม (DNA) (พัชรา สิ้นลอย มา, 2560)

การพิจารณาคดีอาญาในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยมีข้อที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดอยู่สองประการ ได้แก่ ข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง หลักในการวินิจฉัยจะต้องพิจารณาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงหรือความสัตย์จริงในคดีว่าเป็นอย่างไร แล้วจึงยกข้อกฎหมายขึ้นปรับวินิจฉัยว่าจำเลยควรจะได้รับโทษหรือควรจะได้รับ การปล่อยตัวไป ตามกฎหมายลักษณะพยานข้อเท็จจริงที่ศาลจะรับรู้ได้เองจากที่อยู่เพียงข้อเท็จจริงที่เป็นไปตามธรรมดาธรรมชาติ ซึ่งบุคคลธรรมดาจะพึงรู้ได้เอง ส่วนข้อเท็จจริงอย่างอื่นที่อยู่นอกเหนือไปจากความรู้ของบุคคลธรรมดาศาลรับรู้เองไม่ได้ ฉะนั้นฝ่ายผู้กล่าวหาจะต้องพิสูจน์ให้ประจักษ์แก่ศาลว่าผู้ต้องหาได้กระทำการที่อ้างว่าเป็นความผิดนั้นจริง (สรารุช เบญจกุล, 2550) โดยพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดี (relevant evidence) หมายความว่า พยานที่มีแนวโน้มที่จะทำให้ความมื่ออยู่ของข้อเท็จจริงใดโดยผลจากการวินิจฉัยมีความเป็นไปได้มากกว่าหรือน้อยกว่าการไม่มีพยานหลักฐานกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดีเกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ ที่มีคุณค่าในการพิสูจน์ความจริงที่เกิดขึ้น สามารถยืนยันข้อเท็จจริงได้ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีจำต้องมีคุณค่าในตัวเอง (Nemeth, 2011)

พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นด้วยการวิเคราะห์ หรือวิจัยซึ่งในทางกฎหมาย ถือว่า พยานหลักฐานเหล่านี้เป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่จะนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาหรือจะนำเข้าสู่ความรู้ของศาลเพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่ โดยกำหนดวิธีการนำเสนอไว้ คือ หากคู่ความประสงค์จะอ้างหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้าสู่สำนวนเพื่อนำสืบข้อเท็จจริง ให้นำสืบโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้ทำการตรวจ ได้วิเคราะห์หรือได้วิจัยสังเกตเหตุการณ์หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับในคดีนั้นมาแล้ว ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นี้ก็คือพยานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามกฎหมายนั่นเอง ที่ผ่านมามีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วยคลี่คลายคดีต่าง ๆ ที่มีความสำคัญ และมีความยุ่งยากซับซ้อนทั้งที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศมาแล้วหลายคดี

โดยสรุปแล้ว ถือได้ว่านิติวิทยาศาสตร์นี้เป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาการทางด้านต่าง ๆ ผสมเข้ากับการบังคับใช้ทางกฎหมาย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถอำนวยความยุติธรรมให้กับผู้เสียหาย และผู้ต้องหาได้เป็นอย่างดี ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยจะต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนา ทางด้านการตรวจวิเคราะห์ต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น รวมถึงการนำเอานิติวิทยาศาสตร์นี้มาส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยให้ทัดเทียมกับอารยประเทศ ซึ่งจะส่งผลอย่างดียิ่งต่อประชาชนคนไทยในท้ายที่สุด

ประโยชน์ของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

1. เป็นเครื่องช่วยชี้ว่ามีการก่ออาชญากรรมแน่นอน เช่น ผู้เสียหายแจ้งว่าถูกข่มขืน และตรวจพบว่าผู้เสียหายมีเสื้อผ้าฉีกขาด มีแผลตามร่างกาย
2. เป็นเครื่องช่วยชี้ว่าผู้ต้องสงสัยได้อยู่ในที่เกิดเหตุ เช่น ตรวจได้ขนแมวที่ขากางเกงของผู้ต้องสงสัยที่ผู้ต้องสงสัยอธิบายที่มาไม่ได้ และบ้านที่ผู้เสียหายถูกข่มขืนเลี้ยงแมว
3. เป็นเครื่องช่วยชี้ว่าบุคคลนั้นเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้น เช่น พบลายพิมพ์นิ้วมือผู้ต้องสงสัยในคาน้ำในของถุงมือที่ถอดทิ้งไว้ในบ้านที่ถูกโจรกรรม
4. เป็นเครื่องช่วยกันผู้บริสุทธิ์ออกไป เช่น เด็กหญิง 2 คนพี่น้องกล่าวหาว่า ผู้ต้องสงสัยวางยาแล้วทรมานมีราย แต่การตรวจทั้งเลือดและปัสสาวะของเด็กแล้วไม่พบสารใด
5. เป็นเครื่องยืนยันคำให้การของผู้เสียหาย เช่น ผู้เสียหายอ้างว่าถูกผู้ต้องสงสัยแทงมือผู้เสียหายจึงเอามือที่เลือดออกป้ายไปบนแขนเสื้อของผู้ต้องสงสัย จากการตรวจพบว่าคราบเลือดบนแขนเสื้อของผู้ต้องสงสัยเป็นเลือดของผู้เสียหายจริง
6. ผู้ต้องสงสัยที่ถูกยืนยันด้วยพยานทางฟิสิกส์อาจจะสารภาพ เช่น คดีเจนจิรา เมื่อพิสูจน์ได้ว่าผู้ตายเสียชีวิตเพราะถูกยิง ในขณะที่ผู้ต้องหาให้การกับตำรวจก่อนหน้านี้ว่าฆ่าโดยการบีบคอ ผู้ต้องหาจึงสารภาพ
7. มีค่ามากกว่าประจักษ์พยานเพราะเคยมีการทดลองแล้วพบว่า ประจักษ์พยานอาจให้การคลาดเคลื่อนไปได้ เมื่อเวลาผ่านไปเป็นเดือนหรือเป็นปีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้รับความเชื่อถือจากศาลมากขึ้นเรื่อย ๆ
8. การไม่พบพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ช่วยยืนยันว่าไม่มีอาชญากรรม เช่น แจ้งว่าถูกลักทรัพย์แต่ตรวจแล้วไม่มีร่องรอยงัดและทรัพย์ที่ว่าหายยังอยู่

แนวคิดเกี่ยวกับการสืบสวนทางนิติวิทยาศาสตร์

ความหมายของนิติวิทยาศาสตร์

นิติวิทยาศาสตร์ หรือ Forensic Science มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน forensic หรือ forum ซึ่งหมายถึงการประชุมแสดงความคิดเห็นของพลเมืองร่วมกัน ณ ที่ประชุมใจกลางเมืองในยุคจักรวรรดิโรมัน ได้นำมาใช้ในการไต่สวนผู้กระทำความผิดจากคดีต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ฝ่ายผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหาได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุม ฝ่ายใดให้เหตุผลหรือโต้แย้งได้ดีกว่าจะเป็นฝ่ายชนะ และต่อมาได้มีการเพิ่มการใช้ หลักฐานทางวัตถุพยานในที่เกิดเหตุเข้ามาร่วมการตัดสินด้วย จึงทำให้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการพิสูจน์หลักฐาน ประกอบการพิจารณาคดีที่มีมากขึ้น เพื่อติดตามหาผู้กระทำความผิดในคดีต่างๆ ให้เป็นไปโดยถูกต้องและเกิดความ เป็นธรรม ดังนั้น นิติวิทยาศาสตร์ คือ การนำเอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้ และปรับใช้เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความเพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษ (พัชรา สีน ลอยมา, 2560)

อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ (2555) ให้ความเห็นว่า นิติวิทยาศาสตร์(Forensic Science) หมายถึง การนำวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้และปรับใช้เพื่อประโยชน์แห่งกฎหมายที่กล่าวถึง นี้ อันได้แก่ (1)ประโยชน์ทางนิติบัญญัติในเรื่องของการออกกฎหมาย (2) ประโยชน์ของการคลี่คลาย ปัญหาและการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความเพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษ

พัชรา สีนลอยมา (2560) ให้ความเห็นว่า นิติวิทยาศาสตร์(Forensic Science) หมายถึง การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้ และปรับใช้เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความ เพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษ

รายงานคณะนิติศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (2550) ให้ความเห็นว่า นิติ วิทยาศาสตร์ (Forensic Science) คือ การนำเอาหลักการ วิธีการ และทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ใน สาขาต่างๆ มาใช้ในการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานและพยานเอกสารที่พบในที่เกิดเหตุเพื่อพิสูจน์ให้ได้ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในคดีต่างๆ ให้ปรากฏเพื่อช่วยในการผดุงความยุติธรรมหรือเพื่อแก้ปัญหาทาง กฎหมายอย่างอื่น

สันดี สุขวัจน์ (2550) นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) คือ การนำเอาความรู้ทาง วิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้ เพื่อประโยชน์ในด้านกฎหมาย ทั้งประโยชน์ทางนิติบัญญัติใน เรื่องการออกกฎหมาย และประโยชน์ของการ คลี่คลายปัญหาและการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความ เพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษ นิติวิทยาศาสตร์ จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เช่น วิชาพิสูจน์หลักฐาน รวมถึงการตรวจ สถานที่เกิด เหตุและเก็บรวบรวมวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ

2. นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ โดยการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ มา ประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม เช่น

2.1 นิติเวชศาสตร์ (Legal Medicine หรือ Forensic Medicine) หมายถึง วิชาแพทย์ที่ เกี่ยวข้องกับกฎหมายและยังรวมถึงวิชากฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และการประกอบ วิชาชีพของแพทย์ด้วย ขอบเขตของวิชานิติเวชศาสตร์ในปัจจุบันกว้างขวางมาก

2.2 นิติวิศวกรรมศาสตร์ (Forensic Engineering) ตามปกติอาชีววิศวกรรมจะศึกษาเกี่ยวกับ ทฤษฎีทางคณิตศาสตร์ร่วมกับวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์ของมนุษยชาติ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาต่าง ๆ มักจะเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันของผู้มีอาชีพในสาขาดังกล่าวเสมอ แต่ ยังมีวิศวกรอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีหน้าที่ในการนำความรู้และประสบการณ์ทางวิศวกรรมศาสตร์มาใช้เพื่อ เป็นประโยชน์แห่งกฎหมาย คำร้องส่วนใหญ่มักจะเป็นทางด้านการพิจารณาข้อพิพาททางแพ่งระหว่าง คู่กรณีสองฝ่าย นาน ๆ ครั้งจึงจะมีความจำเป็นต้องใช้ความรู้ทางด้านนี้เพื่อประโยชน์ในทางคดีอาญา บ้าง ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมนั้นจะต้องสร้างชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในสาขาของตนก่อนที่จะได้ รับรองในฐานะผู้เชี่ยวชาญทางวิศวกรรมศาสตร์ในขบวนการยุติธรรมปัญหาที่นิติวิศวกรรมจะให้ความ ช่วยเหลือได้นั้น มีมากมายพอ ๆ กับจำนวนของสาขาวิชาที่มีอยู่ในหลักสูตรศึกษาของมหาวิทยาลัยอัน ได้แก่ การศึกษาถึงพฤติการณ์ของความล้มเหลวของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม จนเป็นเหตุให้ผู้บริโภค ได้รับความเสียหาย การศึกษาเกี่ยวกับต้นเหตุต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นว่าควรจะเป็นความรับผิดชอบของผู้ใด การศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุของเพลิงไหม้ ลักษณะการลุกลามและสาเหตุของการระเบิด เป็นต้น

2.3 นิติทันตวิทยา (Forensic Odontology) เป็นการนำความรู้ทางทันตวิทยาใช้ในกระบวนการยุติธรรม เช่น การตรวจพิสูจน์ฟันที่พบในสถานที่เกิดเหตุเครื่องบินตก โดยการนำมาเปรียบเทียบกับฟิล์มเอ็กซเรย์จากประวัติการทำฟัน เพื่อยืนยันว่าผู้เสียชีวิตเป็นใคร

2.4 นิติเภสัชวิทยา (Forensic Pharmacology) เป็นการนำความรู้เกี่ยวกับยามาใช้ในกระบวนการยุติธรรม เช่น ยาพิษ ยาที่มีผลต่อจิตและประสาท ยาที่เป็นอันตราย เป็นต้น

2.5 นิติมนุษยวิทยา (Forensic Anthropology) เมื่อมีการค้นพบโครงกระดูกที่ต้องสงสัยว่า เป็นมนุษย์หรือไม่ ณ ที่ใด โอกาสที่จะเรียกใช้นักวิทยาศาสตร์ที่อยู่ในสาขามนุษยวิทยานั้น มีมาก ที่เดียว ที่จะได้เห็นได้เด่นชัดได้แก่กรณีของการเกิดอุบัติเหตุซึ่งมีผู้ประสบเคราะห์กรรมเป็นจำนวนมาก และไม่อาจทราบจากสภาพร่างกายที่หลงเหลืออยู่ว่าเป็นผู้ใดบ้างนั้น นักมนุษยวิทยาจะมีบทบาท เป็น อย่างมากเพราะไม่เพียงแต่ต้องเป็นผู้ยืนยันการตายเท่านั้น ยังต้องระบุให้แน่ชัดว่าเป็นผู้ใดเพื่อการ ตัดสินเกี่ยวกับสินไหมทดแทนประกอบการฟ้องร้องทางแพ่งหรือการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินการ วิเคราะห์เกี่ยวกับกระดูก โครงร่างมนุษย์ โดยเริ่มต้นศึกษาตั้งแต่มนุษย์สมัยดึกดำบรรพ์เป็นต้นมา

เทคนิคต่าง ๆ ได้ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อให้สามารถบอกอายุ เพศ เชื้อชาติ และโครงร่างของผู้ตายนั้น นับเป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์เป็นอย่างมากในการสืบสวน

2.6 นิติกีฏวิทยา (Forensic Entomology) เป็นการศึกษาถึงแมลงและหนอนที่เกี่ยวข้องกับ คดี เช่น การพิสูจน์ชนิดของแมลงในศพ ซึ่งจะนำไปสู่ระยะเวลาในวงจรชีพและทำให้ทราบเวลาตาย โดยประมาณของศพได้

นิติวิทยาศาสตร์ คือ การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งสามารถสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมได้เป็นอย่างดี เพราะหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา ประเทศในแถบยุโรป และ ญี่ปุ่น นำความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวน หาตัวคนร้ายอย่างแพร่หลายสามารถจับกุมคนร้าย ๆ โดยเฉพาะในญี่ปุ่น สามารถนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนจนได้ถึง 90% ของคดีฆาตกรรมที่เกิดขึ้น

การปฏิบัติการทางนิติวิทยาศาสตร์ แยกลักษณะงานได้ ดังนี้

1. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และการถ่ายรูป (Crime Scene Investigation and Forensic)
 2. การตรวจลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า (Fingerprint, Palmprint, Footprint)
 3. การตรวจเอกสาร (Document) เช่น ตรวจลายเซ็น ลายมือเขียน
 4. การตรวจอาวุธปืน และกระสุนปืนของกลาง (Forensic Ballistics)
 5. การตรวจทางเคมี (Forensic Chemistry) เช่น ตรวจวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของสารต่าง ๆ
 6. การตรวจทางฟิสิกส์ (Forensic Physics) เช่น ตรวจร่องรอยการเฉี่ยวชนรถ
 7. การตรวจทางชีววิทยา (Biological Trace Evidence) เช่น ตรวจเส้นผม คราบเลือด คราบอสุจิ
 8. การตรวจทางนิติเวช (Forensic Medicine) ได้แก่ นิติพยาธิวิทยา (Forensic Pathology), นิติเวช (For นิติเวชคลินิก (Clinical Forensic), นิติจิตเวช (Forensic Psychiatry), นิติพิษวิทยา (Forensic Toxicology), การพิสูจน์หลักฐาน (Criminalistic), นิติเซโรวิทยา (Forensic Serology), เวชศาสตร์จราจร (Traffic Medicine), กฎหมายการแพทย์ (Medicial Law)ซึ่งในส่วน
- ของนักสืบจะเป็นการปฏิบัติงานในส่วนของ ข้อ 1 คือ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการถ่ายรูป

สรุปได้ว่า นิติวิทยาศาสตร์ หมายถึง การประยุกต์ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เข้ามาคลี่คลายปัญหาทางกฎหมายในการพิสูจน์เอกลักษณ์ของวัตถุและบุคคลเพื่อประกอบสำนวนให้รูปคดีเป็นไปตามข้อกฎหมาย นิติวิทยาศาสตร์เป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาการด้านต่างๆ ผสมเข้ากับการบังคับใช้ทาง กฎหมาย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถอำนวยความยุติธรรมให้กับผู้เสียหาย และ ผู้ต้องหาได้เป็นอย่างดี ซึ่งพยานหลักฐานเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถยืนยัน

ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์แต่ละ กรณีได้เป็นอย่างดี หากเราเข้าใจถึงความสำคัญของพยานหลักฐานเหล่านี้และมีทักษะการสังเกตบนหลักการที่ ถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์ก็จะเป็นประโยชน์กับเราต่อไป

ความสำคัญของนิติวิทยาศาสตร์

การอำนวยความยุติธรรม(Enhancement of Justice) ถือว่าเป็นภารกิจสำคัญพื้นฐานของรัฐ (A basic function of state) ซึ่งรัฐจะต้องดำเนินการอำนวยความยุติธรรมโดยการจัดการบริหาร ในกระบวนการยุติธรรมให้เป็นที่พึงพอใจของประชาชนและเป็นสากลตามหลักนิติธรรม (The Rule Of Law)

ทั้งนี้จุดมุ่งหมายหลักในการอำนวยความยุติธรรม ก็คือ การให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ สะดวก รวดเร็ว ประหยัด และเป็นธรรม ซึ่งปัจจัยที่จะทำให้บรรลุดังกล่าว ประกอบด้วย กฎหมาย ระบบการพิจารณาคดี ระเบียบปฏิบัติ ตลอดจนการปฏิบัติงานของหน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องเช่น ตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ทนายความ พยาน เจ้าหน้าที่ของศาล และผู้พิพากษา เป็นต้น โดยบุคคลเหล่านี้ คือ ตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ทนายความ พยาน เจ้าหน้าที่ของศาล และผู้พิพากษา ต้องวางตนเป็นกลาง โดยในระหว่างการดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดของบุคคลที่ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหา ตกอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องหา และตกอยู่ในฐานะเป็นจำเลย ตามลำดับ บุคคลเหล่านี้ต้องด้วยข้อสันนิษฐานที่ว่า เป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่ามีคำพิพากษาถึงที่สุดยืนยันชี้ชัดให้เห็นได้ว่าเป็นผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริง ในการวินิจฉัยและตัดสินของศาลจะใช้วิธีชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานที่ได้จากคู่ความนำสืบพยานทั้งสืบโจทก์และสืบพยานจำเลย ไม่ว่าจะเป็นพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ ตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.2550 และประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.2564 ที่ได้บัญญัติเอาไว้

การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน หมายถึง การที่ศาลนำพยานหลักฐานทุกประเภทที่คู่ความนำสืบ ไม่ว่าจะเป็นพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ มาวิเคราะห์ คู่ความได้นำสืบให้เชื่อได้ตามข้ออ้าง หรือข้อถกเถียงในประเด็นพิพาท หรือตามหน้าที่นำสืบ หรือภาระการพิสูจน์หรือไม่ โดยพยานหลักฐานที่ศาลจะนำมาชั่งน้ำหนักเพื่อจะวินิจฉัยอย่างหนึ่งอย่างใดนั้นจะต้องเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ตามกฎหมาย (พร้อมพรรณ ชลถาวรพงศ์, 2560)

การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน หมายถึง การวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงในประเด็นที่พิพาทกัน โดยอาศัยพยานหลักฐาน ดังนั้น ในคำพิพากษาของศาลต้องปรากฏเหตุผลในการวินิจฉัยเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐาน และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น แล้วจึงพิเคราะห์พยานหลักฐานทั้งหมดเข้ากับประเด็นข้อพิพาทเพื่อนำไปสู่คำพิพากษาแห่งคดี (พรเพชร วิชิตชลชัย, 2555)

การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน หมายถึง การที่ศาลใช้เหตุผล สามัญสำนึก และหลักตรรกวิทยาค้นหาความน่าจะเป็น โดยพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือและความน่าจะเป็นไปได้ของพยานหลักฐาน รวมทั้งพิจารณาถึงความเป็นปกติหรือความผิดปกติ ความสมเหตุสมผล และความสอดคล้องหรือความขัดแย้งกับพยานหลักฐานอื่นๆ ดังนั้น ในบางกรณี พยานหลักฐานอย่างเดียวกัน ผู้พิพากษาต่างคนกันพิจารณาอาจให้น้ำหนักพยานหลักฐานชิ้นนั้นต่างกันก็เป็นไปได้เนื่องจากไม่มีมาตรฐานที่จะวัดได้ว่าฝ่ายใดถูกหรือผิด การเห็นต่างจึงไม่ใช่สิ่งเสียหาย แต่อย่างไรก็ตามการใช้ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานก็มีใช้เรื่องที่จะกระทำตามอำเภอใจผู้พิพากษาแต่ละคน เพราะแม้อาจมีความเห็นต่างของผู้พิพากษาแต่ละคน แต่เมื่อรวมกันเป็นองค์คณะในการพิจารณาคดีลึนคดี ย่อมถือตามเสียงข้างมากเป็นหลัก ทั้งยังมีศาลสูงคอยตรวจสอบอีกชั้นหนึ่ง และมีคำพิพากษาฎีกาต่างๆวางไว้เป็นแนวทาง (โสภณ รัตนกร, 2544)

เมื่อเกิดอาชญากรรมขึ้น การที่จะเอาตัวผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมนั้น เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะจะต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานมายืนยัน ให้สามารถพิสูจน์ความผิด ได้อย่างชัดเจน ดังนั้นในประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิเช่น ประเทศญี่ปุ่น ยุโรป และสหรัฐอเมริกา ได้มีการนำเอา ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ มาพัฒนาใช้ในการตรวจพิสูจน์หลักฐานต่างๆให้ได้ผลที่ ถูกต้องแท้จริงตามหลักวิทยาศาสตร์เพื่อติดตามเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ จากประโยชน์ดังกล่าวข้างต้น จึงมีการนำเอานิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในขอบเขตโดยทั่วไป ดังนี้ - การตรวจสถานที่เกิดเหตุ และการถ่ายภาพ (Crime Scene Investigation and Forensic) - การตรวจลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า (Fingerprint, Palm print, Footprint) - การตรวจเอกสาร (Document) เช่น ตรวจลายเซ็น ลายมือเขียน - การตรวจอาวุธปืน และกระสุนปืนของกลาง (Forensic Ballistics) - การตรวจทางเคมี(Forensic Chemistry) เช่น ตรวจวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของสารต่างๆ - การตรวจทางฟิสิกส์ (Forensic Physics) เช่น ตรวจร่องรอยการเฉี่ยวชนรถ - การตรวจทางชีววิทยา (Biological Trace Evidence) เช่น ตรวจเส้นผม เลือด อสุจิ และตรวจ รหัสพันธุกรรม (DNA) เป็นต้น - การตรวจทางนิติเวช (Forensic Medicine) ได้แก่ งานนิติพยาธิงานนิติวิทยา งานชีวเคมี - การตรวจพิสูจน์อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ เช่น การตัดต่อสื่อบันทึกเสียง วิดีทัศน์ เปรียบเทียบ ร่องรอยบนแผ่นซีดี พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นมีน้ำหนักและเป็นที่ยอมรับในนานาชาติอารยประเทศ กล่าวโดยสรุปแล้วไม่ว่าจะเป็นสาขาใดก็ตามของนิติวิทยาศาสตร์นั้นต่างมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือการนำความรู้ ทางวิชาการผนวกเข้ากับประสบการณ์และความชำนาญมาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ของกระบวนการยุติธรรม ในกรณีที่เกี่ยวข้อระหว่างกฎหมายและวิทยาศาสตร์ (วรรณ กาญจนมยุร, 2564)

หลักเกณฑ์ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน

1. ระดับมาตรฐานการพิสูจน์ คือ การพิจารณาว่าคุณความในคดีได้พิสูจน์ให้ถึงมาตรฐานการพิสูจน์ในคดีนั้นๆหรือไม่

2. ภาระการพิสูจน์ คือ การพิสูจน์ว่าคุณความฝ่ายที่มีการพิสูจน์ได้นำพยานหลักฐานเข้าสืบเพื่อปลดปล่อยภาระหน้าที่ของตนหรือไม่ หากไม่นำพยานหลักฐานเข้าสืบหรือนำสืบแต่ไม่ได้ว่าข้อเท็จจริงดังที่กล่าวอ้าง ข้อเท็จจริงนั้นย่อมไม่สามารถรับฟังได้ (อุตม รัฐอมฤต, 2558)

ดังนั้น การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดต้องเป็นไปตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ซึ่งวางหลักไว้ว่า ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น

เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย

นอกจากนี้ตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1 ยังได้วางหลักเอาไว้ว่า ในการวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานบอกเล่า พยานขัดทอด พยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น ศาลจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และไม่ควรเชื่อพยานหลักฐานนั้นโดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลย เว้นแต่จะมีเหตุผลอันหนักแน่น มีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี หรือมีพยานหลักฐานประกอบอื่นมาสนับสนุน

พยานหลักฐานประกอบ หมายถึง พยานหลักฐานอื่นที่รับฟังได้และมีแหล่งที่มาเป็นอิสระต่างหากจากพยานหลักฐานที่ต้องการพยานหลักฐานประกอบนั้น ทั้งจะต้องมีคุณค่าเชิงพิสูจน์ที่สามารถสนับสนุนให้พยานหลักฐานอื่นที่ไปประกอบมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นด้วย

สำหรับการพิจารณาคดีในรูปคดีอาญาของศาล โจรทก์มีหน้าที่นำสืบให้ศาลเห็นได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริง และเมื่อโจทก์สืบพยานโจทก์เสร็จเรียบร้อยแล้วก็เป็นหน้าที่ของจำเลยที่จะต้องนำสืบพยานหลักฐานหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ โดยเป็นหน้าที่ของคุณความแต่ละฝ่ายที่จะต้องนำเสนอพยานหลักฐานของตนไม่ว่าจะเป็นพยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ ให้ศาลได้รับรู้รับทราบข้อเท็จจริงสำหรับพยานหลักฐานของคุณความแต่ละฝ่าย และเมื่อศาลพิจารณารูปคดีได้ความว่า จำเลย คือ ผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริง ศาลก็จะมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยตามข้อกฎหมายที่โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีความ และหากได้ความทางรูปคดีจากข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ได้จากการพิจารณาคดีว่า จำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือมีเหตุสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ศาลก็จะมีคำพิพากษายกฟ้องโจทก์ตามข้อกฎหมาย

ในปัจจุบันนี้ ได้เกิดปัญหาทางด้านอาชญากรรมในคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดขึ้นมากมาย ซึ่งการที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมจึงเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะจะต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานมายืนยันให้สามารถพิสูจน์ความผิดได้อย่างชัดเจน ดังนั้นในประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิเช่น ประเทศญี่ปุ่น อังกฤษ ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา จึงมีการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆมาพัฒนาใช้ในการตรวจพิสูจน์หลักฐานต่างๆให้ได้ผลที่แม่นยำและถูกต้องที่แท้จริงตามหลักวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้ผลอย่างดียิ่งในการสืบสวนสอบสวนติดตามหาผู้กระทำความผิดหรือคนร้าย โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่น เมื่อเกิดคดีฆาตกรรมเกิดขึ้นสามารถจับกุมคนร้ายได้ถึง 90% โดยการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ค้นคว้าวิจัยและสร้างขึ้นอย่างทันสมัย ผสมผสานกับหลักนิติวิทยาศาสตร์ให้บรรลุผลสำเร็จได้เป็นอย่างมาก

โดยเนื้อหาและรายละเอียดข้างต้น จึงมีการนำหลักนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในขอบเขตโดยทั่วไปดังต่อไปนี้

1. การตรวจสถานที่เกิดเหตุ และการถ่ายรูป (Crime Scene Investigation and Forensic)
2. การตรวจลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า (Fingerprint, Palm print, Footprint)
3. การตรวจเอกสาร (Document) เช่น ตรวจลายเซ็น ลายมือเขียน
4. การตรวจอาวุธปืน และกระสุนปืนของกลาง (Forensic Ballistics)
5. การตรวจทางเคมี (Forensic Chemistry) เช่น ตรวจวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของสารต่างๆ
6. การตรวจทางฟิสิกส์ (Forensic Physics)
7. การตรวจทางชีววิทยา (Biological Trace Evidence) เช่น ตรวจเส้นผม เลือด อสุจิ
8. การตรวจทางนิติเวช (Forensic Medicine) ได้แก่ งานนิติพยาธิ งานนิติวิทยา งานชีวเคมี งานพิสูจน์บุคคล งานภาพการแพทย์

ทั้งนี้โดยทั่วไปการพิจารณาประเภทของพยานวัตถุและจุดประสงค์ในการตรวจพิสูจน์สามารถแยกวิธีการออกได้ดังนี้

1. การตรวจโดยวิธีทางเคมี และชีววิทยา (Chemical and Biological Analysis)
2. การตรวจโดยการใช้วิธีทางกายภาพ (Physical Experiments)
3. การตรวจโดยใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ (instrumental Analysis)

หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนในคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด

กระบวนการยุติธรรมในการพิจารณาคดีอาญาของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ไม่ได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญที่ประจักษ์พยานเพียงอย่างเดียว แต่ได้มีการนำเอาหลักการพิสูจน์พยานหลักฐานทางด้านวิทยาศาสตร์มาใช้พิสูจน์หาผู้กระทำผิดที่แท้จริงควบคู่ไปด้วยกัน ทั้งประจักษ์พยานและผลการพิสูจน์พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ต้องมีลักษณะเนื้อหารายละเอียดสอดคล้องกันเป็นอย่างดี ไม่ขัดแย้งกัน โดยเริ่มต้นที่ให้อำนาจหน้าที่พนักงานสอบสวนทำการรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 สำหรับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 ที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่า พนักงานสอบสวนนั้นมีอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้ายแก่ผู้ต้องหา โดยมีวัตถุประสงค์ในการรวบรวมพยานหลักฐานดังนี้

1. เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆอันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา
2. เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิด
3. เพื่อพิสูจน์ให้เห็นความผิด หรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

ตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 ดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นผลในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการทำงานของพนักงานสอบสวน กล่าวคือพนักงานสอบสวนเป็นผู้ที่จะต้องทำให้ข้อเท็จจริงในคดีให้กระจ่าง ไม่ใช่หาความผิดจากผู้ถูกกล่าวหาอย่างเดียวเท่านั้น ดังนั้นพยานหลักฐานทุกชนิดไม่จะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้ต้องหาที่ต้องรวบรวมไว้ด้วย จึงทำให้พนักงานสอบสวนไม่ใช่คู่ต่อสู้ของผู้ต้องหาตามหลักการดำเนินคดีแบบต่อสู้(adversarial system) แต่เป็นหลักการค้นหาความจริง(examination system) นอกจากนี้ยังมีการนำเอาหลักวิชาการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด เป็นครั้งแรกและถูกนำมาบัญญัติเอาไว้เป็นกฎหมายอยู่ในหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 เนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการค้นหาความจริงในคดีอาญา เช่น การตรวจพิสูจน์ทาง DNA เพื่อพิสูจน์ทราบตัวบุคคล ซึ่งจะทำให้ค้นหาตัวผู้กระทำผิดได้ง่ายขึ้นดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 2236-7/2550 ที่ยื่นตามศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกาพิพากษาให้ประหารชีวิตนายแพทย์ จำเลยในคดีฆ่าข่มขืนและศพภรรยาของตนเอง ข้อวินิจฉัยส่วนใหญ่นำไปสู่การพิพากษา ล้วนมาจากพยานหลักฐานตามแนวทางการสืบสวนสอบสวนตำรวจ เช่น ภาพวงจรปิดในร้านไออิชิ บันทึกหลักฐานการส่งเพจเจอร์ หรือจดหมาย และที่สำคัญพยานหลักฐานทาง “นิติวิทยาศาสตร์” โดยเฉพาะคราบเลือดในอาคารวิทย

นิเวศน์ ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขึ้นเนื้อเยื่อในบ่อเกรอะของบ่อบำบัดน้ำเสียโรงแรมโซฟิเทล เซ็นทรัล ลาดพร้าว ซึ่งเป็นผลชี้วัดตัวสำคัญที่ถูกระบุว่าเยื่อนั้นเสียชีวิตแล้ว สำหรับการตรวจ พยานหลักฐานโดยวิธีทางวิทยาศาสตร์ได้ถูกนำบัญญัติเอาไว้ในหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 ที่บัญญัติเอาไว้ว่า “ในกรณีที่จะต้องใช้พยานหลักฐาน วิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามมาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจ พิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใดๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ตามวรรค หนึ่งจำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อูจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่ เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าว ได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรโดยวิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะ กระทำได้ ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือ บุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุสมควรหรือ ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุ อันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ที่หากได้ตรวจพิสูจน์ แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้นแล้วแต่กรณี

ค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรา นี้ ให้สั่งจ่ายจากงบประมาณตามระเบียบที่สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม หรือสำนักงานอัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี กำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง” (สรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วิวัฒน์กุล, 2556)

สำหรับในส่วนของคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด พนักงานสอบสวนยังมีอำนาจหน้าที่ตาม บทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติเอาไว้โดยเฉพาะ คือ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 11 บัญญัติไว้ว่า “ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่ง พนักงานสอบสวน ได้ยึดสิ่งของไว้ตามกฎหมายและอ้างว่าเป็นยาเสพติด ให้พนักงานสอบสวนส่ง สิ่งของที่ยึดนั้นภายในสามวันทำการนับแต่เวลาที่พนักงานสอบสวนได้รับสิ่งของนั้นไว้เป็นของกลางใน คดี เพื่อให้ผู้ชำนาญการพิเศษตรวจพิสูจน์และทำความเห็นเป็นหนังสือรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นที่ไม่อาจส่งสิ่งของที่ยึดนั้น ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ได้โดยให้บันทึกเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นที่ไม่อาจดำเนินการดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวน ด้วย” อีกด้วย

โดยข้อกำหนดแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131, ข้อกำหนดแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2550 มาตรา 11 ได้ถูกนำไปใช้ให้มีความเหมาะสมกับกระบวนการยุติธรรมทางด้านนิติวิทยาศาสตร์สำหรับคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อหาความชอบธรรมให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา และผู้ต้องหา เพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษให้เป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายในชั้นของพนักงานสอบสวน

สำหรับการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนในคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดจะต้องเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนโดยตรง ซึ่งการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนมิใช่เพียงเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดเท่านั้น แต่รวมถึงพยานหลักฐานที่อาจพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาได้ด้วย โดยพยานหลักฐานในคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดจะต้องประกอบด้วย

1. พยานบุคคล หมายความว่า ถ้อยคำของบุคคลที่มาให้การต่อหน้าเจ้าพนักงานหรือศาล รวมทั้งอากัปกิริยาของคนที่สามารถแสดงออกซึ่งแทนความหมายของถ้อยคำ
2. พยานเอกสาร หมายความว่า ข้อความใดๆ ที่สื่อถึงความหมายใดที่เจ้าพนักงานหรือศาลสามารถอ่านหรือตรวจดูได้จากหนังสือ ลายลักษณ์อักษร หรือเครื่องหมายรูปรอยใดๆ โดยประการที่ว่าเครื่องหมายรูปรอยนั้นสามารถใช้แทนลายลักษณ์อักษรได้
3. พยานวัตถุ หมายความว่า สิ่งของใดๆ ที่คู่ความอ้างเป็นพยานหลักฐานในคดี ด้วยความประสงค์ที่จะให้เจ้าพนักงานหรือศาลตรวจดู รูปร่างลักษณะของสิ่งของหรือวัตถุนั้น เพื่อประโยชน์แก่คดีของตน
4. พยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษ หมายความว่า บุคคลผู้มีอาชีพหรือมิใช่ก็ตาม มีความรู้ความชำนาญพิเศษในการใดๆ ซึ่งความเห็นของเขานั้นมีประโยชน์ในการวินิจฉัยคดี
5. พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ หมายความว่า พยานหลักฐานที่เป็นไปตามหลักข้อกำหนดแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามหลักข้อกำหนดแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 ที่ให้อำนาจพนักงานสอบสวนมีอำนาจทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใดๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ (สนธิยา รัตนธรรส, 2560)

สำหรับการได้มาซึ่งพยานหลักฐานในคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดของพนักงานสอบสวนนั้นเป็นเรื่องที่กฎหมายให้อำนาจพนักงานสอบสวนไว้หลายกรณี อาทิ ตามหลักข้อกำหนดแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตราที่ว่าด้วยการตรวจค้นและการจับกุม ตลอดจนอำนาจในการตรวจค้นตัวผู้ต้องหาตามหลักข้อกำหนดแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 132 เป็นต้น ดังนั้น การได้มาซึ่งพยานหลักฐานมีรายละเอียดดังนี้

1. สิ่งของ จะเป็นวัตถุพยานที่เรียกว่า พยานวัตถุ หรือเอกสาร ที่เรียกว่า พยานเอกสารก็ตาม โดยรวมจะได้นำมาโดยการเสาะแสวงหาหรือบางครั้งพบในสถานที่เกิดเหตุ ที่พักของผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนจะต้องถ่ายภาพแล้วยึดเป็นของกลาง พร้อมจัดทำบัญชีของกลางแสดงไว้ รวมทั้งเหตุการณ์ได้มาในบันทึกพนักงานสอบสวน

2. บันทึกต่างๆ พยานหลักฐานในคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดที่ได้จากบันทึก อาทิ

2.1 บันทึกการจับกุม (จะมีรายละเอียด อาทิเช่น สถานที่ทำการบันทึก วัน/เดือน/ปี/เวลาที่บันทึก วัน/เดือน/ปี/เวลาที่จับกุม สถานที่จับกุม นามเจ้าพนักงาน ตำรวจที่จับ ได้ร่วมกันทำการจับกุม พร้อมด้วยของกลาง ตำแหน่งที่พบของกลาง โดยกล่าวหาว่า พร้อมแจ้งให้ผู้ถูกจับทราบด้วยว่า คือ การแจ้งสิทธิต่างๆ ให้ผู้ถูกจับทราบ วัน/เดือน/ปี/เวลาที่เกิดเหตุ พฤติการณ์ในการจับกุม เป็นต้น)

2.2 บันทึกการตรวจค้น(จะมีรายละเอียด อาทิ เช่น สถานที่ทำการบันทึก วัน/เดือน/ปี/เวลาที่บันทึก วัน/เดือน/ปี/เวลาที่ตรวจค้น สถานที่ตรวจค้น นามเจ้าพนักงานตำรวจผู้ทำการตรวจค้น ได้ร่วมกันทำการตรวจค้นบ้านเลขที่.....มีเหตุอันควรเชื่อว่า.....โดยมี.....นำตรวจค้น ระยะเวลาเริ่มการตรวจค้นและเสร็จสิ้นการตรวจค้น ผลการตรวจค้นพบหรือไม่อย่างไร เป็นต้น)

2.3 บันทึกการตรวจสถานที่เกิดเหตุและแผนที่สังเขปแสดงสถานที่เกิดเหตุ(จะทราบจุด ตำแหน่ง ร่องรอย ตลอดจนลักษณะโดยทั่วไปของสถานที่เกิดเหตุ)

2.4 บันทึกรายงานประจำวัน(ทราบว่ามีกรับแจ้งเรื่องอะไร ใครเป็นผู้แจ้งความ รวมทั้งทราบรายละเอียดและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีเบื้องต้น)

2.5 บันทึกพนักงานสอบสวน(ทราบการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนทุกระยะ)

2.6 บันทึกอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น บันทึกการรับมอบตัว บันทึกแจ้งข้อหา เป็นต้น

3. หลักฐานคำให้การพยานบุคคล ไม่ว่าจะคำให้การของผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา พยานย่อมจะระบุรายละเอียดที่เกี่ยวกับคดี เชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นการยืนยันการกระทำความผิด

4. คำรับสารภาพของผู้ต้องหา เมื่อผู้ต้องหารับสารภาพ พนักงานสอบสวนจะต้องนำผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ จัดทำบันทึกการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ถ่ายภาพประกอบ และสอบสวนเพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าวไว้ด้วย รวมทั้งขอหมายค้นจากศาลทำการตรวจค้นที่พักของผู้ต้องหาเพื่อพบและยึดของกลาง หรือพยานหลักฐานอื่นๆที่เป็นประโยชน์ต่อรูปคดี เช่นเสื้อผ้า สมุดบันทึก สิ่งที่มีไว้เป็นความผิด หรือได้มาจากการกระทำความผิดหรือได้ใช้ในการกระทำความผิด เป็นต้น

5. ตรวจสอบการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่(โทรศัพท์มือถือ) หรือวงจรปิดเพื่อเชื่อมโยงบุคคลหรือผู้ต้องสงสัยคนอื่นๆ เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี (สนธยา รัตนธารส, 2560)

กล่าวโดยสรุป สำหรับขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. การตั้งรูปคดี พิจารณาจาก-ข้อเท็จจริงแห่งคดี-ข้อกฎหมาย-ข้อหา และฐานความผิด
2. การกำหนดประเด็น ประกอบด้วย ประเด็นข้อเท็จจริง (ประเด็นโดยตรงหรือประเด็นสำคัญ และประเด็นแวดล้อมกรณีหรือประเด็นเชื่อมโยง) และประเด็นข้อกฎหมาย

หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นการพิจารณาคดีของศาลในคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด

ตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 244/1 ได้บัญญัติเอาไว้ว่า “ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุก หากมีความจำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงใดที่เป็นประเด็นสำคัญแห่งคดี ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้

ในกรณีที่การตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง จำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวน้ำลาย เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกาย จากคู่ความหรือบุคคลใด ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรโดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และคู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากคู่ความฝ่ายใดไม่ยินยอมหรือกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่คู่ความฝ่ายตรงข้ามกล่าวอ้าง

ในกรณีที่พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์สามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่อาจทำให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาดได้โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานอื่นอีก หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากมีการเน้นซ้ำกว่าจะนำพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์อันสำคัญมาสืบในภายหน้าพยานหลักฐานนั้นจะสูญหายไปหรือยากแก่การตรวจพิสูจน์ เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอหรือเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสองได้ทันทีโดยไม่ต้องรอให้ถึงกำหนดวันสืบพยานตามปกติ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 237 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

คำใช้ง่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรานี้ให้สั่งจ่ายจากงบประมาณตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง”

ตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 237 ตรี บัญญัติเอาไว้ว่า “ให้นำความในมาตรา 237 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่กรณีการสืบพยานผู้เชี่ยวชาญ และพยานหลักฐานอื่น และแก่กรณีที่ได้มีการฟ้องคดีไว้แล้วแต่มีเหตุจำเป็นที่ต้องสืบ

พยานหลักฐานไว้ก่อนถึงกำหนดเวลาสืบพยานตามปกติตามมาตรา 173/2 วรรคสองด้วย

ในกรณีที่พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จะสามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงอันสำคัญในคดีได้ หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่า หากมีการเน้นย้ำกว่าจะนำพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์อันสำคัญมาสืบในภายหน้าพยานหลักฐานนั้นจะสูญหายไปหรือเป็นการยากแก่การตรวจพิสูจน์ ผู้ต้องหาหรือพนักงานอัยการโดยตนเองหรือเมื่อได้รับคำร้องจากพนักงานสอบสวนหรือผู้เสียหาย จะยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ตามความในมาตรา 244/1 ไว้ก่อนฟ้องก็ได้ ทั้งนี้ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 237 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

และตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 237 ทวิ บัญญัติเอาไว้ว่า “ก่อนฟ้องคดีต่อศาล เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าพยานบุคคลจะเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือเป็นบุคคลมีถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากศาลที่พิจารณาคดี หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการยุ่งเหยิงกับพยานนั้นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือมีเหตุจำเป็นอันเป็นการยากแก่การนำพยานนั้นมาสืบในภายหน้า พนักงานอัยการโดยตรงหรือโดยได้รับคำร้องขอจากผู้เสียหายหรือจากพนักงานสอบสวน จะยื่นคำร้องโดยระบุงการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้สืบพยานนั้นไว้ทันทีก็ได้ ถ้ารู้ตัวผู้กระทำความผิดและผู้นั้นถูกควบคุมอยู่ในอำนาจพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการให้พนักงานอัยการนำตัวผู้นั้นมาศาล หากถูกควบคุมอยู่ในอำนาจของศาล ให้ศาลเบิกตัวผู้นั้นมาพิจารณาต่อไป

เมื่อศาลได้รับคำร้องเช่นว่านั้น ให้ศาลสืบพยานนั้นทันที ในการนี้ผู้ต้องหาจะชักค้ำหรือตั้งทนายความชักค้ำพยานนั้นด้วยก็ได้

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าเป็นกรณีที่ผู้ต้องหานั้นถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา ซึ่งหากมีการฟ้องคดีจะเป็นคดีซึ่งศาลจะต้องตั้งทนายความให้ หรือจำเลยมีสิทธิขอให้ศาลตั้งทนายความให้ตามมาตรา 173 ก่อนเริ่มสืบพยานดังกล่าว ให้ศาลถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ในกรณีที่ศาลต้องตั้งทนายความให้ ถ้าศาลเห็นว่าตั้งทนายความให้ทันทีก็ให้ตั้งทนายความให้และดำเนินการสืบพยานนั้นทันที แต่ถ้าศาลเห็นว่าไม่สามารถตั้งทนายความได้ทันทีหรือผู้ต้องหาไม่อาจตั้งทนายความได้ทันที ก็ให้ศาลซักถามพยานนั้นให้แทน

คำเบิกความของพยานดังกล่าวให้ศาลอ่านให้พยานฟัง หากมีตัวผู้ต้องหาอยู่ในศาลด้วยแล้ว ก็ให้ศาลอ่านคำเบิกความดังกล่าวต่อหน้าผู้ต้องหา

ถ้าต่อมาผู้ต้องหานั้นถูกฟ้องเป็นจำเลยในการกระทำความผิดอาญานั้น ก็ให้รับฟังคำพยานดังกล่าวในการพิจารณาคดีนั้นได้

ในกรณีที่ผู้ต้องหาเห็นว่า หากตนถูกฟ้องเป็นจำเลยแล้ว บุคคลซึ่งจำเป็นจะต้องนำมาสืบเป็นพยานของตนจะเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือเป็นบุคคลมีถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากศาลที่พิจารณาคดี หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการยุ่งเหยิงกับพยานนั้นไม่ว่าโดย

ทางตรงหรือทางอ้อม หรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันเป็นการยากแก่การนำพยานนั้นมาสืบในภายหน้า ผู้ต้องหานั้นจะยื่นคำร้องต่อศาลโดยแสดงเหตุผลความจำเป็น เพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้สืบพยานบุคคลนั้นไว้ทันทีก็ได้

เมื่อศาลเห็นสมควร ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้สืบพยานนั้นและแจ้งให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องทราบ ในการสืบพยานดังกล่าว พนักงานอัยการมีสิทธิที่จะซักค้านพยานนั้นได้ และให้นำความในวรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 172 ตรี มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การสืบพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี

ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 244/1, มาตรา 237 ทวิ และ มาตรา 237 ตรี ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ในชั้นการพิจารณาคดีของศาลมีการใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในการตรวจพิสูจน์ อาทิเช่น ตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผม หรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากคู่ความหรือบุคคลใด โดยให้ศาลมีอำนาจสั่งให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ และมีการตรวจพิสูจน์ในกรณีที่ศาลเห็นว่าพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จะสามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงอันสำคัญในคดีได้ หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่า หากมีการเน้นย้ำว่าจะนำพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์อันสำคัญมาสืบในภายหน้าพยานหลักฐานนั้นจะสูญหายไปหรือเป็นการยากแก่การตรวจพิสูจน์ ผู้ต้องหาหรือพนักงานอัยการโดยตนเองหรือเมื่อได้รับคำร้องจากพนักงานสอบสวนหรือผู้เสียหาย จะยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ตามความในมาตรา 244/1 ไว้ก่อนฟ้องก็ได้ โดยกระบวนการตรวจพิสูจน์ทางวิธีทางวิทยาศาสตร์เหล่านี้ถือว่ามี ความจำเป็นและสำคัญยิ่งในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ที่ตกอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องหา และผู้ที่ตกอยู่ในฐานะจำเลย ให้เข้าถึงความเป็นธรรมและความยุติธรรมในทางข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ดังนั้น ผู้ที่ตกอยู่ในฐานะเป็นจำเลยในคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดโดยอมต่อสู้อุบัติและหาความเป็นธรรมให้แก่ตนเองในกระบวนการยุติธรรมในชั้นศาลได้ด้วยข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 244/1, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 237 ทวิ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 237 ตรี

การสืบสวนทางนิติวิทยาศาสตร์เริ่มต้นจากการตรวจสถานที่เกิดเหตุ (Crimescene investigation) หลังจากคนร้ายก่อเหตุและหลบหนีไปแล้ว คนร้ายมักจะฉวยโอกาสลงมือก่อเหตุในช่วงที่ปลอดภัย จึงไม่มีพยานบุคคลระบุยืนยันตัวคนร้ายได้ จำต้องอาศัยวิธีการสืบสวนทางนิติวิทยาศาสตร์ มาช่วยในการสืบสวนหาตัวคนร้าย ในต่างประเทศ การตรวจสถานที่เกิดเหตุ และการจัดทำแผนประทุษกรรมในที่เกิดเหตุ ตลอดจนพฤติกรรมของคนร้าย ถือเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุตลอดจนพฤติกรรมของคนร้าย ในแต่ละคดีที่เกิดขึ้นจะถูกเก็บรวบรวมไว้

ในคอมพิวเตอร์ระบบออนไลน์ VCAP หรือ Viocent Criminal Apprehenfion เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างตำรวจหน่วยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ซีไอเอ เอพีไอ หรือ สถานีตำรวจท้องที่ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลของคดี และช่วยกันตรวจสอบเปรียบเทียบลักษณะคดี และพยานหลักฐานที่ได้ว่าตรงกับคดีใดของท้องที่ใดบ้าง เมื่อจับผู้ต้องสงสัยได้ก็จะส่งประวัติ กรู๊ปเลือด เส้นผม น้ำอสุจิ ไปตรวจพิสูจน์เพื่อให้คอมพิวเตอร์และเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้าน นิติวิทยาศาสตร์และพหุติกรรมศาสตร์มาวิเคราะห์ว่าผู้ต้องหาสงสัยน่าจะเป็นคนร้ายในคดีใดบ้าง เพื่อบ่งชี้ตัวคนร้าย

สำหรับในประเทศไทย มีการนำนิติวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาใช้ในคดีเช่นเดียวกัน กับต่างประเทศ แต่การเชื่อมโยงข้อมูลคอมพิวเตอร์ออนไลน์ยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร ยังคงอาศัยการโต้ตอบทางเอกสารเป็นหลัก แต่ก็สามารถตรวจวิเคราะห์พยานหลักฐาน จำพวก ทะเบียนราษฎร ทะเบียนประวัติ แผนประทุษกรรม กรู๊ปเลือด เส้นผม น้ำอสุจิ น้ำคัตหลังจากร่างกาย เพื่อยืนยันตัวผู้ต้องหาได้เช่นเดียวกันกับต่างประเทศ มีการกล่าวอ้างจากนักวิชาการด้านยุติธรรมว่า การสืบสวน ในประเทศไทยยังล่าช้ากว่าต่างประเทศประมาณ 20 ปี (สฤชดี สืบพงษ์ศรี, 2551)

การตรวจสถานที่เกิดเหตุ (Crime scene investigation)

หลังจากได้รับแจ้งเหตุก่อนออกเดินทางไปตรวจสถานที่เกิดเหตุสำหรับควรจัดอุปกรณ์ตรวจสถานที่เกิดเหตุพร้อมใช้งาน แบบกระเป่าหิ้ว แต่สำหรับตำรวจไทยควรจัดหา จัดเตรียม อุปกรณ์สำหรับตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเอง ดังนี้

1. กล้องถ่ายรูป ควรใช้เลนส์ถ่ายภาพแบบมาโครสำหรับถ่ายภาพ สภาพทั่วไปของสถานที่เกิดเหตุ ภาพวัตถุพยาน ช่องทางประตู หน้าต่าง สิ่งผิดปกติอื่นๆ
2. กล้องถ่ายภาพเคลื่อนไหว สำหรับถ่ายภาพขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุของนักสืบ
3. เครื่องบันทึกเสียงดิจิทัล
4. แถบวัดบอกขนาดของวัตถุ สำหรับวางทาบกับวัตถุพยาน ทาบกับวัตถุพยาน ทำให้ทราบขนาดของวัตถุพยาน ได้จากภาพถ่าย
5. แถบวัดระยะ สำหรับวัดหาระยะ จุดพบศพ จุดพบวัตถุ ขนาดห้องที่เกิดเหตุ ความกว้างสูงของหน้าต่างประตู ช่องทางที่คนร้ายลอดเข้ามา ฯลฯ
6. เครื่องวัดระยะแบบละเอียด (ฟิงเกอร์เกจ)
7. ชุดเก็บลายนิ้วมือแฝง
8. ขอบ และ ถุง พลาสติกสำหรับใส่วัตถุพยาน พร้อมสติ๊กเกอร์สำหรับเขียนบ่งบอกลำดับรายละเอียด
9. ขวดสำหรับเก็บวัตถุพยานที่เป็นของเหลว พร้อมเทปสำหรับคาดฉีกฝาขวด
10. ก้านสำลี สำหรับเก็บวัตถุพยานที่เป็นของเหลว หรือ ผง ที่มีขนาดเล็ก

11. ก้อนสำลีสำหรับซับเก็บ คราบเลือด คัดหลังจากร่างด คราบน้ำอสุจิ น้ำคัดหลัง
12. แวนชวย สำหรับตรวจดูวัตถุพยาน หรือ บาดแผลที่มีขนาดเล็ก
13. ถุงมือยาง
14. ผ้าปิดจมูก
15. มีดคัทเตอร์
16. อุปกรณ์ช่างเท่าที่จะสามารถนำติดตัวไปได้

การแบ่งหน้าที่ของชุดสืบสวนที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุ

คนที่หนึ่ง หัวหน้าชุด มีหน้าที่ สั่งการ บังคับบัญชา และและสังเกตการณ์ทั่วไป

คนที่สอง ช่างภาพ – มีหน้าที่ บันทึกภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว

คนที่สาม ผู้เก็บวัตถุพยาน – มีหน้าที่ เก็บวัตถุพยาน เก็บอาวุธที่พบในที่เกิดเหตุ และถ่าย

ภาพนิ่ง

โดยบุคคลดังกล่าวข้างต้นสามคนนี้ และพนักงานสอบสวนเท่านั้นที่อนุญาตให้เข้าไปใน แนวกันสถานที่เกิดเหตุ ส่วนที่เหลือให้อยู่นอกแนวกันสถานที่เกิดเหตุ คือ

คนที่สี่ ผู้รักษาสถานที่เกิดเหตุ - ตั้งแถบแนวกันสถานที่เกิดเหตุ และป้องกันมิให้ผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ตลอดจนคุ้มครองความปลอดภัยให้ชุดทำงาน

คนที่ห้า นักสืบ – เสาะหาสอบถามปากคำพยาน

คนที่หก นักสืบ – เสาะหาสอบถามปากคำพยาน

คนที่เจ็ด ผู้คุ้มกัน – คุ้มกันความปลอดภัยให้ชุดทำงาน และ สังเกตการณ์ทั่วไป (ทำหน้าที่พลซัดด้วยโดยยานพาหนะที่ใช้ควรเป็นรถตู้)

ส่วนหน้าที่ในการนำส่งผู้บาดเจ็บ ปิดล้อมที่เกิดเหตุ ดับเพลิง ฯลฯ ควรให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สายตรวจที่มาปฏิบัติงานร่วมในสถานที่เกิดเหตุ และหากมีการติดตามไล่ล่าคนร้ายในขณะนั้นก็ควรให้เป็นหน้าที่ของหน่วยปฏิบัติการพิเศษ ชุดอาวุธพิเศษ หรือ เจ้าหน้าที่สืบสวนชุดอื่น ที่ไม่ได้มีหน้าที่ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

สิ่งสำคัญที่สุดเป็นอันดับแรกเมื่อนักสืบเดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุ คือ การรักษาสถานที่เกิดเหตุ ทำการกันแนวสถานที่เกิดเหตุ แล้วห้ามมิให้ผู้อื่นใด รวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องตลอดจนเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ เข้าไปในแนวกันสถานที่เกิดเหตุ (หน้าที่ของเจ้าหน้าที่สายตรวจคือช่วยเหลือในการกันไม่ให้บุคคลเข้าไปในแนวกันและลำเลียงนำส่งผู้บาดเจ็บ หรือระงับเหตุที่ยังไม่สงบ) แต่ถ้ามีผู้เข้าไปในที่เกิดเหตุก่อนที่นักสืบจะไปถึงหรือไม่สามารถห้ามได้ ควรเก็บลายพิมพ์ นิ้วมือ และตัวอย่างเส้นผม ของทุกๆ คนที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุไว้ด้วย

จากนั้นจึงแบ่งพื้นที่ในสถานที่เกิดเหตุเป็นบล็อกๆ ละประมาณ 1 ตารางเมตร แล้วเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุอย่างช้าๆ ทีละบล็อก บันทึกภาพทุกชั้นตอน และจดบันทึกทุกอย่างที่กระทำลงไป ในที่เกิดเหตุ แล้วลงเวลากำกับด้วย ตลอดจนบันทึกสภาพที่เกิดเหตุ ประตู หน้าต่าง แสงสว่าง กลิ่น และสิ่งที่ผิดปกติอื่นๆ บันทึกปากคำของพยานโดยเทบบันทึกเสียงและเอกสาร

สิ่งที่ควรคำนึงถึงอย่างยิ่งในสถานที่เกิดเหตุ คือ พื้น เพราะพื้นจะเป็นแหล่งรวมของวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ (Scene Marker) ทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง หรือ คนร้ายจับต้อง หรือ กระทำโดยประการอื่นใดให้ปรากฏ เช่น เดินชนโต๊ะจนแก้วตกแตกที่พื้น หรือตก หยด หล่น ตามแรงดึงดูดของโลก เช่น หยดเลือด เส้นผมหล่นที่พื้น ฯลฯ และที่สำคัญ คือวัตถุพยานที่ปรากฏที่พื้นจะถูกทำลายจากการเหยียบย่ำของเจ้าหน้าที่มากที่สุด (สุรยุทธ อ่วมสาอาง, 2554)

ลำดับขั้นตอนการควบคุมและสังการในสถานที่เกิดเหตุระดับสถานีตำรวจ

ขั้นตอนที่ 1 รับแจ้งเหตุ ศูนย์วิทยุสื่อสารแจ้งเจ้าหน้าที่สายตรวจเดินทางไปยังที่เกิดเหตุ แล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ อันได้แก่ ผกก. รอง ผกก. สว. ทูคนาย (ยกเว้นฝ่ายอำนวยความสะดวก), พนักงานสอบสวนเวร, นายตำรวจระดับรอง สว. ที่เข้าเวรขณะนั้น และแจ้ง ร้อยเวร 20 เดินทางไปยังที่เกิดเหตุเพื่อเป็นผู้บัญชาเหตุการณ์ในเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 2 สายตรวจเมื่อเดินทางไปถึงที่เกิดเหตุ หากเหตุการณ์ยังไม่สงบแจ้งศูนย์วิทยุทราบ ขออนุมัติเข้าระงับเหตุ หากเหตุการณ์สงบแล้ว หากมีคนเจ็บก็ลำเลียงนำส่งโรงพยาบาล และให้ทำการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ห้ามทุกคน ไม่ว่าเจ้าของสถานที่เอง หรือญาติ เข้าไปในที่เกิดเหตุ เพราะทุกคนเป็นผู้ต้องสงสัยได้หมดทุกคน อาจเข้าไปทำลายพยานหลักฐาน หรือ เหยียบย่ำทำให้พยานหลักฐานเสียหายโดยไม่ตั้งใจ

ขั้นตอนที่ 3 ร้อยเวร 20 เดินทางถึงสถานที่เกิดเหตุ เข้าควบคุมสถานการณ์และทำหน้าที่เป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ในสถานที่เกิดเหตุ แล้วรายงานเหตุการณ์เบื้องต้นให้ผู้บังคับบัญชาทราบ เช่น พิกัดสถานที่เกิดเหตุที่แน่นอน เส้นทางการเดินทางไปยังที่เกิดเหตุ พบศพ หรือ ผู้บาดเจ็บกี่ราย เพศ อายุ ชื่อ ชื่อสกุล มีผู้ต้องสงสัยกำลังหลบหนีจำเป็นต้องสกัดจับหรือไม่ แล้วจดบันทึกไว้

ขั้นตอนที่ 4 พนักงานสอบสวน และ นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ เดินทางไปถึงที่เกิดเหตุ ให้ ร้อยเวร 20 นำบันทึกที่จดไว้ส่งมอบให้ ผู้มียศ ตำแหน่งสูงสุด ณ ที่นั้น และส่งมอบหน้าที่ ผู้บัญชาการเหตุการณ์ให้กับนายตำรวจผู้นั้น เมื่อเหตุการณ์สงบและควบคุมสถานการณ์ได้แล้ว ผู้บัญชาการเหตุการณ์ ติดต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น แพทย์ หรือ อัยการ และมอบหมายให้ ชุดตรวจสถานที่เกิดเหตุ (สว.สส. และชุดสืบที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นชุดตรวจสถานที่เกิดเหตุ)

ขั้นตอนที่ 5 ชุดตรวจสถานที่เกิดเหตุ ร่วมกับพนักงานสอบสวน เริ่มทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุ โดยแบ่งหน้าที่ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เสร็จแล้ว รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบเป็นลายลักษณ์อักษรในเบื้องต้นโดยทันที ส่วนพนักงานสอบสวน ลงบันทึกประจำวัน รับ/ไม่รับคดี

ในการทำงานร่วมกัน พึงระลึกเสมอว่า “อัยการและศาลเปรียบเสมือนผู้ทานอาหาร พนักงานสอบสวน เปรียบเสมือนพ่อครัวที่ปรุงอาหารให้อัยการและศาลทาน การที่จะปรุงอาหารได้เลิศรส ก็ต้องอาศัยชุดตรวจสถานที่เกิดเหตุและสืบสวนคดี จัดหา เนื้อ ผัก เครื่องปรุง ซึ่งก็คือพยานหลักฐานต่างๆ มาให้พนักงานสอบสวนเพราะหากไม่มีผู้ช่วยแล้วพ่อครัวก็มีวัตถุดิบมาปรุงอาหารไม่ครบอาหารก็อร่อยไม่ได้”

สรุปได้ว่า พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ หมายถึง พยานหลักฐานที่ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์นำมาประยุกต์ใช้เพื่อคลี่คลายปัญหาทางกฎหมาย โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์นี้มาจากคำว่า Scientific Methods ซึ่งอาจจะได้มาจากวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (Natural Science) หรือวิชาการแพทย์ และเทคโนโลยีต่างๆ รวมทั้งจากสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่ถือว่ามีคุณค่าและน่าเชื่อถือเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้

แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคการสืบสวน

ความหมายของการสืบสวน

(โกสินทร์ หินเธาว์, 2550) การสืบสวน (คดีอาญา) หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ซึ่งพนักงาน ฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและทราบรายละเอียดแห่งความผิด

การสืบสวนในแต่ละคดีความผิดเป็นเพียงส่วนหนึ่งของงานรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนเท่านั้น ซึ่งจะกระทำต่อเมื่อมีผู้กระทำผิดหรือการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้ว หรือที่เรียกว่าการสืบสวนหลังเกิดเหตุ แต่การสืบสวนที่เป็นคุณสมบัติของสังคมและประชาชนอย่างแท้จริง ต้องเป็นการสืบสวนก่อนเกิดเหตุเป็นสำคัญ เพื่อเป็นการป้องกันหรือยุติการกระทำผิดที่จะส่งผลเสียหายต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนก่อนล่วงหน้า การสืบสวนจนทราบและจับกุมผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ในภายหลังไม่สามารถเรียกความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้วกลับคืนมาได้

เป้าหมายของการสืบสวนมีอยู่ 2 ประการ คือ หาข้อเท็จจริงและหาพยานหลักฐาน

1. ข้อเท็จจริง ในคดีจะประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 อย่าง คือ

1) มีการกระทำผิดเกิดขึ้นหรือไม่?

การสืบสวนเบื้องต้นภายหลังจากทราบเหตุด้วยการรับแจ้งเหตุ การร้องเรียน การร้องทุกข์ หรือการสืบสวนก่อนเกิดเหตุต้องทราบให้แน่ชัดก่อนว่า มีการกระทำผิดเกิดขึ้นจริงหรือการกระทำที่

น่าสงสัยว่าเป็นความผิดนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายจริง จึงจะดำเนินการสืบสวนต่อไปจนเสร็จสิ้น เพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำผิดมาดำเนินคดีและลงโทษ มิฉะนั้นการสืบสวนที่ผ่านมาจะเป็นการสูญเปล่า

2) ใครเป็นผู้กระทำผิด?

การสืบสวนจนทราบการกระทำผิดจะเกิดประโยชน์น้อยมาก หากไม่ทราบว่าใครคือผู้กระทำผิด เพราะผู้กระทำผิดยังลอยนวลไม่ได้รับการลงโทษอย่างสาสมและสามารถจะกระทำผิดได้ อีกโดยยากแก่การป้องกัน รวมทั้งผู้เสียหายในคดีก็ไม่อาจเรียกร้องให้ชดใช้ทดแทนเอาจากใครได้ ในหลายคดีจะมีผู้กระทำผิดจำนวนหลายคน บางคดีมีเป็นจำนวนมาก เป็นขบวนการใหญ่ ทั้งภายในประเทศและข้ามชาติ ซึ่งเป็นปัญหาของการสืบสวนที่ยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้นไปอีกหาก ต้องการทราบว่าผู้กระทำผิดทุกคนเป็นใคร

3) รายละเอียดของการกระทำผิดเป็นอย่างไร ?

การสืบสวนมิใช่มุ่งเน้นเฉพาะส่วนของการกระทำที่เป็นความผิดเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการสืบสวนที่ทำให้ทราบว่ากรกระทำทั้งหลายทั้งปวงที่เป็นความผิดและไม่เป็นความผิดตามกฎหมายที่มุ่งหวังผลในการกระทำผิดในคดีมีรายละเอียดเป็นอย่างไร มีวิธีการและพฤติการณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด รวมถึงตลอดจนอาวุธ เครื่องมือเครื่องใช้ หรือยานพาหนะเป็นอย่างไรด้วย เพื่อให้เข้าใจผู้กระทำผิดและพฤติการณ์ของการกระทำผิดในคดีอย่างถ่องแท้ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อไป ในการสอบสวนและพิจารณาถึงโทษผู้กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมได้ถูกต้องและเป็นธรรมมากที่สุด

4) สาเหตุหรือแรงจูงใจในการกระทำผิดคืออะไร ?

บุคคลที่กระทำผิดในลักษณะหรือรูปแบบเดียวกันมิได้แปลว่ามีความชั่วร้ายเท่ากัน สาเหตุแรงจูงใจหรือเจตนาของบุคคลในการกระทำผิดเป็นตัวชี้วัดความแตกต่างของความเลวร้ายของผู้กระทำผิดแต่ละคน การสืบสวนจึงจำเป็นต้องแสวงหาคำตอบที่ถูกต้องให้ได้ว่าผู้กระทำผิดได้ลงมือกระทำผิดไปเพราะอะไร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการสอบสวนและพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้กระทำผิดได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและยุติธรรมให้มากที่สุด

5) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร ?

ผลลัพธ์ หมายถึง ผลของการกระทำผิดนั้นทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยแสวงหาข้อมูลให้ครอบคลุมทั้งหมดในทุกส่วนว่าผลจากการกระทำผิดได้ก่อให้เกิดผลร้ายและผลกระทบต่อผู้ใดหรือสิ่งใดบ้างมากน้อยเพียงใด

พยานหลักฐาน

พงศักรณ ชูเวช (2530) พยานหลักฐาน หมายถึง บุคคล เอกสาร และวัตถุสิ่งของเพื่อเป็นหรือใช้ยืนยันข้อเท็จจริงจากการสืบสวนตามข้อ 1 ข้างต้นดังกล่าว ข้อเท็จจริงในกระบวนการยุติธรรมที่เป็นข้อเท็จจริงลอย ๆ ไม่มีพยานหลักฐานรองรับไม่อาจรับฟังได้ การสืบสวนหาข้อเท็จจริงแต่เพียงประการเดียวจึงยังไม่เพียงพอในการพิจารณาคดี จำเป็นต้องสืบสวนหาพยานหลักฐานมายืนยัน

ประกอบด้วยจึงจะน่าเชื่อถือและสามารถรับฟังในการพิจารณาการกระทำผิดและลงโทษผู้กระทำผิดได้ตามกระบวนการยุติธรรม

1) พยานบุคคล ซึ่งมีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชื้อ หลอกหลวง หรือโดยมี ชอบประการอื่น เช่น ประจักษ์พยาน พยานแวดล้อม พยานผู้ชำนาญการพิเศษ เป็นต้น

2) พยานเอกสาร ซึ่งเป็นต้นฉบับ หรือสำเนาที่รับรองว่าถูกต้อง หรือพยานบุคคลที่รู้ ข้อความก็อ้างเป็นพยานได้

3) พยานวัตถุ ซึ่งเป็นสิ่งของต่าง ๆ ต้องมีการเก็บ การรักษา การรับ - ส่ง การดำเนินการตรวจพิสูจน์เป็นบันทึกหลักฐานและมีการบรรจุหีบห่อดีตราเพื่อความปลอดภัยด้วย

ผู้มีอำนาจในการสืบสวน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติไว้ในหมวดที่ 2 เรื่อง อำนาจสืบสวนและสอบสวน มาตรา 17 ว่า “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจสืบสวนคดีอาญาได้ ซึ่ง พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หมายถึง เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษา ความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้งพศติ เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่น ๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุม ปราบปรามผู้กระทำผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม

พศติ มีหน้าที่จับกุมปราบปรามผู้กระทำผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์

เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต มีหน้าที่จับกุมปราบปรามผู้กระทำผิดกฎหมาย ว่าด้วยสรรพสามิต พระราชบัญญัติสุรา พระราชบัญญัติยาสูบ พระราชบัญญัติยานัตถ์ พระราชบัญญัติ ไพ เป็นต้น

เจ้าหน้าที่ศุลกากร มีหน้าที่จับกุมปราบปรามผู้กระทำผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

เจ้าพนักงานกรมเจ้าท่า มีหน้าที่จับกุมปราบปรามผู้กระทำผิดตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำ

เจ้าพนักงานตรวจคนเข้าเมือง มีหน้าที่จับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติตรวจคนเข้าเมือง

ดังนั้นจึงพิจารณาได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของผู้มีอำนาจในการสืบสวนก็คือ

1. เป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือฝ่ายอื่นหรือตำรวจ
2. เป็นเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจและหน้าที่ในการจับกุมปราบปรามผู้กระทำผิดกฎหมาย ในส่วนที่รับผิดชอบ ทั้งนี้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

เขตอำนาจในการสืบสวน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18 บัญญัติไว้ว่า “ในจังหวัดอื่นนอกจาก จังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอและ ข้าราชการตำรวจ ซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มี อำนาจ สอบสวนความผิดอาญา ซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตนหรือผู้ต้องหา มี ที่อยู่หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้.....” แต่มีได้บัญญัติให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมี อำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้เฉพาะในเขตอำนาจของตนเช่นเดียวกับอำนาจการสอบสวน

ดังนั้น เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาจึงสามารถทำการสืบสวนคดีอาญาได้ทั่ว ประเทศทั้งในและนอกราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์หลักสำคัญ 2 ประการ คือ

1. เพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด และ
2. เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

ขั้นตอนการสืบสวน

1. แสวงหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำผิดทั้งหมดให้ครบองค์ประกอบข้อเท็จจริงในคดี ไม่ใช่เฉพาะข้อเท็จจริงเท่าที่ได้รับแจ้ง รายงาน หรือร้องเรียนเท่านั้น จำเป็นต้องสืบสวนเพื่อทราบ ข้อเท็จจริงทั้งหมดทุกแง่มุมให้ครบถ้วนสมบูรณ์เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาดำเนินคดีที่ถูกต้อง เป็นธรรมมากที่สุด

2. แสวงหาพยานหลักฐานพิสูจน์ยืนยันข้อเท็จจริงที่ได้รับ เพื่อความน่าเชื่อถือเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นจริง หรือน่าจะเป็นความจริง ซึ่งสามารถเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นจริงซึ่งสามารถบอกเรื่องราวในคดีได้อย่างถูกต้องตรงความเป็นจริง หรือค่อนข้างตรงต่อความเป็นจริงมากที่สุด เนื่องจากข้อเท็จจริงจะ ปรากฏ ออกมาในหลายลักษณะขณะ ทั้งแบบครบถ้วนสมบูรณ์และเป็นบางส่วนหรือหลายส่วน ซึ่งมี ทั้งสอดคล้องต้องกันและขัดแย้งกัน จึงจำเป็นต้องมีพยานหลักฐาน 3 ประเภทดังกล่าวแล้วรับรอง ยืนยัน

3. วิเคราะห์ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานประกอบกันเพื่อทราบว่าพฤติการณ์ แห่งการ กระทำผิด หรือรายละเอียดของการกระทำผิดที่แท้จริงเป็นอย่างไร ซึ่งอาจมีการวิเคราะห์ทั้ง ความ เป็นไปได้ตามความเป็นจริง ความสมเหตุสมผล การเปรียบเทียบหาความเหมือนหรือความ แตกต่าง เพื่อหาเหตุการณ์จริงที่มีเพียงเหตุการณ์เดียวเท่านั้นว่าเป็นอย่างไร

4. สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อพิสูจน์ความผิดและคนกระทำความผิดเมื่อ ได้รับ ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานมามากพอสมควรในระยะเวลาหนึ่งแล้ว ซึ่งอาจพอสรุปได้ว่า พฤติการณ์ แห่งคดีเป็นความผิดจริงและใครเป็นผู้กระทำความผิด เพื่อที่จะได้มุ่งเน้นการสืบสวนให้ตรง ประเด็นและลง ลึกในรายละเอียดได้มากขึ้นต่อไป

5. ส่งมอบพยานหลักฐานให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดำเนินการต่อ เนื่องจากตามกฎหมายแล้ว ผู้รับผิดชอบทำสำนวนการสอบสวนและมีความเห็นสั่งฟ้อง สั่งไม่ฟ้อง หรือให้งดการสอบสวน คือ พนักงานสอบสวน ในเบื้องต้นอาจสรุปการสืบสวน เพื่อมอบให้พนักงานสอบสวนพิจารณาดำเนินการขอหมายจับหรือหมายค้นจากศาล เพื่อการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานให้ครบถ้วนสมบูรณ์ต่อไป

6. สืบสวนติดตามผู้กระทำผิดเพื่อจับกุมตามหมายจับของศาลมาดำเนินคดี

7. เลือกใช้วิธีการจับกุมที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย วิธีการจับกุมผู้กระทำผิด สามารถทำได้ในหลายลักษณะ เช่น ติดต่อประสานงานเพื่อให้มีการมอบตัว การส่งหมายเรียก ก่อนเพื่อให้รับข้อกล่าวหา หรือการดักตรวจค้นและจับกุมโดยผู้กระทำผิดไม่รู้ตัวก่อนล่วงหน้า เป็นก่อนเพื่อให้ทัน และการดำเนินการจับกุมต้องมีความปลอดภัยทั้งตัวผู้กระทำผิด ผู้จับกุมและบุคคลอื่นด้วย เพราะไม่ควรเกิดความเสียหายโดยไม่จำเป็น

8. เมื่อได้ตัวผู้กระทำผิดมาแล้ว ต้องมีการซักถามปากคำผู้ต้องหา และพยานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อตรวจสอบหรือเปรียบเทียบกับข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ได้รับช่วงก่อนการจับกุมว่าถูกต้องสอดคล้องกันกับข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานช่วงหลังการจับกุมหรือไม่ อย่างไร

9. แสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติม เนื่องจากมีการได้ผู้ต้องหาหรือ พยานบุคคลหรือพยานประเภทอื่น ๆ เพิ่มเติมจากเดิม ซึ่งอาจทำให้เกิดความชัดเจนของเหตุการณ์ใน คดีมากขึ้น ทั้งในแง่ของความสอดคล้องหรือขัดแย้งกัน จึงจำเป็นต้องสืบสวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมให้ครบถ้วนมากยิ่งขึ้นอีก ครั้งหนึ่ง

10. ตรวจสอบและสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดและ ผู้กระทำผิดก่อนส่งฟ้องศาล โดยผู้สืบสวนและสอบสวนต้องร่วมกันพิจารณาภายหลังจากที่ได้ใช้ความสามารถและความพยายามแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานกันมาอย่างเต็มที่เพื่อให้ครบถ้วนสมบูรณ์เพียงพอที่จะสรุปสำนวนสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้กระทำผิด

11. ให้ความคุ้มครองและดูแลพยานบุคคล ในหลายกรณีพยานบุคคลเป็นส่วน สำคัญในการพิจารณาตัดสินคดีว่าผู้กระทำผิดมีความผิดจริงหรือไม่ เหมือนเป็นการตัดสินชีวิตคนผู้กระทำผิดที่กระทำผิดจริงมักจะดิ้นรนทุกวิถีทางเพื่อให้ตัวเองรอดพ้นจากการถูกลงโทษ จึงอาจใช้วิธีการข่มขู่ ทำร้ายหรือฆ่าพยานบุคคลเพื่อเป็นการตัดพยานมิให้มีโอกาสให้การในกระบวนการ ยุติธรรมที่เป็นผลร้ายต่อตัวเอง พยานบุคคลในคดีดังกล่าวจึงมักตกอยู่ในอันตรายเสมอ ผู้สืบสวน ซึ่งมักเป็นผู้แสวงหาจนพบพยานบุคคลนั้น ๆ จึงจำเป็นต้องมีหน้าที่ในการดูแลคุ้มครองดูแลให้ พยานมีความปลอดภัยทั้งก่อนและหลังให้การต่อศาลให้เป็นผลสำเร็จให้ได้ นอกจากนี้ยังเป็นการทำให้กระบวนการยุติธรรมเป็นที่น่าเชื่อถือไว้วางใจของสังคมและประชาชนโดยทั่วไปที่สามารถเป็นที่พึ่งและเป็นที่ยึดความยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพให้แก่สังคมได้

12. ให้การเป็นพยานผู้สืบสวนและจับกุมแก่พนักงานสอบสวน อัยการและศาล โดยมีการลำดับขั้นตอนการดำเนินการสืบสวนและผลของการสืบสวนอย่างชัดเจน กรณีที่มี ผู้สืบสวนจับกุมหลายคน ต้องมีการให้การที่สอดคล้องต่อกัน แต่หากขัดแย้งกันจะส่งผลให้คดีเกิดความเสียหายจนอาจทำให้ศาลยกฟ้องจำเลยผู้กระทำผิดได้

13. สืบสวนขยายผลให้ถึงที่สุด ในหลายคดีที่มีการสืบสวนและจับกุมผู้กระทำผิด แล้ว ไม่ได้หมายความว่า เป็นคดีที่ประสบความสำเร็จครบถ้วนสมบูรณ์หมดทุกคดี บางคดีจะมีการ จับกุมผู้กระทำผิดได้บางส่วนเท่านั้นและมีบางส่วนยังไม่รู้ตัวผู้กระทำผิดหรือยังหลบหนี นอกจากนี้ คดียังอาจจะขาดความสมบูรณ์อีกหลายประการ

14. เก็บรวบรวมข้อมูลของการกระทำผิด ผู้กระทำผิดและวิธีการสืบสวน สอบสวนในคดีทั้งหมดไว้เป็นแฟ้มคดีสืบสวน เพื่อดำเนินการสืบสวนต่อให้ครบถ้วนสมบูรณ์ใน ส่วนที่ยังขาดอยู่ เช่น เพื่อทราบตัวผู้กระทำผิดเพื่อติดตามจับกุมตัวคนร้ายหลบหนีมาดำเนินคดี หรือเพื่อขยายผลการสืบสวนในเรื่องต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว เป็นต้น รวมทั้งเพื่อใช้ในการศึกษา กรณีตัวอย่างในเรื่องของการวิเคราะห์คดีอาชญากรรมและแนวทางการสืบสวนสำหรับคดีอื่นต่อไป

15. นำข้อมูลอาชญากรรมจากแฟ้มคดีสืบสวนไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนให้มาก ยิ่งขึ้นต่อไป เสมือนหนึ่งเป็นประสบการณ์หรือบทเรียนอันมีค่าที่สามารถเรียกนำมาประยุกต์ใช้ได้ ทันที โดยไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการเริ่มต้นสืบสวนใหม่ในทุกคดีแต่อย่างใด ซึ่งจะ เป็นทั้งส่วนที่ประสบความสำเร็จและล้มเหลว แต่ทั้งหมดก็จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง ประสิทธิภาพการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมได้เป็นอย่างดีทั้งสิ้น (นิติธรรม แก้วเถื่อน, 2554)

เทคนิคการสืบสวนคดีอาญา

1. สืบสวนหาข่าวอาชญากรรมตลอดเวลา

เพื่อทราบแนวโน้มของเหตุร้ายก่อนล่วงหน้า หรือทราบตัวบุคคลผู้จะกระทำผิดก่อนที่จะลงมือ ทั้งเพื่อเป็นการป้องกันเหตุมิให้เกิดขึ้น โดยไม่รอให้เกิดเหตุก่อนแล้วจึงเริ่มสืบสวนคดี ซึ่ง แทบจะไม่มีประโยชน์อันใด เนื่องจากเมื่อมีความเดือดร้อนเสียหายเกิดขึ้นแล้ว เราไม่สามารถเรียก กลับคืนมาได้เลย ผลของการสืบสวนในภายหลังเกิดเหตุก็ไม่แน่นอนว่าจะประสบความสำเร็จเสมอไป

2. รีบดำเนินการสืบสวนให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้หลังจากได้รับทราบเหตุ

เนื่องจากช่วงเวลาที่ได้รับทราบเหตุดังกล่าวมักเป็นเวลาภายหลังเวลาเกิดเหตุแล้วเป็นส่วนใหญ่ การสืบสวนจึงควรจะรีบดำเนินการโดยทันที เพราะหากเน้นช้าออกไปอีก สถานที่เกิดเหตุและ ข้อมูลพยานหลักฐานต่าง ๆ ก็จะถูกทอดทิ้งไม่มีการดำเนินการอยู่ต่อไปนานมากขึ้นอีก ซึ่งจะทำให้การสืบสวนประสบปัญหาความยากลำบากมากยิ่งขึ้น เช่น สภาพที่เกิดเหตุถูกทำลายหรือ เสื่อมสภาพ

พยานบุคคลที่เกี่ยวข้องหลงลืมข้อมูล หรือเคลื่อนย้ายห่างไกลออกไปจากสถานที่เกิด เหตุแล้ว เป็นต้น เวลาที่ผ่านไปจะเป็นตัวบั่นทอนทำลายหลายสิ่งหลายอย่างในธรรมชาติเสมอ

3. ใช้ความคิดวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน

ว่าสมเหตุสมผลหรือมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานระหว่าง สืบสวน มักได้มาอย่างไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ มีบางส่วนและขาดบางส่วนอยู่เสมอ จึงต้องมีการวิเคราะห์ คาดการณ์และพิจารณาถึงความเชื่อมโยงของข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานประกอบกันให้เป็นภาพ เหตุการณ์รวมใหญ่ทั้งหมด ซึ่งต้องอาศัยหลักเหตุผลและความเป็นไปได้เป็นหลักคิดพิจารณา

4. ใช้หลักเหตุผลวิเคราะห์ความเป็นไปได้

เพื่อจำลองเหตุการณ์ที่ควรจะเป็นทั้งหมดว่าเหตุการณ์หรือคนร้ายมีพฤติกรรมแห่งการ กระทำผิดอย่างไร และจากร่องรอยพยานหลักฐานที่ปรากฏอยู่สามารถอธิบายได้ที่ลักษณะรูปแบบ ที่ มีโอกาสเกิดขึ้นได้ ซึ่งแน่นอนเหตุการณ์จริงย่อมจะเป็นเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งในความ เป็นไปได้ เหล่านั้น แต่มีใช้หมายความว่าเหตุการณ์จำลองที่เป็นไปได้น้อยที่สุดจะไม่ใช้เหตุการณ์ จริงเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานด้วยว่ามีคุณภาพดีมารองรับยืนยันมากน้อยเพียงใด

5. ใช้เทคนิคการซักถามปากคำบุคคลทั้งฝ่ายผู้เสียหาย พยานและผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหา

เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงที่เป็นความจริงอย่างแท้จริง เนื่องจากความจริงทั้งหมดของ เหตุการณ์ ฝ่ายผู้เสียหาย พยานและผู้กระทำผิดจะเป็นผู้ที่รู้เรื่องทั้งหมด หรือบางส่วน แต่บางครั้ง อาจไม่ได้ให้ข้อมูลตามที่ต้องการ การ เพราะกลุ่มบุคคลเหล่านี้ไม่ให้ความร่วมมือ เนื่องจากความ ตื่นเต้น ความกลัว ความมีส่วนได้ส่วนเสียในคดี การมีผลกระทบทั้งดีและร้ายต่อตนเอง เป็นต้นการ สืบสวนจึงจำเป็นต้องมีเทคนิคหรือศิลปะการซักถามกลุ่มบุคคลเหล่านี้ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้บอกเล่าความจริงที่รับรู้ไว้ทั้งหมดออกมาให้ได้ มิฉะนั้นก็จะเป็นความจริงผสมความเท็จหรือไม่ ก็เป็นความเท็จเสียทั้งหมด

6. ใช้ความรู้ทางเทคโนโลยี นิติวิทยาศาสตร์และศาสตร์อื่น ๆ มาช่วยสนับสนุนการสืบสวน

ในแต่ละคดีที่เกิดขึ้นจะมีเรื่องราวและบุคคลที่แตกต่างกันไป การสืบสวนที่ต้องใช้การ วิเคราะห์ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจึงต้องการสาขาวิชาความรู้ตลอดจนเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่ แตกต่างกันไปอีกด้วย เพราะผู้สืบสวนไม่สามารถมีทักษะหรือความรู้ในสาขาวิชา ต่าง ๆ ได้อย่าง ครอบคลุมไปหมดทุกเรื่องอย่างแน่นอน จึงจำเป็นต้องใช้ความรู้หรือผู้มีความรู้ในศาสตร์วิชาที่ เกี่ยวข้องมาช่วยสนับสนุนก็จะทำให้การสืบสวนประสบความสำเร็จได้มากขึ้น

7. สเก็ทซ์ภาพคนร้าย

ผู้กระทำผิดที่ฝ่ายผู้เสียหายและพยานไม่รู้จักมาก่อน แต่จำใบหน้าได้ จำเป็นต้องถ่ายทอด ออกมาทางภาพสเก็ทซ์เพื่อออกหมายจับและใช้ประโยชน์ในการติดตามจับกุมตัวมาดำเนินคดีต่อไป มิฉะนั้นก็ไม่รู้จะไปจับใคร อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของการจดจำใบหน้าคนร้ายของพยานมีจำนวน มาก

เช่น มองไม่ชัด ไม่ถนัด อยู่ห่างไกลเกินไป แสงสว่างไม่เพียงพอ เห็นใบหน้าในเวลาที่ สั้นมาก เห็นแล้วจำไม่ได้เพราะหลงลืม เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้ภาพสเก็ชที่ออกมามีคุณภาพต่ำ

8. ใช้มนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการประสานงานกับบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

การสืบสวนจำเป็นต้องแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในคดีให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งไม่ใช่มีอยู่เฉพาะแค่นั้นในสถานที่เกิดเหตุเท่านั้น แต่จะมีอยู่ที่บุคคล หน่วยงาน หรือสถานที่ อื่น ๆ อีกมากมาย การร้องขอเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการนั้นคงไม่ใช่การใช้อำนาจตามกฎหมาย บังคับแต่เพียงประการเดียว ส่วนมากหรือเกือบทั้งหมดแล้วต้องใช้ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการขอข้อมูลทั้งสิ้น เพราะผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ใช่ผู้ใต้บังคับบัญชาของผู้สืบสวนที่จำเป็นจะต้องให้ความ ร่วมมือเป็นอย่างดีเสมอ หากผู้ถูกขอพอใจในความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้ขอ การสืบสวนก็น่าจะราบรื่นไม่มีอุปสรรคและประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น

9. ใช้ประโยชน์จากระบบข้อมูลอาชญากรรมท้องถิ่นและทั่วไป

ระบบข้อมูลอาชญากรรมท้องถิ่นเป็นข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่เป็นผู้กระทำผิดเดิม ทั้งที่เคย ถูกจับแล้วระหว่างหลบหนีและผู้มีแนวโน้มจะเป็นอาชญากร เช่น ผู้ติดยาเสพติด นักเลงอันธพาล ผู้มีความวิปริตทางเพศ เป็นต้น ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในท้องถิ่นหรือที่อื่น ๆ ที่เป็นลักษณะเป็นกลุ่มเป็น แก๊ง คนร้ายกระทำผิดหลายท้องที่ รวมทั้งเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ที่เอื้ออำนวยให้เกิดการกระทำผิดด้วย เช่น ซ่องโสเภณี บ่อนการพนัน สถานบริการเรีงรมย์ สถานดื่มสุรา เป็นต้น หากมีการรวบรวมไว้ อย่างเป็นระบบก็จะสามารถเรียกมาใช้ประโยชน์ในการสืบสวนหาข้อมูลและเก็บรวบรวม สืบสวนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความเชื่อที่ว่าคนที่เคยกระทำผิดและคนที่เสี่ยงจะกระทำผิดได้ง่ายนั้น มักจะเป็นผู้ที่กระทำผิดต่อไปเสมอ ดังนั้น เมื่อเกิดเหตุร้ายขึ้นโดยไม่รู้ตัวผู้กระทำผิด วิธีที่ ง่ายและเร็วที่สุดใน การสืบสวนหาคนร้ายก็คือ การตรวจสอบหาข้อมูลจากกลุ่มบุคคลเหล่านี้นั่นเอง

10. การตรวจสอบประวัติบุคคลจากข้อมูลการทะเบียนประเภทต่างๆ และจากบุคคลอื่น

กรณีมีผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหาในคดีแล้วแต่หลบหนี วิธีการสืบสวนติดตามตัวว่าไปหลบซ่อน อยู่ที่ไหน นับเป็นเรื่องยากเพราะคนสามารถเคลื่อนไหวหรือเคลื่อนย้ายได้ตลอดเวลา การที่จะ ทำให้ เป็นเรื่องง่ายก็คือ การตรวจสอบข้อมูลจากประวัติความเป็นมาของบุคคลจากการทะเบียน ประเภท ต่าง ๆ เช่น สูติบัตร ทะเบียนบ้าน ทะเบียนสมรส ทะเบียนการศึกษา ทะเบียนการรับ สมัครทำงาน ทะเบียนประกันสังคม ทะเบียนสมาชิกสมาคม ชมรม ลูกค้าบริษัท ร้านค้าต่าง ๆ เป็นต้น รวมทั้งจาก บุคคลอื่น ๆ ที่รู้จัก หรือใกล้ชิดรอบข้าง เช่น พ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงด้วย ซึ่งจะทำได้ข้อมูล เกี่ยวกับพฤติกรรม และลักษณะนิสัยในแง่มุมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีและถูกต้องแน่นอน เพื่อใช้ ประโยชน์ในการติดตามตัวให้พบได้ง่ายขึ้น

11. ตรวจสอบและวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมของบุคคลและแผนประทุษกรรมคนร้าย กรณีเกิดเหตุแล้ว แต่ไม่รู้ตัวคนร้ายว่าเป็นใคร อาจใช้การเปรียบเทียบพฤติกรรมการกระทำผิดที่เหมือนหรือคล้ายกันกับพฤติกรรมของคดีที่เกิดขึ้นก่อนหน้าแล้ว เพื่อวิเคราะห์ความ เชื่อมโยงว่า เป็นคนร้ายรายเดียวกัน หรือกลุ่มแก๊งเดียวกันได้ เนื่องจากพฤติกรรมของบุคคลมัก เหมือนเดิมซ้ำรูปแบบเดิมและเปลี่ยนแปลงยากเสมอ จึงอาจทำแผนประทุษกรรมของคนร้ายรายใหม่ไปเปรียบเทียบกับคดีเก่าเพื่อเปรียบเทียบและเชื่อมโยงถึงตัวผู้กระทำความผิดที่ยังไม่รู้ตัวได้

12. การเปรียบเทียบลายนิ้วมือแฝง DNA ฯลฯ

การระบุคนร้ายที่ทิ้งร่องรอยพยานหลักฐานไว้ในที่เกิดเหตุกับบุคคลต้องสงสัยเพื่อยืนยันว่า เป็นผู้กระทำความผิดตัวจริงหรือไม่นั้น อาจใช้วิธีเปรียบเทียบได้หลายวิธี คือ

ลายนิ้วมือ / เท้า หรือลายฝ่ามือ / เท้า

แบบพิมพ์สารพันธุกรรม (DNA) จากเซลล์เนื้อเยื่อกระพุ้งแก้ม ขี้นเนื้อ เลือด น้ำอสุจิ น้ำลาย น้ำเหลือง เป็นต้น

กลุ่มเลือด ลายเซ็นชื่อ ลายมือเขียน ภาพเชิงซ้อนของกะโหลกศีรษะกับภาพถ่ายใบหน้า ประวัติการทำฟัน เป็นต้น

13. การเฝ้าจุดสังเกตการณ์

เมื่อบุคคลเป้าหมายอยู่กับที่ เช่น ที่บ้าน ที่ทำงาน จะใช้วิธีสืบหาข่าวจากการเฝ้าดูความเคลื่อนไหวของบุคคลเป้าหมายและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ณ สถานที่ดังกล่าว เพื่อต้องการทราบ ข้อมูลในคดี ข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน หรือเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตรวจค้นและจับกุม โดยมีให้บุคคลเป้าหมายและบุคคลอื่นรู้ว่าการปฏิบัติการเฝ้าจุดอยู่ด้วยการอำพรางตัวหรือซ่อนตัวตามความเหมาะสมแล้วแต่สถานการณ์

14. การติดตามสะกดรอย

เมื่อบุคคลเป้าหมายเคลื่อนที่ ซึ่งต้องเตรียมพร้อมสำหรับการติดตามความเคลื่อนไหวใน ทุกมิติ ทั้งการเดิน วิ่ง หรือโดยสารยานพาหนะชนิดต่าง ๆ โดยไม่ให้บุคคลเป้าหมายรู้ตัว เพื่อ ทราบ ข้อมูล ข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน และเพื่อค้นและจับกุมเช่นเดียวกับการเฝ้าจุดสังเกตการณ์

15. การลักลอบดักตรวจสอบการติดต่อสื่อสาร

บุคคลเป้าหมายย่อมมีการติดต่อกับบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ อยู่เป็นปกติ ทั้งส่วนที่เปิดเผยและปิดลับ ซึ่งอาจมี อาจมีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานรวมอยู่ในระหว่างการติดต่อนั้นด้วยการสืบสวนจึงจำเป็นต้องล่วงรู้รายละเอียดของการติดต่อเหล่านั้น เพื่อคัดกรองข้อมูลเอามาใช้ประโยชน์เฉพาะในการสืบสวนสอบสวนจากการติดต่อสื่อสารในหลายทาง เช่น โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ โทรเลข วิทยุ จดหมาย ฝากข้อความผ่านบุคคลตัวกลาง เป็นต้น

16. การลักลอบแอบถ่ายภาพบุคคลต้องสงสัย

กรณีไม่แน่ว่าใครคือผู้กระทำผิดในคดีแต่มีพยานเห็นและจำหน้าคนร้ายได้ เมื่อมีบุคคลต้องสงสัย แต่พยานไม่สะดวกหรือไม่สามารถไปดูหน้าผู้ต้องสงสัยได้ การสืบสวนจำเป็นต้องแอบถ่ายภาพของผู้ต้องสงสัยให้ได้จากการเฝ้าจุดสังเกตการณ์หรือการติดตามสะกดรอย เพื่อนำมาให้พยานดูและยืนยันว่าเป็นคนร้ายในคดีจริงหรือไม่ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาขอออกหมายจับ จากศาลและติดตามจับกุมดำเนินคดีต่อไป

17 การเข้าถึงบุคคลเป้าหมายหรือบุคคลใกล้ชิดของบุคคลเป้าหมาย

การจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลเป้าหมายให้ได้มากพอและถูกต้องแม่นยำนั้นจำเป็นต้องอยู่ใกล้ หรือหากไม่สามารถเข้าใกล้ได้ก็ต้องหาทางเข้าใกล้หรือเข้าถึงบุคคลอื่นที่ใกล้ชิดแวดล้อมกับบุคคลเป้าหมายแทน โดยมีให้รู้ตัว ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องยากและเสี่ยงอันตรายแก่ผู้ปฏิบัติมาก เพราะหากเป็นพริศและบุคคลเป้าหมายที่เป็นผู้กระทำผิดตัวจริงรู้ตัว อาจถูกทำร้ายหรือฆ่าตายได้โดยง่าย หากไม่เป็นผู้เข้าใกล้หรือเข้าถึงเสียเองก็อาจใช้ให้คนใกล้ชิดแวดล้อมหาข้อมูลตามที่ต้องการแทนก็ได้ แต่ก็ยังเสี่ยงอันตรายอยู่ดีจากการเป็นสายลับสองหน้าของบุคคลที่ใช้นั้นเอง ซึ่งก็จะทำให้ได้ข้อมูลที่หลอกลวงและการสืบสวนไม่มีโอกาสประสบความสำเร็จได้เลย วิธีนี้จำเป็นที่จะต้องใช้ความระมัดระวังและความละเอียดรอบคอบเป็นอย่างสูงจึงจะประสบผลสำเร็จ

18 การใช้สายลับ

หลายสถานการณ์ผู้ปฏิบัติไม่สามารถเข้าใกล้หรือเข้าถึงบุคคลเป้าหมายได้ เพราะเสี่ยงอันตรายเกินไปและไม่คุ้มประโยชน์ จึงใช้วิธีให้คนอื่นปฏิบัติการสืบสวนแทนตามคำแนะนำที่มอบหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ บุคคลยอมเป็นสายลับให้ทั้งที่เสี่ยงอันตรายนั้นก็หวังผลตอบแทนที่แตกต่างกันไป เช่น เงินค่าจ้าง ความสนิทสนมรักใคร่กันเป็นส่วนตัว การตอบแทนบุญคุณ การได้รับการคุ้มครองดูแล การได้ผลประโยชน์ในลักษณะต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งผู้ใช้สายลับควรมีการประเมินสายลับแต่ละคนด้วยว่ามีคุณภาพมากน้อยแตกต่างกันอย่างไร เพื่อประโยชน์ในการมอบความไว้วางใจสำหรับปฏิบัติงานที่สำคัญต่อไปในโอกาสข้างหน้า โดยอาจใช้ความเฉลียวฉลาดมีปฏิภาณไหวพริบ ความซื่อสัตย์และสถิติของความสำเร็จของงานที่เคย มอบหมายให้ในอดีตเป็นตัวชี้วัดประเมินคุณภาพก็ได้

19. การใช้กลอุบาย

ผู้กระทำผิดมักมีการคิดไตร่ตรองวางแผนในการกระทำผิดและหาทางหลบหนีการจับกุมเสมอ เพราะผู้กระทำผิดต้องเสี่ยงอันตรายเป็นอย่างมากในการกระทำผิดและต้องหลบหนีให้รอดพ้นจากการถูกจับกุมให้ได้ บางครั้งต้องเดิมพันด้วยชีวิต จึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะสืบสวนให้ทราบตัวและจับกุมผู้กระทำผิดมาดำเนินคดี การสืบสวนจึงจำเป็นต้องมีการคิดหาวิธีหลอกล่อคนร้ายให้หลงกลอุบายจนเข้าแนวทางสืบสวนให้ได้ การสืบสวนที่ว่ายากอาจกลายเป็นเรื่องง่ายเพราะมีการใช้กลอุบาย

ที่ได้ผล จุดอ่อนของคนร้ายมักมีอยู่ไม่กี่เรื่อง เช่น ความโลภ ความโกรธ ความโง่ไม่เฉลียวฉลาด การติดหลงมกมายในทางอบายมุขและความสัมพันธ์ทางเพศ ความกลัวจากการข่มขู่ ความหวาดระแวง เป็นต้น ซึ่งอาจพิจารณาเลือกใช้เป็นกลอุบายล่อลวงผู้กระทำผิดได้ตามลักษณะนิสัย และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

20. การใช้การเจรจาต่อรอง

บางกรณีข้อมูลบางอย่างที่ต้องการจากคนร้ายอาจเป็นเรื่องยากและเสียเวลามากในการได้มา เช่น ไม่ทราบว่าเป็นใครเป็นผู้กระทำผิดในคดี แต่กลุ่มแก๊งที่อยู่ในวงการเดียวกันจะรู้ว่าใครเป็น คนร้าย หากเจรจาต่อรองกับผู้ติดยาเสพติดที่ถูกจับบางคนอาจทราบตัวคนร้ายได้ด้วยควมรวดเร็วแล้วต่อรองตอบแทนด้วยการทำทัณฑ์บนไว้ครั้งหนึ่งก่อน ซึ่งไม่น่าเสียหายอะไรมากนัก เพราะคนที่ติดยาเสพติดก็จะถูกจับเป็นประจําอยู่แล้ว หรือเป็นกรณีเจรจาทอรองกับคนร้ายฆ่าคนตายหลายศพว่าเหยื่อที่เคยฆ่าก่อนหน้านี้เอาศพไปทิ้งไว้ที่ใดโดยอาจมีการตอบแทนเรื่องดูแลความเป็นอยู่ของพ่อแม่ลูกเมียของผู้ต้องหาระหว่างถูกจำคุกเป็นเรื่องตอบแทน หรือกรณีเจรจากับครอบครัวของผู้ต้องหาหลบหนีว่าจำไม่ใช่อาวุธปืนหรือวิธีการที่รุนแรงในการจับกุมตัว หากติดต่อพาเข้ามามอบตัวเสียก่อน เป็นต้น กรณีตัวอย่างเหล่านี้อาจใช้เป็นกลอุบายหรือเป็นกรณีต่างตอบแทนที่ไม่ผิดกฎหมายในการเจรจาต่อรองได้แล้วแต่ความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์

21. ตรวจสอบเปรียบเทียบอาวุธ เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องแต่งกาย หรือยานพาหนะในการกระทำผิด

นอกจากการสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิดจากการตรวจเปรียบเทียบลายนิ้วมือ DNA ฯลฯ ตามที่กล่าวมาแล้วในข้อ 11 และ 12 กรณีไม่มีพยานหลักฐานดังกล่าวอยู่ในที่เกิดเหตุ อาจใช้พยานวัตถุ อื่น ๆ ที่มีอยู่เทียบเคียงแทนได้ เพื่อใช้ประโยชน์เป็นข้อมูลในการสืบสวนบ้างตามสมควร เช่น การเปรียบเทียบอาวุธ เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องแต่งกายหรือยานพาหนะ เป็นต้น ซึ่งคนร้ายมักจะชอบใช้ซ้ำเป็นประจำเสมือนหนึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนประทุษกรรมของผู้กระทำผิด

22. การตรวจหาทรัพย์สินที่ถูกประทุษร้าย

บุคคลผู้กระทำผิดมีการเคลื่อนไหวหรือเคลื่อนย้ายตลอดเวลาเป็นเรื่องยากที่จะสืบหาตัว จึงอาจจะเปลี่ยนจากแนวทางสืบหาคนเป็นสืบหาทรัพย์สินที่ถูกประทุษร้ายแทนก็อาจจะเป็นเรื่องที่น่าประสบความสำเร็จได้ง่ายกว่า ซึ่งคนร้ายมักจะนำไปขายตามแหล่งรับซื้อของโจรเป็นส่วนใหญ่ เช่น ร้านค้าทองรูปพรรณ โรงรับจำนำ ร้านค้าของเก่า ตลาดนัดสินค้าใช้แล้ว เต็นท์รถใช้แล้ว อู่ซ่อมรถ ตลาดพระเครื่อง ร้านค้าวัตถุโบราณ เป็นต้น ทรัพย์สินที่หายหากมีตำหนิรูปพรรณ หรือเลขหมายประจำเครื่องที่ชัดเจนยืนยันได้ ก็สามารถสืบสวนเชื่อมโยงไปยังคนที่นำมาขายจนถึงตัวคนร้ายได้

23. การตรวจสอบรายได้ / รายจ่าย หรือทรัพย์สินต่าง ๆ ของบุคคลต้องสงสัยรวมทั้งเครือญาติหรือเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

การกระทำผิดแต่ละครั้งมักมีผลประโยชน์ตอบแทนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน การรับจ้างฆ่า การทุจริตในตำแหน่งหน้าที่ราชการ ฉะนั้นการตรวจสอบการได้มาและจ่ายออกไปก่อนเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุที่ผิดปกติ โดยที่ไม่สามารถชี้แจงเหตุผลอย่างเปิดเผยหรือมีหลักฐานที่ถูกต้องรองรับได้ ก็เป็นเหตุให้น่าเชื่อว่าได้มาอย่างผิดกฎหมายหรือได้มาจากการกระทำผิดอย่างแน่นอน ซึ่งอาจสืบสาวเชื่อมโยงไปยังคดีการกระทำผิดได้และยังสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานสำคัญในคดีได้เป็นอย่างดี

24. การใช้ยุทธวิธีการตรวจค้นที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย

การตรวจค้นบุคคลและสถานที่เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพอย่างหนึ่งของการสืบสวนเพื่อ ค้นหาบุคคลเป้าหมายและพยานหลักฐานในคดี แต่มีใช้เรื่องง่ายที่จะพบ เนื่องจากผู้กระทำความผิดย่อม ทุ่มเททุกวิถีทางเพื่อให้รอดพ้นจากการจับกุมด้วยการซ่อนและทำลายพยานหลักฐาน หรือปกปิด การกระทำผิด การตรวจค้นที่จะประสบความสำเร็จได้ต้องมีการสืบหาข้อมูลอย่างเพียงพอ มีการวางแผนการดำเนินการตรวจค้นเป็นอย่างดี และมีผู้ปฏิบัติในการตรวจค้นที่ฉลาด ละเอียดรอบคอบและ มีความมุ่งมั่นเป็นอย่างสูง โดยพิจารณาถึงเรื่องความปลอดภัยในการปฏิบัติด้วย เพราะผู้กระทำความผิด ผู้ครอบครองสถานที่อาจมีความรู้ดีกว่า หากผู้สืบสวนตรวจค้นพบพยาน หลักฐานก็จะทำให้ต้องถูก จับดำเนินคดี ซึ่งอาจเกิดความคิดที่จะต่อสู้หรือหลบหนีผู้สืบสวนนั้นอย่างปัจจุบันทันด่วนโดยไม่ทันคิดก็ได้

25. การชุมนุมไปเพื่อดักตรวจค้นและจับกุมบุคคลต้องสงสัย

เป็นวิธีการหนึ่งที่มีกได้ผลเมื่อดำเนินการควบคู่ไปกับการสืบสวนโดยวิธีการอื่น ด้วยการวิเคราะห์แผนประทุษกรรมของคนร้ายให้ทราบและเข้าใจอย่างแจ่มชัดแล้ววางแผนดักจับ ผู้กระทำผิดในสถานที่และเวลาพร้อมกับเหยื่อที่คาดว่าจะมีการกระทำผิดของคนร้ายซ้ำอีกในลักษณะเดิม

26. การจัดให้พยานดูตัวหรือชี้ตัวบุคคลต้องสงสัย

การใช้ภาพสเก็ตช์หรือการแอบถ่ายภาพบุคคลต้องสงสัยอาจไม่มั่นใจเพียงพอว่าจะเป็นคนร้ายตัวจริงหรือไม่ จึงจำเป็นต้องให้พยานร่วมทำงานกับผู้สืบสวนในการไปเฝ้าจุดสังเกตการณ์ การสะกดรอยติดตาม และการดักจับตรวจค้นจับกุมด้วย เพื่อดูตัวให้แน่ชัด หรืออาจนำตัวบุคคล ต้องสงสัยมาเปรียบเทียบพร้อมบุคคลอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันนำมาให้พยานชี้ตัวในห้องชี้ตัวก็ได้

27. การโฆษณาประชาสัมพันธ์ข้อมูลในคดีเพื่อขอความร่วมมือจากประชาชน

การสืบสวนคดีส่วนใหญ่จะปิดเป็นความลับไม่เปิดเผย เนื่องจากไม่ต้องการให้คนร้ายไหวตัว ซึ่งจะทำให้การสืบสวนมีความยากลำบากมากขึ้น แต่บางกรณีพยานหลักฐานในคดีมีน้อยมากจนยากที่จะสืบสวนให้สำเร็จได้ด้วยความรวดเร็วทันใจ ทันความต้องการของประชาชนที่ตกอยู่ในสภาวะ

ความหวาดกลัวคนร้าย จึงอาจใช้ความหวาดกลัวและสนใจในคดีของประชาชนนั่นเองเปลี่ยนแปลง เป็นความร่วมมือในการช่วยหาเบาะแสเกี่ยวกับคนร้ายและข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานต่าง ๆ ใน คดีแทน โดยการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับคดีบางประการที่เปิดเผยได้โดยไม่เสียหายต่องาน สืบสวนให้ประชาชนทราบเพื่อเป็นแนวทางให้ช่วยสืบสวนให้แก่ผู้ สืบสวนด้วย เช่น แผนประทุษกรรม คนร้ายทั้งก่อนและหลังเกิดเหตุ ตำหนิรูปพรรณคนร้ายและ ทรัพย์สินหรือพยานวัตถุ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ งานสืบสวนมีข้อมูลมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะ ประชาชนมีจำนวนมากมาฆาตและช่วยงาน ได้ตลอด 24 ชม. เพียงแต่ว่าผู้สืบสวนต้องจัดระบบการรับแจ้งข่าวข้อมูลจากประชาชนซึ่งมีเป็น จำนวนมากและการตรวจสอบดำเนินการกับข้อมูลที่ได้มาอย่างมากมายเหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลได้อย่างไร

28. การกักขังบุคคลต้องสงสัยเพื่อประโยชน์ในการสืบสวน

การกักขังหน่วงเหนี่ยวบุคคลเป็นความผิดตามกฎหมาย หากไม่มีอำนาจควบคุมตามหน้าที่ หรือตามกฎหมาย บางครั้งอาจหลีกเลี่ยงเป็นการขอความร่วมมือจากบุคคลเพื่ออยู่กับผู้สืบสวนชั่ว ระยะเวลาหนึ่งในการใช้เวลาพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตัวเอง เช่น รอระหว่างพยานเดินทางมาชี้ตัวหรือ ระหว่างตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เส้นผม เส้นขน หรือตรวจเปรียบเทียบขนาดหมวก เสื้อ กางเกง รองเท้า ฯลฯ หรือระหว่างตรวจสอบข้อมูลทางทะเบียนที่ต้องใช้เวลาสอบถามหน่วยงาน อื่นก่อน

29. การใช้เครื่องจับเท็จ

กรณีมีผู้ต้องสงสัยจำนวนหลายรายแต่มีพยานหลักฐานไม่เพียงพอ เมื่อมีความจำเป็นต้องคัด กรองให้เหลือผู้ต้องสงสัยน้อยลง ก็อาจใช้เครื่องจับเท็จเป็นเครื่องมือในการคัดกรองได้เพื่อลดงาน สืบสวนให้น้อยลงและเพิ่มการเน้นสืบสวนผู้ที่น่าสงสัยให้มากขึ้น โดยใช้หลักการที่ว่าเมื่อคนเราพูดเท็จ ร่างกายจะเกิดปฏิกิริยาที่ผิดปกติที่ระบบประสาทอัตโนมัติซึ่งจะทำให้หัวใจมีอาการเต้น ผิดปกติ รวมทั้งระบบหายใจ ความดันโลหิต ความตึงเครียดของกล้ามเนื้อและกระแสไฟฟ้าที่ บริเวณผิวหนัง ด้วย ความผิดปกติจะแสดงออกที่เส้นกราฟบนกระดาษของเครื่องอย่างชัดเจนนอกจากนี้ก่อน เข้าทดสอบด้วยเครื่องจับเท็จ อาจตรวจสอบจากกายภาพได้อีกส่วนหนึ่งด้วย เช่น เสียงพูด สายตา ลูกกระเดือก สีหน้า ท่าทาง ริมฝีปาก หรือความถี่ของการกระพริบตา เป็นต้น ผลการตรวจสอบจาก เครื่องจับเท็จดังกล่าวนี้ในการพิจารณาชั้นศาลยังไม่ยอมรับฟังเป็น พยานหลักฐาน เนื่องจากคนที่พูด เท็จกับคนที่ตื่นเต็นจะมีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตาม เครื่องจับเท็จยังเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพ ชั้นดีของการสืบสวนคดีตลอดมา

30. การใช้ยุทธวิธีการจับกุมที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัยสำหรับผู้ปฏิบัติและบุคคลอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้อง

งานสืบสวนที่สำเร็จลงด้วยดีควรจบด้วยการจับกุมผู้กระทำผิดได้ แต่บางครั้งการจับกุม คนร้ายที่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้จับกุมได้รับบาดเจ็บหรือตาย หรือมีประชาชนถูกลูกหลงบาดเจ็บหรือตาย

คง เป็นการจบงานสืบสวนที่ไม่สวยงามอย่างแน่นอน การเลือกใช้ยุทธวิธีการจับกุมที่มีประสิทธิภาพ และปลอดภัยสำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงเป็นเรื่องสำคัญของการสืบสวนประการหนึ่ง เพราะหากการจับกุมเกิดปัญหาความผิดพลาด เช่น ผู้ต้องหาสามารถหลบหนีหลุดรอดไปได้ก็จะทำให้ความทุ่มเทของการสืบสวนที่ผ่านมาทั้งหมดตั้งแต่เริ่มแรกจนช่วงจับกุมสูญเปล่าโดยไม่เกิดผลคุ้มค่ากับ ความเหนื่อยยากเลย ซึ่งบางคดีอาจใช้เวลานานหลายปีกว่าจะสืบสวนรู้ที่หลบซ่อนของผู้กระทำผิด ได้ แต่กลับต้องมาเริ่มต้นสืบสวนกันใหม่ทั้งหมดอีกครั้ง เพราะการใช้ยุทธวิธีการจับกุมที่ผิดพลาด เพียงครั้งเดียวหรือหากมีผู้บาดเจ็บล้มตาย ความสำเร็จที่เกิดจากการจับกุมคนร้ายได้คงไม่สามารถ ชดเชยทดแทนกันได้กับความสูญเสียของผู้คน

31. การใช้ประโยชน์จากประสบการณ์หรือกรณีศึกษาของการสืบสวนคดีในอดีตมาเป็นแนวทางการสืบสวนคดีปัจจุบัน

การวิเคราะห์คดีและการดำเนินการสืบสวนคดีในอดีตล้วนเป็นประสบการณ์ที่ออกมาจากความคิดไตร่ตรองและวิธีปฏิบัติที่ฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรคเป็นอย่างดีมาแล้วทั้งสิ้น ซึ่งมีทั้งที่จึงสานปัญญาประสบความสำเร็จและล้มเหลว จึงสามารถหยิบยกนำมาเป็นกรณีตัวอย่างสำหรับวิธีคิดและวิธีสืบสวนได้ทันที โดยไม่ต้องคิดใหม่หรือลองผิดลองถูกให้เสียเวลาแต่อย่างใด ประสบการณ์ที่ล้มเหลวสามารถนำมาใช้ในการป้องกันความผิดพลาดบกพร่องในปัจจุบันส่วนประสบการณ์ที่สำเร็จสำเร็จสามารถเลือกนำมาใช้ในการคิดและทำในการสืบสวนให้มีประสิทธิภาพมีประสิทธิผลได้เป็นอย่างดี

32. การบริหารงานสืบสวนที่มีประสิทธิภาพ

การบริหารงานสืบสวนก็เหมือนกับการบริหารงานประเภทอื่น ๆ ที่ต้องการความมีประสิทธิภาพเป็นหลักในการทำงาน ด้วยเหตุที่ผู้อำนวยการสืบสวนมักขาดแคลนกำลังพลผู้ปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติงานมีคุณภาพต่ำ งบประมาณและเครื่องมืออุปกรณ์มีไม่พอเพียง เวลาปฏิบัติมีน้อยแต่ปริมาณงานคดีที่รับผิดชอบมีมาก ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีทักษะความสามารถในการบริหารจัดการให้ มีประสิทธิภาพมากพอที่จะสามารถจับคนร้ายในคดีที่สืบสวนได้เป็นผลสำเร็จแม้ประสบปัญหา ความขาดแคลนทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมายก็ตาม

33 การสืบสวนขยายผลการจับกุมอย่างมุ่งมั่น

การสืบสวนที่จบลงด้วยการจับกุมคนร้ายได้ดูเหมือนว่าจะเป็นการทำงานที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีแล้ว ผู้ปฏิบัติ ผู้บังคับบัญชา ผู้เสียหาย สื่อมวลชนและประชาชนทั่วไป พอใจ ถ้วนหน้า แต่ความจริงแล้ว งานสืบสวนดังกล่าวยังไม่สำเร็จสมบูรณ์แต่อย่างใด เพราะยังมีงานค้างที่ต้องรอสะสางอยู่อีกมาก เช่น ผู้ร่วมกระทำผิดที่ยังไม่รู้ตัวหรือยังจับกุมไม่ได้ คดี ความผิดที่ผู้ต้องหาเคยก่อเหตุไว้ยังไม่ถูกสืบสวนออกมาสอบสวนดำเนินคดีฟ้องร้องลงโทษ พยานหลักฐานที่ยังหาได้ไม่ครบ ทรัพย์สินที่ถูกประทุษร้ายยังไม่ได้คืน หรือข้อเท็จจริงบางส่วนยังไม่กระจ่างชัด เช่น แรงจูงใจในการกระทำผิดที่แท้จริงของผู้ต้องหาคืออะไร เป็นต้น นอกจากนี้ เมื่อผู้ต้องหาได้รับการปล่อยชั่วคราว

แล้วอาจหลบหนีประกัน หรือหลุดรอดจากการถูกลงโทษ เพราะศาลยกฟ้อง เนื่องจากพยานไม่กล้าไปเบิกความ คนร้ายก็ยังสามารถออกไปก่ออาชญากรรม สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนได้ต่อไปอีก ซึ่งจะเห็นได้ว่า การสืบสวนขยายผลภายหลัง การจับกุมกับการสืบสวนเพื่อจับกุมผู้ต้องหาในครั้งแรกรังมีความสำคัญพอ ๆ กัน อย่างมีอาจละเลย หรือมองข้ามไปได้ ทั้งนี้ก็เพื่อให้งานสืบสวนประสบผลสำเร็จอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และทำให้การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมบังเกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริง(ณัฐิกา กิรติธรรมกฤต.2553)

จากแนวคิดเทคนิคการสืบสวนดังกล่าวข้างต้น เป็นการรวบรวมเทคนิควิธีการทางการสืบสวนที่มีการนำมาประยุกต์ใช้งานด้านการสืบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นเทคนิค วิธีการที่มีประสิทธิภาพ และมีความจำเป็นในการนำมาประยุกต์ใช้งาน

แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ความหมายของสิ่งเสพติด

สิ่งเสพติดหรือยาเสพติด ในความหมายของ องค์การอนามัยโลก (World Organization, WHO) จะหมายถึงสิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ ต่อไปโดยไม่สามารถหยุดเสพได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ จนในที่สุด จะทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจขึ้น ปริมาณมากขึ้น

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พุทธศักราช 2522 ที่ใช้ในปัจจุบันได้กำหนด ความหมายสิ่งเสพติดให้โทษดังนี้ สิ่งเสพติดให้โทษ หมายถึง "สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อ เสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อ ร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อย ๆ มีอาการขาดยาเมื่อไม่ได้ เสพ มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และทำให้สุขภาพทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพิษ หรือส่วนของพิษที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรือ อาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ ตามที่ รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับ ตาม กฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่"

ปัจจุบันนี้สิ่งเสพติดนับว่าเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ เพราะสิ่งเสพติดเป็นบ่อเกิดของปัญหาอื่นๆ หลายด้าน นับตั้งแต่ตัวผู้เสพเองซึ่งจะเกิดความทุกข์ ลำบากทั้งกายและใจ และเมื่อหาเงินซื้อยาไม่ได้ก็อาจจะก่อให้เกิดอาชญากรรมต่างๆ สร้างความเดือดร้อนให้พ่อแม่พี่น้อง อง และสังคม ต้องสูญเสีย เงินทอง เสียเวลาทำมาหากิน ประเทศชาติต้องสูญเสียแรงงานและสูญเสียเงินงบประมาณในการปราบปรามและรักษาผู้ติดสิ่งเสพติด และเหตุผลที่ทำให้ สิ่งเสพติดเป็นปัญหา

สำคัญของประเทศอีกข้อหนึ่งคือ ปัจจุบันมีผู้ติดสิ่งเสพติดเพิ่มมากขึ้นทั้งนี้ยังไม่รวมถึงจำนวนผู้ติด บุหรี่ สุรา ซา กาแฟ

สุพัฒน์ วีระเวชเจริญ (2550) ได้ให้ความหมายของยาเสพติดว่ายาเสพติดหมายถึง ยาหรือสารเคมี หรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีใดก็ตาม ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ซึ่งจะสังเกตลักษณะสำคัญได้ 4 ประการดังนี้

1. มีความต้องการที่จะเสพยาอยู่ตลอดเวลาแสดงออกทั้งทางร่างกายและจิตใจ
2. ต้องเพิ่มขนาดของยาที่เสพมากขึ้น
3. มีอาการอยากยาหรือหิวยาได้เมื่อขาดยา (บางคนอาจมีอาการถอนยาเมื่อขาดยา)
4. สุขภาพทั่วไปทรุดโทรม

ปราโมทย์ สุคนิษฐ์ (2559) ได้ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยการรับประทาน สูบ ดม ควัน การฉีด หรือวิธีใดก็ตามทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีลักษณะสำคัญ 4 ประการคือ มีความต้องการที่จะเสพยานั้นอยู่ตลอดเวลา โดยแสดงออกทั้งร่างกายและจิตใจคือ ต้องเพิ่มขนาด ของยาที่เสพมากขึ้น มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา และผู้ใช้ยาเป็นเวลานานจะก่อให้เกิดผลเสียต่อ สุขภาพ

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 20 พ.ศ. 2538 มาตรา 4 ให้ความหมายไว้ว่า ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมี หรือวัตถุชนิดใด ๆ รวมถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ ให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการ ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ แต่ไม่ได้หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตัว รับ ตามกฎหมายว่า ด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

องค์การอนามัยโลก (อ้างใน สุพัตรา สุภาพ (2522)) ให้คำนิยามเรื่องสารเสพติดให้โทษว่า เมื่อเสพแล้วผู้เสพจะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจในการที่จะเสพต่อไปโดยไม่สามารถหยุดเสพได้จำนวนการเสพก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกายและจิตใจในภายหลัง ลักษณะของสารเสพติดจะออกมาในรูป ดังนี้ 1) มีความต้องการที่รุนแรง พยายามทุกวิถีทางที่จะให้ได้ ยามา 2) มีแนวโน้มจะเสพเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อาจออกมาในรูปการกิน ฉีด และดูด และ 3) ทำให้จิตใจ และร่างกายต้องพึ่งสารเสพติด

สำนักงานปราบปรามยาเสพติด (2561) ให้ความหมาย ยาเสพติด ไว้ดังนี้ ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจาก การสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีการกิน ดม สูบฉีด หรือวิธีใด ๆ ก็ตามเป็นช่วง ระยะเวลาสั้น ๆ ติดกัน จะทำให้ร่างกายทรุดโทรมและตกอยู่ใต้อำนาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้นทั้ง ด้านร่างกาย และจิตใจ หรือจิตใจเพียงอย่างเดียว เนื่องจากต้องเพิ่มขนาดการเสพมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเมื่อเสพเข้าไปสักระยะ

จะเกิดภาวะดื้อยา ปริมาณยาเดิมไม่สามารถทำให้เมาได้เมื่อถึงเวลา เสพ หากไม่ได้เสพจะทำให้เกิดอาการขาดยาทำให้ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจหรือจิตใจเพียง อย่างเดียว

นงคราญ ณรงค์ศักดิ์ (2541) ให้ความหมายของสารเสพติดไว้ว่าหมายถึง ยา หรือสารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพ เข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน' ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีใดก็ตามทำให้เกิดผลต่อร่างกายและ จิตใจ ซึ่งจะสังเกตลักษณะสำคัญ ได้ 4 ประการ คือ 1) มีความต้องการเสพยานั้นตลอดเวลา แสดงออกทั้งทางร่างกายและจิตใจ 2) ต้องเพิ่มขนาดของยาที่เสพมากขึ้น 3) มีอาการอยากหรือหิวยา ได้เมื่อขาดยา (บางคนอาจมีอาการถอนยาเมื่อขาดยา) และ4) สุขภาพทั่วไปทรุดโทรมลง

กฤษดา ว่างสน และคณะ (2556) อ้างถึง องค์การอนามัยโลก ได้ให้นิยามของยาเสพติด ไว้ว่า ยาเสพติดคือ สารหรือยาที่ซึมซาบเข้าสู่ร่างกายด้วยวิธีรับประทาน ดม สูบ ฉีด ติดต่อกัน ชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้ว ทำให้มีผลต่อร่างกายและจิตใจของผู้ได้รับในลักษณะดังนี้ 1) มีความ ต้องการอย่างแรงกล้าที่จะเสพยาหรือสารนั้นต่อไป 2) มีความโน้มเอียงที่จะต้องเพิ่มปริมาณหรือ สารนั้นมากขึ้นเรื่อย ๆ 3) เมื่อหยุดใช้ยาหรือสารนั้นจะเกิดอาการของการอดยาหรือเลิกยาและ4) ผู้ที่ ใช้ยาหรือสารนั้นเป็นเวลานาน จึงทำให้เกิดผลร้ายต่อสุขภาพทั้งทางร่างกาย และจิตใจ

สรุปได้ว่า ยาเสพติด หมายความว่าถึง สารเคมี พิษ หรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพแล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยามีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมถึงสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำราที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่ตามกฎหมายว่าด้วยยา

ประเภทของยาเสพติด

กระทรวงสาธารณสุข (2544) ได้ให้ข้อมูลประเภทยาเสพติดในปัจจุบัน พบว่าสารเสพติดมีมากกว่าร้อยชนิด ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ

จำแนกตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท แบ่งเป็น 4 ประเภท

1. ประเภทกดประสาท ได้แก่ ผีน มอร์ฟิน เฮโรอีน ยานอนหลับ ยาระงับประสาท ยา กล่อมประสาท เครื่องดื่มมีนิเมา บาร์บิทเรต ทุกชนิด รวมทั้ง สารระเหย เช่น ทินเนอร์ แล็กเกอร์ น้ำมันเบนซิน กาวเป็นต้น มักพบว่าผู้เสพติดมี ร่างกายซูบซีด ผอมเหลือง อ่อนเพลีย ฟุ้งซ่าน อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย

2. ประเภทกระตุ้นประสาท ได้แก่ยาบ้า ยาไอซ์ ยาอี กระท่อม โคเคน เครื่องดื่มคาเฟอีน มักพบว่าผู้เสพติด จะมีอาการ หงุดหงิด กระวนกระวาย จิตสับสน หวาดระแวง บา บางครั้งมีอาการคลุ้มคลั่ง หรือทำในสิ่งที่คนปกติ ไม่กล้าทำเช่น ทำร้ายตนเอง หรือฆ่าผู้อื่น เป็นต้น

3. ประเภทหลอนประสาท ได้แก่ แอลเอสดี เห็ดขี้ควาย ดี.เอ็ม.ที.และ ยาเค เป็นต้น ผู้เสพติดจะมีอาการประสาทหลอน ผันเพื่อง หูแว่ว ได้ยินเสียงประหลาดหรือเห็นภาพหลอนที่น่าเกลียด น่ากลัว ควบคุมตนเองไม่ได้ ในที่สุดมักป่วยเป็นโรคจิต

4. ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน คือทั้งกระตุ้นกดและหลอนประสาทร่วมกัน ผู้เสพติดมักมีอาการหวาดระแวง ความคิดสับสน เห็นภาพลวงตา หูแว่ว ควบคุมตนเองไม่ได้และป่วยเป็นโรคจิตได้แก่ กัญชา

จำแนกตามแหล่งที่มา

1. จากธรรมชาติ เช่น ผีน มอร์ฟีน กระท่อม กัญชา ฯลฯ
2. จากการสังเคราะห์ เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน ยาอี เอ็คตาซี ฯลฯ

จำแนกตามกฎหมาย

1. พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เช่น แอมเฟตามีน เฮโรอีน LSD ยาอี ฯลฯ
พ.ร.บ.วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตใจและประสาท พ.ศ. 2518 เช่น อีเฟดรีน
2. พ.ร.บ.

การพิจารณาคดีของศาลในคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด

ตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 244/1 ได้บัญญัติเอาไว้ว่า “ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุก หากมีความจำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงใดที่เป็นประเด็นสำคัญแห่งคดี ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้

ในกรณีที่มีการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง จำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากคู่ความหรือบุคคลใด ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรโดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และคู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากคู่ความฝ่ายใดไม่ยินยอมหรือกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่คู่ความฝ่ายตรงข้ามกล่าวอ้าง

ในกรณีที่พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์สามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่อาจทำให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาดได้โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานอื่นอีก หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากมีการเน้นย้ำว่าจะนำพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์อันสำคัญมาสืบในภายหน้าพยานหลักฐานนั้นจะสูญหายไปหรือยากแก่การตรวจพิสูจน์ เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอหรือเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสองได้ทันทีโดยไม่ต้องรอให้ถึงกำหนดวันสืบพยานตามปกติ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 237 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรา 237 นี้ให้ส่งจ่ายจากงบประมาณตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง”

ตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 237 ตีรับบัญญัติเอาไว้ว่า “ให้นำความในมาตรา 237 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่กรณีการสืบพยานผู้เชี่ยวชาญ และพยานหลักฐานอื่น และแก่กรณีที่ได้มีการฟ้องคดีไว้แล้วแต่มีเหตุจำเป็นที่ต้องสืบพยานหลักฐานไว้ก่อนถึงกำหนดเวลาสืบพยานตามปกติตามมาตรา 173/2 วรรคสองด้วย

ในกรณีที่พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จะสามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงอันสำคัญในคดีได้ หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่า หากมีการเน้นย้ำว่าจะนำพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์อันสำคัญมาสืบในภายหน้าพยานหลักฐานนั้นจะสูญหายไปหรือเป็นการยากแก่การตรวจพิสูจน์ ผู้ต้องหาหรือพนักงานอัยการโดยตนเองหรือเมื่อได้รับคำร้องจากพนักงานสอบสวนหรือผู้เสียหาย จะยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ตามความในมาตรา 244/1 ไว้ก่อนฟ้องก็ได้ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 237 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

และตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 237 ทวิ บัญญัติเอาไว้ว่า “ก่อนฟ้องคดีต่อศาล เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าพยานบุคคลจะเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือเป็นบุคคลมีถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากศาลที่พิจารณาคดี หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการยุ่งเหยิงกับพยานนั้นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือมีเหตุจำเป็นอันเป็นการยากแก่การนำพยานนั้นมาสืบในภายหน้า พนักงานอัยการโดยตรงหรือโดยได้รับคำร้องขอจากผู้เสียหายหรือจากพนักงานสอบสวน จะยื่นคำร้องโดยระบุการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้สืบพยานนั้นไว้ทันทีก็ได้ ถ้ารู้ตัวผู้กระทำความผิดและผู้นั้นถูกควบคุมอยู่ในอำนาจพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการให้พนักงานอัยการนำตัวผู้นั้นมาศาล หากถูกควบคุมอยู่ในอำนาจของศาล ให้ศาลเบิกตัวผู้นั้นมาพิจารณาต่อไป

เมื่อศาลได้รับคำร้องเช่นนั้น ให้ศาลสืบพยานนั้นทันที ในการนี้ผู้ต้องหาจะชักค้ำหรือตั้งทนายความชักค้ำพยานนั้นด้วยก็ได้

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าเป็นกรณีที่ผู้ต้องหาถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา ซึ่งหากมีการฟ้องคดีจะเป็นคดีซึ่งศาลจะต้องตั้งทนายความให้ หรือจำเลยมีสิทธิขอให้ศาลตั้งทนายความให้

ตามมาตรา 173 ก่อนเริ่มสืบพยานดังกล่าว ให้ศาลถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ในกรณีที่ศาลต้องตั้งทนายความให้ ถ้าศาลเห็นว่าตั้งทนายความให้พันก็ให้ตั้งทนายความให้และดำเนินการสืบพยานนั้นทันที แต่ถ้าศาลเห็นว่าไม่สามารถตั้งทนายความได้ทันทีหรือผู้ต้องหาไม่อาจตั้งทนายความได้ทันที ก็ให้ศาลซักถามพยานนั้นให้แทน

คำเบิกความของพยานดังกล่าวให้ศาลอ่านให้พยานฟัง หากมีตัวผู้ต้องหาอยู่ในศาลด้วยแล้ว ก็ให้ศาลอ่านคำเบิกความดังกล่าวต่อหน้าผู้ต้องหา

ถ้าต่อมาผู้ต้องหานั้นถูกฟ้องเป็นจำเลยในการกระทำผิดอาญานั้น ก็ให้รับฟังคำพยานดังกล่าวในการพิจารณาคดีนั้นได้

ในกรณีที่ผู้ต้องหาเห็นว่า หากตนถูกฟ้องเป็นจำเลยแล้ว บุคคลซึ่งจำเป็นจะต้องนำมาสืบเป็นพยานของตนจะเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือเป็นบุคคลมีถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากศาลที่พิจารณาคดี หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการยุ่งเหยิงกับพยานนั้นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันเป็นการยากแก่การนำพยานนั้นมาสืบในภายหน้า ผู้ต้องหานั้นจะยื่นคำร้องต่อศาลโดยแสดงเหตุผลความจำเป็น เพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้สืบพยานบุคคลนั้นไว้ทันทีก็ได้

เมื่อศาลเห็นสมควร ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้สืบพยานนั้นและแจ้งให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องทราบ ในการสืบพยานดังกล่าว พนักงานอัยการมีสิทธิที่จะซักค้านพยานนั้นได้ และให้นำความในวรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 172 ตรี มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การสืบพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี

ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 244/1, มาตรา 237 ทวิ และ มาตรา 237 ตรี ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ในชั้นการพิจารณาคดีของศาลมีการใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในการตรวจพิสูจน์ อาทิเช่น ตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผม หรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากคู่ความหรือบุคคลใด โดยให้ศาลมีอำนาจสั่งให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ และมีการตรวจพิสูจน์ในกรณีที่ศาลเห็นว่าพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จะสามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงอันสำคัญในคดีได้ หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการเนิ่นช้ากว่าจะนำพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์อันสำคัญมาสืบในภายหน้าพยานหลักฐานนั้นจะสูญหายไปหรือเป็นการยากแก่การตรวจพิสูจน์ ผู้ต้องหาหรือพนักงานอัยการโดยตนเองหรือเมื่อได้รับคำร้องจากพนักงานสอบสวนหรือผู้เสียหาย จะยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ตามความในมาตรา 244/1 ไว้ก่อนฟ้องก็ได้ โดยกระบวนการตรวจพิสูจน์ทางวิธีทางวิทยาศาสตร์เหล่านี้ถือว่ามี ความจำเป็นและสำคัญยิ่งในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ที่ตกอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องหา และผู้ที่ตกอยู่ในฐานะจำเลย ให้

เข้าถึงความเป็นธรรมและความยุติธรรมในทางข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ดังนั้น ผู้ที่ตกอยู่ในฐานะเป็นจำเลยในคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดย่อมต่อสู้คดีและหาความเป็นธรรมให้แก่ตนเองในกระบวนการยุติธรรมในชั้นศาลได้ด้วยข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 244/1, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 237 ทวิ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 237 ตริ

ระบบการพิจารณาคดียาเสพติดตามหลักข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติเสพติด พ.ศ.

๒๕๕๐

ระบบการพิจารณาคดียาเสพติดอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.2550 ซึ่งมีการใช้บังคับมาตั้งแต่วันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ.2551 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีสาระสำคัญติดตามหลักข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติเสพติด พ.ศ.๒๕๕๐ ดังนี้

1. กำหนดให้เจ้าพนักงานมีอำนาจปฏิบัติการอำพราง ครอบครองหรือจัดให้มีการครอบครองยาเสพติด เพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้งอาจขอให้บุคคลซึ่งมีความรู้เชี่ยวชาญเป็นพิเศษเฉพาะในเรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานได้ตามหลักข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด มาตรา 7 ถึง มาตรา 9

พยานหลักฐานที่ได้มาตามหลักข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด มาตรา 7 และ มาตรา 8 รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ส่วนกรณีที่มีได้ปฏิบัติตามหลักข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด มาตรา 7 และ มาตรา 8 นี้มิใช่ว่า พยานหลักฐานนี้จะเสียไปแต่การรับฟังให้เป็นไปตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2. การเข้าถึงพยานหลักฐานซึ่งเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามหลักข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.2550 มาตรา 10 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มีอำนาจตรวจสอบ และเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เมื่อได้รับการร้องขอจากเจ้าพนักงานตามกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.2550 มาตรา 10 นี้

3. กำหนดวิธีพิจารณาคดียาเสพติดในศาลชั้นต้นโดยให้ศาลมีอำนาจสืบพยานลับหลังจำเลยได้หากจำเลยจงใจไม่มาศาลหรือหลบหนี และให้ศาลมีอำนาจพิพากษาโดยไม่สืบพยานก็ได้ หากจำเลยให้การรับสารภาพ เว้นแต่คดีนี้มีอัตราโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ศาลต้องฟังพยานจนกว่าจะพอใจว่า จำเลยกระทำความผิดจริงตามหลักข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.2550 มาตรา 12 และ มาตรา 13

4. กำหนดให้อุทธรณ์คดียาเสพติดไปยังศาลอุทธรณ์โดยยื่นต่อศาลชั้นต้นในกำหนด 1 เดือน นับแต่วันอ่านคำพิพากษาให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์ฟังตามหลักข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดียาเสพติด พ.ศ.2550 มาตรา 14 ถึง มาตรา 15

5. กำหนดให้คดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตหากไม่มีการอุทธรณ์ให้ศาลชั้นต้นส่งสำนวนและคำพิพากษาไปยังศาลอุทธรณ์ตามหลักข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดียาเสพติด พ.ศ.2550 มาตรา 16

6. กรณีจำเลยกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน กรรมใดกรรมหนึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและมีอัตราโทษอย่างสูงเท่ากันหรือสูงกว่ากรรมอื่น ให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิจารณาพิพากษาการกระทำซึ่งมิใช่ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ด้วยตามหลักข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดียาเสพติด พ.ศ.2550 มาตรา 17

7. กำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์เฉพาะการกระทำซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้เป็นที่สุด แต่คู่ความอาจยื่นคำร้องพร้อมฎีกาต่อศาลฎีกาภายใน 1 เดือน นับแต่วันอ่านคำพิพากษาของศาลเพื่อขอให้พิจารณารับฎีกาไว้วินิจฉัยก็ได้ และศาลฎีกาอาจพิจารณารับฎีกาไว้วินิจฉัยได้หากเห็นว่า เป็นปัญหาสำคัญ คำสั่งไม่รับฎีกาไว้วินิจฉัยให้เป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ สำหรับการกระทำซึ่งมิใช่ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด คู่ความอาจฎีกาได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่วนการอุทธรณ์และฎีกาในศาลทหารให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารตามหลักข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 18 ถึง มาตรา 19

8. การบังคับโทษปรับให้พนักงานอัยการร้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีทุกคดี เพื่อแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องโทษแทนค่าปรับ และเพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพ ยังได้ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเข้าตรวจสอบทรัพย์สินและถือว่า เป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาอีกคนหนึ่งด้วยตามหลักข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดียาเสพติด พ.ศ.2550 มาตรา 21

ในกรณีศาลเห็นว่า ผู้ต้องโทษจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้ต้องโทษแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญาได้ แม้จะได้มีการออกหมายบังคับคดีแล้วตามหลักข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดียาเสพติด พ.ศ.2550 มาตรา 21

9. กำหนดคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสำหรับฐานความผิดซึ่งมีระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตให้มีอายุ 30 ปี ตามหลักข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดียาเสพติด พ.ศ.2550 มาตรา 22 และ มาตรา 23

หลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายยาเสพติดที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนี้

ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ไม่มีการบัญญัติข้อสันนิษฐานในการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด ดังเช่น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 เดิม โดยการลงโทษผู้กระทำความผิดหนักขึ้นจะอาศัยพฤติการณ์การกระทำตามมาตรา 145 วรรคสองและวรรคสาม เช่น การกระทำเพื่อการค้า การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี เป็นต้น ส่วนข้อสันนิษฐานที่บัญญัติใหม่จะเป็นข้อสันนิษฐานที่เป็นคุณตามมาตรา 107 วรรคสอง กล่าวคือ หากเป็นการมีไว้ในครอบครองในปริมาณเล็กน้อยซึ่งไม่เกินปริมาณที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ นอกจากนี้ประมวลกฎหมายยาเสพติด ยังยกเลิกบทบัญญัติที่ให้ผู้กระทำความผิดรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยปริมาณสารบริสุทธิ์ จำนวนหน่วยการใช้หรือน้ำหนักสุทธิ ดังเช่น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 66 เดิม แต่อาศัยพฤติการณ์ในการทำความผิดในลักษณะที่กำหนดไว้ เช่น ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 145 วรรคสองหรือวรรคสาม อันเป็นการเปลี่ยนแนวคิดในการลงโทษผู้กระทำความผิดหนักหรือเบา โดยพิจารณาจากบทบาทพฤติการณ์และความร้ายแรงเป็นลำดับขั้น คดีที่มีการยื่นฟ้องเมื่อประมวลกฎหมายยาเสพติด ใช้บังคับแล้ว โจทก์จึงต้องบรรยายฟ้องให้เห็นถึงพฤติการณ์ที่ทำให้จำเลยถูกลงโทษหนักขึ้นมาในคำฟ้องและในชั้นพิจารณา หากจำเลยให้การปฏิเสธ โจทก์จะต้องนำสืบให้เห็นถึงพฤติการณ์ตามที่บรรยายมาในคำฟ้องด้วย ส่วนการลงโทษจำเลยที่กระทำความร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด มีแนวทางการลงโทษ (Sentencing guidelines) ตามมาตรา 152 ซึ่งในวรรคหนึ่ง กำหนดให้การลงโทษจำคุกและปรับของศาลให้คำนึงการลงโทษในทางทรัพย์สิน เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด นอกจากนี้ตามมาตรา 152 วรรคสอง ยังให้ศาลพิเคราะห์ถึงความร้ายแรงของการกระทำความผิด ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องประกอบ หากกรณีมีเหตุอันสมควรเป็นการเฉพาะราย ศาลจะลงโทษจำคุกหรือปรับน้อยกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้นก็ได้ ทั้งนี้ก็เนื่องจากเจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการให้พิจารณาผู้กระทำความผิดแต่ละรายเป็นสำคัญ ในการพิจารณาพิพากษาคดี นอกจากการพิจารณาชนิดและปริมาณยาเสพติดว่ามีจำนวนมากหรือน้อย ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมมากหรือน้อยต่างกันแล้ว จึงต้องดูว่าผู้กระทำความผิดเป็นระดับผู้สั่งการ เป็นผู้ค้ารายใหญ่ หรือเป็นเพียงลำเลียงยาเสพติด คนขายรายย่อย ซึ่งในการกระทำความผิดอาจมีทั้งผู้จำหน่าย และผู้นำยาเสพติดไปส่งมอบ แม้จะเป็นตัวการร่วม แต่ให้อำนาจศาลในการลงโทษจำคุกหรือปรับต่างกันได้ในระหว่างโทษขั้นต่ำหรือขั้นสูงในแต่ละวรรค หรือจะลงโทษน้อยกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้ กรณีจึงต่างจากพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/1 วรรคสอง เดิม ซึ่งให้ศาลลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นการเฉพาะรายโดยลงโทษปรับน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้เท่านั้น

ในส่วนของพฤติการณ์การกระทำความผิดที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดรับโทษหนักขึ้น ประมวลกฎหมายยาเสพติด มิได้กำหนดนิยามเอาไว้ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจในการวางแนวทางการใช้การตีความกฎหมายต่อไป ตัวอย่างเช่น การกระทำใดจะเป็นการกระทำเพื่อการค้ำนั้น ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยไว้หลายคดี เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2848-2849/2558 บริษัทเช่ารถเครนและรถขุดดินซึ่งโดยสภาพของรถเป็นเครื่องจักรขนาดใหญ่ที่นำไปใช้ในการประกอบกิจการก่อสร้างเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้า จึงไม่เป็นการเช่ามาเพื่อใช้สอยตามปกติ มีลักษณะเป็นสัญญาเพื่อการค้า

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8064/2556 ผู้เสียหายมีอาชีพทำฟาร์มโค ฟางอัดแท่งที่เก็บอยู่ในโรงเก็บฟาง ไม่ใช่สินค้าที่มีไว้เพื่อการค้า แต่น่าจะมีไว้เพื่อเลี้ยงโคผู้เสียหายเองมากกว่า

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 624/2487 จำเลยมีเหรียญกษาปณ์ไว้รวม 53 บาท ยังไม่พอฟังว่ามีเหรียญกษาปณ์ไว้มากเกินสมควรแก่การมีไว้โดยปกติหรือเกินความจำเป็นในการใช้จ่ายปกติ อันจะถือว่าจำเลยมีไว้เพื่อการค้า

เมื่อพิจารณาถึง “การกระทำเพื่อจำหน่าย” ตามกฎหมายเดิมแล้ว ก็อาจจะมีใช้ การกระทำเพื่อการค้า” ตามกฎหมายใหม่เสมอไป ดังที่ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6380/2553 ว่า “การกระทำเพื่อการค้า” กับ “การกระทำเพื่อหากำไร” มีความหมายแตกต่างกันได้ ดังนั้น จากแนวทางการวินิจฉัยของศาลฎีกาดังกล่าวข้างต้น ตัวอย่างเช่น การกระทำความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามกฎหมายเดิมจะเป็นการกระทำเพื่อการค้าตามกฎหมายใหม่หรือไม่ จึงอาจพิจารณาจากจำนวนของยาเสพติดที่มีมากเกินกว่าจะเสพ หรือมีการแสวงหาประโยชน์จากยาเสพติดที่ครอบครองได้ อันเป็นพฤติการณ์ที่ทำให้เห็นว่า เป็นการกระทำเพื่อการค้าได้ ซึ่งท้ายที่สุดแล้ว ก็ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นกรณีไป โดยอาจพิจารณาจากคำฟ้องว่า ยาเสพติดมีปริมาณมากน้อยเพียงใด หรือจากข้อเท็จจริงที่ได้จากการสืบพยาน การสืบเสาะและพินิจหรือพฤติการณ์อื่นใด ในสำนวนว่าจะปรับบทลงโทษได้ในวรรคใด และหากศาลเห็นว่าการปรับบทลงโทษจำเลยโดยใช้ปริมาณยาเสพติดกับพฤติการณ์ในการกระทำความผิดแล้วอาจทำให้จำเลยถูกลงโทษหนักขึ้น ก็อาจนำมาตรา 152 วรรคสอง มาปรับใช้กับจำเลยที่ไม่มีบทพหุหน้าที่สำคัญในการกระทำความผิด เพื่อให้การลงโทษเป็นไปโดยได้สัดส่วนก็ได้

ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 145 ได้นำพฤติการณ์ในการกระทำความผิดในลักษณะต่างมาบัญญัติเป็นองค์ประกอบความผิดด้วยการบัญญัติว่า “ผู้ใดผลิต นำเข้า จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท 1 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 90 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาทถ้วน)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำได้ต่อไปนี้ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสองล้านบาท

- (1)การกระทำเพื่อการค้า
- (2)การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน
- (3)การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี
- (4)การจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษา สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด

หรือสถานที่ราชการ

- (5)การกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย
- (6)การกระทำโดยมีอาวุธหรือใช้อาวุธ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเป็นการกระทำได้ไปนี้ ต้องระวางโทษ จำคุก

ตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต

- (1)การกระทำโดยหัวหน้า ผู้มีหน้าที่สั่งการ หรือผู้มีหน้าที่จัดการในเครือข่ายอาชญากรรม
- (2)การทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไป”

โดยองค์ประกอบความผิดของหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 145 ดังกล่าวข้างต้นนั้นจะทำให้จำเลยต้องรับโทษขึ้นตามวรรคสองและวรรคสาม โดยพฤติการณ์การกระทำความผิดดังกล่าวมิได้บัญญัติเอาไว้ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 วรรคหนึ่ง ที่ได้บัญญัติเอาไว้ว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้.....” ประกอบด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 62 วรรคสาม บัญญัติเอาไว้ “บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงใด บุคคลนั้นจะต้องได้รู้ข้อเท็จจริงนั้น” นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 วรรคหนึ่ง บัญญัติเอาไว้ว่า “ห้ามมิให้พิพากษาหรือสั่งเกินคำขอหรือที่มีได้กล่าวในฟ้อง” การที่ศาลจะปรับบทลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 145 วรรคใด จึงต้องพิจารณาจากคำฟ้องของโจทก์และข้อเท็จจริงในคดีเป็นสำคัญ ซึ่งในการพิจารณาว่าคำบรรยายระบอบองค์ประกอบความผิดตามกฎหมายครบถ้วนถูกต้องหรือไม่ ศาลฎีกามีแนวคำพิพากษาอันเป็นบรรทัดว่า ฟ้องไม่จำเป็นต้องระบุถ้อยคำตามกฎหมายไว้โดยตรง หากฟ้องมีข้อความซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกับถ้อยคำตามกฎหมายก็เป็นฟ้องที่ชอบด้วยกฎหมาย(สมศักดิ์ เอี่ยมพลับใหญ่,2565: 78-81)

สำหรับความผิดเกี่ยวกับสารระเหยตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.2564 ถูกจำแนกออกเป็น 4 กรณีดังนี้

กรณีที่ 1 ผลิตหรือนำเข้า ก่อนจำหน่ายไม่จัดให้มีภาพเครื่องหมายหรือข้อความที่ลักษณะบรรจุน และบทกำหนดโทษ

มาตรา 97 บัญญัติเอาไว้ว่า “ห้ามผู้ใดผลิตหรือนำเข้าสารระเหย โดยก่อนนำออกจำหน่ายไม่จัดให้มีภาพ เครื่องหมาย หรือข้อความที่ลักษณะบรรจุนหรือหีบห่อที่บรรจุนสารระเหยเพื่อเป็นการเตือนให้ระวังการใช้ สารระเหยดังกล่าว ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และปริมาณที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมกำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา 154 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดผลิตหรือนำเข้าสารระเหย โดยก่อนนำออกจำหน่ายไม่จัดให้มีภาพเครื่องหมาย หรือข้อความที่ลักษณะบรรจุนหรือหีบห่อที่บรรจุนสารระเหย อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา 97 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีที่ 2 จำหน่ายโดยไม่มีภาพ เครื่องหมาย หรือข้อความที่ต้องจัดให้มีที่ลักษณะบรรจุน

มาตรา 98 บัญญัติเอาไว้ว่า “ห้ามผู้ใดจำหน่ายสารระเหยโดยไม่มีภาพ เครื่องหมาย หรือข้อความที่ผู้ผลิต หรือผู้นำเข้าสารระเหยต้องจัดให้มีที่ลักษณะบรรจุนหรือหีบห่อที่บรรจุนตามมาตรา 97 อยู่ครบถ้วน

มาตรา 155 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดจำหน่ายสารระเหยโดยไม่มีภาพ เครื่องหมาย หรือข้อความที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารระเหยต้องจัดให้มีที่ลักษณะบรรจุนหรือหีบห่อที่บรรจุนตามมาตรา 97 อยู่ครบถ้วน อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 98 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

กรณีที่ 3 จำหน่ายหรือจัดทำให้แก่บุคคลอายุไม่เกิน 18 ปี

มาตรา 99 บัญญัติเอาไว้ว่า “ห้ามผู้ใดจำหน่ายหรือจัดหาสารระเหยให้แก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี เว้นแต่เป็นการจำหน่ายหรือจัดหาโดยสถานศึกษาเพื่อใช้ในการเรียนการสอน”

มาตรา 156 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดจำหน่ายสารระเหยแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 99 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

กรณีที่ 4 จำหน่ายหรือจัดหาแก่ผู้ติดสารระเหย

มาตรา 100 บัญญัติเอาไว้ว่า “ห้ามผู้ใดจำหน่ายหรือจัดหาสารระเหยให้แก่ผู้ซึ่งตนรู้หรือควรรู้ว่าเป็นผู้ติดสารระเหย”

มาตรา 157 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดจำหน่ายหรือจัดหาสารระเหยให้แก่ผู้ซึ่งตนรู้หรือควรรู้ว่าเป็นผู้ติดสารระเหย อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 100 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

สำหรับความผิดเกี่ยวกับการเสพและการมีไว้ในครอบครองเพื่อเสพตามหลักข้อกฎหมาย แห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.2564 ถูกจำแนกออกเป็น 5 กรณีดังนี้

กรณีที่ 1 เสพยาเสพติดให้โทษ หรือวัตถุออกฤทธิ์

มาตรา 104 บัญญัติเอาไว้ว่า “ห้ามผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 หรือประเภท 5 หรือเสพวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 หรือประเภท 2 เว้นแต่การเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 เพื่อการรักษาโรคตามคำสั่งของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือผู้ประกอบวิชาทันตกรรม หรือการเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดตามมาตรา 58 เพื่อการรักษาโรคตามคำสั่งของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือหมอฟันบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย หรือเสพเพื่อการศึกษาวิจัย”

มาตรา 162 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 หรือประเภท 5 หรือเสพวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 หรือประเภท 2 และมีใช้กรณีตามมาตรา 113 หรือมาตรา 114 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 104 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

กรณีที่ 2 เสพสารระเหย

มาตรา 105 บัญญัติเอาไว้ว่า “ห้ามผู้ใดเสพสารระเหย”

มาตรา 163 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดเสพสารระเหย อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 105 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทถ้วน หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีที่ 3 ชักจูง ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ หรือสารระเหย

มาตรา 106 บัญญัติเอาไว้ว่า “ห้ามผู้ใดจงใจ ชักจูง ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังบังคับใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 หรือประเภท 5 วัตถุออกฤทธิ์ หรือสารระเหย

ผู้ประกอบวิชาชีพดังต่อไปนี้ อาจจงใจหรือชักนำให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์เพื่อการรักษาพยาบาลได้

(1)ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือผู้ประกอบวิชาทันตกรรม สำหรับยาเสพติดให้โทษให้โทษในประเภท 2 หรือประเภท 3 หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ประเภท 3 หรือประเภท 4 หรือสำหรับยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดตามมาตรา 58

(2)ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์หรือหมอฟันบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย สำหรับยาเสพติดให้โทษในประเภท 5

ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดตามมาตรา 58”

มาตรา 171 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดจงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 หรือประเภท 5 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 106 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี หรือเป็นการกระทำเพื่อจงใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงห้าล้านบาท”

สำหรับบทบัญญัติตามมาตรานี้เป็นบทกำหนดโทษยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 หรือประเภท 5

มาตรา 172 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดจงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพวัตถุออกฤทธิ์ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 106 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี หรือเป็นการกระทำเพื่อจงใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญาหรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงห้าล้านบาท

สำหรับบทบัญญัติตามมาตรานี้เป็นบทกำหนดโทษของวัตถุออกฤทธิ์

มาตรา 173 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดจงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพสารระเหยอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 106 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี หรือเป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดอาญาหรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น ในการกระทำความผิดทางอาญา ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

สำหรับบทบัญญัติตามมาตรานี้เป็นบทกำหนดโทษของสารระเหย

กรณีที่ 4 ครอบครองยาเสพติดให้โทษ หรือวัตถุออกฤทธิ์ เพื่อเสพ

มาตรา 107 บัญญัติเอาไว้ว่า “ห้ามผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 หรือประเภท 5 หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 หรือประเภท 2 เพื่อเสพ

การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 หรือประเภท 5 หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 หรือประเภท 2 ในปริมาณเล็กน้อยซึ่งไม่เกินปริมาณที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ”

มาตรา 164 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 หรือประเภท 5 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

กรณีที่ 5 การลงโทษผู้กระทำความผิดที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

มาตรา 165 บัญญัติเอาไว้ว่า “ในการพิจารณาและพิพากษาคดีตามลักษณะนี้ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีโดยคำนึงถึงการลงเคราะห์ให้จำเลยเลิกเสพยาเสพติดโดยการบำบัดรักษา ยิ่งกว่าการลงโทษ หากจะลงโทษจำเลยก็ให้พิจารณาลงโทษให้เหมาะสมกับจำเลยแต่ละคน แม้จำเลยจะได้กระทำผิดร่วมกัน โดยคำนึงถึงความร้ายแรงตามลักษณะของความผิดที่แตกต่างกันในแต่ละคดี ผลร้ายแรงตามประเภทและปริมาณของยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด และข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด เช่น อายุ ประวัติ ความประพฤติ นิสัย สติปัญญา การศึกษาอบรม ภาระในการเลี้ยงดูครอบครัว การเสพเพื่อรักษาโรคบรรเทาความเจ็บปวด ความจำเป็นต้องเสพด้วยเหตุอื่น สภาพร่างกาย และสภาพจิตใจ สิ่งแวดล้อม การถูกบังคับขู่เข็ญหลอกลวงให้เสพยาเสพติด หรือตกเป็นเครื่องมือของผู้ค้ายาเสพติด หรือเหตุอันควรปรานีอื่นใด

นอกจากนั้นการลงโทษควรได้คำนึงถึงชนิดของยาเสพติดที่เสพหรือครอบครองเพื่อเสพ จำนวนยาเสพติดที่เสพหรือครอบครองเพื่อเสพ การเสพยาเสพติดเป็นครั้งคราวหรือประจำ หรือเสพยาเสพติด เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานบางอย่าง

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติแสวงหาข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบส่งคำสั่งศาลและเอกสารที่เกี่ยวข้องไปยังสำนักงานคุมประพฤติภายในสามวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง เว้นแต่ศาลมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

เมื่อสำนักงานคุมประพฤติได้รับคำสั่งตามวรรคสาม ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง แล้วทำรายงานและความเห็นให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สำนักงานคุมประพฤติได้รับหนังสือ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นพนักงานคุมประพฤติอาจร้องขอต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสิบห้าวัน”

มาตรา 166 บัญญัติเอาไว้ว่า “ในการพิจารณาพิพากษาผู้กระทำความผิดตามลักษณะนี้ ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกหรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ให้ศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวมีอำนาจเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา หรือนำเงื่อนไข เพื่อคุมความประพฤติข้อเดียวหรือหลายข้อตามมาตรา 56 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้แทนการลงโทษ ทั้งนี้ ตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินสองปี

มาตรา 167 บัญญัติเอาไว้ว่า “เมื่อปรากฏแก่ศาลเองหรือความปรากฏตามคำแถลงของพนักงานอัยการ หรือเจ้าพนักงานว่าผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังที่ศาลกำหนดตามมาตรา 166 ศาลอาจตัดเตือนผู้กระทำความผิด หรือกำหนดวิธีการตามมาตรา 166 วรรคหนึ่ง เสียใหม่ หรือพิจารณาลงโทษตามความเหมาะสมต่อไป”

มาตรา 168 บัญญัติเอาไว้ว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 114 เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามลักษณะนี้ ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ในกรณีที่ศาลเห็นว่าพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรลงโทษจำเลย หากจำเลยสำนึกในการกระทำโดยตกลงเข้ารับการรักษา เมื่อศาลสอบถามพนักงานอัยการแล้ว หากศาลเห็นสมควร ให้ส่งตัวจำเลยไปสถานพยาบาลเสพติดเพื่อเข้ารับการรักษาต่อไป”

มาตรา 169 บัญญัติเอาไว้ว่า “เมื่อจำเลยเข้ารับการรักษาและปฏิบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนด จนได้รับการรับรองเป็นหนังสือว่าเป็นผู้ผ่านการบำบัดรักษาเป็นที่น่าพอใจจากหัวหน้าสถานพยาบาลเสพติด หรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ศาลสั่งยุติคดี เว้นแต่จะต้องมีคำสั่งเกี่ยวกับของกลาง และให้ผู้นั้นพ้นจากความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 168

ถ้าจำเลยไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาจนครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนด ก็ให้ศาลยกคดีขึ้นพิจารณาพิพากษาต่อไป

มาตรา 170 บัญญัติเอาไว้ว่า “คำสั่งศาลตามมาตรา 166 มาตรา 168 และมาตรา 169 ให้เป็นที่สุด

การพิจารณาและมีคำสั่งของศาลตามมาตรา 166 มาตรา 168 และมาตรา 169 ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา”

สำหรับหลักเกณฑ์ การลงโทษผู้กระทำความผิดที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด จะมีรายละเอียดตามที่กล่าว คือ

กรณีผู้กระทำความผิดที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ได้แก่ ผู้กระทำความผิดฐานเสพหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ แนวความคิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มองว่าบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ป่วย ตามมาตรา 165 จึงให้ศาลพิจารณาพิพากษาโดยคำนึงถึงการสงเคราะห์ให้จำเลยเลิกยาเสพติด โดยการบำบัดรักษายิ่งกว่าการลงโทษ หากจะลงโทษก็ให้พิจารณาให้เหมาะสมกับจำเลยแต่ละคน แม้จำเลยจะได้กระทำความผิดร่วมกัน โดยคำนึงถึง

(1) ความร้ายแรงตามลักษณะของความผิดที่แตกต่างในแต่ละคดี

(2) ผลร้ายแรงตามประเภทและปริมาณของยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดและ

(3) ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับผู้กระทำความผิด เช่น อายุ ประวัติ ความประพฤติ นิสัย สติปัญญา การศึกษาอบรม ภาวะในการเลี้ยงดูครอบครัว การเสพเพื่อรักษาบรรเทาความเจ็บปวด ความจำเป็นต้องเสพด้วยเหตุอื่น สภาพร่างกาย และสภาพจิตใจ สิ่งแวดล้อม การถูกบังคับขู่เข็ญ หลอกลวง ให้เสพยาเสพติด หรือตกเป็นเครื่องมือของผู้ค้ายาเสพติด หรือเหตุอันควรปรานีอื่นใดนอกจากนั้น การลงโทษควรได้คำนึงถึง

(1) ชนิดของยาเสพติดที่เสพหรือครอบครองเพื่อเสพ

(2) จำนวนยาเสพติดที่เสพหรือครอบครองเพื่อเสพ

(3) การเสพยาเสพติดเป็นครั้งคราวหรือประจำ หรือ

(4) เสพยาเสพติดเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานบางอย่าง

ดังนั้น ในการพิจารณาพิพากษา ผู้กระทำความผิดฐานเสพหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อเสพสำหรับยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 หรือประเภท 5 วัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 หรือประเภท 2 และมีใช้กรณีผู้กระทำความผิดเข้ารับการบำบัดในระบบสมัครใจตามมาตรา 113 หรือมาตรา 114 และการกระทำความผิดฐานเสพยาเสพติด ศาลอาจใช้การลงโทษได้หลายแนวทาง กล่าวคือ

(1) พิพากษาลงโทษจำคุกหรือปรับ โดยอาจรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษหรือกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ก็ได้

(2) ถ้าไม่ปรากฏ ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ศาลอาจเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา หรือนำเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติข้อเดียวหรือหลายข้อตามมาตรา 56 แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้แทนการ

ลงโทษ ทั้งนี้ ตามมาตรา 166 แห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด

(3)ศาลอาจใช้มาตรการแทนการพิพากษาคดีตามมาตรา 168 แห่งประมวลกฎหมายยาเสพติดพ.ศ.2564 ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้กระทำความผิดเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่น ซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล และศาลเห็นว่าพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรลงโทษจำเลย หากจำเลยสำนึกในการกระทำโดยตกลงเข้ารับการบำบัดรักษา เมื่อศาลสอบถามพนักงานอัยการแล้ว หากศาลเห็นสมควรให้ส่งตัวจำเลยไปสถานพยาบาลยาเสพติดเพื่อเข้ารับการบำบัดรักษาได้ และตามมาตรา 169 หากจำเลยได้รับหนังสือรับรองผ่านการบำบัดรักษา ให้ศาลสั่งยุติคดี แต่หากจำเลยไม่ให้ความร่วมมือ ก็ให้ศาลยกขึ้นพิจารณาพิพากษาต่อไป ทั้งนี้ คำสั่งศาลตามมาตรา 166 มาตรา 168 และมาตรา 169 ให้เป็นที่สุด ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

สำหรับการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติดตามหลักข้อกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด

มาตรา 108 บัญญัติเอาไว้ว่า “ในภาคนี้

“ติดยาเสพติด” หมายความว่า เสพเป็นประจําติดต่อกันและตกอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องพึ่งยาเสพติดนั้น โดยสามารถตรวจพบสภาพเช่นนั้นได้ตามหลักวิชาการ

“การบำบัดรักษา” หมายความว่า การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ซึ่งรวมตลอดถึงการคัดกรองการประเมินความรุนแรง การบำบัดด้วยยา การฟื้นฟูสมรรถภาพ การลดอันตรายจากยาเสพติด และการติดตามหลังการบำบัดรักษา

“การฟื้นฟูสมรรถภาพ” หมายความว่า การกระทำใดๆอันเป็นการบำบัดพฤติกรรมและการเสพยาเสพติด และฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติดให้กลับคืนสู่สภาพปกติ

“การฟื้นฟูสภาพทางสังคม” หมายความว่า การกระทำใดๆ อันเป็นการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ติดยาเสพติดหรือผ่านการบำบัดรักษาได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านที่อยู่อาศัย การศึกษา อาชีพ ตลอดจนการติดตามดูแลช่วยเหลือจนสามารถกลับมาดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

“สถานพยาบาลยาเสพติด” หมายความว่า โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดให้เป็นสถานที่ทำการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

“สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด” หมายความว่า สถานพยาบาล สถานฟื้นฟูหรือสถานที่อื่นใดตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดให้เป็นสถานที่ทำการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

“ศูนย์คัดกรอง” หมายความว่า สถานที่คัดกรองการใช้ยาเสพติด

“ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม” หมายความว่า สถานที่ทำการฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

“ผู้อนุญาต” หมายความว่า ปลัดกระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวงสาธารณสุข”

มาตรา 109 บัญญัติเอาไว้ว่า “ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด” ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมการแพทย์ อธิบดีกรมควบคุมโรค อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ อธิบดีกรมสุขภาพจิต เลขาธิการ ป.ป.ส. เลขาธิการ อัย. ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าการศึกษาแห่งประเทศไทย ประธานกรรมการสภาอุตสาหกรรม และประธานกรรมการหอการค้าไทย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขแต่งตั้งจำนวนสามคนในจำนวนนี้ให้แต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรเอกชนซึ่งเกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอย่างน้อยหนึ่งคน

ให้รองปลัดกระทรวงสาธารณสุขซึ่งปลัดกระทรวงสาธารณสุขมอบหมายเป็นกรรมการและเลขาธิการ และให้คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแต่งตั้งข้าราชการในกระทรวงสาธารณสุข จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขาธิการ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดอาจมีมติให้เชิญปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องที่จะพิจารณาหรือผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการบำบัดรักษาหรือการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ให้เข้าร่วมประชุมเป็นครั้งคราวในฐานะกรรมการด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้ซึ่งได้รับเชิญและมาประชุมมีฐานะเป็นกรรมการตามวรรคหนึ่งสำหรับการประชุมครั้งที่ได้รับเชิญนั้น”

มาตรา 110 บัญญัติเอาไว้ว่า “ให้สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด รับผิดชอบงานธุรการงานประชุมการศึกษา และกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

มาตรา 111 บัญญัติเอาไว้ว่า “ให้คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(1) ให้คำแนะนำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับการออกกฎหมายกระทรวงตามภาคนี้

(2) กำหนดนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

(3) กำหนดแนวทางและการดำเนินการด้านการพัฒนางานวิชาการ มาตรฐาน และคุณภาพการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

(4) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งและการรับรองคุณภาพศูนย์คัดกรองสถานพยาบาลยาเสพติด สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม

(5) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดกรอง การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และการประเมินผลการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(6) กำหนดระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อควบคุมการบำบัดรักษาและระเบียบวินัยสำหรับศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด และสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(7) ให้ความเห็นชอบในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการฟื้นฟูสภาพทางสังคม และติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

(8) กำกับ ติดตาม ดูแล ให้คำปรึกษา และแนะนำหน่วยงานในพื้นที่ในการให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

(9) วางแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์ที่จำเป็นและเหมาะสม รวมทั้งช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา ซึ่งไม่มีที่อยู่อาศัยให้ได้มีที่อยู่เป็นการชั่วคราวและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้

(10) วางแนวทางการดำเนินการของหน่วยงานในการช่วยเหลือเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การศึกษา เงินทุนสงเคราะห์ และการให้การสงเคราะห์อื่นๆที่จำเป็นต่อการดำรงชีพแก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

(11) สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจ้างงานหรือการประกอบอาชีพแก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

(12) กำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

(13) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่มอบหมาย

(14)ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด”

การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

(1)สมัครใจก่อนตรวจพบ

มาตรา 113 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดยกเหตุว่าตนได้เสพยาเสพติดตามมาตรา 162 หรือมาตรา 163 หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์เพื่อเสพตามมาตรา 164 และได้สมัครใจขอเข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลยาเสพติดก่อนที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะตรวจพบ อีกทั้งได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา จนได้รับการรับรองเป็นหนังสือว่าเป็นผู้ผ่านการบำบัดรักษาเป็นที่น่าพอใจจากหัวหน้าสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ผู้นั้นไม่มีความผิดในมาตราดังกล่าว”

(2)สมัครใจหลังตรวจพบ

มาตรา 114 บัญญัติเอาไว้ว่า “ในกรณีที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตรวจพบผู้ที่มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดตามมาตรา 162 หรือมาตรา 163 หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพตามมาตรา 164 ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ไม่มีพฤติการณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคม หรือมีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคมที่เกิดจากโรคทางจิตและประสาท หรืออาการที่เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่ใช้ และสมัครใจขอเข้ารับการบำบัดรักษาให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจส่งตัวผู้นั้นไปสถานพยาบาลยาเสพติดหรือศูนย์คัดกรองต่อไป

เมื่อผู้สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาตามวรรคหนึ่งเข้ารับการบำบัดรักษาและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา จนได้รับการรับรองเป็นหนังสือว่าเป็นผู้ผ่านการบำบัดรักษาเป็นที่น่าพอใจจากหัวหน้าสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ผู้นั้นไม่มีความผิดในมาตราดังกล่าว

หากผู้เข้ารับการบำบัดรักษาตามวรรคหนึ่งหลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาจนครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้สถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจัดทำประวัติ ข้อมูล และพฤติการณ์ของผู้หลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาให้เข้ารับการบำบัดรักษาตามวรรคหนึ่ง”

หน้าที่และอำนาจเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

มาตรา 115 บัญญัติเอาไว้ว่า “เพื่อประโยชน์ในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(1) ตรวจหรือค้นผู้มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าเสพยาเสพติด

(2) ยึดยาเสพติดจากผู้ครอบครองยาเสพติด

(3) ตรวจหรือทดสอบหรือสั่งให้รับการตรวจหรือทดสอบสารเสพติดในร่างกายของบุคคล เมื่อมีเหตุจำเป็นประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลนั้นเสพยาเสพติดในสถานสถานที่ใดๆ หรือยานพาหนะ

(4) สอบถามและตรวจสอบ เพื่อทราบชื่อ อาชีพ ที่อยู่ ประวัติ รายได้ และพฤติการณ์อื่นของบุคคลตาม(1)(2) หรือ(3)

(5) สอบถามความสมัครใจและให้ลงนามสมัครใจหรือไม่สมัครเข้ารับการบำบัดรักษา

(6) เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตาม (1) (2) (3) (4) และ (5) และเพื่อส่งตัวผู้นั้นไปยังสถานพยาบาลยาเสพติด จะให้บุคคลนั้นอยู่ในความดูแลเป็นการชั่วคราวได้แต่ต้องไม่เกินยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลนั้นมีสารเสพติดอยู่ในร่างกาย

(7) บันทึกพฤติการณ์แห่งการดำเนินการตาม (1) (2) (3) (4) (5) และ (6) และส่งไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อเก็บไว้เป็นพยานหลักฐานในกรณีที่จะดำเนินคดีกับบุคคลนั้น

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดในกฎกระทรวง

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตำแหน่งใดหรือระดับใดจะมีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดในกฎกระทรวง

ความผิดเกี่ยวกับการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

(1) บำบัดรักษามีได้กระทำในสถานพยาบาลยาเสพติด หรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

มาตรา 121 บัญญัติเอาไว้ว่า “ห้ามผู้ใดทำการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดเป็นปกติธุระโดยใช้อาตามกฎหมายว่าด้วยยา หรือวัตถุออกฤทธิ์หรือยาเสพติดให้โทษตามประมวลกฎหมายนี้ หรือกระทำการบำบัดรักษายาเสพติดไม่ว่าโดยวิธีอื่นใด ซึ่งมีได้กระทำในสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายนี้ ไม่ว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนหรือไม่

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่การให้ความรู้ ให้คำปรึกษา หรือให้คำแนะนำแก่ผู้ติดยา

เสพติดโดยไม่ได้รับประโยชน์ตอบแทน”

มาตรา 181 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดทำการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดเป็นปกติธุระ โดยมีได้กระทำในสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายนี้ ไม่ว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนหรือไม่ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 121 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(2)ห้ามโฆษณาเกี่ยวกับการบำบัดรักษายาเสพติด

มาตรา 122 บัญญัติเอาไว้ว่า “ห้ามผู้ใดโฆษณาเกี่ยวกับการบำบัดรักษายาเสพติดหรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าวโดยใช้ชื่อของตน หรือชื่อหรือที่ตั้งหรือกิจการของสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของตน หรือคุณวุฒิหรือความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพ ในสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของตน เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต

การขออนุญาต การออกใบอนุญาต และเงื่อนไขในการโฆษณาตามใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่สถานพยาบาลของรัฐ”

มาตรา 182 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดโฆษณาเกี่ยวกับการบำบัดรักษายาเสพติดหรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าวโดยใช้ชื่อของตน หรือชื่อหรือที่ตั้งหรือกิจการของสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของตน หรือคุณวุฒิหรือความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพ ในสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของตน โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการโฆษณาที่กำหนดในกฎกระทรวง อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 122 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

(3)ฝ่าฝืนคำสั่งของผู้อนุญาต

มาตรา 123 บัญญัติเอาไว้ว่า “ในกรณีที่ผู้อนุญาตเห็นว่าการโฆษณาใดฝ่าฝืนมาตรา 122 หรือมีการใช้ข้อความโฆษณาไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาต ให้ผู้อนุญาตมีอำนาจออกคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

- (1)ให้แก้ไขข้อความหรือวิธีการในโฆษณา
- (2)ห้ามการใช้ข้อความบางอย่างที่ปรากฏในการโฆษณา
- (3)ห้ามการโฆษณาหรือห้ามใช้วิธีการใดในการโฆษณา
- (4)ให้โฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้น

ในการออกคำสั่งตาม (4) ให้ผู้อนุญาตกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการโฆษณาโดยคำนึงประโยชน์ของประชาชนกับความสุจริตใจในการกระทำของผู้ทำการโฆษณา”

มาตรา 183 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้อนุญาตตามมาตรา 123 ต้อง

ระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

(4)เจ้าของสื่อโฆษณาหรือผู้ประกอบการโฆษณากระทำความผิดตามมาตรา 182, 183

มาตรา 184 บัญญัติเอาไว้ว่า “ถ้าการกระทำตามมาตรา 182 หรือมาตรา 183 เป็นการกระทำของเจ้าของสื่อโฆษณาหรือผู้ประกอบการโฆษณา ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเพียงกึ่งหนึ่งของโทษที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น”

หลักเกณฑ์แนวคิดในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด

แนวคิดในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มีการแก้ไขปรับปรุงระบบการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดใหม่โดยใช้กระบวนการทางสาธารณสุข ซึ่งเป็นการดำเนินการในทางการแพทย์ โดยมองผู้ติดยาเสพติดเป็นผู้ป่วย ยิ่งกว่าการนำตัวผู้ติดยาเสพติดไปดำเนินคดีอาญา การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเดิม ซึ่งเป็นระบบบังคับบำบัดจึงได้ถูกเปลี่ยนเป็นระบบสมัครใจในการบำบัดรักษาตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ลักษณะ 3 โดยอาจแบ่งได้เป็น 2 กรณี

กรณีแรก ผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา 162 หรือมาตรา 163 หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์เพื่อเสพตามมาตรา 164 สมัครใจขอเข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลยาเสพติด ทั้งนี้ ตามมาตรา 113 แห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด

กรณีที่สอง เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตรวจหาผู้ที่มีพฤติการณ์อันควรสงสัยตามกรณีแรก และไม่ปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นการผิดที่มีโทษจำคุกหรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษา ไม่มีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคม หรือมีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคมที่เกิดจากโรคทางจิตและประสาท หรืออาการที่เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่ใช่ และสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ส่งตัวบุคคลนั้นไปสถานพยาบาลยาเสพติดหรือศูนย์คัดกรองต่อไป

ข้อสังเกต

(1)เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ไม่ต้องนำตัวผู้ติดยาเสพติดไปศาล เพื่อให้ศาลพิจารณามีคำสั่งให้ส่งตัวบุคคลนั้นไปตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 มาตรา 19 ที่ถูกยกเลิกไปแล้วอีก

(2)ผลของการบำบัดรักษา คือ หากบุคคลนั้นไปรับการรับรองเป็นหนังสือว่าเป็นผู้ผ่านการบำบัดรักษาเป็นที่น่าพอใจจากหัวหน้าสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ผู้นั้นไม่มีความผิดในมาตราดังกล่าว ทั้งนี้ ตามมาตรา 113 และมาตรา 114 วรรคสอง

(3) หากผู้เข้ารับการบำบัดรักษาเป็นบุคคลที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจตรวจพบและส่งตัวบุคคลนั้นไปบำบัดรักษา หลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษา มาตรา 114 วรรคสาม กำหนดให้สถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจัดทำประวัติ ข้อมูล และพฤติการณ์ของผู้หลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาให้เข้ารับการบำบัดรักษาตามวรรคหนึ่ง กล่าวคือ หากเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตรวจพบว่าบุคคลนั้นมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดตามมาตรา 162 หรือมาตรา 163 หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพ ตามมาตรา 164 อีกรีกจะต้องไม่ส่งตัวบุคคลนั้นไปบำบัดรักษาอีก ส่วนการดำเนินคดีฐานเสพยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 104 ที่สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาตามมาตรา 113 หรือมาตรา 114 แล้วหลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษามาสามารถทำได้ตามมาตรา 162 ซึ่งกำหนดไว้ว่า ผู้เสพที่จะถูกลงโทษจำคุกหรือปรับจะต้องมิใช่กรณีตามมาตรา 113 หรือมาตรา 114 ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานความสมัครใจ

(4) การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในลักษณะ 3 นี้ จะมีบทบัญญัติในทำนองเดียวกับมาตรการแทนการพิพากษาคดีของศาลในลักษณะ 7 มาตรา 168 โดยผู้ติดยาเสพติดที่ไม่สมัครใจเข้าบำบัดรักษาแล้วมีการดำเนินคดีอาญา ในชั้นพิจารณาคดีของศาล บุคคลนั้นอาจกลับใจสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาได้ ซึ่งศาลก็สามารถใช้ดุลพินิจส่งตัวจำเลยไปสถานพยาบาลยาเสพติดเพื่อเข้ารับการบำบัดรักษาได้

(5) สำหรับผู้ต้องหาซึ่งอยู่ในระหว่างการพิสูจน์และการฟื้นฟูสมรรถภาพตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 อยู่ในวันก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติด ใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.2564 กำหนดให้ใช้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 บังคับได้ต่อไปกับผู้ต้องหาดังกล่าว เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับประมวลกฎหมายยาเสพติด ดังนี้ แม้การบำบัดรักษาตามประมวลกฎหมายยาเสพติดจะทำให้ไม่สามารถฟ้องคดีผู้ติดยาเสพติดที่หลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาได้ แต่ผู้ต้องหาซึ่งอยู่ในระหว่างการตรวจพิสูจน์และการฟื้นฟูสมรรถภาพตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ซึ่งเป็นกฎหมายเดิมอยู่ในระบบบังคับบำบัด จึงเป็นคนละกรณีกัน หากผู้นั้นมีผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดยังไม่เป็นที่พอใจ และคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รายงานความเห็นไปยังพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินคดีผู้ต้องหาต่อไปตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 มาตรา 33 ศาลยังรับฟ้องคดีไว้พิจารณาต่อไปได้ (สมศักดิ์ เอี่ยมพลับใหญ่, 2565: 242-246)

สำหรับการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรและบทกำหนดโทษพิเศษตามประมวลกฎหมายยาเสพติด

มาตรา 124 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักร ผู้นั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักร ถ้าปรากฏว่า

(1)ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

(2)ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักรหรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ

(3)ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักรและมิได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”

มาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดกระทำการนอกราชอาณาจักรซึ่งมีความผิดตามมาตราต่างๆที่ระบุไว้ในมาตรา 7(2) และ (3) มาตรา 8 และมาตรา 9 ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรเพราะการกระทำนั้นอีก ถ้า

(1)ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้น หรือ

(2)ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษ และผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว

ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้ว แต่ยังไม่พ้นโทษ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

สำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดที่ได้กำหนดโทษให้รับผิดเช่นเดียวกับตัวการ

มาตรา 125 บัญญัติเอาไว้ว่า “ในความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

(1)สนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด

(2)จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใดๆ เพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกแก่ผู้กระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ

(3)จัดหาหรือให้ทรัพย์สิน ที่ประชุม ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้นเพื่อช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่ผู้กระทำความผิด หรือเพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการถูกจับกุม

(4)รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำความผิดเพื่อประโยชน์หรือให้ความ

สะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ

(5) ปกปิด ซ่อนเร้น หรือเอาไปเสียซึ่งยาเสพติดหรือวัตถุใดๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิดเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิด

ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนักหรือซ่อนเร้นเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้”

สำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดที่ได้กำหนดโทษเช่นเดียวกับความผิดสำเร็จ

มาตรา 126 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดพยายามกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ”

สำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดที่ผู้กระทำความผิดสมคบ โดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

มาตรา 127 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้นั้นสมคบกันกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าแสนบาท

ถ้าได้มีการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ในกรณีที่การกระทำตามวรรคหนึ่งมีลักษณะเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ คำว่า “องค์กรอาชญากรรม” หมายความว่า คณะบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไปที่รวมตัวกันช่วงระยะเวลาหนึ่งและร่วมกันกระทำการใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดและเพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน ทรัพย์สิน หรือเพื่อผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่น”

จากบทบัญญัติของข้อกำหนดแห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 127 ดังกล่าวข้างต้น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดบางกรณีจะเกิดขึ้นได้ จะต้องมีบุคคลสองฝ่ายมาตกลงร่วมกันคิดกัน เช่น การจำหน่ายยาเสพติดให้โทษจะต้องมีผู้ขายฝ่ายหนึ่งกับผู้ซื้ออีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งสองฝ่ายมีเจตนาคนละอย่างกัน ผู้ขายมีเจตนาที่จะขาย ผู้ซื้อมีเจตนาที่จะซื้อ เมื่อทั้งสองฝ่ายตกลงร่วมกันที่จะขายและจะซื้อยาเสพติดให้โทษต่อกัน ก็ถือว่าได้สมคบโดยการตกลงร่วมคบคิดกันที่จะกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว

สำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดที่ได้กำหนดโทษระวางโทษเป็นสองเท่า (อุบาย ชูเชิญ กำลัง อำนาจ ชื่นใจ)

มาตรา 128 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดใช้อุบายหลอกลวง ชูเชื้อน ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมหรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นกระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดหรือวัตถุออกฤทธิ์ ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น”

สำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดในกรณีที่ยอมให้ผู้อื่นใช้ชื่อ เอกสารของตน

มาตรา 129 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดยอมให้ผู้อื่นใช้ชื่อ เอกสาร หลักฐานของตน ในการเปิดจุด หรือลงทะเบียนทำธุรกรรมทางการเงิน ซื้อสินค้าหรือบริการอื่นใด ยอมให้ใช้บัญชีธนาคารบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ซิมการ์ดโทรศัพท์ หรือยอมให้ผู้อื่นใช้สิ่งเช่นว่านั้น ซึ่งตนได้เปิด จุด หรือลงทะเบียนไว้แล้ว โดยรู้หรือควรรู้ว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

สำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดในกรณีที่ทำให้ผู้อื่นรู้ความลับ

มาตรา 130 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดรู้หรืออาจรู้ความลับในทางราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามประมวลกฎหมายนี้ กระทำด้วยประการใดๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ความลับดังกล่าว เว้นแต่เป็นการปฏิบัติการตามหน้าที่หรือตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

สำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดในกรณีเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด

มาตรา 131 บัญญัติเอาไว้ว่า “ห้ามผู้ใดเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ส่งทางไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศใดซึ่งถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ได้มาโดยคำสั่งอนุญาตของศาลอาญาตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดียาเสพติด เว้นแต่ เป็นการเปิดเผยในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามคำสั่งศาล

ผู้ใดฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทถ้วน หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำตาวรรคหนึ่งเป็นการกระทำโดยกรรมการ ป.ป.ส. เลขาธิการ ป.ป.ส. ของเลขาธิการ ป.ป.ส. หรือเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้กระทำต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง”

สำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดในกรณีแต่งเครื่องแบบ หรือโดยแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นเจ้าพนักงาน ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การ หรือ

หน่วยงานของรัฐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานอื่นของรัฐ

มาตรา 132 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ใดกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดโดยแต่งเครื่องแบบหรือโดยแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นเจ้าพนักงาน ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานอื่นของรัฐ ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นอีกกึ่งหนึ่ง”

สำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดในกรณีนิติบุคคลกระทำความผิด

มาตรา 133 บัญญัติเอาไว้ว่า “ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดภาคนี้เป็นนิติบุคคล ต้องระวางโทษปรับสองเท่าของโทษที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลตามวรรคหนึ่ง เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการหรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นหรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่ กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น”

สำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดในกรณีกรรมการ อนุกรรมการ หรือสมาชิกของคณะทำงานตามประมวลกฎหมายนี้ เลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายนี้ เป็นผู้กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดเสียเอง

มาตรา 178 บัญญัติเอาไว้ว่า “กรรมการ อนุกรรมการ หรือสมาชิกของคณะทำงานตามประมวลกฎหมายนี้ เลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายนี้ ผู้ใดกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดเสียเอง ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

สำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดในกรณีกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ของกรรมการ อนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายนี้ หรือเจ้าพนักงานหรือข้าราชการ

มาตรา 179 บัญญัติเอาไว้ว่า “กรรมการ อนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายนี้ หรือเจ้าพนักงานหรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาอันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

สำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดในกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รัฐวิสาหกิจ องค์การตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา 180 บัญญัติเอาไว้ว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าพนักงาน หรือกรรมการองค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ผู้ใดกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

สำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกรณีเกี่ยวกับการรับทรัพย์สิน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับทรัพย์สินในคดียาเสพติดมีดังนี้

ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 134 บัญญัติเอาไว้ว่า “บรรดา ยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 ประเภท 4 หรือประเภท 5 วัตถุออกฤทธิ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดให้รับเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมิผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม”

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิดให้รับเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 บัญญัติเอาไว้ว่า “ในการรับทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้รับทรัพย์สินดังต่อไปนี้

- (1) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ
- (2) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด

เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 34 บัญญัติเอาไว้ว่า “บรรดาทรัพย์สิน

(1) ซึ่งได้ให้ตามความในมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา 167 มาตรา 167 มาตรา 201 หรือมาตรา 202 หรือ

(2) ซึ่งได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิดให้รับเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด”

สำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดในกรณีให้ข้อมูลที่สำคัญ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

มาตรา 153 บัญญัติเอาไว้ว่า “ถ้าศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดผู้ใดให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็น

ประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งเป็นผู้จับกุม หรือพนักงานสอบสวนในคดีนั้น เมื่อพนักงาน อัยการระบุในคำฟ้องหรือยื่นคำร้องต่อศาล ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้นก็ได้

กรณีที่ผู้กระทำความผิดได้เคยให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการ ปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามวรรคหนึ่ง ถ้าพนักงานอัยการไม่ระบุในคำฟ้อง หรือยื่นคำร้องต่อศาล ผู้กระทำความผิดนั้นอาจยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา 153 ได้”

โดยหลักเกณฑ์การให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา 153 มีรายละเอียดดังนี้

(1)ผู้กระทำความผิดต้องได้ให้ข้อมูลต่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจ ซึ่งเป็นผู้จับกุม หรือพนักงานสอบสวนในคดีนั้น เท่านั้น เพื่อที่จะไม่ให้เกิดการกล่าวอ้างว่ามี การให้ข้อมูลซึ่งไม่เคยปรากฏข้อเท็จจริงในบันทึกจับกุมหรือคำให้การชั้นสอบสวนมาก่อน แต่มา ปรากฏในชั้นพิจารณาคดีของศาล

(2)จากถ้อยคำและวัตถุประสงค์ของบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว การให้ข้อมูลของ ผู้กระทำความผิดจะต้องให้ข้อมูลในคดีนั้น เพื่อให้มีการขยายผลการจับกุมจากคดีนั้น การให้ข้อมูลจึง ต้องเป็นไปเพื่อการจับกุมจากรายย่อยไปรายใหญ่ มิใช่แจ้งว่ามียาเสพติดอีกจำนวนหนึ่งซึ่งตนซุกซ่อน ไว้

(3)จำเลยที่ให้ข้อมูลที่จะได้รับประโยชน์ตามมาตรา 153 นี้ พนักงานอัยการจะต้องระบุใน คำฟ้องหรือยื่นคำร้องต่อศาลด้วย ผู้กระทำความผิดจึงไม่อาจยื่นคำร้องต่อศาลได้เอง เว้นแต่ผู้กระทำ ความผิดได้เคยให้ข้อมูลไว้ แต่พนักงานอัยการไม่ระบุในคำฟ้องหรือยื่นคำร้องต่อศาล ซึ่งอาจเกิดจาก การที่พนักงานอัยการเห็นว่าข้อมูลนั้น ไม่ได้เป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการ ปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งจะเข้าข้อยกเว้นที่ไม่ตัดสิทธิจำเลยในการยื่นคำ ร้องต่อศาลเองได้ ข้อยกเว้นตามมาตรา 153 วรรคสอง นี้ จึงใช้กับเฉพาะจำเลยที่ได้ให้ข้อมูลไว้แล้ว หากจำเลยมิได้เคยให้ข้อมูลดังกล่าวไว้ ย่อมไม่เข้าเงื่อนไขที่ศาลจะพิจารณาคำร้องของจำเลย ศาล ขอบที่จะไม่รับคำร้องของจำเลยไว้ไต่สวนตามมาตรา 153 ได้ ข้อมูลดังกล่าวอาจปรากฏแก่ศาลเองจาก การตรวจสำนวน หรือจำเลยแถลงให้ศาลทราบว่าเคยให้ข้อมูลไว้ก็ได้

กรณีถือว่าเป็นการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งเป็นผู้ จับกุม หรือพนักงานสอบสวนในคดี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2777/2547 เมื่อถูกล่อซื้อจับกุมแล้ว จำเลยที่ 1 ให้การรับสารภาพ พร้อมทั้งแจ้งข้อเท็จจริงว่าซื้อเมทแอมเฟตามีนของกลางจากจำเลยที่ 2 เป็นเหตุให้มีการสืบสวนขยาย

ผลจนกระทั่งเจ้าพนักงานตำรวจสามารถจับกุมจำเลยที่ 2 มาดำเนินคดีจำเลยที่ 1 จึงเป็นผู้กระทำความผิดผู้ใดให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวน เห็นสมควรลงโทษจำเลยที่ 1 น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3312/2548 ชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนจำเลยให้การว่าได้ซื้อเมทแอมเฟตามีนของกลางมาจาก ว. ในราคาถูกลง 6,000 บาท เพื่อมาจำหน่ายในราคาถูกลง 8,000 บาท เจ้าพนักงานตำรวจจึงนำสำเนาภาพถ่ายตามบัตรประจำตัวประชาชนของ ว. ให้จำเลยดู จำเลยรับรองว่าเป็นภาพถ่ายของ ว. จริง จนเป็นเหตุให้เจ้าพนักงานตำรวจได้ออกหมายจับ ว. ไว้ จากข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อเจ้าพนักงานตำรวจ สมควรลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2613/2549 การค้ายาเสพติดให้โทษรายใหญ่มีเครือข่ายหลายระดับ และมีขั้นตอนซับซ้อนยากที่จะสืบทราบและหาพยานหลักฐานดำเนินคดีผู้เกี่ยวข้องได้ข้อมูลที่จำเลยให้ต่อเจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานสอบสวนเป็นข้อมูล โดยละเอียดของผู้นำเข้าเมทแอมเฟตามีนเพื่อจำหน่ายรายใหญ่ 4 คน เป็นเหตุให้เจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานสอบสวนมั่นใจในข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติดที่มีอยู่ว่าถูกต้องจึงติดตามจับกุมบุคคลเหล่านั้นและจับกุมได้บางคนในเวลาต่อมา ดังนั้น แม้เมทแอมเฟตามีนของกลางจะมีจำนวนมาก กรณีเป็นเหตุผลสมควรที่จะลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนี้ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 680422550 โจทก์ได้บรรยายมาในคำฟ้องว่า ภายหลังจากจำเลยถูกจับกุม จำเลยได้ให้ความร่วมมือต่อเจ้าพนักงานและพนักงานสอบสวน โดยให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ และเป็นสายลับล่อซื้อให้แก่เจ้าพนักงาน จนสามารถจับกุม น. ซึ่งเป็นผู้ค้ายาเสพติดให้โทษรายใหญ่ อันเป็นประโยชน์แก่ทางราชการได้พร้อมเมทแอมเฟตามีนอีก 109 เม็ด และระบุ พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2 มาในคำขอท้ายฟ้องด้วย ซึ่งตามกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติว่า ถ้าศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดผู้ใดได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้ ดังนั้นข้อเท็จจริงตามคำฟ้องดังกล่าวนี้ได้ว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานสอบสวน ซึ่งศาลจะลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิด

นั้นได้ตามบทกฎหมายดังกล่าว

คำพิพากษาฎีกาที่ 2369/2550 จำเลยให้การรับสารภาพพร้อมทั้งแจ้งข้อเท็จจริงว่าซื้อเมทแอมเฟตามีนของกลางจาก ณ. และ พ. เป็นเหตุให้มีการติดตามจับกุม ณ. และ พ. มาดำเนินคดีพร้อมเมทแอมเฟตามีนประมาณ 2,000 เม็ด ดังนั้น จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดผู้ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวน เห็นสมควรลงโทษจำเลยน้อยกว่าเกณฑ์ที่ลงโทษโดยทั่วไปสำหรับความผิดนั้นตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

คำพิพากษาฎีกาที่ 6047/2550 การที่จำเลยที่ 1 ยอมรับว่าได้ร่วมกับจำเลยที่ 2 ไปรับเมทแอมเฟตามีน 4,000 เม็ด จาก ส. ที่ห้างสรรพสินค้า โดยจำเลยที่ 2 ได้แบ่งเมทแอมเฟตามีนมาให้จำเลยที่ 1 จำนวน 400 เม็ด เพื่อส่งมอบให้แก่ พ. และพาเจ้าพนักงานตำรวจไปจับกุมจำเลยที่ 2 ได้พร้อมเมทแอมเฟตามีนของกลาง 3,600 เม็ด นับเป็นการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อเจ้าพนักงานตำรวจตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2 สมควรกำหนดโทษจำเลยที่ 1 ให้น้อยลง

คำพิพากษาฎีกาที่ 987/2551 จำเลยที่ 2 มีเมทแอมเฟตามีนของกลางจำนวน 2,000 เม็ด น้ำหนัก 179.39 กรัม คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ 51.148 กรัม ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายให้แก่สายลับผู้ล่อซื้อโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย อันต้องด้วยบทกำหนดโทษตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 66 วรรคสาม แต่ปรากฏว่าหลังจากที่เจ้าพนักงานตำรวจสามารถล่อซื้อจับกุมจำเลยที่ 2 พร้อมด้วยเมทแอมเฟตามีนของกลางแล้ว จำเลยที่ 2 ให้การว่ารับเมทแอมเฟตามีนของกลางมาจาก ว. หรือ ม. และร่วมมือกับเจ้าพนักงานตำรวจ จนสามารถขยายผลจับกุม ว. พร้อมด้วยเมทแอมเฟตามีนของกลางอีกจำนวน 70 เม็ด นับว่าจำเลยที่ 2 เป็นผู้กระทำความผิดที่ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนเห็นสมควรลงโทษจำเลยที่ 2 น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

คำพิพากษาฎีกาที่ 1904/2551 สำเนาบันทึกการจับกุมและสำเนาคำให้การของเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมจำเลยที่ 2 กับพวก เอกสารแนบท้ายฎีกาของจำเลยที่ 2 ซึ่งโจทก์มิได้โต้แย้งคัดค้านปรากฏข้อเท็จจริงว่า ในวันเกิดเหตุหลังจากที่จำเลยที่ 1 กับพวกถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับกุม พร้อมด้วยเมทแอมเฟตามีนของกลางแล้ว จำเลยที่ 2 กับพวกให้การรับสารภาพว่าซื้อเมทแอมเฟตามีนของกลางจาก ถ. และสมัครใจเป็นสายลับล่อซื้อเมทแอมเฟตามีนจนเป็นเหตุให้เจ้าพนักงานตำรวจสามารถล่อซื้อจับกุม ถ. พร้อมด้วยเมทแอมเฟตามีนอีกจำนวน 570 เม็ด จากข้อเท็จจริงดังกล่าว นับว่าจำเลยที่ 2 เป็นผู้กระทำความผิดผู้ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจหรือ

พนักงานสอบสวนจึงเห็นสมควรวางโทษจำเลยที่ 2 น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตามนัยแห่ง พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

คำพิพากษาฎีกาที่ 2382/2560 พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 100/2 ไม่มีกำหนดว่าข้อมูลที่ใช้ในการจับกุมและปราบปรามการกระทำความผิดจะต้องเป็นรายใหญ่ เอเยนต์หรือเครือข่ายรายใหญ่ และเมื่อปรากฏว่าจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน แล้วจำเลยยังให้ข้อมูลแก่เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมจำเลยว่า จำเลยให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานตำรวจในการล่อซื้อเมทแอมเฟตามีนจากผู้จำหน่ายเครือข่าย ป. และ น. ...จนสามารถจับกุม ว. จ. อ. ผู้ต้องหาพร้อมของกลางยาเสพติดให้โทษจำนวนหนึ่งนับเป็นการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 100/2

กรณีไม่ถือว่าเป็นการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งเป็นผู้จับกุม หรือพนักงานสอบสวนในคดี

คำพิพากษาฎีกาที่ 2765/2547 ตามบทบัญญัติ มาตรา 100/2 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ(ฉบับที่ 5)ฯ ศาลจะลงโทษปรับน้อยกว่าอัตราขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นได้ ต้องเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดให้ข้อมูลที่เป็นสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวน ซึ่งจากข้อมูลที่ผู้กระทำความผิดให้ดังกล่าวทำให้เจ้าพนักงานนำไปใช้ประโยชน์ในการปราบปรามการกระทำความผิดรายอื่นต่อไป ข้อเท็จจริงในคดีนี้จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนว่าจำเลยกระทำความผิดและให้การรับสารภาพในชั้นพิจารณา ไม่ขอต่อสู้คดีเท่านั้น จำเลยจึงไม่ได้ให้ข้อเท็จจริงใดที่เป็นเบาะแสสำคัญที่จะนำไปใช้ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษได้ จึงไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าว

คำพิพากษาฎีกาที่ 7726/2547 จำเลยให้การในชั้นสอบสวนว่าได้รับจ้างขนยาเสพติดให้โทษของกลางจาก จ. จากประเทศสหภาพพม่า เพื่อนำไปส่งที่จังหวัดจันทบุรี และจำเลยให้หมายเลขโทรศัพท์ของ จ. กับนำพนักงานสอบสวนไปซื้อบ้านของ จ. ที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยจำเลยได้บอกตำหนิรูปพรรณของ จ. แก่พนักงานสอบสวนด้วยก็ตาม แต่ก็ไม่ปรากฏว่า จ. ที่จำเลยอ้างนั้นจะมีตัวตนจริงหรือไม่ และเจ้าพนักงานตำรวจได้มีการขยายผลจับกุม จ. ได้ หรือไม่แต่อย่างใด อันจะเป็นการสนับสนุนข้ออ้างของจำเลยให้เป็นความจริง ข้อเท็จจริงจึงรับฟังไม่ได้ว่าคำให้การของจำเลยดังกล่าวเป็นการให้ข้อมูลที่สำคัญ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวน ย่อมไม่อาจลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

คำพิพากษาฎีกาที่ 7264/2547 การที่จำเลยเพียงแต่กล่าวอ้างข้อเท็จจริงขึ้นลอยๆ โดยมิได้ มีพยานหลักฐานสนับสนุนข้ออ้างของจำเลย ถือไม่ได้ว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์ อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ และพนักงานสอบสวน อันจะเป็นเหตุที่จะลงโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับ ความผิดนั้นตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

คำพิพากษาฎีกาที่ 3994/2547 จำเลยให้การชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนว่าได้รับจ้างขนยา เสพติดให้โทษของกลางจาก ท. โดยไม่ปรากฏว่า ท. มีตัวตนจริงหรือไม่ และได้มีการขยายผลจับกุม ท. ได้หรือไม่ อย่างไร ข้อเท็จจริงจึงรับฟังไม่ได้ว่าคำให้การของจำเลยดังกล่าวเป็นการให้ข้อมูลที่สำคัญ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อเจ้า พนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวน ย่อมไม่อาจลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

คำพิพากษาฎีกาที่ 8183/2547 แม้จำเลยจะแจ้งข้อเท็จจริงว่าซื้อเมทแอมเฟตามีนมาจาก ต. ไม่ทราบนามสกุลซึ่งใช้รถจักรยานยนต์ยี่ห้อควาซากิ รุ่นซามิโก้ สีทองอ่อน แต่เมื่อตำรวจขอให้ จำเลยพาไปหา ต. จำเลยกลับไม่ยินยอม เนื่องจากไม่ต้องการสร้างศัตรู ดังนี้ ข้อกล่าวอ้างของจำเลย ดังกล่าวจึงเลื่อนลอย เพราะยังไม่สามารถพิสูจน์ความจริงได้ จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นการให้ข้อมูลอัน เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

คำพิพากษาฎีกาที่ 531/2548 แม้ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า จำเลยที่ 1 ให้การในชั้นสอบสวน ว่า จำเลยที่ 1 ซื้อเมทแอมเฟตามีนของกลางมาจากนาย ก. ในราคาถูกละ 8,500 บาท แล้วนำมาแบ่ง จำหน่ายและจำเลยที่ 1 ได้บอกตำหนิรูปพรรณของนาย ก. แก่พนักงานสอบสวนด้วยก็ตาม แต่ไม่ ปรากฏว่านาย ก. ที่จำเลยที่ 1 อ้างมีตัวตนจริงหรือไม่ และได้มีการขยายผลจับกุมนาย ก. ได้หรือไม่ อย่างไร จึงรับฟังไม่ได้ว่าการให้การดังกล่าวเป็นการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการ ปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวน ย่อมไม่อาจลงโทษจำเลยที่ 1 น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตาม พ.ร.บ.ยา เสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

คำพิพากษาฎีกาที่ 3516/2549 แม้จำเลยได้ให้การในชั้นสอบสวนว่า จำเลยซื้อฝิ่นมาจาก น. ตามบันทึกคำให้การของจำเลยในชั้นสอบสวน แต่ไม่ปรากฏว่าพนักงานสอบสวนได้ใช้ข้อมูล ดังกล่าวขยายผลจับกุมบุคคลที่จำเลยกล่าวอ้างได้หรือไม่ อย่างไร คำให้การของจำเลยยังรับฟังไม่ได้ว่า เป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้โทษ

คำพิพากษาฎีกาที่ 4941/2550 การที่เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยที่ 4 แล้วไปตรวจค้นอพาร์ทเมนต์ห้องเลขที่ 215 และยึดเมทแอมเฟตามีนได้อีก 32,000 เม็ด นั้น เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจที่จะต้องไปตรวจค้นอยู่แล้ว การที่จำเลยที่ 4 ถูกจับกุม จึงรับว่ามีเมทแอมเฟตามีนอีกส่วนหนึ่งอยู่ที่อพาร์ทเมนต์ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ 4 ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษให้ข้อมูลที่สำคัญต่อเจ้าพนักงานตำรวจ และพนักงานสอบสวนตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2 (ที่แก้ไขใหม่) ที่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้ และตามข้อเท็จจริง แม้จำเลยที่ 4 ให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนก็ตาม แต่ในชั้นศาลจำเลยที่ 4 กลับนำสืบว่าคำให้การรับสารภาพของจำเลยที่ 4 เป็นการสร้างเรื่องขึ้น ซึ่งศาลก็ไม่นำมารับฟังเป็นพยานหลักฐานลงโทษจำเลยที่ 4 อันจะเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีของศาลแต่ประการใด และไม่มีเหตุบรรเทาโทษที่จะหยิบยกมาเป็นข้ออ้างเพื่อลดโทษให้แก่จำเลยที่ 4 ป.อ. มาตรา 78

คำพิพากษาฎีกาที่ 2049/2551 จำเลยที่ 1 ถูกจับกุม เจ้าพนักงานตำรวจยอมนำจำเลยที่ 1 ไปค้นหายาเสพติดให้โทษที่บ้านของจำเลยที่ 1 อยู่แล้ว ทั้งปรากฏว่าเมทแอมเฟตามีนตรวจพบอยู่ในห้องน้ำอย่างเปิดเผย การที่จำเลยที่ 1 ให้ข้อมูลโดยแจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจว่ายังมีเมทแอมเฟตามีนอีกจำนวนหนึ่งซุกซ่อนอยู่ที่บ้านและนำเจ้าพนักงานตำรวจไปยึดเมทแอมเฟตามีนได้อีกที่บ้านของจำเลยที่ 1 ยังไม่นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2 จึงไม่มีเหตุที่จะลงโทษจำเลยที่ 1 น้อยกว่าโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด

คำพิพากษาฎีกาที่ 357/2551 แม้จำเลยที่ 1 จะอ้างว่าได้ชี้เบาะแสและให้ข้อมูลต่อพนักงานสอบสวนว่าชื่อของกลางมาจาก ท. จนทำให้เจ้าพนักงานตำรวจขยายผลเพื่อจับกุม ท. แต่เป็นการตอบคำถามของพนักงานสอบสวนที่ถามว่าชื่อมาจากที่ใดเท่านั้น โดยจำเลยที่ 1 มิได้ให้รายละเอียดถึงสถานที่อยู่ว่าอยู่ที่ใดอันจะทำให้เจ้าพนักงานตำรวจสามารถขยายผลเพื่อทำการจับกุมตัว ท. ได้ ทั้งตามทางนำสืบของโจทก์ก็ไม่ปรากฏว่ามีผลตามที่ได้จำเลยที่ 1 อ้าง จึงไม่มีเหตุที่จะลงโทษจำเลยที่ 1 ให้น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำของกฎหมาย

คำพิพากษาฎีกาที่ 13483/2553 การที่จำเลยนำเจ้าพนักงานตำรวจไปตรวจค้นที่ห้องพักของจำเลย จนสามารถยึดได้เมทแอมเฟตามีน 760 เม็ดของกลางนั้น เป็นเรื่อง คำให้การของจำเลยในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนเป็นการให้ความรู้แก่ศาล อันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ซึ่งเป็นเหตุบรรเทาโทษตาม ป.อ. มาตรา 78 แต่ไม่ถือว่าเป็นการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อตำรวจหรือพนักงานสอบสวนอันจะเป็นเหตุให้ศาลลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

คำพิพากษาฎีกาที่ 3044/2553 แม้จำเลยจะให้การชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนว่า จำเลยรับจ้างขนเมทแอมเฟตามีนของกลางให้ผู้ว่าจ้าง แต่ในชั้นพิจารณาจำเลยก็นำสืบปฏิเสธว่าคำให้การดังกล่าวเกิดขึ้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เจ้าพนักงานตำรวจทำขึ้นมาเองโดยจำเลยไม่ทราบข้อความ และข้อเท็จจริงก็ไม่ได้ความว่าเจ้าพนักงานตำรวจได้อาศัยคำให้การของจำเลยขยายผลจนเป็นเหตุให้มีการจับกุมผู้ว่าจ้างมาดำเนินคดี คดียังไม่พอพียงว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวน จึงไม่อาจลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นได้ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

คำพิพากษาฎีกาที่ 828/2555 เมื่อจำเลยถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมได้พร้อมเมทแอมเฟตามีนจำนวน 2,000 เม็ด จำเลยรับว่าเป็นของตนเอง เมื่อพันตำรวจโท บ. ผู้ร่วมจับกุมสอบถามขยายผลจำเลยรับว่ามีเมทแอมเฟตามีนที่เหลืออยู่ที่ห้องพักอีก จึงไปตรวจค้นที่ห้องพักพบเมทแอมเฟตามีน 18,000 เม็ด แม้จำเลยจะไม่ให้การว่าที่ห้องพักมีเมทแอมเฟตามีนอีกก็อยู่ในวิสัยที่พันตำรวจโท บ. สามารถเข้าไปตรวจค้นภายในที่อยู่ของจำเลยได้ เนื่องจากจำเลยเป็นผู้ค้ายาเสพติดและเมทแอมเฟตามีนที่ยึดจากรถยนต์มีจำนวนมาก และแม้จำเลยจะได้ให้ข้อมูลในการปราบปรามการกระทำความผิดว่าจำเลยซื้อเมทแอมเฟตามีนมาจาก ต. คนจังหวัดเชียงใหม่ และมีการโทรศัพท์เพื่อสั่งซื้อยาเสพติดจาก ต. แต่ไม่สำเร็จนั้น แต่ก็มีใช้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ เพราะยังไม่ปรากฏเป็นที่ชัดเจนว่าข้อมูลดังกล่าวนำไปใช้ในการปราบปรามการกระทำความผิดได้ผลประโยชน์เป็นอย่างยิ่งต่งเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

คำพิพากษาฎีกาที่ 5303/2555 แม้จำเลยที่ 1 จะได้ให้การต่อพนักงานสอบสวนว่ารับยาเสพติดให้โทษของกลางมาจาก ย. พร้อมทั้งให้รายละเอียดเกี่ยวกับประวัติ ตำนานรูปพรรณ และที่อยู่ แต่เป็นเพียงการตอบคำถามของพนักงานสอบสวนโดยมิได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับชื่อสกุลและภูมิลำเนาที่แท้จริงของ ย. ส่วนเลขบัญชีเงินฝากซึ่งจำเลยที่ 1 จะต้องโอนเงินที่ได้จากการจำหน่ายยาเสพติดให้โทษที่รับมาเพื่อส่งให้แก่ ย. เป็นเลขที่เท่าใด บัญชีประเภทใด ของธนาคารใด จำเลยที่ 1 ก็ไม่ทราบ ข้อมูลดังกล่าวจึงมิใช่ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ที่พนักงานสอบสวนจะอาศัยมาขยายผลเพื่อจับกุม ย. และเมื่อทางนำสืบของโจทก์ไม่ปรากฏว่ามีการขยายผลจับกุมตามที่จำเลยที่ 1 จึงไม่มีเหตุที่ศาลฎีกาจะใช้ดุลพินิจลงโทษจำเลยที่ 1 น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/2

คำพิพากษาฎีกาที่ 1666/2559 การให้ข้อมูลตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 100/2 จะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นก่อนที่ศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษา เมื่อปรากฏจากรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นที่สอบพันตำรวจตรี ม. ระหว่างจำเลยถูกจำคุกตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น จำเลยให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ กระทั่งเจ้าพนักงานตำรวจจับกุม ส. ได้พร้อมเมทแอมเฟตามีน 2,000 เม็ด แสดงว่าข้อมูลที่จำเลยอ้างว่าให้ข้อมูลแก่เจ้าพนักงานตำรวจจนสามารถจับกุมคนร้ายซึ่งเป็นเครือข่ายยาเสพติดให้โทษได้ เกิดขึ้นภายหลังที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว จำเลยจึงไม่อาจที่จะได้รับประโยชน์ตามมาตรา 100/2

คำฟ้องและอำนาจฟ้องคดียาเสพติดมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120 บัญญัติเอาไว้ว่า “ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาลโดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 บัญญัติเอาไว้ว่า “เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียกหรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล สัญชาติ บิดา มารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดแล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ

การแจ้งข้อหาตามวรรคหนึ่ง จะต้องมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดตามข้อหา

ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม

พนักงานสอบสวนต้องให้โอกาสผู้ต้องหาที่จะแก้ข้อหาและที่จะแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์แก่ตนได้

เมื่อได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว ถ้าผู้ต้องหาไม่ใช่ผู้ถูกจับและยังไม่ได้มีการออกหมายจับ แต่พนักงานสอบสวนเห็นว่าเหตุที่จะออกหมายจับผู้นั้นได้ตามมาตรา 71 พนักงานสอบสวนมีอำนาจสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลเพื่อขอออกหมายจับโดยทันที แต่ถ้าขณะนั้นเป็นเวลาศาลปิดหรือใกล้จะปิดทำการ ให้พนักงานสอบสวนสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลในโอกาสแรกที่ศาลเปิดทำการ กรณีเช่นนี้ให้นำ มาตรา 87 มาใช้บังคับแก่การพิจารณาออกหมายจับโดยอนุโลม หากผู้ต้องหาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานสอบสวนดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจจับผู้ต้องหานั้นได้ โดยถือว่าเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนที่จะจับผู้ต้องหาได้โดยไม่มีหมายจับ และมีอำนาจปล่อยชั่วคราวหรือควบคุมตัวผู้ต้องหานั้นไว้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158 บัญญัติเอาไว้ว่า “ฟ้องต้องทำเป็นหนังสือและมี

- (1) ชื่อศาลและวันเดือนปี
- (2) คดีระหว่างโจทก์ ผู้ใดจำเลย และฐานความผิด
- (3) ตำแหน่งพนักงานอัยการผู้เป็นโจทก์ ถ้าราษฎรเป็นโจทก์ให้ใส่ชื่อตัว นามสกุล อายุ ที่อยู่ ชาติ และบังคับ
- (4) ชื่อตัว นามสกุล ที่อยู่ ชาติ และบังคับของจำเลย
- (5) การกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด ข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่เกี่ยวกับเวลาและสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้นๆ อีกทั้งบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี

ในคดีหมิ่นประมาท ถ้อยคำพูด หนังสือ ภาพขีดเขียนหรือสิ่งอื่นอันเกี่ยวกับข้อหมิ่นประมาท ให้กล่าวไว้โดยบริบูรณ์หรือติดมาท้ายฟ้อง

- (1) อ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด
- (2) ลายมือชื่อโจทก์ ผู้เรียง ผู้เขียนหรือพิมพ์ฟ้อง”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 บัญญัติเอาไว้ว่า “ห้ามมิให้พิพากษาหรือสั่ง เกินคำขอหรือที่มีได้กล่าวในฟ้อง

ถ้าศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในการพิจารณาแตกต่างกับข้อเท็จจริงดังที่กล่าวในฟ้อง ให้ศาลยกฟ้องคดีนั้น เว้นแต่ข้อแตกต่างนั้นมีใช้ในข้อสาระสำคัญและทั้งจำเลยมิได้หลงต่อสู้ ศาลจะลงโทษจำเลยตามข้อเท็จจริงที่เต้ความนั้นก็ได้

ในกรณีที่ข้อแตกต่างนั้นเป็นเพียงรายละเอียด เช่นเกี่ยวกับเวลาหรือสถานที่กระทำความผิดหรือต่างกันระหว่างการกระทำผิดฐานลักทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ฉ้อโกง โกงเจ้าหนี้ ยักยอก รับของโจทก์ หรือต่างกันระหว่างการกระทำผิดโดยเจตนา กับ ประมาท มิให้ถือว่าต่างกันในเรื่องสาระสำคัญ ทั้งนี้ให้ถือว่าข้อที่พิจารณาได้ความนั้นเป็นเรื่องเกินคำขอหรือเป็นเรื่องที่โจทก์ไม่ประสงค์ให้ลงโทษ เว้นแต่จะปรากฏแก่ศาลว่าการที่ฟ้องผิดไปเป็นเหตุให้จำเลยหลงต่อสู้ แต่ทั้งนี้ศาลจะลงโทษจำเลยเกินอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดที่โจทก์ฟ้องไม่ได้

ถ้าศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงบางข้อดังกล่าวในฟ้อง และตามที่ปรากฏในทางพิจารณาไม่ใช่เป็นเรื่องที่โจทก์ประสงค์ให้ลงโทษ ห้ามมิให้ศาลลงโทษจำเลยในข้อเท็จจริงนั้นๆ

ถ้าศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงตามฟ้องโจทก์นั้นโจทก์สืบสม แต่โจทก์อ้างฐานความผิดหรือบทมาตราผิด ศาลมีอำนาจลงโทษจำเลยตามฐานความผิดที่ถูกต้องได้

ถ้าความผิดตามที่ฟ้องนั้นรวมการกระทำหลายอย่าง แต่ละอย่างอาจเป็นความผิดได้อยู่ในตัวเอง ศาลจะลงโทษจำเลยในการกระทำผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่พิจารณาได้ความก็ได้”

หลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 ที่ศาลสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ตามกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2222/2527 บรรยายฟ้องว่า การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 แต่ระบุไว้ท้ายฟ้องเป็นพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ดังนี้ เป็นการผิดพลาดไป ถือได้ว่าเป็นกรณีที่โจทก์อ้างกฎหมายผิด ศาลมีอำนาจลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 อันเป็นกฎหมายที่ถูกต้องได้ กรณีไม่เป็นการอ้างกฎหมายที่ไม่มีอยู่จริงมาใช้บังคับ ศาลล่างพิพากษาลงโทษจำเลยทั้งสองฐานร่วมกันกระทำความผิดโดยมิได้กล่าวถึงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 ปรากฏว่าโจทก์บรรยายฟ้องและอ้างบทกฎหมายมาตรานี้ท้ายฟ้อง แสดงว่าโจทก์ให้ลงโทษจำเลยทั้งสองผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันแล้ว แม้ศาลล่างจะไม่ได้กล่าวอ้างมาตรานี้มาในคำพิพากษาก็ไม่เป็นการพิพากษาเกินคำขอ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4378/2528 การที่จำเลยที่ 1 และที่ 4 ร่วมมือกันกับสายลับของตำรวจไปติดต่อซื้อเฮโรอีนจากจำเลยที่ 3 กับพวกโดยมีเจตนาเพื่อช่วยเหลือตำรวจปราบปรามการค้าเฮโรอีน และโดยหวังเงินรางวัลที่ตำรวจจะแบ่งให้ การกระทำของจำเลยที่ 1 และที่ 4 ขาดเจตนาที่จะกระทำความผิด ไม่มีความผิดฐานเป็นตัวการ หรือสนับสนุนในความผิดฐานมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายหรือจำหน่ายเฮโรอีน ในคดีอาญา ปัญหาว่าฟ้องโจทก์เคลือบคลุมหรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 195 แม้จำเลยมิได้ยกขึ้นว่ามาในชั้นอุทธรณ์เพ็งจะยกขึ้นอ้างในชั้นฎีกาก็วินิจฉัยให้ได้ สถานที่เกิดเหตุกระทำความผิดตามฟ้องมีสองแห่ง แม้โจทก์จะบรรยายสถานที่เกิดเหตุกระทำความผิดตามฟ้องมาแห่งเดียว แต่ปรากฏข้อเท็จจริงจากทางพิจารณาว่ามีสถานที่เกิดการกระทำความผิดอีกแห่งหนึ่ง ดังนี้ ไม่ถือว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏในทางพิจารณาต่างกับข้อเท็จจริงที่กล่าวในฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1344/2530 กรณีที่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษจำคุกและปรับ ถ้าศาลเห็นสมควรก็ลงแต่โทษจำคุกสถานเดียวตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 20 และศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจรอการลงโทษจำคุกนั้นตามมาตรา 56 ได้ด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2730/2532 ความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษประเภท 1 และประเภท 2 เป็นความผิดที่บทความผิดและบทลงโทษคนละมาตราต่างกัน จึงเป็นความผิดต่างกระทงอย่างชัดแจ้ง แม้โจทก์มิได้บรรยายฟ้องแยกเป็นกระทงๆ ก็เป็นที่เข้าใจได้ว่าเป็นความผิดสองกระทง ทั้งคำฟ้องตอนต้นได้บรรยายไว้แล้วว่า เป็นความผิดต่างกรรมต่างวาระ คำขอท้ายฟ้องก็อ้างประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 ไว้แล้ว ศาลจึงมีอำนาจลงโทษจำเลยทุกกรรมเป็นกระทงความผิดได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 411/2537(เทียบเคียง) การที่โจทก์บรรยายฟ้องข้อ 1 (ก) และ(ข) ว่าจำเลยทั้งสามมีกัญชา จำนวน 27.270 กิโลกรัม(ยี่สิบเจ็ดกิโลกรัมสองร้อยเจ็ดสิบมิลลิกรัม) แต่เหตุ

ตามฟ้องข้อ 2 ระบุว่ากัญชาของกลางหมดไปในการตรวจพิสูจน์ 150 กรัม ที่เหลือ 27.120 กรัม นั้น เป็นเพราะความผิดพลาดที่ใส่จุดทศนิยมระหว่างเลข 7 และเลข 1 แทนที่จะใช้เครื่องหมายจุดภาค ระหว่างเลขทั้งสองดังกล่าว กรณีเป็นความผิดพลาดเพียงเล็กน้อย ไม่ทำให้เกิดความสับสนทั้งจำเลยที่ 1 เองก็ต่อสู้ว่ากัญชาของกลางไม่ใช่ของจำเลยที่ 1 ไม่ทำให้จำเลยที่ 1 เสียเปรียบและหลงข้อต่อสู้แต่อย่างใด ฟ้องของโจทก์จึงไม่เคลือบคลุม

คำพิพากษาฎีกาที่ 6927/2538 โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยมีและจำหน่ายเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์ซึ่งเป็นเกลือของเฮโรอีนแม้คำขอท้ายฟ้องกลับขอริบเฮโรอีนซึ่งเป็นคนละชนิดกัน แต่เมื่อตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2522) เรื่องระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 เฮโรอีนหมายรวมถึงเกลือใดๆ ของเฮโรอีนด้วย เฮโรอีนกับเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์ซึ่งเป็นเกลือของเฮโรอีนซึ่งเป็นยาเสพติดให้โทษชนิดเดียวกัน ฟ้องโจทก์จึงไม่เคลือบคลุม โจทก์ฟ้องว่าจำเลยมีและจำหน่ายเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์ ซึ่งเป็นเกลือของเฮโรอีน แม้ทางพิจารณาโจทก์นำสืบว่าจำเลยมีและจำหน่ายเฮโรอีน แต่เมื่อเฮโรอีนหมายรวมถึงเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์ ซึ่งเป็นเกลือของเฮโรอีนด้วย เฮโรอีนและเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์จึงเป็นยาเสพติดให้โทษชนิดเดียวกัน ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในทางพิจารณากับข้อเท็จจริงตามฟ้องมิได้แตกต่างกันในข้อสาระสำคัญทั้งจำเลยมิได้หลงต่อสู้ ศาลลงโทษจำเลยตามฟ้อง

คำพิพากษาฎีกาที่ 23/2539 จำเลยแบ่งบรรจุเฮโรอีนหลอดใหญ่ใส่หลอดกาแฟเล็กที่ดัดสั้นเพื่อความสะดวกในการติดตัวไปเสพเองเท่ากับมีไว้ในครอบครอง ไม่อาจถือว่าเป็นการผลิตแต่ก็เป็นการกระทำอย่างหนึ่งในความผิดฐานผลิต แม้โจทก์จะไม่ได้ฟ้องในความผิดฐานมีไว้ในครอบครองก็ลงโทษความผิดฐานนี้ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 วรรคท้าย

คำพิพากษาฎีกาที่ 5914/2539 เจ้าพนักงานตำรวจแจ้งข้อหาผลิตเฮโรอีนให้จำเลยทราบ ตั้งแต่ชั้นจับกุมซึ่งถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นแห่งกระบวนการสอบสวนจำเลยแล้ว แม้พนักงานสอบสวนมิได้เบิกความถึงการแจ้งข้อหาผลิตเฮโรอีนก็ตาม แต่จำเลยก็ได้ให้การรับสารภาพเช่นเดียวกันกับในชั้นจับกุม เฮโรอีนที่จับได้ก็เป็นจำนวนเดียวกันจึงถือได้ว่าการสอบสวนในความผิดฐานนี้แล้ว โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง ศาลลงโทษจำเลยฐานผลิตเฮโรอีนตามมาตรา 65 ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 2459/2542 โจทก์บรรยายฟ้องไว้แล้วว่าจำเลยผลิตเมทแอมเฟตามีน โดยการแบ่งบรรจุจากถุงพลาสติกใส่หลอดเครื่องตีเมเสร็จแล้ว 1 หลอด จำนวน 2 เม็ด เพื่อจำหน่าย ศาลชั้นต้นวินิจฉัยฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยผลิตเมทแอมเฟตามีนเพื่อจำหน่ายเป็นการฟังข้อเท็จจริงที่โจทก์สืบสมตามที่โจทก์บรรยายฟ้องแล้ว ที่โจทก์อ้างขอให้ลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 15 และมาตรา 85 แทนที่จะอ้างมาตรา 65 จึงเป็นกรณีที่โจทก์อ้างบทมาตรามาผิดศาลมีอำนาจลงโทษจำเลยตามฐานความผิดที่ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 192 วรรคห้า กรณีหาใช่ศาลฟังข้อเท็จจริงในทางพิจารณาแตกต่างกับข้อเท็จจริงที่โจทก์กล่าวในฟ้องในข้อที่มีใช้สาระสำคัญ

อันจะต้องพิจารณาว่าจำเลยมิได้หลงต่อสู้ด้วยหรือไม่การที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 65 วรรคสอง จึงไม่เกินคำขอของโจทก์

คำพิพากษาที่ 7473/2542 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 4, 7, 15, 66, 102 โดยบรรยายฟ้องว่า จำเลยที่ 3 และที่ 4 ร่วมกับจำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 จำหน่ายเฮโรอีนอันเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ให้แก่ผู้มีชื่อ แม้โจทก์มิได้บรรยายว่า จำเลยที่ 3 และที่ 4 ร่วมกันครอบครองเฮโรอีนของกลางก็ตาม แต่เมื่อทางพิจารณาได้ความว่าจำเลยที่ 3 และที่ 4 กับพวกร่วมกันมีเฮโรอีนของกลางไว้ในครอบครองโดยมิได้รับอนุญาต ก็ต้องถือว่าข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในการพิจารณาแตกต่างกับข้อเท็จจริงที่โจทก์กล่าวในฟ้องเกี่ยวกับฐานความผิด อันเป็นข้อแตกต่างกันในรายละเอียดทั้งจำเลยที่ 3 และที่ 4 นำสืบต่อสู้ว่าจำเลยทั้งสอง มิได้มีเฮโรอีนของกลางไว้ในครอบครอง การบรรยายฟ้องของโจทก์ดังกล่าวจึงไม่เป็นเหตุให้จำเลยที่ 3 และที่ 4 หลงต่อสู้ ศาลย่อมมีอำนาจลงโทษจำเลยที่ 3 และที่ 4 ในความผิดฐานร่วมกันมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองโดยมิได้รับอนุญาตตามที่พิจารณาได้ความได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 วรรคสอง กรณีมิใช่เป็นเรื่องที่โจทก์ไม่ประสงค์ให้ลงโทษ

หลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 ที่ศาลไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1992/2530 โจทก์บรรยายข้อ (ก) ว่าจำเลยมีเฮโรอีนไว้ในครอบครอง ซึ่งเป็นเฮโรอีนที่บรรจุอยู่ในหลอดฉีดยารวมเข็มแต่ไม่อาจชั่งน้ำหนักได้เนื่องจากจำเลยได้เสฟไปแล้ว ดังกล่าวในข้อ (ข) และกล่าวในฟ้องข้อ (ข) ว่าจำเลยได้บังอาจเสฟเฮโรอีนที่จำเลยมีไว้ในฟ้อง ข้อ (ก) นั้น ย่อมมีความหมายว่า เฮโรอีนที่โจทก์กล่าวหาว่าจำเลยมีไว้ในครอบครองได้แก่ เฮโรอีนที่บรรจุอยู่ในหลอดฉีดยาก่อนที่จำเลยจะเสฟโดยฉีดเข้าไปในร่างกาย ดังนั้น เมื่อทางพิจารณาฟังไม่ได้ว่าจำเลยได้เสฟเฮโรอีนโดยวิธีฉีดเข้าร่างกายคือไม่มีเฮโรอีนบรรจุในหลอดฉีดยา คงมีแต่เฮโรอีนที่ติดอยู่ในหลอดฉีดยา จึงเป็นกรณีข้อเท็จจริงที่ปรากฏในทางพิจารณาไม่ใช่เรื่องที่โจทก์ประสงค์ให้ลงโทษ ศาลย่อมลงโทษจำเลยในความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งเฮโรอีนที่ติดอยู่ในหลอดฉีดยาไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1997/2530 โจทก์บรรยายฟ้องเพียงว่าจำเลยทั้งสามร่วมกันมีเฮโรอีนจำนวน 4,476 กิโลกรัม ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายเฮโรอีนดังกล่าว ซึ่งมีความหมายว่า จำเลยทั้งสามจำหน่ายเฮโรอีนที่มีไว้ในครอบครองไปหมด แม้ทางพิจารณาจะปรากฏว่าจำเลยที่ 3 ได้เก็บซ่อนเฮโรอีนไว้ 1 ถุง เพื่อจำหน่ายแก่สืบตำรวจโท จ. ในภายหลังก็ต้องถือว่าโจทก์มิได้ประสงค์จะให้ลงโทษในกรณีนี้ ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยที่ 3 ฐานมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายเฮโรอีนอีก 1 ถุง เป็นอีกกรณีหนึ่งโดยอาศัยข้อเท็จจริงดังกล่าวไม่ได้ เพราะเป็นการเกินจากคำฟ้องของโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192

คำพิพากษาฎีกาที่ 850/2542 โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2537 ในข้อหาหมิ่นเฮอร์อินจำนวน 1 ห่อ หน้า 0.13 กรัม ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและได้จำหน่ายเฮอร์อินจำนวนดังกล่าวให้ ข. ไปในราคา 90 บาท ต่อมาวันที่ 16 กันยายน 2537 เจ้าพนักงานตำรวจจับจำเลยได้ในคดีอื่น แสดงว่าโจทก์มีความประสงค์จะให้ศาลลงโทษจำเลยเฉพาะการกระทำของจำเลยเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2537 เท่านั้น เฮอร์อินของกลางคดีนี้ไม่ใช่เฮอร์อินจำนวน 3 หลอด ที่เจ้าพนักงานยึดได้จากบ้านจำเลยในวันที่โจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิดคดีนี้ ดังนี้ จำเลยจึงไม่ต้องรับโทษในข้อหาหมิ่นเฮอร์อินจำนวน 3 หลอดไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตเพราะเป็นเรื่องที่โจทก์ไม่ได้กล่าวในฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 วรรคแรก และไม่ใช่เรื่องที่โจทก์ประสงค์ให้ลงโทษ

คำพิพากษาฎีกาที่ 3536/2546 โจทก์มิได้บรรยายฟ้องกล่าวหาว่าจำเลยมีเฮอร์อินที่เป็นคราบติดอยู่ในหลอดฉีดยาเสพติดให้โทษเข้าสู่ร่างกายของกลางแต่อย่างใด การที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยฐานมีเฮอร์อินที่ติดเป็นคราบอยู่ในหลอดดังกล่าวถือได้ว่าศาลชั้นต้นพิพากษาในข้อที่โจทก์มิได้กล่าวในฟ้อง เป็นการมิชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้จำเลยจะมีได้อุทธรณ์ฎีกาในปัญหาข้อนี้ศาลฎีกาย่อมยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ และชอบที่จะพิพากษายกฟ้อง

คำพิพากษาฎีกาที่ 8480/2548 ในชั้นอุทธรณ์มีปัญหาแต่เพียงว่า จำเลยกระทำความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีน 368 เม็ด ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามที่โจทก์ฟ้องหรือไม่เท่านั้น การที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 วินิจฉัยลงโทษจำเลยข้อหาสนับสนุน ด. กระทำความผิด ฐานมีเมทแอมเฟตามีน 15 เม็ด ไว้ในครอบครองนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะโจทก์ฟ้องว่าจำเลยแต่เพียงผู้เดียวที่กระทำความผิดมิได้ฟ้องว่าจำเลยร่วมกับ ด. กระทำความผิด แล้วข้อเท็จจริงฟังได้เพียงว่าจำเลยเป็นเพียงผู้สนับสนุน ด. ในการกระทำความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีน 15 เม็ด ไว้ในครอบครอง หรือเป็นกรณีที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยสนับสนุน ด. ในการกระทำความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครอง ดังนั้น ข้อเท็จจริงที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 ยกขึ้นวินิจฉัยย่อมเป็นข้อเท็จจริงนอกจากที่กล่าวในฟ้อง ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้แม้จำเลยจะมีได้ฎีกา

การรวบรวมพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในทางกฎหมายที่เรียกว่า “พยานหลักฐานนิติวิทยาศาสตร์” ในต่างประเทศ

(1) ประเทศอังกฤษ สำหรับประเทศอังกฤษมีการออกพระราชบัญญัติตำรวจและพยานหลักฐานในคดีอาญา ค.ศ.1984 แบ่งพยานหลักฐานทางชีวภาพออกเป็น 2 ประเภท คือ

Intmate Sample และ Non Intmate Sample โดย Intmate Sample หมายถึงสิ่งส่งตรวจ ได้แก่เลือด อสุจิ เยื่อบุผิวต่างๆของเหลวในร่างกาย ปัสสาวะ น้ำลาย ขนบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ และการเก็บสิ่งคัดหลั่งจากอวัยวะที่เป็นรูเปิดของร่างกาย ส่วน Non Intmate Sample หมายถึงสิ่งส่งตรวจที่ได้จากการเก็บสิ่งคัดหลั่งจากร่างกายนอกเหนือจากการเก็บสิ่งคัดหลั่งบริเวณที่เป็นรูเปิดของร่างกาย ข้อสำคัญการใช้อำนาจของตำรวจในการรวบรวมพยานหลักฐานทางชีวภาพ Intmate Sample จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข ดังนี้ 1. จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหาเป็นลายลักษณ์อักษร และ 2. จะต้องปรากฏเหตุอันน่าเชื่อว่าผู้ต้องหามีส่วนพัวพันกับการกระทำความผิดประเภท Serious Arrestable Offense และมีเหตุน่าเชื่อว่าสิ่งส่งตรวจดังกล่าวจะสามารถยืนยันหรือพิสูจน์ได้ว่าผู้ต้องหามีส่วนเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว (ธีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ์, 2555)

ประเทศอังกฤษนั้นเป็นต้นแบบของระบบกฎหมาย Common Law โดยกระบวนการพิจารณาคดีของประเทศอังกฤษจะพิจารณาคดีในข้อเท็จจริงโดยคณะลูกขุน และพิจารณากฎหมายโดยผู้พิพากษา ด้วยเหตุนี้คณะลูกขุนเป็นเพียงบุคคลธรรมดาทั่วไป จึงต้องมีการพัฒนาหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อที่จะให้เป็นพยานหลักฐานที่มีคุณค่าในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง เช่น การรับฟังพยานหลักฐานที่ดีที่สุด หลักการห้ามการรับฟังพยานบอกเล่า การรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดี เป็นต้น (ชนิดา เลิศสิทธิกุล, 2549)

ในช่วงศตวรรษที่ 18-20 มีการรายงานถึงคดีที่น่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ขึ้นสู่ศาลอังกฤษเพิ่มขึ้นอย่างสูง โดยในปี ค.ศ.2004-2005 มีรายงานว่าผู้เชี่ยวชาญของหน่วยงานนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science Service) ได้ขึ้นเบิกความเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญมากถึง 25,000 ครั้ง และมีการส่งตรวจพยานโดยวิธีพิสูจน์ DNA มากถึง 480,000 ตัวอย่าง ทั้งนี้สหราชอาณาจักรได้มีการลงทุนอย่างสูงเพื่อเพิ่มศักยภาพการใช้ข้อมูลทางนิติวิทยาศาสตร์ในการสืบสวนสอบสวนคดี ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นการตรวจพิสูจน์ DNA โดยในปี ค.ศ.2012 หน่วยเก็บข้อมูล U.K. National DNA database ได้รวบรวมข้อมูล DNA ของบุคคลไว้เกือบ 6.9 ล้านตัวอย่างและอีก 400,000 ตัวอย่างจากสถานที่เกิดเหตุซึ่งยังไม่สามารถเชื่อมโยงบุคคลได้ ซึ่งกล่าวได้ว่าคลังข้อมูลดังกล่าวเป็นคลังข้อมูล DNA ที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับสองของโลก และใหญ่ที่สุดเป็นอันดับหนึ่งเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรของประเทศ ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวเฉพาะช่วงเดือนเมษายน ค.ศ.2011 ถึงเดือนธันวาคม ค.ศ.2011 ได้มีการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้มาคลี่คลายคดีได้ถึง 413,658 คดีด้วยกัน (Lynch and Jasanoff: 28)

พยานผู้เชี่ยวชาญมีบทบาทเป็นอย่างมากในการนำสืบพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี ซึ่งการนำพยานหลักฐานทางนิติศาสตร์เข้าสู่ศาลนั้นทางอังกฤษได้มีการวางหลักไว้ 3 ประการดังนี้ (คณะนิติศาสตร์ประยุกต์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2559)

(1)พยานหลักฐานนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับคดี

(2) ข้อมูลของพยานหลักฐานนั้นได้มาจากพยานผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ด้านนั้นๆ

(3) ข้อมูลของพยานหลักฐานนั้นน่าจะช่วยในการค้นหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ขึ้นสู่ศาลนั้น

อาจกล่าวได้ว่ากฎหมายของอังกฤษค่อนข้างเปิดกว้างสำหรับการนำสืบพยานหลักฐานนิติวิทยาศาสตร์ โดยหากพยานหลักฐานนั้นเกี่ยวข้องกับคดีและอาจจะช่วยค้นหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับคดีนั้นได้แล้ว ก็สามารถนำพยานผู้เชี่ยวชาญขึ้นเบิกความในศาลได้ พยานหลักฐานซึ่งเป็นการเห็นของผู้เชี่ยวชาญนี้ ถือเป็นข้อยกเว้นของหลักการห้ามรับฟังพยานความเห็น ซึ่งผู้พิพากษาได้วางหลักการนำพยานผู้เชี่ยวชาญขึ้นเบิกความเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ไว้ว่า คำเบิกความของพยานผู้เชี่ยวชาญทางนิติวิทยาศาสตร์สามารถรับฟังในชั้นศาลได้หากข้อมูลที่จะนำขึ้นเบิกความนั้นเป็นข้อมูลที่อยู่นอกเหนือความรู้และประสบการณ์ของผู้พิพากษาและลูกขุน ซึ่งเป็นการเปิดกว้างให้คู่ความสามารถใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อค้นหาความจริงในคดีได้นั่นเอง ตรงกันข้ามกับกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกาที่การนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ขึ้นพิสูจน์ความจริงในชั้นศาลนั้นต้องผ่านการพิสูจน์ความน่าเชื่อถือหลายขั้นตอนด้วยกัน จึงไม่น่าแปลกใจในการใช้ข้อมูล DNA ในศาลจะเป็นที่ยอมรับในศาลอังกฤษมากกว่ากรณีที่เคยเกิดขึ้นที่สหรัฐอเมริกา

สำหรับประเทศอังกฤษผู้ที่มีส่วนสำคัญในการนำข้อมูลจากการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ให้ปรากฏในชั้นศาลนั้น ก็คือ พยานผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งในบางครั้งพยานผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวอาจจะมีใช้นักวิทยาศาสตร์ที่เชี่ยวชาญด้านนั้นๆจริงก็ได้ จึงเป็นการยากที่จะแยกได้ว่าการเบิกความของพยานผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ท่านใดเป็นการเบิกความบนพื้นฐานข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่น่าเชื่อถือจริง เช่น ในเรื่องการจดจำและแยกแยะเสียง การเปรียบเทียบฟัน หรือการจำลองใบหน้า เป็นต้น ซึ่งศาลและคณะลูกขุนที่ต้องฟังการเบิกความของพยานผู้เชี่ยวชาญทางนิติวิทยาศาสตร์ในการค้นหาความจริงในคดีนั้นจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานพอที่จะแยกแยะและให้น้ำหนักความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่พยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเบิกความด้วยเช่นกัน เนื่องจากกฎหมายอังกฤษนั้นมิได้กำหนดมาตรฐานที่จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจำแนกความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ไว้อย่างเข้มงวดดังที่สหรัฐอเมริกาได้กำหนดไว้ โดยหลักการที่เป็นที่ยอมรับในการพิจารณาและรับฟังพยานหลักฐานจากผู้เชี่ยวชาญในประเทศได้มาจากการพิจารณาคดีของศาลฎีกาออสเตรเลียอันอาจแยกหลักเกณฑ์ได้เป็น 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 ข้อเท็จจริงที่ต้องพิจารณานั้น บุคคลซึ่งไม่ได้รับการอบรมหรือไม่มีประสบการณ์ในสาขานั้นๆ หรือบุคคลทั่วไปสามารถตัดสินข้อเท็จจริงดังกล่าวโดยไม่ต้องได้รับความช่วยเหลือจากพยานผู้มีความรู้หรือประสบการณ์พิเศษในสาขาความรู้นั้นหรือไม่

ประการที่ 2 ข้อเท็จจริงที่ต้องพิจารณานั้นเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับการศึกษาและจัดการเป็นอย่างดี หรือเป็นที่ยอมรับว่ามีความน่าเชื่อถือ โดยพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นได้แสดงความเห็นอันอ้างอิงถึง

องค์ความรู้ดังกล่าวในการช่วยเหลือศาลในการตัดสินคดี

ประการที่ 3 ความรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญได้รับการฝึกฝนมานั้นมีมากเพียงพอที่จะนำเสนอความเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อศาลในการพิจารณาคดีได้

ในส่วนที่เกี่ยวกับการวินิจฉัยคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญนั้นในประเทศอังกฤษผู้พิพากษาจะทำหน้าที่ในการตัดสินว่าพยานผู้เชี่ยวชาญคนใดมีคุณสมบัติเพียงพอในการเป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์นั้นๆ จนสามารถที่จะนำมาเบิกความให้ความเห็นต่อศาลได้ ซึ่งโดยส่วนมากแล้วผู้ที่จะมาเป็นผู้เชี่ยวชาญจะต้องแสดงประกาศนียบัตร การศึกษาหรือประสบการณ์ที่มีของตนเพื่อให้ศาลเชื่อถือและยอมรับฟังคำเบิกความ (Maxwell, 1981)

ในกระบวนการพิจารณาคดีอาญาในอังกฤษ อยู่ภายใต้บทบัญญัติของ Criminal Procedure Rule ซึ่งกำหนดให้การนำคำเบิกความของพยานผู้เชี่ยวชาญจะต้องมีการเปิดเผยรายงานของผู้เชี่ยวชาญนั้นด้วย โดยคู่ความที่ประสงค์จะนำสืบพยานผู้เชี่ยวชาญจะต้องเสนอเอกสารให้แก่คู่ความให้เห็นถึงคำแถลงเป็นลายลักษณ์อักษรของพยานผู้เชี่ยวชาญที่ต้องการนำสืบ การวิเคราะห์ การทดลอง หรือสิ่งอื่นๆ อันเป็นที่มาของการค้นพบหรือความเห็นของผู้เชี่ยวชาญนั้น เมื่อมีการร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งกำหนดหน้าที่ของพยานผู้เชี่ยวชาญว่ามีหน้าที่เสนอพยานหลักฐานหรือความเห็นที่เป็นอิสระ ปราศจากอคติ โดยในรายงานของผู้เชี่ยวชาญนั้นจะต้องระบุถึงความเชี่ยวชาญของตนไว้ด้วย นอกจากนี้ได้กำหนดให้บันทึกรายละเอียดของข้อมูล หลักการ แนวคิดและทฤษฎี รวมถึงข้อเท็จจริงต่างๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญนั้นใช้ในการรายงานความเห็นต่อศาลเพื่อให้ศาลสามารถตรวจสอบถึงความน่าเชื่อถือและสามารถชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานนั้นๆ ได้อย่างเหมาะสม

(2) ประเทศสหรัฐอเมริกา สำหรับประเทศอเมริกา ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยตรง มีเพียงคดีที่ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานในคดี Schmerber v. California และคดี Breithaupt v. Abram ซึ่งเป็นผลให้รัฐมีอำนาจในการบังคับเจาะเลือดจากผู้ต้องหาได้ โดยศาลให้เหตุผลว่า “การเจาะเลือดในปริมาณเพียงเล็กน้อยไม่ก่อให้เกิดบาดแผล ความเจ็บปวดหรือความเสี่ยงใดๆ เพราะได้กระทำโดยแพทย์ในโรงพยาบาล ทั้งการเจาะเลือดตรวจพิสูจน์ก็เป็นสิ่งปกติในชีวิตประจำวัน ฉะนั้นสัดส่วนของผลประโยชน์ของรัฐที่จะจากการเจาะเลือดจึงมีอยู่เหนือประโยชน์ของเอกชน จึงไม่ถือเป็นการตรวจค้น และยึดโดยไม่มีเหตุผลอันควร” คำพิพากษานี้ได้รับการยึดถือเป็นแนวทางในการรวบรวมพยานหลักฐานอันเป็นส่วนร่างกายของผู้ต้องหา เช่น การบังคับเจาะเลือด การเก็บเส้นผม หรือขนที่ติดอยู่ตามเนื้อตัวร่างกายของผู้ต้องหา (อีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ์, 2555)

ประเทศสหรัฐอเมริกานั้นมีการปกครองในระบบรัฐบาลคู่ หรือสหพันธรัฐ ซึ่งอำนาจในการปกครองถูกแบ่งกันระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งอำนาจของรัฐบาลกลางนั้นจะถูกจำกัดเฉพาะเท่าที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ไม่ว่าจะโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย ทำให้มลรัฐมีอำนาจบริหารกิจการภายในรัฐของตน สามารถออกกฎหมายและมีศาลของตนเองได้ ซึ่ง

อาจจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปในแต่ละมลรัฐ โดยหากเกิดความขัดแย้งกันระหว่างอำนาจปกครองของรัฐบาลกลางกับรัฐบาลมลรัฐ ศาลสูงสุดสหรัฐเป็นศาลที่มีอำนาจในการชี้ขาดตัดสินว่าเรื่องดังกล่าวนั้นตกอยู่ในอำนาจของรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลมลรัฐ ฉะนั้นระบบกฎหมายในสหรัฐอเมริกาจึงไม่มีลักษณะเป็นเอกภาพ แต่ทั้งนี้กฎหมายหรือรัฐธรรมนูญของแต่ละมลรัฐจะขัดต่อรัฐธรรมนูญสหรัฐไม่ได้ ทั้งนี้การศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาในวาระวิจัยฉบับนี้ จะศึกษาเฉพาะกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของสหรัฐอเมริกาในระดับสหพันธรัฐเท่านั้น

การค้นหาข้อเท็จจริงในคดีของระบบกฎหมาย Common Law นั้น อยู่ในขั้นตอนของการพิจารณาข้อเท็จจริงของคณะลูกขุน ซึ่งมีลักษณะเป็นการต่อสู้แข่งขันระหว่างคู่ความสองฝ่ายในคดีโดยคู่ความจะมีฐานะเท่าเทียมกันในการค้นหาข้อเท็จจริง มีสิทธิในการนำพยานหลักฐานมาแสดงในศาลตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพยานหลักฐาน โดยโจทก์ในคดีอาญามีหน้าที่นำสืบพยานหลักฐานก่อนเสมอตามข้อสันนิษฐานที่ว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีการกระทำความผิดและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น โจทก์จึงมีภาระการพิสูจน์ความผิดของจำเลยจนกว่าจะสิ้นสงสัยในทุกๆ องค์ประกอบความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หากโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดของจำเลยตามข้อกล่าวหาแล้ว จำเลยจะได้รับการปลดปล่อยให้พ้นข้อกล่าวหาไปในที่สุดซึ่งภาระการพิสูจน์ความผิดนี้จะป็นหน้าที่ของโจทก์ตลอดการดำเนินคดี โดยจำเลยมีหน้าที่ต้องแสดงพยานหลักฐานเพื่อยืนยันข้อต่อสู้ของตนและหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ที่ได้เสนอไปก่อนแล้วเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ระดับของการพิสูจน์จนสิ้นสงสัยตามข้อกล่าวหาของโจทก์เป็นเพียงดุลพินิจของศาลที่ไม่มีการกำหนดมาตรฐานที่แน่นอนในการวัด แต่ขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ของศาลโดยอาศัยความรู้และความเข้าใจ รวมทั้งประสบการณ์ของศาลเองประกอบเข้าด้วยกัน

ในการค้นหาข้อเท็จจริงในการพิจารณาคดีอาญาในระบบกฎหมาย Common Law ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีรูปแบบการดำเนินกระบวนการพิจารณาอันประกอบด้วยองค์ที่เกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย ได้แก่ ศาล พนักงานอัยการ และทนายจำเลย ซึ่งแต่ละฝ่ายต่างมีบทบาทต่างกัน โดยศาลจะเป็นผู้รักษากฎเกณฑ์ในการพิจารณาคดี แต่ไม่มีหน้าที่สืบพยานหลักฐานและไม่มีหน้าที่กำหนดประเด็นข้อกฎหมายที่ได้แย้งกัน เพราะเป็นบทบาทหน้าที่ของคู่ความในคดีซึ่งก็คือพนักงานอัยการและทนายจำเลยนั่นเอง โดยศาลจะมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาในกระบวนการพิจารณาและตัดสินข้อเท็จจริงของคณะลูกขุนและเป็นผู้พิพากษาชี้ขาดคดีในที่สุด นอกจากนี้ศาลต้องทำหน้าที่ในการผดุงความยุติธรรมต่อจำเลยในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีและควบคุมการพิจารณาคดีให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์เกี่ยวกับพยานด้วย

ส่วนคู่ความในคดีอาญาจะเป็นผู้นำสืบพยานหลักฐานต่างๆในคดี เพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย โดยมีคณะลูกขุนเป็นผู้พิจารณาข้อเท็จจริงโดยการรับฟังพยานหลักฐานที่

คู่ความนำเสนอเท่านั้น แล้วจึงทำคำชี้ขาดตัดสินข้อเท็จจริง และศาลจะทำคำพิพากษาตามคำตัดสินข้อเท็จจริงของคณะลูกขุน โดยศาลจะไม่สืบพยานเอง นอกจากจะเป็นการชักพยานเพื่อความชัดเจนในการเบิกความหรือทำการชักพยานเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการดำเนินคดี (คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2559)

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ถือว่า มีความก้าวหน้าในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ใช้ในการพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าประเทศอื่นๆ ดังมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ดังนี้ (ชนิดา เลิศสิทธิกุล, 2549)

1. การรับฟังพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ภายใต้หลักเกณฑ์ทั่วไปของการรับฟังพยานหลักฐาน

การรับฟังพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทั่วไปด้วย กล่าวคือ

1.1 พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์นั้นต้องเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งศาลสหรัฐอเมริกาได้วางหลักเอาไว้ว่า พยานหลักฐานที่ศาลจะรับฟังได้ต้องได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายไม่ขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ อันเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ กล่าวคือ หากพยานหลักฐานใดได้มาจากการจับกุม ตรวจค้นที่มิชอบ หรือได้มาโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือแม้มีเหตุอันสมควรแต่ไม่มีหมายจับหรือหมายค้น ในกรณีไม่ใช่เหตุฉุกเฉินแล้ว พยานหลักฐานนั้นๆ จะรับฟังไม่ได้ รวมไปถึงพยานหลักฐานที่ได้มาจากการแสวงหาพยานหลักฐานโดยละเมิดสิทธิส่วนตัว

1.2 พยานหลักฐานนั้นต้องเป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดี (Relevant evidence) นอกจากจะเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว พยานหลักฐานที่ศาลจะรับฟังต้องเป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดีด้วย ซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับว่าด้วยพยานหลักฐานของศาลสหรัฐอเมริกา (Federal Rules of Evidence (FRE)) โดยข้อบังคับที่ 401 ได้บัญญัติคำนิยามของพยานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดี (Relevant Evidence) ไว้ดังนี้ (พรเพชร วิชิตชลชัย, 2003)

“พยานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดี” หมายความว่า พยานหลักฐานที่มีแนวโน้มที่จะทำให้ความมียุของข้อเท็จจริงใด โดยผลจากการวินิจฉัยมีความเป็นไปได้มากกว่า หรือน้อยกว่าการไม่มีพยานหลักฐานนั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดีนั้น คือพยานหลักฐานที่มีคุณค่าในการพิสูจน์ความจริงที่เกิดขึ้น สามารถยืนยันข้อเท็จจริงได้ ซึ่งสิ่งต่างๆ ที่จะนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีจะต้องมีคุณค่าในตัวเอง

2. การรับฟังพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ภายใต้หลักเกณฑ์การรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญ (คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2559)

ในส่วนของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นจะถูกนำขึ้นสู่ศาลผ่านทางคำให้การของพยานผู้เชี่ยวชาญที่ได้ทำการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน ในหลักการพื้นฐานที่จะใช้พยานผู้เชี่ยวชาญเข้ามาในคดีจะต้องครบองค์ประกอบเงื่อนไข 3 ประการ คือ

1. ลูกขุนต้องการความช่วยเหลือจากพยานผู้เชี่ยวชาญ
2. ต้องมีประเด็นที่จำเป็นต้องใช้ความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ
3. บุคคลที่จะเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญต้องมีคุณสมบัติเพียงพอที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญ

คำเบิกความของพยานผู้เชี่ยวชาญจะอาศัยความรู้ การสังเกตและประสบการณ์ของพยานผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น ซึ่งในบางครั้งอาจจะนอกเหนือความรู้ทั่วไปของศาล ดังนั้น คำเบิกความของพยานผู้เชี่ยวชาญจึงต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่จะทำให้คำให้การนั้นมีน้ำหนัก และได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เช่น คำเบิกความของพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นต้องมีความถูกต้องชัดเจนเข้าใจได้ง่าย ตั้งอยู่บนพื้นฐานของศาสตร์นั้นๆ และปราศจากอคติ ซึ่งคุณสมบัติของพยานผู้เชี่ยวชาญในแต่ละศาสตร์นั้นอาจจะแตกต่างกันไปในแต่ละความเชี่ยวชาญ เช่น แพทย์ที่มีใบประกอบวิชาชีพอาจถือได้ว่าเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญได้ หากมีใบอนุญาตจากคณะกรรมการด้านนิติวิทยาศาสตร์หรือผู้ประกอบวิชาชีพอื่นๆ อาจเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญได้หากมีปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ซึ่งน้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยานผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะแตกต่างกันไปในแต่ละมลรัฐ โดยบุคคลที่จะตัดสินว่าพยานนั้นเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญหรือไม่ ก็คือผู้พิพากษาในคดีนั้นๆ โดยผู้พิพากษาในสหรัฐอเมริกาจะทำหน้าที่เสมือนผู้บังคับบัญชาที่จะตัดสินได้ว่าวิธีการหรือทฤษฎีทางศาสตร์ใด สามารถรับฟังในชั้นศาลได้หรือไม่ หรือคุณสมบัติใดที่จะทำให้พยานหนึ่งๆรับฟังได้ในฐานะพยานผู้เชี่ยวชาญ อนึ่ง พยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่จำเป็นต้องเคยติดต่อ เกี่ยวข้องกับคดีนั้นมาก่อน โดยความรู้ที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดข้อเท็จจริงในคดีทั้งหมด ผู้เชี่ยวชาญอาจได้มาภายหลังจากการเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญแล้วก็ได้ โดยคู่ความจะมีอำนาจในการเลือกพยานผู้เชี่ยวชาญได้เองอย่างอิสระ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วพยานผู้เชี่ยวชาญมักจะให้ความเห็นไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อรูปคดีของฝ่ายที่ตนเป็นพยานให้

บทบาทของพยานผู้เชี่ยวชาญในสหรัฐอเมริกานั้นอยู่ภายใต้บทบัญญัติ The Federal Rules of Evidence(FRE)) ซึ่งเป็นกฎหมายด้านพยานหลักฐานระดับสหพันธรัฐที่บัญญัติถึงมาตรฐานเกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานในการสืบสวนสอบสวนคดีในสหรัฐอเมริกา แรกเริ่มนั้นศาลของรัฐและศาลของรัฐบาลกลางได้ยึดหลักคดี Frye v. United States(293 F.2s1013, 1923) ซึ่งได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่า วิธีการนิติศาสตร์ที่จะใช้รับฟังในชั้นศาลได้จะต้องเป็นวิธีการที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปในวงการวิทยาศาสตร์ของศาสตร์นั้นๆ(General Acceptance) ว่าวิธีการนั้นเชื่อถือได้ ต่อมาบทบัญญัติ FRE ได้วางหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ใน FRE 702 อันเป็นบทบัญญัติที่วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญทั้งในด้านของคุณสมบัติของพยานผู้เชี่ยวชาญและการยอมรับของศาสตร์ที่ใช้ในการพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติศาสตร์ไว้ว่า

ข้อที่ 702 คำเบิกความโดยพยานผู้เชี่ยวชาญ

พยานผู้มีสมบัตินี้เป็นผู้เชี่ยวชาญเนื่องจากมีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ การฝึกฝน การศึกษา สามารถเบิกความในรูปแบบของความเห็นหรือรูปแบบอื่นๆได้หาก

1. ศาสตร์ เทคนิค หรือความรู้เฉพาะทางของผู้เชี่ยวชาญนั้นสามารถช่วยลำดับเหตุการณ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในหลักฐานหรือสามารถไขความกระจงได้
2. คำเบิกความนั้นมีการอ้างอิงข้อมูลที่เพียงพอ
3. คำเบิกความนั้นเป็นผลมาจากการใช้หลักการและวิธีการที่เชื่อถือได้ และ
4. ผู้เชี่ยวชาญนั้นได้ประยุกต์ใช้หลักการและวิธีการที่น่าเชื่อถือในการวิเคราะห์ข้อเท็จจริง ในคดี

ใน FRE 702 ได้วางหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานไว้ว่า พยานผู้เชี่ยวชาญจะเบิกความ ต่อศาลได้เฉพาะเมื่อศาสตร์หรือความรู้นั้นๆ มีประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความจริงในคดี โดยใช้ข้อมูลที่ ถูกต้องเหมาะสมผ่านกระบวนการและการประยุกต์ใช้ทฤษฎีที่เป็นที่ยอมรับ FRE 702 นี้ได้รับอิทธิพล จากการตีความและวางกฎเกณฑ์ในการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญไว้โดยศาลอุทธรณ์กลาง(U.S.Federal Court of Appeals) ในคดี Frye ซึ่งมาตรฐานนี้ถูกนำมาใช้ใช้ในทุกคดีที่ขึ้นสู่ศาลเกือบตลอดช่วง ศ ต ว ร ร ช ที่ 20 (Holobinko, 2012) ต่อ มา ใน คดี โด ล เ บ ริ ท (Daubert v. Merrell Dow Pharmaceuticals), (No.92-102 509 US 579, 1993) ศาลได้วางหลักเกณฑ์ใหม่ที่ใช้ร่วมกับ FRE ว่าคำเบิกความของพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นจะต้องมีความน่าเชื่อถือและใช้ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ที่ ได้รับการยอมรับเหตุผลหรือกระบวนการที่จะเบิกความนั้นมีความน่าเชื่อถือในทางวิทยาศาสตร์และ เหมาะสมที่นำมาใช้กับข้อเท็จจริงในคดี โดยให้ศาลทำหน้าที่ตัดสินว่าคำเบิกความของพยาน ผู้เชี่ยวชาญนั้นได้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานนี้หรือไม่โดยการวิเคราะห์ประเด็นต่างๆดังนี้ คือ (ฐิตารัตน์ นรินทรางกูร ณ อยุธยา, 2553)

1. ทฤษฎีที่ใช้ขึ้นได้รับการทดสอบแล้วหรือสามารถทดสอบได้หรือไม่
2. ทฤษฎีดังกล่าวการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์นั้นๆและได้รับการตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการแล้วหรือไม่

3. มีการวิเคราะห์ค่าความคลาดเคลื่อนหรือมีวิธีการทดสอบหรือไม่ และ

4. ทฤษฎีที่ใช้ขึ้นได้รับการยอมรับในวงการวิชาการในศาสตร์นั้นๆแล้วหรือไม่

ซึ่งหากทฤษฎีนั้นไม่ผ่านมาตรฐานส่วนใหญ่ดังกล่าวนี้แล้ว คำเบิกความของพยานผู้เชี่ยวชาญซึ่งใช้ทฤษฎีนั้นๆก็ไม่สามารถรับฟังในชั้นศาลได้ หลักเกณฑ์ในคดีโดลเบริท (Daubert) นี้ เป็นการอนุญาตให้ใช้กระบวนการทดสอบแบบใหม่ซึ่งยังไม่เป็นที่แพร่หลายในวงการวิทยาศาสตร์ แต่ ทว่ามีความน่าเชื่อถือและเกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดีให้สามารถรับฟังในชั้นศาลได้ โดยศาลอาจ ปฏิเสธที่จะยอมรับเทคนิคใหม่ได้เช่นกัน คำพิพากษาในคดีโดลเบริท(Daubert) นี้มีผลบังคับ Federal

Court แต่ศาลมลรัฐไม่อาจถูกบังคับให้ต้องนำวิธีการในคดีโดลเบิร์ต(Daubert) จึงอาจใช้หลักเกณฑ์จากคดีไฟล์ (Frye) ได้

นอกจาก FRE 702 แล้ว คำเบิกความของพยานผู้เชี่ยวชาญยังอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของ FRE 403 ที่บัญญัติไว้ว่า ศาลอาจตัดพยานหลักฐานอย่างใดอย่างหนึ่งได้หากการรับฟังพยานหลักฐานนั้นก่อให้เกิดข้อมูลที่สับสนหรือทำให้ลูกขุนเข้าใจข้อมูลคลาดเคลื่อน หรือเป็นการเสียเวลาในชั้นศาล

ข้อที่ 403 การตัดพยานหลักฐานเนื่องจากอาจก่อให้เกิดอคติ ความสับสน การเสียเวลาและเหตุอื่นๆ (คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2559)

ศาลสามารถตัดพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องได้หากคุณค่าของพยานหลักฐานนั้นมีน้อยกว่าความเสียหายที่เกิดจากกรณีต่างๆดังนี้: ก่อให้เกิดอคติอย่างไม่เป็นธรรม ทำให้เกิดความสับสนในประเด็น ชี้นำลูกขุน ก่อให้เกิดความล่าช้าเกินสมควร เป็นการเสียเวลา หรือเป็นการนำเสนอหลักฐานที่ไม่จำเป็น

จากคดีตัวอย่างที่นำเสนอมาข้างต้นนั้นเป็นคดีที่เกิดในชั้นศาลระดับสหพันธรัฐ ซึ่งศาลระดับมลรัฐได้นำมาตรฐานดังกล่าวไปใช้ในบางรัฐ โดยในบางรัฐอาจใช้เฉพาะมาตรฐานที่ตั้งขึ้นโดยคดีไฟล์ (Frye) หรือในบางรัฐอาจใช้มาตรฐานในคดีโดลเบิร์ต (Daubert) และบางรัฐอาจใช้มาตรฐานที่ตั้งขึ้นภายใต้ศาลของมลรัฐนั่นเองภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย ดังนั้นการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นศาลของแต่ละมลรัฐจึงอาจแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปแล้วเทคนิคการตรวจวิเคราะห์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์บางอย่าง เช่น การตรวจวิเคราะห์ DNA จะได้รับการยอมรับในชั้นศาลส่วนมาก เนื่องจากผ่านเกณฑ์ทั้งคดีไฟล์ (Frye และคดีโดลเบิร์ต (Daubert) ในขณะที่เทคนิคตรวจวิเคราะห์บางอย่าง เช่น การตรวจพิสูจน์ลายมือ การตรวจวิเคราะห์อาวุธปืน อาจไม่ผ่านมาตรฐานที่ใช้ในคดีโดลเบิร์ต (Daubert) ได้

ประเทศเยอรมนี สำหรับประเทศเยอรมนีเป็นประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายโดยมีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาเพื่อส่งตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ไว้อย่างชัดเจนไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 81a ดังนี้(วิทฤษฎ์ อึ้งประพันธ์,2525)

“มาตรา 81a การตรวจร่างกาย การตรวจเลือด

1. การตรวจร่างกายผู้ต้องหา เพื่อที่จะค้นหาข้อเท็จจริงโดยวิธีที่มีประโยชน์ที่สุดให้ทำได้ การเจาะเลือดมาตรวจและการจับต้องร่างกายซึ่งกระทำโดยแพทย์ตามวิธีการประกอบโรคศิลปะในอันที่จะตรวจร่างกายนั้นให้กระทำได้ แม้ผู้ต้องหาจะไม่ยินยอมก็ตามเมื่อการกระทำเช่นนั้นไม่เป็นที่น่ากลัวว่าจะเกิดผลร้ายต่อสุขภาพอนามัยของผู้ต้องหา

2. ให้ศาล พนักงานอัยการ หรืออัยการผู้ช่วย มีอำนาจที่จะสั่งให้ยึดเวลาการตรวจนั้นออกไป ถ้าที่เห็นว่าผลจากการตรวจนั้นจะทำอันตรายให้เกิดขึ้นได้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า บทบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศเยอรมนีได้มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องทำการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ไว้อย่างชัดเจน แสดงให้เห็นถึงการเปิดกว้างในการยอมรับการพิจารณาคดีโดยมีพยานหลักฐานทางด้านนิติศาสตร์มาประกอบ (ชนิดา เลิศสิทธิกุล, 2549)

ตามบทบัญญัติเรื่องพยานหลักฐานในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมนี มีการแยกพยานบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษออกจากพยานผู้เชี่ยวชาญ

โดยพยานบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษเป็นพยานบุคคลประเภทหนึ่งที่มีความรู้เชี่ยวชาญเป็นพิเศษจนสามารถให้ความเห็นโดยอาศัยประสบการณ์ในอดีตที่พยานบุคคลทั่วไปที่ไม่ได้รับการอบรมฝึกฝนไม่สามารถรู้ได้ตามหลักการทางวิชาการ พยานผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษนี้อาจเกิดขึ้นได้หลายกรณี อาทิเช่น เมื่อแพทย์เป็นผู้อยู่ในเหตุการณ์โดยตรง จึงทำให้สามารถใช้ความรู้ที่มีนั้นวินิจฉัยข้อเท็จจริงได้มากกว่าบุคคลทั่วไปซึ่งมิใช่แพทย์ เป็นต้น ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้จะทำให้แพทย์ผู้นั้นเป็นพยานบุคคลซึ่งได้รับทราบหรืออยู่ในเหตุการณ์โดยตรง อีกทั้งผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญมากกว่าพยานบุคคลอื่นๆ โดยทั่วไปซึ่งอาจมิได้รับการฝึกฝนให้สังเกตหรือแปลความพฤติการณ์นั้นๆได้

พยานบุคคลผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษนี้ ไม่ได้ทำหน้าที่โดยการได้รับมอบหมายจากศาล และไม่อาจเปลี่ยนตัวได้ ซึ่งแตกต่างจากพยานผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่โดยตรงต่อศาลและสามารถเปลี่ยนตัวได้ โดยผู้เชี่ยวชาญนี้ มิจำเป็นต้องได้ทราบข้อมูลจากการอยู่ในเหตุการณ์โดยตรงและมีใช้พยานบุคคล แต่เนื่องจากความรู้และประสบการณ์ทำให้พยานผู้เชี่ยวชาญสามารถตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานได้ ดังนั้น พยานผู้เชี่ยวชาญจึงอาจมิได้หลายคนในกรณีที่ต้องทำการตรวจพิสูจน์หลักฐานใดหลักฐานหนึ่ง (คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2559)

ศาลจะใช้พยานผู้เชี่ยวชาญในการรับฟังพยานหลักฐานทางศาสตร์เพื่อให้ความรู้ต่อศาลและคู่ความ พยานผู้เชี่ยวชาญนี้จะให้ความเห็นตามความรู้ความเชี่ยวชาญของตน เพื่อให้ความกระจ่างต่อประเด็นที่ศาลต้องการทราบ (Schueettpelez, 2009) โดยอาจเกิดขึ้นได้ใน 3 กรณี (สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, 2551)

1. เป็นการแจ้งถึงหลักการทางวิชาการทั่วไป
2. เป็นการศึกษาข้อเท็จจริงโดยใช้ความรู้ความสามารถพิเศษ ซึ่งกระทำโดยบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ
3. ข้อสรุปที่ได้นั้นใช้หลักการวิชาการและความเชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะตัวเพื่อวินิจฉัยข้อเท็จจริง

ในเยอรมนี ศาลมีบทบาทในการนำพยานผู้เชี่ยวชาญเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาล ตามมาตรา 73 ของ German Criminal Procedure Code โดยศาลจะเลือกผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ ความเห็นรวมถึงกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญ กำหนดเวลาในการทำความเห็นต่อศาล โดยผู้ถูกแต่งตั้งต้อง ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากศาล การเลือกผู้เชี่ยวชาญนั้นจะคัดเลือกจากบัญชีรายชื่อ ผู้เชี่ยวชาญของรัฐซึ่งมีการรวบรวมไว้แล้ว ซึ่งศาลอาจให้คำแนะนำชื่อผู้เชี่ยวชาญได้ ทั้งนี้ในกรณีที่ ผู้เชี่ยวชาญถูกแต่งตั้งโดยรัฐเพื่อให้ความเห็นในประเด็นใดประเด็นหนึ่งโดยเฉพาะเป็นกรณีพิเศษ ศาล อาจแต่งตั้งบุคคลอื่นเป็นผู้เชี่ยวชาญได้ แต่ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญนั้นมีสิทธิในการปฏิเสธที่จะให้ความเห็นต่อ ศาล โดยตามบทบัญญัติมาตรา 77(1) กำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญจะต้องรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดจาก การไม่มาเบิกความหรือการปฏิเสธที่จะให้ความเห็นนั้นหากการปฏิเสธนั้นทำให้กระบวนการพิจารณา ล่าช้ายิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าในกระบวนการพิจารณาความอาญาในเยอรมนี ศาลจะเป็นผู้ริเริ่มและกำหนด แนวทางการทำความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งหากมีการฝ่าฝืน กฎหมายให้อำนาจศาลในการพิจารณา ดำเนินการด้วยวิธีทางใดทางหนึ่งเพื่อค้นหาความจริงในคดีตามที่เห็นสมควร (คณะวิทยาศาสตร์ ประยุกต์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2559)

พยานผู้เชี่ยวชาญในกฎหมายเยอรมนีมีสถานะเป็นผู้ช่วยศาลในการค้นหาความจริงในคดี กล่าวคือ ได้รับมอบหมายจากผู้พิพากษา และผู้พิพากษาจะเป็นผู้กำหนดลักษณะการทำความเห็นของ พยานผู้เชี่ยวชาญว่าให้ทำความเห็นเป็นหนังสือหรือให้มาเบิกความต่อศาลและศาลจะต้องทำการ ตรวจสอบการทำความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญโดยใช้ดุลพินิจของตนเอง (สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, 2551) ทั้งนี้แม้พยานผู้เชี่ยวชาญจะมีสถานะเป็นผู้ช่วยศาล แต่ตามบทบัญญัติมาตรา 74(1) พยาน ผู้เชี่ยวชาญอาจถูกคัดค้านได้โดยเหตุผลเช่นเดียวกับการคัดค้านผู้พิพากษา โดยบทบัญญัติมาตรา 22

ได้กล่าวถึงเหตุของการตัดผู้พิพากษาออกจากการพิจารณาคดีไว้ในกรณีที่มีความร้ายแรง และมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดอคติ หรือเกิดผลประโยชน์ขัดแย้งซึ่งจะทำให้เกิดความไม่เป็นกลางอย่าง เห็นได้ชัด ซึ่งสามารถอธิบายถึงเหตุที่ผู้พิพากษาจะถูกตัดจากการพิจารณาพิพากษาไว้ดังนี้

- (1)กรณีถ้าผู้พิพากษาเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิด
- (2)ถ้าผู้พิพากษาเป็นหรือเคยเป็นคู่สมรสหรือผู้แทนโดยชอบธรรมของจำเลยหรือของ ผู้เสียหาย
- (3)ถ้าผู้พิพากษาเป็นหรือเคยเป็นญาติโดยตรงนับได้สามชั้น หรือโดยทางการแต่งงานนับได้ สองชั้นของจำเลยหรือของผู้เสียหาย
- (4)ถ้าผู้พิพากษาเคยทำหน้าที่ในคดีนั้นในฐานะเป็นพนักงานอัยการ ตำรวจ หรือทนายของ ฝ่ายผู้เสียหาย หรือทนายจำเลย
- (5)ถ้าผู้พิพากษาถูกอ้างเป็นพยานหรือเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญ

นอกจากนี้แล้วตามมาตรา 24 ของ German Criminal Procedure Code บัญญัติกรณี ซึ่งจะสามารถคัดค้านผู้พิพากษาได้เนื่องจากเหตุมีความสงสัยในความเป็นกลางอันจะกระทบต่อความ เชื่อมั่นในตัวผู้พิพากษา โดยบทบัญญัติมาตรา 24 กล่าวถึงเหตุคัดค้านผู้พิพากษาไว้ ดังนี้

- (1) ผู้พิพากษาอาจถูกคัดค้านได้ด้วยเหตุผลตามกฎหมายและเหตุที่มีการเกรงว่าจะเกิดอคติ
- (2) ความไม่เชื่อมั่นในความเป็นกลางของผู้พิพากษา
- (3) บุคคลที่มีสิทธิในการยื่นคำคัดค้าน คือ พนักงานอัยการ โจทก์ที่เป็นเอกชนและผู้ที่ถูก กล่าวหา ซึ่งรวมถึงผู้ยื่นคำร้องในกระบวนการพิจารณาและทนายจำเลยที่ยื่นคำร้องในนามของจำเลย ด้วย

จากบทบัญญัติการคัดค้านผู้พิพากษาดังกล่าว ทำให้สามารถสรุปเหตุแห่งการคัดค้านพยาน ผู้เชี่ยวชาญได้ว่าจะสามารถคัดค้านพยานผู้เชี่ยวชาญได้ในกรณีที่เกิดความสงสัยในความเป็นกลางใน การทำความเข้าใจ รวมถึงการเกรงว่าจะเกิดอคติขึ้นอันอาจเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ที่ดี จากการมีส่วนร่วม ได้เสียในคดีที่ดี หรือจากการที่ผู้เชี่ยวชาญเคยแสดงทัศนคติบางประการที่อาจเห็นได้ว่ามีความลำอ ียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเหตุแห่งการคัดค้านพยานผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวมิทำให้ผู้เชี่ยวชาญนั้นถูกตัดออก จากคดีโดยผลของกฎหมาย แต่กฎหมายได้บัญญัติให้เป็นสิทธิของคู่ความในการที่จะยกข้อคัดค้าน ดังกล่าวขึ้น อันเป็นการแสดงถึงหลักประกันสิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางกฎหมายนั่นเอง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประเทศเยอรมนีมีหลักในการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐโดยศาลเป็นผู้มี หน้าที่ในการค้นหาความจริงรวมถึงการแต่งตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งหากศาลเห็นสมควรก็อาจตั้งพยาน ผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความเห็นต่อศาลได้โดยอยู่ในฐานะที่เป็นผู้ช่วยศาล มิใช่พยานบุคคลจึงไม่ถูกถาม คำโดยคู่ความ แต่ทั้งนี้ประเทศเยอรมนีมีระบบตรวจสอบพยานผู้เชี่ยวชาญของศาลโดยกระบวนการ คัดค้านพยานผู้เชี่ยวชาญด้วยเหตุเช่นเดียวกับการคัดค้านผู้พิพากษา เพื่อรักษาความเป็นกลางและ ปราศจากอคติ ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมต่อคู่ความทุกฝ่ายได้อย่างเต็มที่ แต่ในส่วนของพยานบุคคล ที่มีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษนั้น จะต้องเบิกความในฐานะที่เป็นพยานบุคคลและต้องถูกถามหรือซัก ค้านด้วยวิธีการสืบพยานบุคคล

(4) ประเทศฝรั่งเศส สำหรับประเทศฝรั่งเศสถือได้ว่าเป็นประเทศในต้นแบบของระบบ กฎหมาย Civil Law ที่สำคัญประเทศหนึ่ง การพิจารณาคดีเป็นระบบการพิจารณาคดีแบบไต่สวน กล่าวคือ ฝ่ายรัฐมีหน้าที่ในการค้นหาความจริง ดังนั้นผู้พิพากษามีความรับผิดชอบในเรื่องเกี่ยวกับ สถานการณ์ที่กระทำผิดอย่างจริงจัง และมีระบบที่เรียกว่า Forma 1 ที่ซับซ้อนในเรื่องการนำเอา ตัวอย่างในที่เกิดเหตุ ซึ่งหากการแสวงหาพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ในคดีใดขัดกับ Forma 1 จะทำให้พยานหลักฐานที่ได้มาไม่สามารถยอมรับเข้าสู่การดำเนินกระบวนการพิจารณา ต่อไปได้ การดำเนินคดีอาญาของฝรั่งเศสมีลักษณะเป็นการดำเนินคดีโดยรัฐ ซึ่งรัฐจะเป็นผู้พิสูจน์การ กระทำความผิดของผู้ที่ถูกกล่าวหา และรัฐโดยพนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวน

ฟ้องร้องคดีอาญาซึ่งตำรวจฝ่ายคดีจะเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการสอบสวนเบื้องต้นเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาล โดยในคดีอุกฉกรรจ์ ศาลไต่สวนจะต้องทำการสอบสวนคดีก่อนฟ้องต่อศาลตัดสินแต่ในความผิดระดับกลาง พนักงานอัยการอาจยื่นฟ้องต่อศาลตัดสินโดยตรงหรือศาลไต่สวนก็ได้ (ชนิดา เลิศสิทธิกุล, 2549)

ในชั้นของการไต่สวน ศาลไต่สวนจะดำเนินการแจ้งผู้ถูกกล่าวหาถึงการดำเนินกระบวนการไต่สวนนั้นและทำการค้นหาพยานหลักฐานด้วยตนเองหรือมอบให้ตำรวจทำการสอบสวนพยานหลักฐานก็ได้ โดยศาลไต่สวนสามารถตรวจพิสูจน์ได้ทั้งพยานบุคคล พยานเอกสาร รวมถึงสามารถแต่งตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีได้ (ธีรพันธ์ รัศมิทัต, 2541) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของฝรั่งเศส พยานผู้เชี่ยวชาญจะถูกกำหนดโดยศาลหรือผู้พิพากษาสอบสวน ซึ่งทำหน้าที่ค้นหาความจริงในคดีทั้งที่เป็นด้านที่เป็นผลร้ายและด้านที่เป็นผลดีต่อผู้ต้องหา รวมถึงสามารถแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบทางเทคนิคได้ พนักงานอัยการหรือคู่ความสามารถร้องขอให้มีการขอความคิดเห็นจากพยานผู้เชี่ยวชาญได้ และผู้พิพากษาไต่สวนสามารถใช้ดุลพินิจพิจารณาแต่งตั้งหรือไม่แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำความเข้าใจได้ ทั้งนี้หากหากผู้พิพากษามีความเห็นที่ไม่จำเป็นต้องถามความเห็นจากพยานผู้เชี่ยวชาญ ผู้พิพากษาต้องให้เหตุผลประกอบคำสั่งไม่อนุญาตนั้นด้วย โดยผู้พิพากษาไต่สวนอาจแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญมากกว่าหนึ่งคนเพื่อทำความเข้าใจในเรื่องเดียวกันก็ได้หากมีความจำเป็น และกรณีที่ผู้เชี่ยวชาญที่ศาลแต่งตั้งนั้นมิได้มีความเชี่ยวชาญในประเด็นที่ศาลตั้งคำถาม ศาลสามารถตั้งบุคคลอื่นที่มีความเชี่ยวชาญเพื่อช่วยเหลือผู้เชี่ยวชาญได้ โดยต้องแนบรายงานของผู้ที่ศาลตั้งให้เข้ามาช่วยเหลือผู้เชี่ยวชาญนั้นมาพร้อมกับรายงานของผู้เชี่ยวชาญด้วย ทั้งนี้เมื่อผู้พิพากษาไต่สวนได้รับรายงานของพยานผู้เชี่ยวชาญ จะต้องแจ้งผลการตรวจพิสูจน์นั้นให้คู่ความได้รับทราบ และในกรณีจำเป็นคู่ความอาจขอแต่งตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญของตนเองเพื่อทำความเข้าใจภายในกำหนดเวลาได้ด้วยเช่นเดียวกัน เมื่อกระบวนการพิจารณาพยานหลักฐานในศาลไต่สวนได้สิ้นสุดลง ศาลไต่สวนจะทำความเข้าใจเพื่อฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีต่อศาลตัดสินต่อไป (Brandi J., and Wilson-Wilde L.2013)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.งานวิจัยในประเทศ

พรรณิย์ นวสิทธิ์ไพศาล (2554) เรื่อง การนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนคดียาเสพติดประเภทเมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์ การวิจัยมีวัตถุประสงค์ กล่าวคือ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนคดีของเมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์, (2) เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนในการสืบพยานคดีของเมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์ และ(3) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการ

สืบสวนคดีของเมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์ ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาด้านบุคลากรมีจำนวนน้อย และมีเครื่องมือวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการตรวจวิเคราะห์ก็มีจำนวนน้อยด้วยเช่นกัน เครื่องมือวิทยาศาสตร์บางชนิดยังพบว่าไม่มีความทันสมัย ซึ่งเป็นส่วนที่ควรได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง

นิติธรรม แก้วเถื่อน (2554) เรื่อง ปัญหาการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ในกระบวนการพิจารณาคดีอาญา การศึกษาวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงหลักกฎหมายแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในกระบวนการพิจารณาคดีอาญา วิธีการ หลักเกณฑ์ในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในชั้นของพนักงานสอบสวน และในชั้นพิจารณาของศาลเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา มีความเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์การแพทย์ในการเข้ามาช่วยแก้ปัญหาทางกฎหมายและ การพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยนำเอาวิธีการพิสูจน์พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการค้นหาความจริงเพื่อนำเอาตัวผู้ที่กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกฎหมายแต่การได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในกระบวนการพิจารณาในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้บังคับ อยู่ในขณะนี้พบว่า การได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในชั้นของพนักงานสอบสวนนั้น กฎหมายไม่ได้บัญญัติให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจในการที่จะสั่งให้แพทย์ หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์แก่ผู้ต้องสงสัยซึ่งกระทำความผิดอาญา มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ได้ แม้ว่าผู้ต้องสงสัยจะไม่ให้ความยินยอมก็ตาม จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ที่ไม่ได้กำหนดให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการที่จะสั่งให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ได้ในกรณีที่ผู้ต้องสงสัย ไม่ให้ความยินยอม ทำให้คดีอาญานั้นขาดพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในการที่จะนำพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในชั้นพิจารณาของศาลเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้

ศรยุทธ อ่วมสาอาง (2554) เรื่อง ปัญหาและอุปสรรคของพนักงานสอบสวนในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์ประกอบสำนวนการสอบสวนคดีอาญา :ศึกษาเฉพาะกรณีกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงผสมผสาน เชิงปริมาณและคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานสอบสวน สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 จำนวน 117 คน ผลการศึกษาพบว่า พนักงานสอบสวน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุไม่เกิน 35 ปี มีอายุราชการระหว่าง 11-20 ปี ระยะเวลาปฏิบัติงานเป็นพนักงานสอบสวน 6-10 ปีส่วนใหญ่มียศร้อยตำรวจโท พนักงานสอบสวน สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยภายนอกหน่วยงานจะเป็นปัญหาอุปสรรคมากกว่าปัจจัยภายในหน่วยงาน กล่าวคือ พนักงานสอบสวนมีความเห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาในการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติ

3) พยานวัตถุ ประกอบด้วย

3.1) วัตถุพยานทั่วไป (Physical Evidences) เป็นวัตถุพยานที่ได้จากสิ่งไม่มีชีวิต เช่น มีด อาวุธปืน นาฬิกา เสื้อผ้าที่ผู้เสียหายสวมใส่ ขวานเป็อนโลหิต เสื้อผ้าของจำเลยยังเป็อนโลหิตของผู้ตายหรือผู้เสียหายเสื้อ กางเกง รองเท้าเป็อนโลหิต กางเกงชั้นใน เตียงนอน หมอน ผ้าปูที่นอน ถูยางอนามัย

3.2) วัตถุพยานทางชีววิทยา (Biological Evidences) เป็นวัตถุพยานที่ได้มาจากสิ่งที่มีชีวิตหรือเป็นส่วนของสิ่งมีชีวิตมาก่อนเช่น เส้นผม โลหิต คราบโลหิต รอยนิ้วมือ คราบอสุจิ เส้นขน บริเวณอวัยวะเพศ รอยขีดข่วน รอยถลอก รอยถูกเล็บมือข่วน

กิตติชัย รุจิราวิณิชฉัย (2558) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสอบสวนและปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานสอบสวนของสถานีตำรวจนครบาล พบว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านงานสอบสวน ยังขาดแคลนบุคลากร โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนไม่สอดคล้องกับภาระงานที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ พื้นที่ใช้สอยมีจำนวนน้อย ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวน ประกอบด้วยปัจจัยทางการบริหารจัดการด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการรายงานและด้านการจัดทำงบประมาณ

สุนทรี วิไลสรการ (2558) เรื่อง การใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 กับสิทธิที่จะไม่ให้ การปรักปรำตนเองผู้มีอำนาจสั่งให้ตรวจ

1. กฎหมายไทยกำหนดให้การตรวจส่วนประกอบของร่างกายสามารถทำได้โดยพนักงานสอบสวน (ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1) และศาล (ในประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 244/1) ซึ่งควรให้ศาลเป็นองค์กรกลางที่ตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจรัฐ และสิทธิเสรีภาพประชาชนเช่นเดียวกับการออกหมายจับหมายค้น ซึ่งเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 131/1 โดยกำหนดหลักเกณฑ์คือ ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจนำส่วนประกอบของร่างกาย ไปตรวจทางวิทยาศาสตร์ได้โดยพนักงานสอบสวนต้องขอคำสั่งจากศาลเท่านั้น

2. ประเภทคดีที่ขอให้ตรวจ การตรวจโดยล่วงล้ำร่างกายของผู้ตรวจ เช่น เจาะเลือด อสุจิสารคัดหลั่ง เป็นการทำร้าย ร่างกายผู้ถูกตรวจและกระทบถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน จึงควรกระทำเฉพาะมีความจำเป็นและได้สัดส่วน กับการกระทำผิด จึงควรกระทำเฉพาะคดีที่มีโทษสูง

3. ขั้นตอนการตรวจ กฎหมายไทยไม่ได้กำหนดขั้นตอนการตรวจไว้ละเอียด เพียงแต่กำหนดว่าให้แพทย์ หรือผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ทำการตรวจตามคำสั่งพนักงานสอบสวนหรือศาลเท่านั้น ซึ่งทำให้เกิดความ ไม่ชัดเจนในการออกคำสั่งให้มีการตรวจส่วนประกอบของร่างกาย ทั้งนี้เพื่อประกอบการตัดสินใจ ของผู้ถูกตรวจว่าควรให้ความยินยอมหรือไม่และจะเกิดผลประการใดกฎหมายไทยจึงควร

กำหนดให้ มีการแจ้งให้ทราบถึงสิทธิดังกล่าวตั้งเช่นเหมือนลักษณะการแจ้งข้อหา ทั้งผลของการไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันควรว่าจะมีผลอย่างไรในชั้นศาล อีกทั้งควรให้มีทนายความในชั้นตอน นั้น ๆ ด้วย

4. ความน่าเชื่อถือของผลการตรวจ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยไม่มีบทบัญญัติเรื่องความน่าเชื่อถือ ของผลการตรวจส่วนประกอบของร่างกาย เพียงแต่กำหนดไว้ในการตรวจสอบจากหน่วยงานสถาบัน นิติวิทยาศาสตร์ซึ่งสังกัดสอนงานตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานเดียวกันกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ทำการสืบสวน และกล่าวหาผู้ถูกตรวจว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องสงสัย ทำให้ผู้ถูกตรวจ ขาดความเชื่อมั่นต่อหน่วยงานดังกล่าวและไม่เชื่อถือผลการตรวจซึ่งเคยมีการตรวจที่ผิดพลาดมาแล้ว ในอดีต เช่น คดีแม่ลูกศรีธนจันทร์และในปัจจุบัน มักมีข่าวให้แพทย์จากหน่วยงานอื่นเข้ามา ตรวจสอบใหม่อีกครั้งหลายคดี ดังนั้น การกำหนดให้แยกสถาบันนิติวิทยาศาสตร์เป็นอิสระจึงเป็น วิธีการที่ควรพิจารณา หรืออาจกำหนดหลักเกณฑ์อย่างประเทศอังกฤษหรือนิวซีแลนด์ที่กำหนดให้มี การขึ้นทะเบียนแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญและการกำหนดให้ผู้ถูกตรวจมีสิทธิการเลือกแพทย์หรือ ผู้เชี่ยวชาญที่ขึ้นทะเบียน การแยกแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญออกจากหน่วยงานสอบสวน ทั้งการ เปิดโอกาสให้ผู้ถูกตรวจสามารถโต้แย้งผลการตรวจและร้องขอให้ตรวจสอบใหม่

5. การทำฐานข้อมูลพันธุกรรมแห่งชาติ การเก็บข้อมูลและการนำข้อมูลทางด้านพันธุกรรมไปใช้ในกฎหมายอังกฤษและกฎหมาย นิวซีแลนด์ได้กำหนดไว้ชัดเจนถึงการเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ แต่ข้อจำกัดในการนำข้อมูลไปใช้ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น ในกฎหมายดังกล่าวให้ความสำคัญว่าจะต้องเป็นการ เปรียบเทียบกับการกระทำความผิดที่ผู้ต้องหาถูกกล่าวหาในคดีที่เกี่ยวข้อง โดยนำไปเปรียบเทียบกับหลักฐานที่เก็บได้ในที่เกิดเหตุหรือข้อมูลอื่นที่มีการจัดเก็บ จึงเป็นการจำกัดขอบเขตในการใช้ และป้องกันการเข้าถึงข้อมูลจากเจ้าพนักงานในเรื่องอื่น ๆ นอกจากนี้หากพิสูจน์แล้วว่าผู้ต้องหาไม่มี ส่วนเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดก็จะต้องทำลายข้อมูลดังกล่าวทันทีซึ่งเป็นการคุ้มครองข้อมูล ส่วนบุคคลของผู้ที่ถูกตรวจ จึงเห็นว่ากรณีนี้ควรได้รับการกำหนดไว้ในหลักเกณฑ์ที่ เกี่ยวกับการ ตรวจพิสูจน์การเก็บรักษา การเข้าถึงและการทำลายข้อมูลทางพันธุกรรม หากไม่มีผลต่อการ สืบสวน สอบสวน หรือการพิจารณาในแนวทางที่ กฎหมายอังกฤษและกฎหมาย นิวซีแลนด์กำหนด

6. ผลของการไม่ให้ความยินยอมในการตรวจ เมื่อได้ศึกษากฎหมายของประเทศต่าง ๆ เช่น อังกฤษ เยอรมันและนิวซีแลนด์รวมถึง ประเทศไทยแล้ว พบว่าโดยหลักแล้วการตรวจส่วนประกอบของร่างกายจะต้องได้รับความยินยอม จากผู้ถูกตรวจ แต่หากผู้ถูกตรวจไม่ให้ความยินยอมผลของการไม่ให้ความยินยอมนั้น ประเทศต่าง ๆ ได้กำหนดมาตรการบังคับไว้หลายรูปแบบ กล่าวคือ (1) กำหนดเป็นโทษทางอาญา หรือโทษอื่น เช่น โทษจำคุก หรือโทษปรับ ตามกฎหมาย นิวซีแลนด์ (2) กำหนดให้เจ้าพนักงานสามารถใช้กำลังกายภาพได้เท่าที่จำเป็นเพื่อบังคับให้มีการ ตรวจส่วนประกอบ

ของร่างกาย ตามกฎหมายอังกฤษ(3) กำหนดเป็นข้อสันนิษฐานว่าผลการตรวจที่หากจะมีขึ้นจะเป็นผลร้ายกับผู้ไม่ให้ความยินยอม ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 และมาตรา 244/1 ซึ่งเป็นหลัก ที่ไม่สอดคล้องกับสากลที่ว่าด้วย “ผู้ต้องหาในคดีอาญาเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะถูกศาลพิพากษา (presumption of innocence)” และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 และไม่สอดคล้องกับหลักการค้นหาความจริงที่ใช้ในคดีอาญาเพราะความจริงที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดจาก ตรวจพิสูจน์เพื่อให้รู้ผลอย่างแท้จริง ดังนั้น สภาพบังคับที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยในกรณีที่ ผู้ถูกตรวจไม่ให้ความยินยอมโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร คือ การบังคับให้มีการตรวจดั่งที่บัญญัติไว้ในกฎหมายหลายประเทศพร้อมกับการกำหนดโทษอาญาฐานฝ่าฝืนคำสั่งศาลเข้ามาเสริม เพราะเป็นการสอดคล้องกับหลักการค้นหาความจริง และศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปก็ยังยืนยันว่า การบังคับให้ตรวจส่วนประกอบของร่างกายไม่ขัดกับสิทธิที่จะไม่ให้เป็นปฏิบัติกับตนเอง ที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนยุโรป แต่การบังคับให้ตรวจนั้นจะต้องใช้คำสั่งศาลเท่านั้น เพื่อให้ศาลเป็นผู้พิจารณาคุณภาพระหว่างอำนาจรัฐกับสิทธิเสรีภาพประชาชน และถ้าผู้ถูกตรวจ ไม่เกรงกลัวโทษจำคุกและปรับดังกล่าว และผู้ถูกตรวจก็ยังไม่ให้ความยินยอมอีก พนักงานสอบสวน ต้องร้องขอคำสั่งบังคับตรวจจากศาลเป็นการเฉพาะอีกทีหนึ่ง เมื่อศาลออกคำสั่งเฉพาะเพื่อบังคับ ตรวจแล้วแพทย์ผู้เชี่ยวชาญและพนักงานสอบสวนจึงสามารถบังคับตรวจได้

ไกรยุทธ แสงสุข (2558) ปัญหาและอุปสรรคในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยได้ใช้วิธีเลือกกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์และการสืบสวน ได้แก่ พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน พนักงานอัยการ นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิติวิทยาศาสตร์ และเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี ซึ่งประชากรและปฏิบัติการอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวเป็นเวลามากกว่า 2 ปี ผู้ศึกษาสามารถสรุปความคิดเห็นทั้งหมดเป็นประเด็น ได้ดังต่อไปนี้ 1) กระบวนการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรม ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ลักษณะของการก่อความไม่สงบในแต่ละพื้นที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยส่วนใหญ่ คนร้ายจะมีการวางแผนการปฏิบัติงานแบบเป็นกลุ่ม และเป็นระบบ โดยมุ่งหวังผลในการก่อเหตุ คือ เพื่อข่มขู่และสร้างความหวาดกลัวให้กับประชาชนในพื้นที่ และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจะกระทำกับเหยื่อที่ไม่มีทางต่อสู้ เช่น ครู พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน รวมถึงยังมุ่งทำร้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งเจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ อาสาสมัคร เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่น ๆ ทั้งนี้ รูปแบบการกระทำความผิดโดยส่วนใหญ่จะใช้วิธีการประทุษร้าย การยิงถล่ม และ การข่มขู่ ซึ่งผู้กระทำความผิดจะใช้วิธีการสร้างสถานการณ์ เพื่อลวงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ

หรือ ทหารเข้าพื้นที่เกิดเหตุแล้วจึงชุ่มโจมตีโดยใช้ระเบิด และใช้อาวุธปืนยิงซ้ำ จากนั้นผู้กระทำความผิด ก็จะแย่งอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือทหารไป เพื่อนำไปใช้ในการก่อเหตุในครั้งต่อไป โดยกระบวนการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรม ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มีการแบ่ง 3 ส่วน คือ การตรวจสถานที่เกิดเหตุ การพิสูจน์ หลักฐาน และการชันสูตรพลิกศพ ด้านปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขต พื้นที่3จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านทรัพยากรในการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมมากที่สุด ปัจจัยเรื่องห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน ปัจจัยเกี่ยวกับการประสานงานและความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ปัจจัยด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (2559) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ความจริงในคดีด้วยการศึกษาวิจัยโดยวิธีวิจัยเอกสาร(Documentary Research) และจัดประชุมกลุ่มย่อย(Focus Group Discussion) สัมภาษณ์เชิงลึก และประชุมสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาแนวทางการเก็บรวบรวมหรือการได้มาของพยานหลักฐานและการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ให้เป็นระบบและเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับพยานหลักฐานและกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ และเสนอแนะแนวทางการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ไปใช้ในกระบวนการยุติธรรมพร้อมกันกับการพัฒนาตัวบทกฎหมายให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และพัฒนาการของอาชญากรรม คดีอาญาและคดีแพ่งในปัจจุบันเพื่อให้การพิสูจน์ความจริงแห่งคดีนั้นเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายอันจะทำให้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม

ภาชีนิ เดชรัตนสุวรรณ (2559) ได้ศึกษาความเข้าใจเรื่องการป้องกัน สถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ ของสถานีตำรวจภูธรจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ระดับ การศึกษาสูงสุด ชั้นยศ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ประเภทของสายตรวจ และเงินรายได้รวมต่อ เดือน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจที่มีความแตกต่างกันนั้น ไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านการ ป้องกันสถานที่เกิดเหตุ ในขณะที่อายุของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจและระยะเวลาที่เข้ารับการอบรม ครั้งสุดท้ายที่มีความแตกต่างกันนั้น ส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่มีระดับที่แตกต่างกัน สำหรับปัญหาและ อุปสรรคของการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ก็คือ ผู้บังคับบัญชาควรจัดสรร งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุให้เพียงพอ และควรมีกฎหมายในการเอาโทษกับผู้ที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ หรือเข้าไปยุ่งกับวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุโดยที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง และควรมีกฎหมายรองรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ ให้สามารถปฏิบัติงานใน สถานที่เกิดเหตุได้อย่างถูกต้อง

วศิมน ันธนาพรชัย (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ เจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจนครบาล 6 พบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ นั้น มีจำนวนกำลังพลที่สามารถปฏิบัติงานด้านการ ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ น้อยมาก เมื่อเทียบกับ ปริมาณงาน รวมถึงการขาดแคลนงบประมาณและ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ใน ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ พบว่า ในกรณีที่ สถานที่เกิดเหตุมีบริเวณกว้าง เจ้าหน้าที่ตำรวจจะใช้ วิธีการถ่ายภาพต่อกัน (Panorama) ทำให้เห็น สถานที่เกิดเหตุในมุมกว้างได้ ในด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ค่อยทำการ ส่องไฟทามุมเฉียงกับพื้น เพื่อหารอยเท้าและวัตถุ พยานขนาดเล็กที่อาจอยู่บนพื้น และด้านการ รวบรวมหลักฐาน พบว่า ในกรณีที่พบศพ เจ้าหน้าที่ ตำรวจจะใช้วิธีการค้นหาวัตถุพยานโดยการยึดศพ เป็นจุดศูนย์กลางแล้วขยายวงการค้นออกไปเป็น ลักษณะที่เป็นก้นหอย ซึ่งหลักการตรวจสอบสถานที่เกิด เหตุที่เหมาะสม ควรเริ่มค้นหาวัตถุพยานจากส่วน ใหญ่ไปสู่ส่วนย่อย เพื่อเป็นการป้องกันการเพิ่ม หรือ ทำลายพยานหลักฐาน

สารัตน์ ล้วนดี (2560) ได้ทำการศึกษาในเรื่อง แนวโน้มของการใช้พยานหลักฐานด้านนิติ วิทยาศาสตร์ต่อการพิจารณาคดี การวิจัยมีวัตถุประสงค์ กล่าวคือ (1) เพื่อศึกษาการใช้พยานหลักฐาน ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการพิจารณาคดีอาญาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา, (2) เพื่อหา ความสัมพันธ์ของการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ประเภทต่างๆกับผลการพิจารณา คดีอาญาของศาล, (3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ใน การพิจารณาคดีอาญา และ(4) แนวโน้มของการนำพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ใน การพิจารณาคดีอาญาของศาล ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมในทศวรรษหน้าจะมี การพัฒนาในทุกศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ และโดดเด่นมีการ นำมาใช้มากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

อมรเทพ พลศึก (2560) ได้ทำการศึกษาในเรื่อง การพัฒนาความร่วมมือในงานด้านนิติ วิทยาศาสตร์: กรณีศึกษาการพัฒนาคุณภาพตามระบบมาตรฐานสากล การวิจัยมีวัตถุประสงค์ กล่าวคือ (1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นในการสร้างความร่วมมือในการพัฒนางานด้านนิติ วิทยาศาสตร์ของประเทศไทย, (2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อพัฒนางานด้าน นิติวิทยาศาสตร์ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และ(3) เพื่อสร้างแนวทางความร่วมมือในการพัฒนา งานด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และสอดคล้องตามพระราชบัญญัติการ ให้บริการด้านนิติศาสตร์ พ.ศ.2559 ผลการวิจัยพบว่า ในส่วนเชิงนโยบายจะต้องมีการบรรจุแผนการ พัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานสากลในการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ไว้ด้วย เพื่อให้เกิดการ ขับเคลื่อนในระดับนโยบายของผู้บริหารให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการปฏิบัติ และการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาและสร้างความร่วมมือในงานทางนิติวิทยาศาสตร์ ใน

ส่วนของเชิงปฏิบัติจะต้องมีการจัดทำข้อตกลงด้านความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน โดยมีการกำหนดให้มีแนวทางการปฏิบัติร่วมกันในการดำเนินการด้านมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ และปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

พิชศาล พันธุ์วัฒนา (2561) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ ที่มีส่วนส่งเสริมให้พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้จากโทรศัพท์เคลื่อนที่มีความน่าเชื่อถือ โดยรายละเอียดดังกล่าวประกอบด้วยวิธีปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในการเก็บรวบรวมหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้จากโทรศัพท์เคลื่อนที่ การนำหลักฐานจากอุปกรณ์โทรศัพท์เคลื่อนที่ไปใช้เป็นหลักฐานทางกฎหมาย เครื่องมือที่ใช้พิสูจน์หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับโทรศัพท์เคลื่อนที่และการรับฟังและชี้แจงน้ำหนักพยานของศาล ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีตรวจสอบค่าซีอาร์ซี(CRC) หรือค่าแฮช (Hash) เป็นทางเลือกหนึ่งของวิธีการที่จะช่วยให้พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้จากโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีความน่าเชื่อถือ

ตรองหทัย ยศประสิทธิ์ (2561) เรื่อง ความรู้ ความคิดเห็นในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 8 ผลการวิจัย พบว่า

1. พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ได้คะแนนความรู้ตั้งแต่ 16 คะแนนขึ้นไป จำนวน 8 คน มีระดับความรู้มาก คิดเป็นร้อยละ 36.36 และได้คะแนนระหว่าง 12-15 คะแนน จำนวน 14 คน มีระดับความรู้ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 63.64

2. วิธีการปฏิบัติเพื่อรักษาสภาพของสถานที่เกิดเหตุและการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ได้แก่ การรักษาสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกคนจะต้องมีการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกัน และต้องปฏิบัติตามหลักนิติวิทยาศาสตร์ และไม่ทำการอันใดในการทำลายวัตถุพยาน

3. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติ ได้แก่ การขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ จำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนคดี การขาดความรู้ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุและการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และสภาพแวดล้อมมีปัจจัยที่ยากต่อการควบคุม

สารัตน์ ล้วนดี (2561) เรื่อง การใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการพิจารณาคดีความผิด เกี่ยวกับร่างกายและชีวิตการศึกษาความสัมพันธ์ของพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ต่อผลการพิจารณาคดีความผิด เกี่ยวกับร่างกายและชีวิตจำนวน 9 มาตรา จากคำพิพากษาฎีกา 196 ฎีกา ที่เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2546– 2559 โดยแบ่งตัวแปรที่ศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ตัวแปรข้อมูลทั่วไป และตัวแปรประเภทพยานหลักฐาน พบว่า ตัวแปรข้อมูลทั่วไปไม่มีความสัมพันธ์กับผลการตัดสินคดีในชั้นศาลแต่มีผลต่อการสืบสวนสอบสวนและการ กำหนดอัตราโทษ ตัวแปรกลุ่มพยานหลักฐานที่มีความสัมพันธ์กับผลการพิจารณาคดีและมีค่าความสัมพันธ์ odd ratio

สูงที่สุดคือ ตัวแปรประจักษ์พยาน มีค่าเท่ากับ 23.933 ส่วนตัวแปรพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์มีผลต่อการพิจารณาคดีใกล้เคียงกัน โดยมีค่า odd ratio เท่ากับ 4.153 และ 4.537 ตามลำดับ นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์สมการถดถอย (Logistic Regression Analysis) พบว่าเมื่อมีตัวแปรพยานหลักฐานการประเมินบาดแผลทางนิติเวชประกอบการพิจารณา คดีจะทำให้อัตราการตัดสินลงโทษใน คดีความผิดเกี่ยวกับร่างกายและชีวิตเพิ่มขึ้น 7.797 เท่า

เอกชัย ภาควัตร (2562) เรื่อง ทศนคดีและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญาของพนักงานสอบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดชลบุรีผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย อายุ 41-50 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาปริญญาตรี มีชั้นยศร้อยตำรวจเอก และมีอัตราเงินเดือน 20,001 -30,000 บาท มีระยะเวลาการรับราชการต่ำกว่า 10 ปี และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ระยะเวลา 6-10 ปี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติของพนักงานสอบสวนที่มีต่อการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านกฎระเบียบอยู่ในระดับมากอันดับแรก รองลงมา ด้านขั้นตอนกระบวนการและสุดท้าย ด้านการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากด้วยเช่นกัน ในขณะที่ทัศนคติของพนักงานสอบสวนที่มีต่อปัญหาในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านงบประมาณอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านบุคลากร ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และสุดท้ายด้านวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบทัศนคติของพนักงานสอบสวนตามปัจจัยส่วนบุคคลยังพบว่า พนักงานสอบสวนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุระดับการศึกษา ชั้นยศ และระยะเวลาการรับราชการ แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญาแตกต่างกันในขณะที่พนักงานสอบสวนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และอัตราเงินเดือน แตกต่างกันมีทัศนคติต่อปัญหาในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา แตกต่างกันอย่างอื่น ทัศนคติของพนักงานสอบสวนต่อการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญากับทัศนคติต่อปัญหาในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา

ณัฐวดี นริพทะพันธ์ (2562) ได้ศึกษาสาเหตุการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจากรถที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ และเมทแอมเฟตามีน/แอมเฟตามีน ได้รวบรวมข้อมูลสถิติย้อนหลังในปี พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2559 จากข้อมูลการเกิดอุบัติเหตุจากรถในพื้นที่จังหวัด ปทุมธานี นนทบุรีสระบุรี พระนครศรีอยุธยา และลพบุรี ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ผลการศึกษา พบว่าการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจากรถในปีพ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2559 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,458 รายส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ที่ตรวจพบระดับแอลกอฮอล์ ตั้งแต่ 50 mg/dL (93.3 %)และเสพเมทแอมเฟตามีน/แอมเฟตามีน (87.7 %) ผู้เสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์และเมทแอมเฟตามีน/แอมเฟตามีน อายุ 20 ถึง 30 ปี(36.9 และ 42.5 %) โดยผู้เสียชีวิตทางรถยนต์พบระดับแอลกอฮอล์มากกว่า 50 mg/dL และเสพเมทแอมเฟตามีน/แอมเฟตามีนร้อยละ 43.3และ 41.5 ตามลำดับ ช่วงเวลาที่เกิด

อุบัติเหตุมากที่สุด คือ 18:01 ถึง 24:00 น. และ 00:01 ถึง 06:00 น. สรุปว่าการดื่มแอลกอฮอล์และเสพเมทแอมเฟตามีน/แอมเฟตามีนเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเสียชีวิตในอุบัติเหตุจราจร

วรารักษ์ พรหมวิกร (2562) ความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์: ปัญหา สาเหตุ และแนวทางการพัฒนาสำหรับประเทศไทย ผลวิจัยพบว่า หลักการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผลการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ใช้ทั่วไปในสากลประกอบด้วย (ก) หน่วยงานด้านการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์บริหารจัดการและดำเนินการตามข้อกำหนดและแนวทางของมาตรฐานสากลอย่างเข้มงวดพร้อมกับได้รับการรับรองมาตรฐานสากล(ข)ผู้ตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจพิสูจน์ที่มีความสามารถเฉพาะสาขากับองค์กรสากล ปัญหาและสาเหตุที่ลดทอน ความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สามารถเกิดขึ้นได้ตั้งแต่ขั้นตอนการรวบรวม การบริหารจัดการการตรวจพิสูจน์การใช้เครื่องมือการจัดทำรายงานผล และการนำเสนอผลการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในศาล และข้อเสนอแนวทางการพัฒนาความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สำหรับประเทศไทย 5 ด้าน ประกอบด้วย การพัฒนาด้าน(ก) การบริหารจัดการงานนิติวิทยาศาสตร์ทั้งระดับมหภาคและจุลภาค (ข) สมรรถนะการปฏิบัติงานตรวจพิสูจน์ (ค) กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง (ง) ความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่เกี่ยวข้องและ(จ)กระบวนการและหลักเกณฑ์ของศาลเกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และพยานผู้เชี่ยวชาญที่มีความน่าเชื่อถือ

อดิศร ไชยคุปต์ (2564) แนวทางการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทยชั้นพนักงานอัยการ ผลวิจัยพบว่า การบริหารงานยุติธรรมทางอาญาของไทยและในต่างประเทศมีความแตกต่างกันในต่างประเทศพนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน และมีบทบาทในการแก้ปัญหาคดีล้นศาลและผู้ต้องขังล้นเรือนจำโดยใช้มาตรการหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหลักที่ปฏิบัติอยู่เป็นปกติ(Diversion) แต่พนักงานอัยการของไทยไม่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนและไม่มีมาตรการหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหลักที่ปฏิบัติอยู่เป็นปกติทำให้เกิดปัญหาคดีล้นศาลและจำนวนผู้ต้องขังล้นเรือนจำ สรุปผลการวิจัยได้แนวทางการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทยชั้นพนักงานอัยการ คือ การให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน และนำมาตราการหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหลักที่ปฏิบัติอยู่เป็นปกติโดยการนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือก(Alternatives to justice) มาใช้เช่น การชะลอการฟ้อง เป็นต้น ทั้งนี้บทความได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทยชั้นพนักงานอัยการ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเชิงปฏิบัติและการวิจัยในอนาคตการใช้พยานหลักฐานแบบนิติวิทยาศาสตร์ในการดำเนินคดีอาชญากรรม

ณัฐชยา เกษลอย (2564) เรื่องแนวทางการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ของตำรวจภูธร จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า 1. เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการเก็บรวบรวมหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของตำรวจภูธร จังหวัดตราด มีระดับความคิดเห็น

เกี่ยวกับความรู้ปัญหาและอุปสรรค และ แนวทางการพัฒนาความรู้ เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของตำรวจภูธร จังหวัดตราดโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. อายุสถานภาพ และ รายได้เฉลี่ยต่างกัน มีความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์และปัญหาและ อุปสรรคในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3. ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์และปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน กับแนวทางการพัฒนา ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของตำรวจภูธร จ.ตราด มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กิตติศักดิ์ เหมือดาว (2564) การทดสอบทางพิษเคมีของพืชกระท่อมและการแยกไมทราไจนินจากใบกระท่อมเพื่อใช้เป็นสารมาตรฐาน และการศึกษาความเข้าใจและทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5

ผลวิจัยพบว่า

ผลการศึกษาตอนที่ 1 การทดสอบทางพิษเคมี และการแยกสารไมทราไจนิน จากใบกระท่อมเพื่อใช้เป็นสารมาตรฐาน ได้ผลการทดลองดังนี้ องค์ประกอบทางพิษเคมีเบื้องต้นของสารสกัดที่ได้จากส่วนต่าง ๆ จากของพืชกระท่อม ด้วย เฮกเซน ไดคลอโรมีเทน เอทิล อะซีเตท เอทานอล และน้ำ พบสารพิษเคมีในแต่ละส่วนของพืชกระท่อม ได้แก่ แอนทราควิโนน เทอร์พีนอยด์ ซาโปนิน แทนนิน ฟลาโวนอยด์ และแอลคาลอยด์ การทดลองแยกสารสำคัญไมทราไจนิน จากใบกระท่อม ใช้วิธีการทดลอง 3 วิธี คือ การแยกสารไมทราไจนินบริสุทธิ์จากใบกระท่อมด้วยเทคนิค TLC การแยกสารมาตรฐานไมทราไจนินด้วยเทคนิคคอลัมน์โครมาโตกราฟี (column chromatography) จากสารสกัดหยาบกระท่อม และการแยกสารไมทราไจนินด้วยเทคนิคแบบรวดเร็ว (quick column chromatography) จากใบกระท่อมที่ผ่านการสกัด และจากใบกระท่อมที่ไม่ผ่านการสกัด ผลการทดลองพบว่า จากการหาระบบเพื่อแยกสารไมทราไจนินให้บริสุทธิ์ด้วยโครมาโตกราฟีแผ่นบาง (TLC) โดยใช้วัฏภาคเคลื่อนที่เป็น ethyl acetate:hexane (7:3) สามารถแยกสารไมทราไจนินได้ 1.132% และจากเทคนิค Column chromatography สามารถแยก mitragynine ได้ 38.55% และสามารถพบวิธีการแยกสารไมทราไจนินด้วยวิธีแบบรวดเร็ว ด้วยเทคนิค quickcolumn chromatography จากใบกระท่อมแห้งบดละเอียด สามารถแยกสารไมทราไจนินได้ 7.60% และผ่านการสกัดใบกระท่อมแห้งด้วยวิธีมาตรฐานก่อนลง quick column สามารถแยกสารไมทราไจนินได้ 36.0% ซึ่งมีความบริสุทธิ์ที่สูงเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลของ $^1\text{H-NMR}$ และ $^{13}\text{C-NMR}$ กับสารมาตรฐาน เป็นวิธีการที่ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย ใช้ปริมาณตัวทำละลาย รวมถึงเวลาที่ใช้ในการแยกที่น้อย เพื่อให้ได้สารมาตรฐานไมทราไจนินเพียงพอสำหรับนำมาใช้งานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้

และผลการศึกษาตอนที่ 2 การศึกษาความเข้าใจเรื่องพืชกระท่อม และทัศนคติต่อการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่

อำเภอเมืองนครปฐม หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หรือเคยเกี่ยวข้องกับการทำคดียาเสพติดจำนวน 156 นาย ใช้แบบสอบถามชนิดปลายปิด และชนิดปลายเปิด กำหนดมาตรวัดแบบ Likert Scale พบว่า สถานภาพ การศึกษา ชั้นยศ และการอบรม ทั้งสี่ปัจจัยส่งผลต่อความรู้ทั่วไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อพืชกระท่อม ($p < 0.05$) กลุ่มเพศหญิง กลุ่มอายุ 20-30 ปี กลุ่มปริญญาตรี-โท กลุ่มที่ยังไม่สมรส และกลุ่มอายุราชการอายุมากกว่า 7 ปี เป็นกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบถูกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ปัจจัยภูมิหลังของการศึกษาทั้งหมด มีผลต่อทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ($p < 0.05$) ผลของทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ในด้านต่าง ๆ มีผลดังนี้ ด้านความรู้สึก (4.06 ± 0.99 , มาก) ด้านการรับรู้หรือการเชื่อ (3.76 ± 1.02 , มาก) ด้านความพร้อมที่จะกระทำ (3.78 ± 0.86 , มาก) ด้านความคิดเห็นต่อประโยชน์ของการใช้พืชกระท่อม (3.61 ± 0.93 , มาก) ด้านความคิดเห็นต่อโทษของการใช้พืชกระท่อม (3.29 ± 1.01 , ปานกลาง) ด้านความคิดเห็นต่อร่าง พ.ร.บ. พืชกระท่อม พ.ศ. ... (3.72 ± 0.99 , มาก) ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปลดกระท่อมออกจากกฎหมายยาเสพติดประเภท 5 ควรควบคุมการขายให้ได้มาตรฐานเพื่อไม่อันตรายต่อผู้บริโภค เปิดให้ขายได้โดยเสรี และควรมีการส่งเสริม ให้จัดการบรรยายให้ความรู้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มทักษะความรู้ความเข้าใจ

ฉันทนา วิทยพิรุพงษ์ (2565) สมรรถนะในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7

ผลวิจัยพบว่า

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ พนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 ที่ปฏิบัติงานระหว่างเดือนมีนาคม 2562 ถึง เดือนมีนาคม 2563 สมรรถนะในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุครอบคลุมหลายประเด็น ได้แก่ ความรู้ และทักษะในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ กรอบวิธีคิดและทัศนคติของพนักงานสอบสวน และปัจจัยสนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ข้อมูลเชิงปริมาณรวบรวมจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 ราย ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากประชากรของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 7 จำนวน 664 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีทางสถิติเพียร์สันไคสแควร์ และการวิเคราะห์การถดถอย ลอจิสติกแบบสองกลุ่ม ในการศึกษาวิจัยยังดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลคือพนักงานสอบสวนจำนวน 18 คน นักวิทยาศาสตร์พิสูจน์หลักฐานจำนวน 3 คนและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอบสวนจำนวน 9 คน พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ มีความรู้และทักษะในการแสวงหาพยานหลักฐาน (62.0%) และในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ (78.7%) ในระดับปานกลาง และยังพบว่าระดับความรู้และทักษะในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ

ประสบการณ์ (จำนวนปี) ในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวน ($\chi^2 = 40.05, p < 0.05$) และระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ ($\chi^2 = 27.38, p < 0.05$) นอกจากนี้พนักงานสอบสวนที่มีประสบการณ์สูงจะมีทักษะที่ดีกว่าในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ (OR = 52.07, $p < 0.05$) ระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดเป็นปัจจัยพยากรณ์ระดับความรู้และทักษะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ (OR = 2.58, $p < 0.05$) เช่นเดียวกัน จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่มพบว่าพนักงานสอบสวนมีแนวปฏิบัติในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ตามวิธีปฏิบัติที่แนะนำโดย FBI แต่ยอมรับว่าไม่สามารถปฏิบัติได้ทุกขั้นตอนของกระบวนการตรวจสถานที่เกิดเหตุได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากภาระงานมากและการขาดแคลนพนักงานสอบสวนรวมทั้งยังขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่เหมาะสมในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนเห็นความสำคัญของการอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อการปรับปรุงคุณภาพของการปฏิบัติงาน ในท้ายที่สุดงานวิจัยนี้ได้เสนอกรอบแนวคิดและแนวทางการดำเนินการที่จะช่วยส่งเสริม งานตรวจ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Koranee et al. (2016) ได้ศึกษาสถานการณ์ของชนิดสารเสพติดที่ใช้ในกลุ่มผู้เสพในเขตบริการสุขภาพที่ 3 พ.ศ. 2552 ถึง พ.ศ. 2557 เพื่อทราบถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดและความรุนแรงของยาเสพติดแต่ละชนิดที่ใช้ในกลุ่มผู้เสพในเขตบริการสุขภาพที่ 3 โดยได้รวบรวมข้อมูลผลการตรวจวิเคราะห์จากการนำส่งตัวอย่างจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถานพยาบาลสถานศึกษา สำนักงานคุมประพฤติเรือนจำ สถานพินิจ และจากหน่วยงานอื่น ๆ ในเขตบริการ สุขภาพที่ 3 นำส่งตรวจพิสูจน์ยืนยันที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 3 นครสวรรค์ โดยทำการศึกษาย้อนหลัง ในช่วงปี พ.ศ. 2552 ถึง พ.ศ. 2557 รวมทั้งสิ้น 13,564 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่าตัวอย่างดังกล่าวตรวจพบยาเสพติด จำนวน 11,915 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 87.84 และพบว่าช่วงอายุที่มีการใช้สารเสพติดมากที่สุดคือ ช่วงอายุ 21 ถึง 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.84 และรองลงมาคือ ช่วงอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 คิดเป็นร้อยละ 26.03 อาชีพที่มีการใช้สารเสพติดมากที่สุดคือ อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 64.98 รองลงมาคือกลุ่มของเกษตรกร ร้อยละ 5.82 ชนิดของยาเสพติดที่ใช้มากที่สุดคือ ยาบ้า คิดเป็นร้อยละ 99.17 รองลงมาคือ กัญชา คิดเป็นร้อยละ 0.57 ข้อมูลนี้อาจจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำหรับการแก้ไขเกี่ยวกับปัญหาเสพติดการเฝ้าระวัง รวมถึงการสอดส่องดูแลของประชาชน ไม่ให้มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดต่อไป

A. N. Macamo (2018) ได้ศึกษาการตรวจสถานที่เกิดเหตุของของพนักงานสอบสวน ที่สังกัดกรมสอบสวนคดี ของเมืองมาปูโต ประเทศโมซัมบิก พบว่าพนักงานสอบสวนขาดความรู้และ

ประสบการณ์ในเรื่องนิติวิทยาศาสตร์ กระบวนการสืบสวนสอบสวน การเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน และการใช้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อเชื่อมโยงกับผู้ต้องสงสัย เทื่อ และสถานที่เกิดเหตุ นอกจากนี้ ยังพบว่าในพนักงานสอบสวนให้ความสำคัญต่อประจักษ์พยานในการการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องสงสัยในชั้นศาลมากกว่าการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ที่เก็บรวบรวมได้จากสถานที่เกิดเหตุ และอุปสรรคที่สำคัญในกระบวนการสืบสวนสอบสวน ก็คือ การขาดแคลนเทคโนโลยีที่ทันสมัย และงบประมาณในการอบรมเพื่อพัฒนางานด้านการสอบสวน

Mei Jin Lee (2018) ได้ทดลองวิธีการที่ใช้ solid phase extraction และ liquid chromatography-tandem mass spectrometry เพื่อ หาปริมาณ mitragynine, 16 -carboxy mitragynine และ 9-O-demethyl mitragynine ในตัวอย่างปัสสาวะของมนุษย์โดยการใช้การตรวจสอบปฏิกิริยาใน positive ionization mode โดยใช้ nalorphine เป็นมาตรฐาน วิธีการนี้มีความแม่นยำในการวิเคราะห์ ในช่วง 83.6-117.5% โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวน น้อยกว่า 13% เปอร์เซ็นต์ recovery ของ mitragynine, 16-carboxy mitragynine และ 9-O-demethyl mitragynine อยู่ในช่วง 80.1-118.9% ซีด จำกัด ล่างของการวัดปริมาณคือ 1ng / ml สำหรับ mitragynine, 2ng / ml สำหรับ 16-carboxy mitragynine และ 50ng / mL สำหรับ 9-O-demethyl mitragynine วิธีการที่พัฒนาขึ้นนี้มีความแม่นยำสูงโดยเมื่อทำการทดลองซ้ำ ก็คงยังได้ เปอร์เซ็นต์ recovery ของ mitragynine , 16 -carboxy mitragynine และ 9 -O-demethyl mitragynine ที่คงตัว ในปัสสาวะของมนุษย์

Graeme Horsman (2019) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงานในการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางดิจิทัล เนื่องจากการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงานมีผลทำให้การรายงานของหลักฐานมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งความสามารถนี้ควรได้รับการพิจารณาว่าเป็นคุณสมบัติหลักของผู้ปฏิบัติงานและผู้ปฏิบัติงานทุกคนควรมีความสามารถนี้จริง โดยมีการวิจัยเฉพาะและรูปแบบการตัดสินใจเชิงสืบสวนอย่างเป็นทางการเพื่อสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางดิจิทัลที่มีปัญหาเกี่ยวกับความซับซ้อนของการสืบสวนทางดิจิทัล บ่อยครั้งที่ความสามารถในการตัดสินใจอย่างละเอียดเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของสิ่งที่ค้นพบนั้นเป็นลักษณะที่เกิดจากการสันนิษฐานของผู้ปฏิบัติงานมากกว่าความสามารถที่เป็นทางการ ดังนั้นกฎระเบียบของการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัลกำลังเผชิญกับการพิจารณาความน่าเชื่อถือที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับคุณภาพและความถูกต้องของหลักฐานที่ผู้ปฏิบัติงานกำลังทำอยู่ โดยงานวิจัยนี้นำเสนอกรอบการรายงานและสนับสนุนการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักฐานทางดิจิทัล (DERDS) ที่ออกแบบมาเพื่อช่วยผู้ปฏิบัติงานประเมินความน่าเชื่อถือของการอนุมานสมมติฐานของข้อสรุปที่เกี่ยวข้องกับการค้นพบหลักฐานที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งมีโครงสร้างและการใช้กรอบการรายงานและสนับสนุนการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักฐานทาง

ดิจิทัลเพื่อแสดงให้เห็นถึงขั้นตอนในการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงานที่ต้องได้รับเมื่อมีการประมาณการความถูกต้องของการค้นพบของพวกเขา

Azin Behnood-Rod (2020) ทำการศึกษาผลกระทบของการใช้ สารไมทราเจนิน และสาร 7-ไฮดรอกซีไมทราเจนิน ในหนูตัวผู้และตัวเมียว่าส่งผลกระทบต่อระบบ สมองการให้รางวัลของสมอง (Brain reward system) หรือก็คือเป็นการศึกษาว่าเป็นสารเสพติดที่ กระตุ้นให้ระบบสมองหลังสารความสุขที่ชื่อว่าโดปามีน (Dopamine) ทำให้มีความต้องการอยาก ได้รับความรู้สึกนี้ซ้ำแล้วซ้ำอีกเกิดเป็นการเสพติด จากการทดลองพบว่า ไมทราเจนิน และ 7-ไฮดรอกซีไมทราเจนินไม่ให้รางวัลแก่สมอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการใช้อัลคาลอยด์ในกระท่อมเหล่านี้จะไม่เกิด การเสพติด

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธร ภาค 3 มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3 2.เพื่อศึกษาปัญหาปัญหาของการดำเนินคดียาเสพติดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 3 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งเน้นการศึกษาการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติดให้สอดคล้องรับกับกฎหมาย อาทิเช่น ประมวลกฎหมายยาเสพติด พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.2564 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.2550 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายอาญา ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันเพื่อให้เกิดความถูกต้องตามกฎหมายและเป็นธรรมแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการและการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์กรอบแนวคิดและสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการและการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

เป็นการศึกษาเกี่ยวกับทำการศึกษาจากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ งานวิจัยต่างๆ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับคดียาเสพติดการศึกษาข้อมูลจากคำพิพากษาฎีกาคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมุ่งเน้นองค์ความรู้เกี่ยวกับใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการพิจารณาคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.2564 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.2550 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายอาญา ที่มีการเผยแพร่โดยศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารศาลฎีกา ผ่านระบบสืบค้นคำพิพากษา คำร้อง และคำวินิจฉัยศาลฎีกา(Deka, 2007:Version1.9_64bit) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2537 ถึงปัจจุบัน โดยกำหนดข้อมูลตัวแปรที่ศึกษาจากข้อมูลที่ปรากฏในคำพิพากษาฎีกา

ออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของคดีจำนวน 4 ตัวแปร และกลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับพยานหลักฐานที่มีผลต่อการพิจารณาคดีจำนวน 12 ตัวแปร ตามประมวลกฎหมายอาญาเสพติด พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญาเสพติด พ.ศ.2564 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญาเสพติด พ.ศ.2550 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายอาญา โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการพิจารณาคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด สรุปรวมหลักการ แนวคิดและทฤษฎีในการกำหนดตัวแปรที่จะทำการศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชั้นคือ

1. ศึกษาเอกสาร (Documentary Research) วิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด โดยวิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารแหล่งที่มาของข้อมูล ได้แก่ เอกสาร งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ แนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับการสืบสวนทางนิติวิทยาศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคการสืบสวน แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด การศึกษาข้อมูลจากคำพิพากษาฎีกาคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมุ่งเน้นองค์ความรู้เกี่ยวกับใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการพิจารณาคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดตามตามประมวลกฎหมายอาญาเสพติด พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญาเสพติด พ.ศ.2564 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญาเสพติด พ.ศ.2550 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายอาญา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาสถานการณ์ ศึกษาปัญหาปัญหาของการดำเนินคดียาเสพติดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 3 โดยการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้พิพากษา ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพนักงานอัยการ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มทนายความ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพนักงานสอบสวน ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มแพทย์นิติเวช โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 16 คน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์กรอบแนวความคิดและสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

โดยมีวิธีการและขั้นตอนดังต่อไปนี้

สร้างแบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended Questionnaire) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะประชากรทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ความเชี่ยวชาญ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบโดยการตรวจสอบรายการ (Check-List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับ

การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด สอบถามเกี่ยวกับ 1)ปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ 2)โอกาสการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ 3)การเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด ใช้สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดสถานีตำรวจภูธร ในพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 3 แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะประชากรทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นการสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติดในเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3 ประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ 1.ปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 1)ความเป็นสากลของกระบวนการยุติธรรม 2)สภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม 3)แผนและนโยบายของหน่วยงาน 4)ปัญหาและอุปสรรค 5)แนวทางการแก้ปัญหา 2. โอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 1)โอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน 2)โอกาสด้านอำนาจหน้าที่ในการใช้พยานหลักฐาน 3)โอกาสด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน 4)โอกาสด้านมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ 5)โอกาสด้านการพัฒนาหน่วยงาน 6) โอกาสด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3. การเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ 1)ความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่ง

5 หมายถึง ระดับการเห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับการเห็นด้วยมาก

3 หมายถึง ระดับการเห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง ระดับการเห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง ระดับการเห็นด้วยน้อยที่สุด

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากงานวิจัย แล้วนำมากำหนดเป็นนิยามตัวแปรซึ่งจะปรากฏในนิยามศัพท์ในบทที่ 1 และ ตัวแปรในบทที่ 2

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่วิจัย ซึ่งสอดคล้องกับตัวแปรและนิยามศัพท์เฉพาะ

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงความสมบูรณ์และความถูกต้องให้ครอบคลุมทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อหาและภาษาที่ใช้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้ตอบและสามารถครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษาและความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน

ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามนั้นกับประเด็นหลักของเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence : IOC) กำหนดให้คะแนนจากการพิจารณา ดังนี้

+1 เมื่อเห็นว่าข้อคำถามตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามที่ระบุไว้

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามที่ระบุไว้

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่ตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามที่ระบุไว้

โดยใช้เกณฑ์ค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป

5. แก้ไขปรับปรุงโดยจัดทำเป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

6. นำแบบสอบถามที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูผู้สอนที่ไม่ใช่สถานศึกษากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

7. นำแบบสอบถามฉบับที่ได้ทดลองใช้แล้วไปปรับปรุง แก้ไข ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ และปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

2. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานสอบสวนที่ทำสำนวนคดีอาเสพติดสังกัดสถานีตำรวจภูธร ในพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 3 ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอำนาจเจริญ และ จังหวัดยโสธร จำนวน 8 สถานีตำรวจ ในปี 2565 จำนวน 1,281 คน (กองบังคับการกฎหมายและคดีตำรวจภูธรภาค 3 ปี.2565)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานสอบสวนที่ทำสำนวนคดีอาเสพติดสังกัดสถานีตำรวจภูธร ในพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 3 ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอำนาจเจริญ และ จังหวัดยโสธร

จำนวน 8 สถานีตำรวจ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มอย่างง่ายใช้สูตรของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan , 1970 : 607- 610 อ้างอิงใน,ในตะวัน กำหอม.2559:42) จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 297 คน

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง พนักงานสอบสวนที่ทำสำนวนคดีอาเสพติด สังกัด สถานีตำรวจภูธร ในพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 3

สถานีตำรวจภูธร ในพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 3	สถานีตำรวจภูธร ในพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 3	
	ประชากรพนักงานสอบสวน	กลุ่มตัวอย่างพนักงาน สอบสวน
1. จังหวัดชัยภูมิ	134	48
2. จังหวัดนครราชสีมา	280	94
3. จังหวัดบุรีรัมย์	165	55
4. จังหวัดสุรินทร์	67	23
5. จังหวัดศรีสะเกษ	155	52
6. จังหวัดอุบลราชธานี	140	47
7. จังหวัดอำนาจเจริญ	60	20
8. จังหวัดยโสธร	280	94
รวม	1,281	297

ที่มา : (กองบังคับการกฎหมายและคดีตำรวจภูธรภาค 3 ปี.2565)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเพื่อความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลให้กับเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3 ทุกสังกัดสถานีตำรวจภูธร ในพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 3 เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยจัดแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง

4. นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามมาวิเคราะห์ หาค่าสถิติโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

5. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาเสพติด ในเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3 โดยภาพรวมรายชื่อและรายด้านโดย

ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปรค่า

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3 จากแบบสอบถามโดยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50 - 5.00 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3 อยู่ใน ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50 - 4.49 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3 อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50 - 3.49 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3 อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50 - 2.49 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3 อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00 - 1.49 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน

1. ค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{X}) ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3 เป็นรายชื่อและรายด้าน โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้ (ในตะวัน กำหอม, 2559)

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^N x_i}{N}$$

เมื่อ \bar{x} แทน ค่าเฉลี่ย

x_i แทน คะแนนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3 เป็นรายข้อและรายด้าน โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้ (ในตะวัน กำหอม, 2559)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum_{i=1}^N x_i^2 - \left(\sum_{i=1}^N x_i \right)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 x_i แทน คะแนนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน
 n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. หาค่าความเที่ยงตรง ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item-objective Congruence IOC) โดยใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง IOC (ในตะวัน กำหอม, 2559)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง
 $\sum R$ แทน คะแนนรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้ (ในตะวัน กำหอม, 2560: 37)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum_{i=1}^n s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดแต่ละฉบับ
 s_i^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
 s_t^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
 k แทน จำนวนข้อในแบบวัดแต่ละฉบับ

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

โดยมีวิธีการและขั้นตอนดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูล(Key Informant) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้พิพากษา ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพนักงานอัยการ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มทนายความ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพนักงานสอบสวน ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มแพทย์นิติเวช โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 14 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด บทบาทหน้าที่ของนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ปัจจัยภายนอกและภายในเกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด และความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด มีขั้นตอนแนวทางการสนทนาหรือสัมภาษณ์แบบเจาะลึกดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการวิจัย

โดยศึกษาทฤษฎี และแนวคิดเกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด แนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับการสืบสวนทางนิติวิทยาศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคการสืบสวน แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด งานวิจัย ตลอดจนเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการการสร้างแบบสัมภาษณ์

2. ทำการออกแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ในการสัมภาษณ์ ซึ่งรายละเอียดประกอบด้วย

- 2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
- 2.2 บทบาทหน้าที่ของนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด
- 2.3 ปัจจัยภายนอกและภายในเกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด
- 2.4 ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด

2.5 ข้อเสนอแนะ

3. นำประเด็นที่ได้สร้างขึ้นแล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา

เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ว่าครอบคลุมเนื้อหาอย่างน้อยเพียงใด โดยสร้างแนวคำถามแบบกว้างๆเพื่อเป็นแนวคำถามไว้ล่วงหน้าซึ่งข้อคำถามต่างๆสามารถยืดหยุ่นได้ ไม่กำหนดตายตัว เพื่อให้ได้ข้อมูลระดับลึกที่เข้าถึงความเป็นจริงมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความน่าเชื่อถือจากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

4. การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ในช่วงเดือน มกราคม 2566 ผู้วิจัยจะใช้แบบสัมภาษณ์ของคำถามคล้ายกับ ข้อคำถามปลายเปิด แต่ละคำถามจะมีความละเอียด เจาะลึก ครอบคลุมในประเด็นความคิดเห็น ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด โดยมี ขั้นตอนดังนี้

4.1 ขั้นตอนการกำหนดผู้เชี่ยวชาญและการเตรียมผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการกำหนดผู้เชี่ยวชาญ โดยคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มี บทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม และมีประสบการณ์ และผลงานเป็นที่ประจักษ์ใน กระบวนการยุติธรรม โดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์การกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญ ของ Macmillan (Macmillan, 1971) จำนวนผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 16 คน เพื่อ ควบคุมค่าความคลาดเคลื่อนให้มิต่ำกว่าหรือเท่ากับ 0.02 โดยผู้วิจัยทำการจำแนกผู้เชี่ยวชาญใน กลุ่มต่างๆ โดยการกำหนดแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 4 กลุ่ม จำนวน 14 ท่าน จากหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ต่างกัน ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้พิพากษา จำนวน 2 ท่าน
- 2) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพนักงานอัยการ จำนวน 2 คน 3) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มทนายความ จำนวน 2 คน
- 4) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพนักงานสอบสวน จำนวน 2 คน 5) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ด้านพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ จำนวน 2 คน
- 6) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ จำนวน 2 คน
- 7) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มแพทย์นิติเวช จำนวน 2 คน

การเตรียมผู้เชี่ยวชาญ การเตรียมความพร้อมกับผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้วิจัยทำการติดต่อผู้เชี่ยวชาญเป็นการส่วนตัวและได้อธิบายถึง วัตถุประสงค์ ขั้นตอน และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย และเหตุผลของการที่จำเป็นต้อง ขอความร่วมมือในงานวิจัยครั้งนี้ หลังจากประสานงานด้วยวาจา และผู้เชี่ยวชาญให้การตอบรับแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดนัด วัน เวลา และสถานที่สำหรับการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งจัดส่งหนังสือเชิญ อย่างเป็นทางการจากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรพร้อมทั้งแนวจำแนกไปยังผู้เชี่ยวชาญ ด้วย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดไว้ เพื่อใช้ในการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจาก มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 14 ท่าน โดยขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ให้ผู้วิจัยดำเนินการตอบแบบสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจาก มหาวิทยาลัยศิลปากร เก็บข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์ เรื่อง การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 3 โดยมีผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดไว้แล้ว เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งประเด็นสัมภาษณ์ ประสานขอนัดเวลาและสถานที่สัมภาษณ์

3 ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการสัมภาษณ์ดังนี้

1) ขั้นเตรียมตัวก่อนสัมภาษณ์

1.1) เตรียมแบบสัมภาษณ์ที่ได้สร้างขึ้นให้พร้อม

1.2) เตรียมอุปกรณ์ หรือเครื่องมือในการบันทึกการสัมภาษณ์ ได้แก่ เทป

บันทึกเสียง

1.3) ผู้วิจัยซักซ้อมการสัมภาษณ์ รวมทั้งวิธีการบันทึกข้อมูล

2) ขั้นตอนการสัมภาษณ์

2.1) ผู้วิจัยแนะนำตนเองและบอกจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์

2.2) ผู้วิจัยสัมภาษณ์โดยการสัมภาษณ์ตามประเด็นในแบบสัมภาษณ์ที่

ผู้วิจัยสร้างขึ้นมา

3) ขั้นบันทึกผลการสัมภาษณ์

3.1) ผู้วิจัยบันทึกผลการสัมภาษณ์ทันทีหลังจากสัมภาษณ์

3.2) บันทึกผลการสัมภาษณ์ตามข้อมูลที่ได้จากผู้ให้สัมภาษณ์

4) ขั้นปิดการสัมภาษณ์

เมื่อผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว กล่าวขอบคุณพร้อมทั้งกล่าวอำลา

6. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

วิเคราะห์ข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ปัจจัยภายนอกและภายในการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ตามประเด็นการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำเสนอในรูปการบรรยายเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการนำข้อมูลทั้งหมดจากการดำเนินการวิจัยทั้ง 2 ส่วน มาจากทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลตามหลักการและทฤษฎีและจัดทำรายงานผลการวิจัย นำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธร ภาค 3 เป็นการศึกษาวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งเน้น การศึกษาการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติดให้สอดคล้องรับกับกฎหมาย อาทิ เช่น ประมวลกฎหมายยาเสพติด พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และ ประมวลกฎหมายอาญา ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันเพื่อให้เกิดความถูกต้องตามกฎหมายและเป็นธรรม แก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติและนำมาสรุปผลการวิจัย แบบตารางประกอบการบรรยายและแบบสัมภาษณ์ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 14 คน โดยการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำเสนอในรูปแบบการบรรยายเป็นความเรียง ดังนี้

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะประชากรทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ความเชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ อักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{x} แทน ค่าเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถาม (Mean)

SD แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

ตอนที่ 3 การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 14 คน วิเคราะห์ข้อมูล แบบพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยถอดบทความสาระสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตาม ประเด็นสำคัญดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
2. บทบาทหน้าที่ของนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาชญากรรม
3. ปัจจัยภายนอกและภายในเกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาชญากรรม
4. ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาชญากรรม
5. ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะประชากรทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ วุฒิทางการศึกษา ความเชี่ยวชาญ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะประชากรทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ความเชี่ยวชาญ โดยการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	269	90.57
หญิง	28	9.43
รวม	297	100.0

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก เป็นเพศชาย จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 90.57 รองลงมา คือ เพศหญิง จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 9.43 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 25 ปี	-	00.00
25-30 ปี	13	4.37
31-40 ปี	252	84.84
40 ปี ขึ้นไป	32	10.78
รวม	297	100.0

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก อายุ 31-40 ปี จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 84.84 รองลงมาคือ อายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.78 และอันดับสุดท้ายคือ 25-30 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.37 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปริญญาตรี	241	81.14
ปริญญาโท	53	17.84
ปริญญาเอก	3	1.01
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 81.14 รองลงมาคือ ปริญญาโท จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 17.84 และอันดับสุดท้ายคือ ปริญญาเอก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.01 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามความเชี่ยวชาญ

ความเชี่ยวชาญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 ปี	5	1.68
5-10 ปี	187	62.96
11-15 ปี	94	31.64
15 ปีขึ้นไป	11	3.70
รวม	297	100.0

จากตารางที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก มีความเชี่ยวชาญ 5-10 ปี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 62.96 รองลงมาคือ 11-15 ปี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 31.64 15 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.70 และอันดับสุดท้ายคือ ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.68 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1.ด้านปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 1)ความเป็นสากลของกระบวนการยุติธรรม 2)สภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม 3)แผนและนโยบายของหน่วยงาน 4)ปัญหาและอุปสรรค 5)แนวทางการแก้ปัญหา 2. ด้านโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 1)โอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน 2)โอกาสด้านอำนาจหน้าที่ในการใช้พยานหลักฐาน 3)โอกาสด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน 4)โอกาสด้านมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ 5) โอกาสด้านการพัฒนาหน่วยงาน 6) โอกาสด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3. ด้านการเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ 1)ความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) มีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ : โดยรวม

ปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยรวม	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่	(n=297)
1. ด้านความเป็นสากลของกระบวนการยุติธรรม	3.95	.751	มาก	3	
2. ด้านสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม	3.94	.582	มาก	4	
3. ด้านแผนและนโยบายของหน่วยงาน	4.09	.662	มาก	2	
4. ด้านปัญหาและอุปสรรค	3.82	.831	มาก	5	
5. ด้านแนวทางการแก้ปัญหา	4.19	.431	มาก	1	
รวม	3.99	.622	มาก		

จากตารางที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99, S.D. = .622$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอันดับที่ 1 คือ แนวทางการแก้ปัญหา ($\bar{x} = 4.19, S.D. = .431$) รองลงมาคือแผนและนโยบายของหน่วยงาน ($\bar{x} = 4.09, S.D. = .662$)ความเป็นสากลของกระบวนการยุติธรรม ($\bar{x} = 3.95, S.D. = .751$)ภาพ

สังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.94, S.D. = .582$) และอันดับสุดท้ายคือปัญหาและอุปสรรค ($\bar{x} = 3.82, S.D. = .831$) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ : ด้านความเป็นสากลของกระบวนการยุติธรรม

(n=297)

ด้านความเป็นสากลของกระบวนการยุติธรรม	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. ประเทศไทยใช้วิธีพิจารณาคดีด้วยระบบกล่าวหาซึ่งมีความเหมาะสมกับสังคมไทยและเป็นระบบที่มีความเป็นสากล	4.01	.411	มาก	1
2. การเปลี่ยนแปลงข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้รวบรวมพยานหลักฐานและเกี่ยวกับพยานหลักฐานส่งผลต่อความเป็นสากล	4.00	.631	มาก	2
3. การพัฒนาระบบการครอบครองพยานหลักฐานและการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันจะนำไปสู่ความเป็นสากล	3.94	.754	มาก	3
4. การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคือปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมไทย	3.77	.777	มาก	4
5. การพัฒนาบุคคลในกระบวนการยุติธรรมให้สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดจะเป็นการสร้างความเป็นสากล	3.64	.912	มาก	5
6. นโยบายในการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อเป็นการเพิ่มความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานนำไปสู่ความเป็นสากลได้	3.64	.916	มาก	6
รวม	3.95	.751	มาก	

จากตารางที่ 7 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ด้านความเป็นสากลของกระบวนการยุติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95, S.D. = .751$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือประเทศไทยใช้วิธีพิจารณาคดีด้วยระบบกล่าวหาซึ่งมีความเหมาะสมกับสังคมไทยและเป็นระบบที่มีความเป็นสากล ($\bar{x} = 4.01, S.D. = .411$) รองลงมาคือการเปลี่ยนแปลงข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้รวบรวมพยานหลักฐานและเกี่ยวกับพยานหลักฐานส่งผลต่อความเป็นสากล ($\bar{x} = 4.00, S.D. = .631$) การพัฒนาระบบการครอบครองพยานหลักฐานและการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันจะนำไปสู่ความเป็นสากล ($\bar{x} = 3.94, S.D. = .754$) การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคือปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมไทย ($\bar{x} = 3.77, S.D. = .777$) การพัฒนาบุคคลในกระบวนการยุติธรรมให้สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดจะเป็นการสร้างความเป็นสากล ($\bar{x} = 3.64, S.D. = .912$) และอันดับสุดท้ายคือนโยบายในการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อเป็นการเพิ่มความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานนำไปสู่ความเป็นสากลได้ ($\bar{x} = 3.64, S.D. = .916$) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ : *ด้านสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม*

(n=297)

ด้านสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. การเสนอข่าวอาชญากรรมมีผลในการสร้างความกดดันต่อเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางด้านนิติวิทยาศาสตร์	4.11	.811	มาก	1
2. การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม	3.78	.711	มาก	4
3. การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมักส่งผลกระทบต่อประมาณและนโยบายของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม	3.77	.642	มาก	5
4. ปัจจุบันยังพบการแทรกแซงทางการเมืองต่อการทำงานของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม	4.01	.561	มาก	2
5. การสนับสนุน การศึกษาวิจัยทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านนิติ	3.87	.651	มาก	3

ด้านสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
วิทยาศาสตร์อย่างรวดเร็ว				
6. การแลกเปลี่ยนความรู้และศึกษาดูงานจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่องเป็นแนวทางการพัฒนาทางด้านนิติวิทยาศาสตร์	3.77	.655	มาก	6
รวม	3.76	.761	มาก	

จากตารางที่ 8 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ด้านสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76, S.D. = .761$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือการเสนอข่าวอาชญากรรมมีผลในการสร้างความกดดันต่อเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานและส่งผลด้านลบต่อการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ($\bar{x} = 4.11, S.D. = .811$) รองลงมาคือปัจจุบันยังพบการแทรกแซงทางการเมืองต่อการทำงานของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ($\bar{x} = 4.01, S.D. = .561$) การสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างรวดเร็ว ($\bar{x} = 3.87, S.D. = .651$) การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ($\bar{x} = 3.78, S.D. = .711$) การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมักส่งผลกระทบต่อปริมาณและนโยบายของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ($\bar{x} = 3.77, S.D. = .642$) และอันดับสุดท้ายคือ การแลกเปลี่ยนความรู้และศึกษาดูงานจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่องเป็นแนวทางการพัฒนาทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ($\bar{x} = 3.77, S.D. = .655$) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ : ด้านแผนและนโยบายของหน่วยงาน

(n=297)

ด้านแผนและนโยบายของหน่วยงาน	\bar{x}	SD	ระดับ ความ คิดเห็น	อันดับ ที่
1. แผนและนโยบายของรัฐเรื่องงบประมาณเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนางานด้านพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์	3.58	.351	มาก	4
2. การพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นปัจจัยภายในที่มีผลต่อการใช้พยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่สำคัญ	4.08	.580	มาก	1
3. การจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ และการจัดการวัดระดับความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นการสร้างมาตรฐานการรับฟังพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของผู้พิพากษา	3.94	.755	มาก	2
4. เพิ่มองค์ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมที่ยังขาดองค์ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์	3.77	.772	มาก	3
5. ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตรวจพิสูจน์ยังไม่มีความพร้อมในการรับเทคโนโลยีการตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์	3.55	.744	มาก	6
6. ความน่าเชื่อถือด้านความโปร่งใสและมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ของหน่วยงานมีผลต่อการนำพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม	3.42	.742	มาก	7
7. การจัดให้มีความรู้พื้นฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์แก่ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมเป็นการพัฒนาความพร้อมในการทำงานด้านนิติวิทยาศาสตร์	3.40	.675	มาก	9
8. ผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้พื้นฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ปรับตัวรับเทคโนโลยีใหม่ได้อย่างรวดเร็ว	3.40	.681	มาก	10

ด้านแผนและนโยบายของหน่วยงาน	\bar{x}	SD	ระดับ ความ คิดเห็น	อันดับ ที่
9.การใช้พยานผู้เชี่ยวชาญในชั้นศาลเพิ่มขึ้นเนื่องจากสามารถช่วยพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์	3.42	.746	มาก	8
10.การจัดการหาเครื่องมือให้กับหน่วยงานราชการยังขาดแคลนเครื่องมือด้านการตรวจพิสูจน์ที่ทันสมัย	3.91	.412	มาก	11
11.หน่วยงานด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐานของประเทศไทยมีเครื่องมือ อุปกรณ์ และระเบียบปฏิบัติงานที่ทันสมัย	3.91	.416	มาก	12
12.มีการพัฒนาทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์	3.91	.419	มาก	13
13. สร้างมาตรฐานการตรวจพิสูจน์หลักฐานของหน่วยงานเนื่องจากมีผลต่อความน่าเชื่อถือของหน่วยงานและผลการตรวจพิสูจน์	3.55	.741	มาก	5
รวม	3.94	.582	มาก	

จากตารางที่ 9 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ด้านแผนและนโยบายของหน่วยงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94, S.D. = .582$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นปัจจัยภายในที่มีผลต่อการใช้พยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่สำคัญ ($\bar{x} = 4.08, S.D. = .580$) รองลงมาคือการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ และการจัดการวัดระดับความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นการสร้างมาตรฐานการรับฟังพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของผู้พิพากษา ($\bar{x} = 3.94, S.D. = .755$) เพิ่มองค์ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมที่ยังขาดองค์ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ($\bar{x} = 3.77, S.D. = .772$) แผนและนโยบายของรัฐเรื่องงบประมาณเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนางานด้านพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ($\bar{x} = 3.58, S.D. = .351$) สร้างมาตรฐานการตรวจพิสูจน์หลักฐานของหน่วยงานเนื่องจากมีผลต่อความน่าเชื่อถือของหน่วยงานและผลการตรวจพิสูจน์ ($\bar{x} = 3.55, S.D. = .741$) ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตรวจพิสูจน์ยังไม่มีความพร้อมในการรับเทคโนโลยีการตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์จึงควรพัฒนาแนวทางอื่น ($\bar{x} = 3.55, S.D. = .744$) ความน่าเชื่อถือด้านความโปร่งใสและมาตรฐานการตรวจ

พิสูจน์ของหน่วยงานมีผลต่อการนำพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม ($\bar{x}=3.42, S.D.=.742$) การใช้พยานผู้เชี่ยวชาญในชั้นศาลเพิ่มขึ้นเนื่องจากสามารถช่วยพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ($\bar{x}=3.42, S.D.=.746$) การจัดให้มีความรู้พื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์แก่ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมเป็นการพัฒนาความพร้อมในการทำงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ($\bar{x}=3.40, S.D.=.675$) ผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้พื้นฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ปรับตัวรับเทคโนโลยีใหม่ได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{x}=3.40, S.D.=.681$) การจัดหาเครื่องมือให้กับหน่วยงานราชการยังขาดแคลนเครื่องมือด้านการตรวจพิสูจน์ที่ทันสมัย ($\bar{x}=3.91, S.D.=.412$) หน่วยงานด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐานของประเทศไทยมีเครื่องมือ อุปกรณ์ และระเบียบปฏิบัติงานที่ทันสมัย ($\bar{x}=3.91, S.D.=.416$) และอันดับสุดท้ายคือมีการพัฒนาทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ ($\bar{x}=3.91, S.D.=.419$) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์: ด้านปัญหาและอุปสรรค

ด้านปัญหาและอุปสรรค			(n=297)	
	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. ปรับพื้นฐานความเข้าใจพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่แตกต่างกันทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่แตกต่างกันให้เท่ากันเพื่อการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญของศาล	3.96	.832	มาก	4
2. ปัญหาความแตกต่างด้านความคิดพื้นฐานของนักนิติศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์ส่งผลด้านลบต่อการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์	3.98	.861	มาก	3
3. ปรับมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ที่แตกต่างกันของหน่วยงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน	4.12	.452	มาก	1
4. ควบคุมการเข้าถึงและทำลายสถานที่เกิดเหตุของประชาชนและเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ มีผลด้านลบต่อการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์	4.02	.631	มาก	2
5. สร้างมาตรฐานความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือของการควบคุมวัตถุพยานเกิดเกิดกับตัวบุคลากรเท่านั้น	3.67	.762	มาก	5

ด้านปัญหาและอุปสรรค	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
มิใช่ระบบ				
6. ขั้นตอนการปรับขั้นตอนการทำงานที่แยกส่วนและการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ	3.67	.788	มาก	6
7. พัฒนาการประสานข้อมูลการส่งต่อข้อมูลและการสื่อสารรายละเอียดคดีที่ขาดประสิทธิภาพของหน่วยงานเช่น ตำรวจ อัยการ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ	3.60	.661	มาก	7
8. ระบบการทำงานของพนักงานสอบสวนและอัยการเป็นการทำงานที่ซ้ำซ้อนกันทำให้เกิดความล่าช้า ควรรวมเข้าด้วยกัน	3.60	.711	มาก	8
รวม	4.09	.662	มาก	

จากตารางที่ 10 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ด้านปัญหาและอุปสรรค โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09, S.D. = .662$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือปรับมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ที่แตกต่างกันของหน่วยงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ($\bar{x} = 4.12, S.D. = .452$) รองลงมาคือควบคุมการเข้าถึงและทำลายสถานที่เกิดเหตุของประชาชนและเจ้าหน้าที่มูลนิธิมีผลด้านลบต่อการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ($\bar{x} = 4.02, S.D. = .631$) ปัญหาความแตกต่างด้านความคิดพื้นฐานของนักนิติศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์ส่งผลด้านลบต่อการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ($\bar{x} = 3.98, S.D. = .861$) ปรับพื้นฐานความเข้าใจพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่แตกต่างกันทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่แตกต่างกันให้เท่ากันเพื่อการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญของศาล ($\bar{x} = 3.96, S.D. = .832$) สร้างมาตรฐานความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือของการควบคุมวัตถุพยานเกิดเกิดกับตัวบุคลากรเท่านั้นมิใช่ระบบ ($\bar{x} = 3.67, S.D. = .762$) ขั้นตอนการปรับขั้นตอนการทำงานที่แยกส่วนและการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ($\bar{x} = 3.67, S.D. = .788$) พัฒนาการประสานข้อมูลการส่งต่อข้อมูลและการสื่อสารรายละเอียดคดีที่ขาดประสิทธิภาพของหน่วยงานเช่น ตำรวจ อัยการ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ ($\bar{x} = 3.60, S.D. = .661$) และอันดับสุดท้ายคือระบบการทำงานของพนักงานสอบสวนและอัยการเป็นการทำงานที่ซ้ำซ้อนกันทำให้เกิดความล่าช้า ควรรวมเข้าด้วยกัน ($\bar{x} = 3.60, S.D. = .711$) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้
พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์: ด้านแนวทางการแก้ปัญหา

(n=297)

ด้านแนวทางการแก้ปัญหา	\bar{x}	SD	ระดับความ คิดเห็น	อันดับ ที่
1. เพิ่มการจัดอบรมการพัฒนาารูปแบบการนำเสนอ ให้กับผู้เชี่ยวชาญที่สามารถเป็นพยานศาล	3.77	.771	มาก	2
2. ระบบมาตรฐานการตรวจพิสูจน์จะช่วยสร้างความ น่าเชื่อถือในการนำพยานหลักฐานทางด้านนิติ วิทยาศาสตร์มาใช้ในการพิจารณาคดี	3.68	.612	มาก	3
3. การกำหนดหน้าที่ของเจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อช่วยลด ปัญหาการทำลายสถานที่เกิดเหตุ	3.64	.911	มาก	5
4. การประชาสัมพันธ์และการให้ความรู้กับทุกฝ่ายโดย หน่วยงานกลางจะสร้างความรู้ความเข้าใจในทางนิติ วิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรม	4.09	.272	มาก	1
5. การส่งเสริมงานวิจัยด้านนิติวิทยาศาสตร์จะส่งผล ด้านบวกต่อการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์	3.66	.177	มาก	4
รวม	3.76	.841	มาก	

จากตารางที่ 11 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้
พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ด้านแนวทางการแก้ปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =
3.76,S.D.=.841) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือ การประชาสัมพันธ์และการให้ความรู้กับ
ทุกฝ่ายโดยหน่วยงานกลางจะสร้างความรู้ความเข้าใจในทางนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรม(
 \bar{x} =4.09,S.D.=.272) รองลงมาคือ เพิ่มการจัดอบรมการพัฒนาารูปแบบการนำเสนอให้กับผู้เชี่ยวชาญ
ที่สามารถเป็นพยานศาล(\bar{x} =3.77,S.D.=.771)ระบบมาตรฐานการตรวจพิสูจน์จะช่วยสร้างความ
น่าเชื่อถือในการนำพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพิจารณาคดี (\bar{x} =
3.68,S.D.=.612)การส่งเสริมงานวิจัยด้านนิติวิทยาศาสตร์จะส่งผลด้านบวกต่อการพัฒนางานด้านนิติ
วิทยาศาสตร์ (\bar{x} =3.66,S.D.=.177) และอันดับสุดท้าย คือการกำหนดหน้าที่ของเจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อ
ช่วยลดปัญหาการทำลายสถานที่เกิดเหตุ(\bar{x} =3.64,S.D.=.911) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์: โดยรวม

(n=297)

ปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ โดยรวม	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. ด้านโอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน	3.53	.962	มาก	5
2. ด้านโอกาสด้านอำนาจหน้าที่ในการใช้พยานหลักฐาน	4.03	.911	มาก	1
3. ด้านโอกาสด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน	3.78	.813	มาก	3
4. ด้านโอกาสด้านมาตรฐานการตรวจพิสูจน์	4.01	.742	มาก	2
5. ด้านโอกาสด้านการพัฒนาหน่วยงาน	3.64	.901	มาก	4
6. ด้านโอกาสด้านการพัฒนานิติวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3.53	.977	มาก	6
รวม	3.82	.831	มาก	

จากตารางที่ 12 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.82, S.D.=.831$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือด้านโอกาสด้านอำนาจหน้าที่ในการใช้พยานหลักฐาน ($\bar{x}=4.03, S.D.=.911$) รองลงมาคือ ด้านโอกาสด้านมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ ($\bar{x}=4.01, S.D.=.742$) ด้านโอกาสด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน ($\bar{x}=3.78, S.D.=.813$) ด้านโอกาสด้านการพัฒนาหน่วยงาน ($\bar{x}=3.64, S.D.=.901$) ด้านโอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน ($\bar{x}=3.53, S.D.=.962$) และอันดับสุดท้ายคือด้านโอกาสด้านการพัฒนานิติวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ($\bar{x}=3.53, S.D.=.977$) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์: ด้านโอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน

(n=297)

ด้านโอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. การพัฒนาการใช้พยานหลักฐานให้ก้าวหน้าไปตามความทันสมัยของเทคโนโลยีด้วยการเรียนรู้จากต่างประเทศก่อนมาใช้ในประเทศไทย(อังกฤษ อเมริกา ฝรั่งเศส)	3.58	.352	มาก	5
2. การลดการรับฟังพยานบุคคล โดยรับฟังพยานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์จะเพิ่มขึ้นและทดแทนในอนาคต	3.98	.481	มาก	3
3. แนวนโยบายในการปฏิรูปการศึกษาการอบรมทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ตรารัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 ที่จริงจังในทุกหน่วยงานคือแนวโน้มที่สำคัญในการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นได้จริง	4.07	.755	มาก	1
4. การพัฒนาฐานข้อมูลร่วมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การใช้พยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นจริง และส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ	4.00	.631	มาก	2
5.นโยบายการเทคโนโลยีการสื่อสารคือเครื่องมือในการเผยแพร่หลักการการใช้พยานหลักฐานให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ	3.91	.772	มาก	4
6.พยานหลักฐานกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศจะมีบทบาทมากขึ้นด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม	3.51	.796	มาก	7
7.พยานบุคคลจะกลับมามีบทบาทสำคัญอีกครั้งหากสามารถคิดค้นเทคโนโลยีการควบคุมพยานบุคคลได้ (เครื่องจับเท็จ)	3.46	.711	มาก	8
8.พยานบุคคลและพยานเอกสารควรมีการใช้ควบคู่กันไป จะเพียงลำพังไม่ได้	3.40	.888	มาก	10

ด้านโอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน	\bar{x}	SD	ระดับความ คิดเห็น	อันดับ ที่
9.การพัฒนาการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่ยั่งยืนควรเริ่มต้นที่การให้ความรู้จากระดับพื้นฐานการศึกษา	3.40	.871	มาก	9
10.การสนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านนิติวิทยาศาสตร์จะทำให้เกิดการพัฒนาการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์	3.51	.788	มาก	6
รวม	4.19	.431	มาก	

จากตารางที่ 13 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ด้านโอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.19, S.D. = .431$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือแนวนโยบายในการปฏิรูปการศึกษา การอบรมทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ตรารัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 ที่จริงจังในทุกหน่วยงานคือแนวโน้มที่สำคัญในการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นได้จริง ($\bar{x} = 4.07, S.D. = .755$) รองลงมาคือการพัฒนาฐานข้อมูลร่วมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้การใช้พยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นจริง และส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.00, S.D. = .632$) การลดการรับฟังพยานบุคคล โดยรับฟังพยานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์จะเพิ่มขึ้นและทดแทนในอนาคต ($\bar{x} = 3.98, S.D. = .481$) นโยบายการเทคโนโลยีการสื่อสารคือเครื่องมือในการเผยแพร่หลักการใช้พยานหลักฐานให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 3.91, S.D. = .722$) การพัฒนาการใช้พยานหลักฐานให้ก้าวหน้าไปตามความทันสมัยของเทคโนโลยีด้วยการเรียนรู้จากต่างประเทศก่อนมาใช้ในประเทศไทย (อังกฤษ อเมริกา ฝรั่งเศส) ($\bar{x} = 3.58, S.D. = .352$) การสนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านนิติวิทยาศาสตร์จะทำให้เกิดการพัฒนาการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ($\bar{x} = 3.51, S.D. = .788$) พยานหลักฐานกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศจะมีบทบาทมากขึ้นด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ($\bar{x} = 3.51, S.D. = .796$) พยานบุคคลจะกลับมามีบทบาทสำคัญอีกครั้งหากสามารถคิดค้นเทคโนโลยีการควบคุมพยานบุคคลได้ (เครื่องจับเท็จ) ($\bar{x} = 3.46, S.D. = .711$) การพัฒนาการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่ยั่งยืนควรเริ่มต้นที่การให้ความรู้จากระดับพื้นฐานการศึกษา ($\bar{x} = 3.40, S.D. = .871$) และอันดับสุดท้ายคือ พยานบุคคลและพยานเอกสารควรมีการใช้ควบคู่กันไป จะเพียงลำพังไม่ได้ ($\bar{x} = 3.40, S.D. = .888$) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์: ด้านโอกาสด้านอำนาจหน้าที่ในการใช้พยานหลักฐาน

(n=297)

ด้านโอกาสด้านอำนาจหน้าที่ในการใช้พยานหลักฐาน	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. มีแนวโน้มที่พนักงานอัยการจะมีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญา	3.98	.401	มาก	2
2. สถาบันนิติวิทยาศาสตร์เป็นองค์การที่ตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจกับการทำงานของตำรวจ	4.00	.531	มาก	1
3. การทำงานสอบสวนควรแยกออกเป็นองค์การอิสระเพื่อแก้ไขปัญหาการแทรกแซงและเพิ่มประสิทธิภาพ	3.94	.454	มาก	3
4. ควรกำหนดให้สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการให้ดุลพินิจเสนอพยานหลักฐานต่างๆที่เหมาะสมเพื่อประกอบสำนวนคดี	3.65	.377	มาก	4
5. การยุบรวมหน่วยงานด้านพิสูจน์หลักฐานมารวมกันไม่ใช่แนวทางในการพัฒนาด้านนิติวิทยาศาสตร์	3.40	.612	มาก	6
6. การที่หน่วยงานที่ทำหน้าที่แบบเดียวกันหลายนหน่วยงานจะช่วยให้เกิดการถ่วงดุลและกระจายงบประมาณ	3.64	.162	มาก	5
รวม	3.75	.451	มาก	

จากตารางที่ 14 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ด้านโอกาส ด้านอำนาจหน้าที่ในการใช้พยานหลักฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75, S.D. = .451$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์เป็นองค์การที่

ตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจกับการทำงานของตำรวจ ($\bar{x}=4.00, S.D.=.531$) รองลงมาคือมีแนวโน้มที่พนักงานอัยการจะมีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญา ($\bar{x}=-.98, S.D.=.401$) การทำงานสอบสวนควรแยกออกเป็นองค์การอิสระเพื่อแก้ไขปัญหาการแทรกแซงและเพิ่มประสิทธิภาพ ($\bar{x}=3.94, S.D.=.454$) ควรกำหนดให้สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการให้ดุลพินิจเสนอพยานหลักฐานต่างๆที่เหมาะสมเพื่อประกอบสำนวนคดี ($\bar{x}=3.65, S.D.=.377$) การที่หน่วยงานที่ทำหน้าที่แบบเดียวกันหลานหน่วยงานจะช่วยให้เกิดการถ่วงดุลและกระจายงบประมาณ ($\bar{x}=3.64, S.D.=.162$) และอันดับสุดท้ายคือการยุบรวมหน่วยงานด้านพิสูจน์หลักฐานมารวมกันไม่ใช่แนวทางในการพัฒนาด้านนิติวิทยาศาสตร์ ($\bar{x}=3.40, S.D.=.612$) ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์: ด้านโอกาสด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน

ด้านโอกาสด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน			(n=297)	
	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. ประมวลกฎหมายยาเสพติดฉบับปัจจุบันมีบัญญัติและบังคับใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์	4.00	.411	มาก	1
2. พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.2550 มีการบัญญัติและบังคับใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์	3.78	.711	มาก	4
3. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญา มีการบัญญัติและบังคับใช้การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์	3.77	.642	มาก	5
4. ในอนาคตทุกหน่วยงานจะมีทบทบัญญัติทางกฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เกิดผลด้านความโปร่งใส การบริการประชาชนและสร้างคุณธรรม	4.00	.561	มาก	2
5. มีโอกาสที่จะพัฒนากฎหมายให้อำนาจหน้าที่และภารกิจเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ จะดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการแทนบุคคล	3.87	.651	มาก	3
6. ทบทบัญญัติด้านการพัฒนาบุคคลในการให้	3.49	.611	มาก	7

ด้านโอกาสด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
ค่าตอบแทนที่เหมาะสมทำให้แก้ไขปัญหาบุคลากรขาดประสิทธิภาพ				
7. ควรมีการกำหนดบทบัญญัติทางกฎหมายในการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเกิดขึ้นเพื่อจะลดความล่าช้าในการบวณาการการทำงาน	3.77	.655	มาก	6
รวม	3.88	.621	มาก	

จากตารางที่ 15 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ด้านโอกาสด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88, S.D. = .621$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือประมวลกฎหมายอาเสพติดฉบับปัจจุบันมีบัญญัติและบังคับใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ($\bar{x} = 4.00, S.D. = .411$) รองลงมาคือในอนาคตทุกหน่วยงานจะมีบทบัญญัติทางกฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เกิดผลด้านความโปร่งใส การบริการประชาชนและสร้างคามยุติธรรม ($\bar{x} = 4.00, S.D. = .561$) มีโอกาสที่จะพัฒนามากฎหมายให้อำนาจหน้าที่และภารกิจเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ จะดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการแทนบุคคล ($\bar{x} = 3.87, S.D. = .651$) พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีอาเสพติด พ.ศ.2550 มีการบัญญัติและบังคับใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ($\bar{x} = 3.78, S.D. = .711$) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาเสพติด มีการบัญญัติและบังคับใช้การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ($\bar{x} = 3.77, S.D. = .642$) ควรมีการกำหนดบทบัญญัติทางกฎหมายในการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเกิดขึ้นเพื่อจะลดความล่าช้าในการบวณาการการทำงาน ($\bar{x} = 3.77, S.D. = .655$) และอันดับสุดท้ายคือบทบัญญัติด้านการพัฒนาบุคคลในการให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมทำให้แก้ไขปัญหาบุคลากรขาดประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 3.49, S.D. = .611$) ตามลำดับ

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์: ด้านโอกาสด้านมาตรฐานการตรวจพิสูจน์

(n=297)

ด้านโอกาสด้านมาตรฐานการตรวจพิสูจน์	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. มาตรฐานการตรวจพิสูจน์สามารถเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับผลการตรวจพิสูจน์ได้	3.77	.771	มาก	2
2. มาตรฐานการตรวจพิสูจน์จะช่วยทำให้การปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์ของหน่วยงานต่างๆมีมาตรฐานเดียวกัน	3.68	.612	มาก	3
3. มาตรฐานการตรวจพิสูจน์ที่ได้รับการรับรองในระดับชาติจะทำให้การพัฒนางานด้านการตรวจพิสูจน์มีความเป็นสากล	4.00	.572	มาก	1
รวม	3.96	.441	มาก	

จากตารางที่ 16 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ด้านโอกาสด้านมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96, S.D. = .441$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ที่ได้รับการรับรองในระดับชาติจะทำให้การพัฒนางานด้านการตรวจพิสูจน์มีความเป็นสากล ($\bar{x} = 4.00, S.D. = .572$) รองลงมา คือมาตรฐานการตรวจพิสูจน์สามารถเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับผลการตรวจพิสูจน์ได้ ($\bar{x} = 3.77, S.D. = .771$) และอันดับสุดท้าย คือมาตรฐานการตรวจพิสูจน์จะช่วยทำให้การปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์ของหน่วยงานต่างๆมีมาตรฐานเดียวกัน ($\bar{x} = 3.68, S.D. = .612$) ตามลำดับ

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์: ด้านโอกาสด้านการพัฒนาหน่วยงาน

(n=297)

ด้านโอกาสด้านการพัฒนาหน่วยงาน	\bar{x}	SD	ระดับ ความ คิดเห็น	อันดับ ที่
1. ศาสนิกชนมีแนวทางในการสนับสนุนองค์ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ด้วยการจัดอบรมให้แก่บุคลากร	4.00	.351	มาก	1
2. สำนักงานอัยการควรจัดตั้งหน่วยงานด้านการพิสูจน์หลักฐานในสังกัดของสำนักงานอัยการเพื่อเป็นการพัฒนาพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์	4.00	.580	มาก	2
3. เพิ่มบทบาทหน้าที่ให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่สอบสวนทั้งหมด	4.00	.885	มาก	4
4. หน่วยงานด้านการพิสูจน์หลักฐานมีโอกาสในการขยายพื้นที่รับผิดชอบให้ครอบคลุมทั่วประเทศ	4.00	.772	มาก	3
5. หน่วยงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์หลักฐานโดยตรงจะเน้นการพัฒนาหน่วยงานด้านการส่งเสริมความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์	4.00	.944	มาก	6
6. สำนักงานตำรวจแห่งชาติขยายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนให้มีพื้นที่ครอบคลุม	4.00	.942	มาก	5
7. การปฏิบัติงานด้านการสอบสวนและการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะพัฒนาเป็นรูปแบบคณะทำงานทำแทนการทำงานรูปแบบเดิม	3.91	.675	มาก	11
8. สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจมีกระจายศูนย์พิสูจน์หลักฐานทุกจังหวัดเพื่อขยายพื้นที่การให้บริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์	3.90	.681	มาก	12
9. สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจมีการขยายงานการตรวจพิสูจน์ให้ทันกับการพัฒนาของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่เสมอโดยดรรชนีการอบรมจากต่างประเทศ	3.98	.746	มาก	8
10. สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีการส่งเสริม สนับสนุน ประกาศ มีคำสั่ง ให้มีการใช้พยานหลักฐานทางนิติ	3.90	.812	มาก	13

ด้านโอกาสด้านการพัฒนาหน่วยงาน	\bar{x}	SD	ระดับ ความ คิดเห็น	อันดับ ที่
วิทยาศาสตร์				
11.กระทรวงยุติธรรมมีการส่งเสริม สนับสนุน ประกาศ มีคำสั่ง ให้มีการใช้พยานหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์	3.91	.426	มาก	10
12.การพัฒนาศักยภาพบุคลากรมีความสำคัญ ต่อ ประสิทธิภาพงานด้านนิติวิทยาศาสตร์และเป็น มากกว่าการเปลี่ยนแปลงขององค์กรโดยรวม	3.91	.419	มาก	9
13. การรวมหน้าที่ของบุคลากรเข้าด้วยกันเป็น แนวโน้มที่ไม่น่าจะเกิดขึ้น เช่น การรวมขั้นตอนการ ทำงานของพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนไว้ ด้วยกัน	4.00	.948	มาก	7
รวม	4.00	.115	มาก	

จากตารางที่ 17 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ด้านโอกาสด้านการพัฒนาหน่วยงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00, S.D. = .115$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือศาลยุติธรรมมีแนวทางในการสนับสนุนองค์ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ด้วยการจัดอบรมให้แก่บุคลากร ($\bar{x} = 4.00, S.D. = .351$) รองลงมาคือสำนักงานอัยการควรจัดตั้งหน่วยงานด้านการพิสูจน์หลักฐานในสังกัดของสำนักงานอัยการเพื่อเป็นการพัฒนาพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ($\bar{x} = 4.00, S.D. = .580$) หน่วยงานด้านการพิสูจน์หลักฐานมีโอกาสในการขยายพื้นที่รับผิดชอบให้ครอบคลุมทั่วประเทศ ($\bar{x} = 4.00, S.D. = .772$) เพิ่มบทบาทหน้าที่ให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่สอบสวนทั้งหมด ($\bar{x} = 4.00, S.D. = .885$) สำนักงานตำรวจแห่งชาติขยายหน่วยงานที่เกี่ยวกับการสอบสวนให้มีพื้นที่ครอบคลุม ($\bar{x} = 4.00, S.D. = .942$) หน่วยงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์หลักฐานโดยตรงจะเน้นการพัฒนาหน่วยงานด้านการส่งเสริมความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ ($\bar{x} = 4.00, S.D. = .944$) การรวมหน้าที่ของบุคลากรเข้าด้วยกันเป็นแนวโน้มที่ไม่น่าจะเกิดขึ้น เช่น การรวมขั้นตอนการทำงานของพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนไว้ด้วยกัน ($\bar{x} = 4.00, S.D. = .984$) สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจมีการขยายหน้างานการตรวจพิสูจน์ให้ทันกับการพัฒนาของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่เสมอโดยดรรับการอบรมจากต่างประเทศ ($\bar{x} =$

3.98,S.D.=.746)การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพงานด้านนิเวศวิทยาศาสตร์จะเป็นมากกว่าการเปลี่ยนแปลงขององค์กรโดยรวม ($\bar{x}=3.91,S.D.=.419$)กระทรวงยุติธรรมมีการส่งเสริมสนับสนุน ประกาศ มีคำสั่ง ให้มีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์($\bar{x}=391,S.D.=.426$)การปฏิบัติงานด้านการสอบสวนและการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะพัฒนาเป็นรูปแบบคณะทำงานทำแทนการทำงานรูปแบบเดิม ($\bar{x}=3.91,S.D.=.675$) สำนักงานพิสูจน์หลักฐาน ตำรวจมีกระจายศูนย์พิสูจน์หลักฐานทุกจังหวัดเพื่อขยายพื้นที่การให้บริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์($\bar{x}=3.90,S.D.=.681$) และอันดับสุดท้ายคือสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีการส่งเสริม สนับสนุน ประกาศ มีคำสั่ง ให้มีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ($\bar{x}=3.90,S.D.=.812$) ตามลำดับ

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์: ด้านโอกาสด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

		(n=297)		
ด้านโอกาสด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. มีการพัฒนาประสิทธิภาพของกล้องวงจรปิดและการกระจายพื้นที่ติดตั้งเพิ่มขึ้น	3.99	.532	มาก	1
2. เทคโนโลยีการบันทึกภาพถ่ายดาวเทียมจะเป็นหลักฐานในการสืบสวน สอบสวนและพิจารณาคดีในอนาคต	3.98	.861	มาก	3
3. การใช้ระบบสารสนเทศร่วมในการครอบครองพยานวัตถุในลักษณะของภาพถ่ายออนไลน์และวิดีโอ	3.99	.652	มาก	2
4. การตรวจที่มีศักยภาพในการวิเคราะห์ระดับนาโนจะใช้อย่างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น	3.72	.631	มาก	4
5. ระบบฐานข้อมูลถูกนำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการติดตามผู้กระทำความผิด	3.67	.762	มาก	5
6. การพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล	3.67	.788	มาก	6
7. มีการจัดทำฐานข้อมูลที่ในงานด้านนิติวิทยาศาสตร์	3.60	.661	มาก	7
รวม	3.99	.672	มาก	

จากตารางที่ 18 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ด้านโอกาสด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99, S.D. = .672$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือมีการพัฒนาประสิทธิภาพของกล้องวงจรปิดและการกระจายพื้นที่ติดตั้งเพิ่มขึ้น ($\bar{x} = 3.99, S.D. = .532$) รองลงมาคือการใช้ระบบสารสนเทศร่วมในการครอบครองพยานวัตถุในลักษณะของภาพถ่ายออนไลน์และวีดีโอ ($\bar{x} = 3.99, S.D. = .652$) เทคโนโลยีการบันทึกภาพถ่ายดาวเทียมจะเป็นหลักฐานในการสืบสวน สอบสวน และพิจารณาคดีในอนาคต ($\bar{x} = 3.98, S.D. = .861$) การตรวจที่มีศักยภาพในการวิเคราะห์ระดับนาโนจะใช้อย่างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ($\bar{x} = 3.72, S.D. = .631$) ระบบฐานข้อมูลถูกนำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการติดตามผู้กระทำความผิด ($\bar{x} = 3.67, S.D. = .762$) การพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล ($\bar{x} = 3.67, S.D. = .788$) และอันดับสุดท้ายคือ มีการจัดทำฐานข้อมูลในงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ($\bar{x} = 3.60, S.D. = .661$) ตามลำดับ

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยการเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์: โดยรวมด้านความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

(n=297)

ด้านความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. การเก็บวัตถุพยาน ต้องเก็บสิ่งที่สูญหายหรือเสียหายได้ง่าย ไว้เป็นอันดับแรก	3.77	.771	มาก	12
2. หากมีวัตถุพยานหลายชิ้น สามารถนำมาใส่รวมกันในกล่องหรือถุงขนาดใหญ่ เพื่อสะดวกต่อการขนย้าย	4.04	.911	มาก	5
3. ควรเก็บวัตถุพยานไว้ให้ได้มากที่สุด เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลงได้ง่ายจะทำให้ยากต่อการกลับมาเก็บเพิ่มเติม	4.09	.272	มาก	1
4. การถ่ายภาพวัตถุพยาน ควรถ่ายทุกชิ้น ทั้งระยะไกล กลาง และใกล้ โดยมีการวางป้ายหมายเลขกำกับ	4.07	.771	มาก	2
5. การเก็บกองเลือดสด ควรแช่ในตู้เย็นช่องแช่แข็ง ก่อนส่งตรวจพิสูจน์	4.07	.812	มาก	3

ด้านความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยรวม	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
6.คราบโลหิตแห้ง สามารถเก็บส่งตรวจพิสูจน์ โดยใช้ใบมีดโกนขูดคราบโลหิตออกจากผิวของวัตถุได้	4.04	.919	มาก	6
7.การหาหมู่โลหิตสามารถหาได้จากปัสสาวะหรืออุจจาระได้	4.07	.972	มาก	4
8.การทำคำหับสัญญาณบนหัวกระสุนปืนที่ตรวจพบเป็นวัตถุพยาน สามารถทำคำหับไว้ที่บริเวณใดก็ได้ที่เห็นได้ชัดเจน	4.04	.988	มาก	7
9.การเก็บคราบอสุจิแห้งที่ติดบนเสื้อผ้า ให้เก็บมาทั้งชิ้น	3.98	.612	มาก	8
10.การเก็บคราบโลหิตที่ติดบนวัตถุที่เคลื่อนย้ายได้ เช่น เสื้อผ้า อาวุธ ควรเก็บวัตถุนั้นมาทั้งชิ้น	3.98	.911	มาก	9
11.การเก็บเส้นผมหรือเส้นขน อาจใช้สก็อตเทปด้านเหนียวปิดลงบนพื้น เพื่อดึงเส้นผมหรือเส้นขนขึ้นมาได้	3.77	.272	มาก	10
12.การเก็บกระดาศที่ถูกเพลิงไหม้ ให้ใช้แผ่นกระดาศแข็งสอดใต้ แล้วยกขึ้นมาเก็บใส่กล่อง เพื่อส่งตรวจพิสูจน์	3.64	.992	มาก	15
13.การเก็บลูกกระสุนปืนที่ฝังบนผนัง ให้เจาะผนังเอาเฉพาะลูกกระสุนปืนออกมาเพื่อส่งตรวจพิสูจน์	3.64	.997	มาก	16
14. ลูกและปลอกกระสุนปืนที่ตรวจพบในที่เกิดเหตุ ให้จัดเก็บใส่ในภาชนะที่ป้องกันการกระแทก และให้แยกห่อกัน	3.77	.277	มาก	11
15.การเก็บพยานวัตถุอาวุธปืน ไม่ต้องนำเอากระสุนปืนที่อยู่ในแมกกาซีนออกเพียงแต่ให้กดเซฟปืน หรือลดนกปืนไว้ก็พอเพียงแล้ว	3.55	.612	มาก	17
16.การเก็บพยานวัตถุจากตัวบุคคลเพื่อส่งตรวจเปรียบเทียบ DNA ให้เก็บเซลล์เยื่อข้างแก้ม โดยใช้ก้านสาลีเช็ดที่กระพุ้งแก้มด้านในทั้ง 2 ข้าง จากนั้นนำไปผึ่งให้แห้งที่อุณหภูมิห้อง ก่อนเก็บใส่ซองกระดาศปิด	3.64	.911	มาก	14

ด้านความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทาง นิติวิทยาศาสตร์ โดยรวม	\bar{x}	SD	ระดับความ คิดเห็น	อันดับ ที่
ผนีก				
17. เมื่อพบสิ่งใดที่เป็นวัตถุพยานได้ ให้รีบทำการเก็บ รวบรวมโดยเร็ว ยังไม่จำเป็นต้องถ่ายภาพหรือบันทึก ตำแหน่งวัตถุพยานนั้นก่อน เนื่องจากอาจเกิดการสูญ หายหรือการแปรสภาพของวัตถุพยานนั้นได้	3.66	.177	มาก	13
รวม	4.00	.841	มาก	

จากตารางที่ 19 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ด้านความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00, S.D. = .841$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือควรเก็บวัตถุพยานไว้ให้ได้มากที่สุด เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลงได้ง่ายจะทำให้ยากต่อการกลับมาเก็บเพิ่มเติม ($\bar{x} = 4.09, S.D. = .272$) รองลงมา การถ่ายภาพวัตถุพยาน ควรถ่ายทุกชิ้น ทั้งระยะไกล กลาง และใกล้ โดยมีการวางป้ายหมายเลขกำกับ ($\bar{x} = 4.07, S.D. = .771$) การเก็บกองเลือดสด ควรแช่ในตู้เย็นช่องแช่แข็ง ก่อนส่งตรวจพิสูจน์ ($\bar{x} = 4.07, S.D. = .812$) การหาหมู่โลหิตสามารถหาได้จากปัสสาวะหรืออุจจาระได้ ($\bar{x} = 4.07, S.D. = .972$) หากมีวัตถุพยานหลายชิ้น สามารถนำมาใส่รวมกันในกล่องหรือถุงขนาดใหญ่ เพื่อสะดวกต่อการขนย้าย ($\bar{x} = 4.04, S.D. = .911$) คราบโลหิตแห้ง สามารถเก็บส่งตรวจพิสูจน์ โดยใช้ใบมีดโกนขูดคราบโลหิตออกจากผิวของวัตถุได้ ($\bar{x} = 4.04, S.D. = .919$) การทำตำหนิสัญลักษณ์บนหัวกระสุนปืนที่ตรวจพบเป็นวัตถุพยาน สามารถทำตำหนิไว้ที่บริเวณใดก็ได้ที่เห็นได้ชัดเจน ($\bar{x} = 4.04, S.D. = .988$) การเก็บคราบอสุจิแห้งที่ติดบนเสื้อผ้า ให้เก็บมาทั้งชิ้น ($\bar{x} = 3.98, S.D. = .612$) การเก็บคราบโลหิตที่ติดบนวัตถุที่เคลื่อนย้ายได้ เช่น เสื้อผ้า อาวุธ ควรเก็บวัตถุนั้นมาทั้งชิ้น ($\bar{x} = 3.98, S.D. = .911$) การเก็บเส้นผมหรือเส้นขน อาจใช้สก็อตเทปด้านเหนียวปิดลงบนพื้น เพื่อดึงเส้นผมหรือเส้นขนขึ้นมาได้ ($\bar{x} = 3.77, S.D. = .272$) ลูกและปลอกกระสุนปืนที่ตรวจพบในที่เกิดเหตุ ให้จัดเก็บใส่ในภาชนะที่ป้องกันการกระแทก และให้แยกห่อกัน ($\bar{x} = 3.77, S.D. = .277$) การเก็บวัตถุพยานต้องเก็บสิ่งที่จะสูญหายหรือเสียหายได้ง่าย ไว้เป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.77, S.D. = .771$) เมื่อพบสิ่งใดที่เป็นวัตถุพยานได้ ให้รีบทำการเก็บรวบรวมโดยเร็ว ยังไม่จำเป็นต้องถ่ายภาพหรือบันทึกตำแหน่งวัตถุพยานนั้นก่อน เนื่องจากอาจเกิดการสูญหายหรือการแปรสภาพของวัตถุพยานนั้นได้ ($\bar{x} = 3.66, S.D. = .177$) การเก็บเส้นผมจากบุคคลเพื่อพิสูจน์ DNA ให้ใช้กรรไกรตัดเส้นผมจากศีรษะบุคคล

นั้น 15-20 เส้น เพื่อส่งตรวจ ($\bar{x} = 3.64, S.D. = .971$) การเก็บกระดาษที่ถูกเพลิงไหม้ ให้ใช้แผ่นกระดาษแข็งสอดใต้ แล้วยกขึ้นมาเก็บใส่กล่อง เพื่อส่งตรวจพิสูจน์ ($\bar{x} = 3.64, S.D. = .992$) การเก็บลูกกระสุนปืนที่ฝังบนผนัง ให้เจาะผนังเอาเฉพาะลูกกระสุนปืนออกมาเพื่อส่งตรวจพิสูจน์ ($\bar{x} = 3.64, S.D. = .997$) และอันดับสุดท้าย คือการเก็บพยานวัตถุอาวุธปืน ไม่ต้องนำเอากระสุนปืนที่อยู่ในแมกกาซีนออก เพียงแต่ให้กดเซฟปืน หรือลดนกปืนไว้ก็พอเพียงแล้ว ($\bar{x} = 3.55, S.D. = .612$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้เชี่ยวชาญ

การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 14 คน วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยถอดบทความสาระสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามประเด็นสำคัญดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
2. บทบาทหน้าที่ของนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด
3. ปัจจัยภายนอกและภายในเกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด
4. ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด

ส่วนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดเป็นเพศชาย มีตำแหน่งและหน่วยงานที่สังกัดคือ เป็นผู้พิพากษา จำนวน 2 ท่าน เป็นพนักงานอัยการ จำนวน 2 คน เป็นทนายความ จำนวน 2 คน เป็นพนักงานสอบสวน จำนวน 2 คน เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ จำนวน 2 คน เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ จำนวน 2 คน และเป็นแพทย์นิติเวช จำนวน 2 คน ระยะเวลาในการปฏิบัติงานมากกว่า 5-10 ปีทุกคน โดยแต่ละตำแหน่งมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้ 1) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้พิพากษา ดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาเป็นเวลานานไม่น้อยกว่า 10 ปี เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานิติศาสตร์ เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด และ 4) เคยพิจารณาคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดและมีการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เข้าไปเกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด 2) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพนักงานอัยการ ดำรงตำแหน่งเป็นพนักงานอัยการเป็นเวลานานไม่น้อยกว่า 10 ปี เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการทำสำนวนคดียาเสพติด เคยทำสำนวนคดียาเสพติดที่มีการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ 3) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มทนายความ ประกอบอาชีพเป็น

ทนายความเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการทำสำนวนคดีอาญาเสพติด เคยทำสำนวนคดีอาญาเสพติดที่มี การใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ 4) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพนักงานสอบสวน ดำรงตำแหน่ง เป็นพนักงานสอบสวนเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการทำสำนวนคดีอาญาเสพติด เคยทำสำนวนคดีอา ยาเสพติดที่มีการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ 5) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านพิสูจน์ หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ทำหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการเก็บรวบรวมและการพิสูจน์ พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือ กรมสอบสวนคดีพิเศษ 6) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ทำหน้าที่เป็น ผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจใน หลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือสถาบันนิติ วิทยาศาสตร์ 7) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มแพทย์นิติเวช ทำหน้าที่เป็นแพทย์นิติเวชเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี เป็นแพทย์ที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการเก็บรวบรวมและการพิสูจน์พยานหลักฐานทางด้านนิติ วิทยาศาสตร์ เป็นแพทย์ที่ปฏิบัติงานในสถาบันนิติเวชวิทยาหรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์และงานที่ เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 บทบาทหน้าที่ของนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาเสพติด

1. บทบาทหน้าที่ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ปฏิบัติหน้าที่ของนักนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาเสพติดที่แตกต่างกัน กลุ่มแรกคือกลุ่มที่ทำหน้าที่ด้านการสืบสวนสอบสวนคดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดในคดีอาญาเสพติด โดย บทบาทของตนเองในการทำหน้าที่สามารถสรุปได้ดังนี้สืบเสาะหาเบาะแสของผู้กระทำความผิด ของ กลุ่มผู้กระทำความผิด อันเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อ วางแผนในการปฏิบัติการจับกุม ด้านวิธีการต่าง เช่นการล่อซื้อ การสกัดจับ โดยบทบาทของเจ้าหน้าที่ ตำรวจฝ่ายสืบสวนในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนคดีอาญาเสพติดจากการสัมภาษณ์กลุ่ม เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน พบว่า บทบาทในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของกลุ่มเจ้าหน้าที่ ตำรวจฝ่ายสืบสวน มีบทบาทหน้าที่ในการวางแผน สั่งการ สืบสวน จับกุม ขยายผล เก็บข้อมูล และ ยึดทรัพย์สินผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับหัวหน้าชุดวางแผนจะทำการวางแผน ล่อซื้อ ปิดล้อม จับกุม ตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากหนังสือร้องเรียนเรื่องยาเสพติดการรับแจ้ง แจ้งจับ กล่าวหา ขยายผล และดำเนินการเข้าจับกุมขยายผลไปสู่การจับกุมผู้ต้องหา การออกสืบสวนกับคนที่อยู่ใน

พื้นที่ การรับแจ้งจากคนในพื้นที่ จากสื่อสังคมออนไลน์ และการเป็นพยานที่ศาล เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนมีวิธีการนำความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในการตรวจพิสูจน์หาสารเสพติดในปัสสาวะ การตรวจลายนิ้วมือในท่อ และการเก็บวัตถุพยานหลักฐานส่งให้พนักงานสอบสวนส่งตรวจพิสูจน์

โดยมีรูปแบบวิธีการในการปฏิบัติงานทางนิติวิทยาศาสตร์โดยเทคนิคในการสืบสวนคดียาเสพติดของเจ้าหน้าที่ จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ พบว่า เทคนิคในการสืบสวนคดียาเสพติดเจ้าหน้าที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนมีรูปแบบการปฏิบัติงานส่วนใหญ่จากการขยายผลจากผู้กระทำความผิด โดยมีการขยายผลจากเครือข่าย เช่น การนำนิติวิทยาศาสตร์มาพิสูจน์หลักฐาน และวิเคราะห์หาอาชญากรรมเครือข่ายสมคบคิดในคดียาเสพติด โดยการใช้การขยายผลจากเครือข่ายโทรศัพท์จากผู้ต้องหา การเขียนแผนผัง 12 โยงหาตัวผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกัน และทำการขยายผลการจับกุม การตรวจสอบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ว่ามีการติดต่อกันผ่านบุคคลใดบ้าง เพื่อสืบสวนหาผู้กระทำความผิดร่วมตรวจสอบจากข้อมูลจากท้องถิ่นการพักอาศัยในแต่ละพื้นที่ การหาข่าวจากบุคคลในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มวัยรุ่นที่รวมตัวมั่วสุมกันสืบสวนหาข่าวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และเคยมีประวัติการใช้สารเสพติดเพื่อหาเครือข่ายที่มักติดต่อกัน เป็นต้น การสืบจากแหล่งข่าวที่มีอยู่ส่วนใหญ่มักกระทำกับบุคคลในพื้นที่ที่ต้องการสืบสวน เช่นคนในแหล่งพื้นที่ชุมชน หัวหน้าชุมชน ตรวจสอบประวัติของผู้ต้องหาที่พื้นที่ในคดียาเสพติดในแหล่งชุมชน แหล่งสถานศึกษา บริษัทภาคเอกชน

จากการสัมภาษณ์แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนคดียาเสพติด ในการสืบสวนคดียาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านการสืบสวนในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 3 มักมีรูปแบบการปฏิบัติงานจากการหาข่าวจากบุคคลในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มวัยรุ่นที่รวมตัวมั่วสุมกัน สืบสวนหาข่าวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และเคยมีประวัติการใช้สารเสพติด เพื่อหาเครือข่ายที่มักติดต่อกัน เป็นต้น ซึ่งพบว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนในแต่ละสถานียังไม่มีการประสานงานในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกัน สำหรับวิธีการขยายผลจากผู้กระทำความผิดโดยมีการขยายผลจากเครือข่าย เช่นการนำนิติวิทยาศาสตร์มาพิสูจน์หลักฐาน เช่นการตรวจสารเสพติดในปัสสาวะ การตรวจลายนิ้วมือในท่อบรรจุสาร และวิเคราะห์หาอาชญากรรมเครือข่ายสมคบคิดในคดียาเสพติด โดยการใช้การขยายผลจากเครือข่ายโทรศัพท์จากผู้ต้องหา การเขียนแผนผัง 12 โยงหาตัวผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกัน และทำการขยายผลการจับกุม การตรวจสอบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ว่ามีการติดต่อกันผ่านบุคคลใดบ้าง เพื่อสืบสวนหาผู้กระทำความผิดร่วม ซึ่งมักพบว่า วิธีการดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจากการนำองค์ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้งาน แต่กลับพบว่าในประเด็นการนำนิติ

วิทยาศาสตร์มาพิสูจน์หลักฐาน และวิเคราะห์อาชญากรรมยังคงเป็นปัญหาในด้านกำลังพลที่ยังมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากไม่มีการอบรมให้ความรู้ผู้ปฏิบัติงานอย่างทั่วถึง ด้านงบประมาณ และด้านอุปกรณ์ที่ไม่เพียงพอ ดังนั้น จึงควรมีการอบรมพัฒนาทักษะการนำเครื่องมือการสืบสวนที่เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานเข้ามาใช้ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน มีงบประมาณด้านการทำงาน และอุปกรณ์ในการตรวจพิสูจน์ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่

2. รูปแบบวิธีที่ใช้ในการปฏิบัติงานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด

เจ้าหน้าที่กล่าวว่า พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการดำเนินคดียาเสพติดประกอบไปด้วยพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

1. หลักฐานการมียาเสพติดในร่างกายจากผลตรวจปัสสาวะ หรือเส้นผม โดยพนักงานสอบสวนจะ เก็บปัสสาวะของผู้ต้องหาและตรวจโดยชุดตรวจหาสารเสพติด ซึ่งสามารถออกผลเร็วกว่ามีการเสกคดีใน ปัสสาวะของผู้ต้องหาหรือไม่

โดยมีหลักเกณฑ์ในการเก็บปัสสาวะคือ ต้องจัดให้มีบริเวณสำหรับปัสสาวะ มีผู้ควบคุมการปัสสาวะของผู้ต้องหา มีภาชนะสำหรับเก็บปัสสาวะที่แห้งและสะอาด พร้อมฉลากติดภาชนะ ระบุชื่อผู้ต้องหา วันที่ เวลาเก็บ และปริมาณปัสสาวะ และต้องจัดเก็บโดยเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมวิธีใช้ชุดทดสอบ โดยมีปริมาณในการเก็บที่แตกต่างกันได้แก่ เมทแอมเฟตามีนและยาอี เก็บไม่น้อยกว่า 15 มิลลิลิตร กัญชา เก็บไม่น้อยกว่า 30 มิลลิลิตร และ มอร์ฟินและโคเคน เก็บไม่น้อยกว่า 60 มิลลิลิตร

เจ้าหน้าที่กล่าวว่าการตรวจสอบปัสสาวะดำเนินการด้วยการทดสอบความขุ่นใสและปริมาณปัสสาวะ วัดความเป็น กรดต่าง วัดอุณหภูมิ มีสีเหลืองอ่อนถึงแก่ มีกลิ่น

2. หลักฐานรอยนิ้วมือ ในบรรจุภัณฑ์ยาเสพติด ในตัวยาเสพติดเอง หรือในธนบัตรของกลาง ดำเนินการโดยกองพิสูจน์หลักฐานสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยการใช้ฝุ่นเคมี หรือ เทปกาวใส เพื่อให้ รอยนิ้วมือเด่นชัดและนำไปเปรียบเทียบกับรอยพิมพ์นิ้วมือของผู้ต้องหา

3. หลักฐาน DNA จากสถานที่เกิดเหตุ หีบห่อยาเสพติด ตัวยาเสพติดและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเสก ยา โดยใช้เทคนิคการป้ายด้วยสำลีก้าน และนำไปเปรียบเทียบกับ DNA ของผู้ต้องหาเพื่อสร้างความ เชื่อมโยงในคดี การตรวจ DNA ต้องกระทำโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีอำนาจตามกฎหมาย การตรวจ DNA มี ต้นทุนสูงและมีความสลับซับซ้อน การแปลผลการตรวจและให้ความเห็นทางคดีต้องกระทำโดยผู้เชี่ยวชาญ การสร้างฐานข้อมูล DNA จะเป็นประโยชน์ในการเชื่อมโยงการท าคความผิดได้

4. บันทึกการใช้โทรศัพท์ติดต่อระหว่างผู้ล่อซื้อกับผู้ต้องหา โดยข้อมูลที่นำออกมาจากโทรศัพท์ หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ จะได้กระทำตามกระบวนการตามกฎหมาย ได้แก่ การได้มาของ

ข้อมูล การ ตรวจสอบฐานข้อมูล การคัดลอกข้อมูล โดยมีหลักการสำคัญคือ ต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่ตัวหลักฐาน ต้นฉบับ เนื่องจากหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถปรับปรุงแก้ไขได้

5. ความสอดคล้องของบันทึกการจับกุมและแผนที่เกิดเหตุ

6. การตรวจสอบทางเคมีว่าของกลางที่ยึดได้ในที่เกิดเหตุเป็นยาเสพติดให้โทษ โดยใช้การตรวจสอบทางเคมี ถึงส่วนประกอบของวัตถุพยานที่พบในที่เกิดเหตุ

7. ภาพถ่ายสถานที่เกิดเหตุในวันเกิดเหตุ

3.นิติวิทยาศาสตร์ด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐานและการประยุกต์งานในการสืบสวน

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ยังให้ข้อมูลสำคัญการประยุกต์ใช้ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์แขนงต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องกับการพิสูจน์หลักฐานในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในรูปแบบของการใช้ความรู้ดังกล่าวที่เข้ามามีส่วนช่วยในการสืบสวนอุสรรคในการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดเป็นข้าราชการตำรวจชั้นประทวน คลุกคลีในการทำงานด้านการสืบสวนมากกว่าการตรวจสอบพิสูจน์หลักฐาน เนื่องจากไม่ใช่งานในหน้าที่หลักจึงให้ข้อมูลได้เพียงบางส่วน แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ทำการสรุปองค์ความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์แขนงต่างๆ ที่มีการประยุกต์ใช้ตามคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวถึง ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวถึงการใช้ความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ในแขนงความรู้ด้านฟิสิกส์ว่า การทำงานส่วนมากจะเป็นการตรวจสอบทางกายภาพมากกว่า ที่นิยมก็คือการดูสี ลักษณะผลึกน้ำหนึ่กบรรจุ ลักษณะของการบรรจุที่ห่อ งานส่วนนี้เป็นการทักษะการจดจำลักษณะทางกายภาพจึงจะต้องใช้ประสบการณ์เข้ามาช่วยในการทำงาน

จากการให้ข้อมูลสำคัญพบว่าการประยุกต์ใช้ความรู้ทางฟิสิกส์ที่เจ้าหน้าที่ใช้เหมือนกันคือ การจดจำลักษณะทางกายภาพของตัวอย่างของกลางของยาเสพติด ที่เคยพบเห็นบ่อยๆเมื่อมีการจับกุมได้ของกลางต้องสงสัยก็จะคุ้นเคยและสามารถแยกแยะได้ จนสามารถระบุในเบื้องต้นได้ว่าเป็นยาเสพติดชนิดใด

2. การตรวจพิสูจน์หลักฐานโดยการใช้ความรู้ทางเคมี ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ในการตรวจหลักฐานทางเคมี ถูกนำมาใช้ในการตรวจพิสูจน์ทั้งทางคุณภาพวิเคราะห์ คือ การตรวจยืนยันว่าเป็นสารเสพติดต้องสงสัยจริง และสามารถตรวจวิเคราะห์เชิงปริมาณ คือ การตรวจว่า ในตัวอย่างมีสารเสพติดชนิดใด ผสมอยู่ในปริมาณเท่าใดนั่นเอง ซึ่งการทำสอบสามารถทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของงาน นั่นคือ การตรวจพิสูจน์เบื้องต้นโดยใช้ชุดทดสอบ และยาเคมี ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการแสดงผลเป็นขีดของชุดทดสอบหรือการเปลี่ยนแปลงของสีน้ำยาเคมีนั้นๆ

ส่วนการตรวจยืนยันผลต้องใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์มาทำการวิเคราะห์เทคนิควิเคราะห์เทคนิคที่นิยมกันก็คือการตรวจวิเคราะห์ด้วยเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟี(Gas Chromatography)หรือที่นิยมเรียกเครื่องGC ประสิทธิภาพในการทำงานของเครื่อง GC นั้นสามารถตรวจได้ทั้งคุณภาพ

วิเคราะห์คือตรวจยืนยันเอกลักษณ์ว่าเป็นยาเสพติดประเภทใดและปริมาณวิเคราะห์คือการตรวจหาปริมาณเพื่อพิสูจน์ให้รู้ว่ายาเสพติดของกลางนั้นมีความบริสุทธิ์ของตัวยาเสพติดเป็นเท่าใด

นอกจากนี้มีการตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าในการปฏิบัติงานวิธีการตรวจภาษาวะมีสารเสพติดหรือไม่มีเป็นวิธีการที่พบบ่อยเนื่องจากเป็นวิธีการที่ง่ายในการดำเนินการสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเชื่อถือได้ในการตรวจจากประสบการณ์ในการทำงานที่ผ่านมาพบความผิดพลาดน้อยมากเจ้าหน้าที่จะใช้วิธีดังกล่าวนี้เมื่อปฏิบัติหน้าที่สายตรวจแล้วพบผู้ต้องสงสัยเสพยาเสพติดเมื่อมีการตรวจสถานบันเทิงก็จะดำเนินการโดยขอให้กลุ่มผู้ต้องสงสัยยินยอมให้ทำการตรวจปัสสาวะนั้นเองการตรวจพิสูจน์เบื้องต้นส่วนใหญ่จะเป็นการตรวจ ณ จุดตรวจโดยใช้ชุดทดสอบสำเร็จรูปเช่นการตรวจพิสูจน์เพื่อคัดแยกตัวอย่างปัสสาวะที่ให้ผลบวกคือมีความเป็นไปได้ว่าจะมีสารออกฤทธิ์ของยาเสพติดประสมอยู่ข้างในปัสสาวะที่ไม่สามารถเขียนสารเหล่านี้ได้ผลการตรวจในขณะนั้นไม่สามารถยืนยันความถูกต้องว่ามีสารเสพติดอยู่จนกว่าจะผ่านการตรวจและยืนยันผลจากชุดทดสอบยาเสพติดโดยสารเสพติดแต่ละชนิดจะให้สีกับน้ำยาคนละชนิดกันแตกต่างกันปัจจุบันนี้น้ำยาก็ยังเป็นที่นิยมใช้ของหน่วยงานภาครัฐในการตรวจสอบเบื้องต้นผงยาและเม็ดยาที่ต้องสงสัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวอีกว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวนเดิมที่มีความจำเป็นในการมีความรู้พื้นฐานด้านการตรวจพิสูจน์ด้วยเครื่องมือวิทยาศาสตร์ที่มีความชำนาญไม่มากนักเนื่องจากลำดับการปฏิบัติงานทำได้เมื่อได้ของกลางมาแล้วก็จะทำการส่งของของกลางซึ่งเป็นยาเสพติดที่ทำการตรวจยึดได้ให้กับเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์เพื่อทำการตรวจวิเคราะห์ยืนยันลักษณะเอกลักษณ์ของยาเสพติดและออกใบรายงานผลในลำดับการปฏิบัติงานอยู่แล้วงานสืบสวนสอบสวนเป็นภารกิจหลักของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานซึ่งหน่วยงานนี้จะเรียกว่าพิสูจน์หลักฐานจังหวัด

สำหรับบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนสอบสวนที่สำคัญด้านการตรวจวิเคราะห์ทางเคมีคือการใช้ชุดทดสอบปัสสาวะในการทดสอบกับตัวอย่างปัสสาวะของผู้ต้องสงสัยซึ่งสามารถทำการทดสอบทันทีเมื่อมีการจับกุมผู้เสพยาเสพติดหรือผู้ต้องสงสัยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดผู้ให้ข้อมูลและอธิบายการใช้ชุดทดสอบว่ามีหลายแบบหลายยี่ห้อและยกตัวอย่างการใช้งานมาหนึ่งชนิดดังนี้

ใช้ที่ดูทำการดูปัสสาวะตัวอย่างใส่ลงไปหลอดทดสอบจากนั้นปิดฝาให้แน่นแล้วเขย่าหลอดทดสอบกลับไปกลับมาจนผมเคมีละลายเปิดฝาหลอดทดสอบออกแล้วหยดน้ำยาทดสอบลงไป 5-7 หยดปิดฝาแล้วเขย่าหลอดทดสอบกลับไปกลับมาประมาณ 10 ครั้งตั้งทิ้งไว้ประมาณ 1 นาทีเพื่อแยกชั้นสังเกตสีเคมีที่เกิดขึ้นในน้ำยาทดสอบซึ่งเป็นชั้นล่างโดยเทียบกับแถบสีหากไม่ปรากฏสีม่วงในชั้นล่างของน้ำยาทดสอบแสดงว่าได้ผลลบหมายความว่าในตัวอย่างปัสสาวะที่ทดสอบนั้นไม่มีสารเสพติดอยู่ในปัสสาวะ

การตรวจพิสูจน์หลักฐานโดยการใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวถึงการใช้ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ในแขนงของงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันกับการทำงานเกี่ยวกับคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยสามารถแบ่งองค์ความรู้ที่ได้จากการใช้งานออกเป็น 2 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การใช้งานความรู้ด้านทางเทคโนโลยีสารสนเทศซ้ำในสำนักงาน ประกอบด้วยงานด้านการจัดทำข้อมูลการค้นคืนข้อมูลและการสืบค้นของข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตในการสืบหาข่าวและติดตามข่าวตามสถานการณ์หรือการส่งข้อมูลระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยกันและระหว่างองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานก่อให้เกิดประโยชน์คือเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานต่างๆที่มีความสะดวกเป็นระบบต่อเนื่องมีรูปแบบที่ชัดเจนเป็นมาตรฐานสากลช่วยลดระยะเวลาในการจัดทำงานสำนักงานลงช่วยลดค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานสำนักงานลงในด้านแรงงานเครื่องมือสถานที่จัดเอกสารเพิ่มความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลและการบูรณาการข้อมูลจากแหล่งต่างๆภายใต้เงื่อนไขที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่นำไปสู่การปรับปรุงวิธีการปฏิบัติของสำนักงานเป็นแบบโลกาภิวัตน์จากที่กล่าวมาทำให้งานด้านการสืบสวนสอบสวนได้ประโยชน์อย่างมากที่นิยมใช้คือการรวบรวมข้อมูลการสืบสวนการบันทึกข้อมูลจับกุมเพื่อเป็นการทำการเก็บข้อมูลสถิติสำหรับการวิเคราะห์กระบวนการและนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้งานร่วมกับซอฟต์แวร์ต่างๆทำให้สะดวกในการเผยแพร่ต่อผู้ร่วมงานประชาชนและผู้บังคับบัญชาอีกด้วย

ส่วนที่ 2 คือการใช้งานวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือและระบบทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเช่น วิทยุเพื่อเป็นประโยชน์ในการสื่อสารการตรวจสอบข้อมูลทางโทรศัพท์การติดตามตัวบุคคลด้วยระบบโทรศัพท์มือถือซึ่งอาศัยการทำงานของคลื่นแม่เหล็กการใช้กล้องกระดุมในการเก็บหลักฐานและการใช้เครื่องบันทึกเสียงการถ่ายภาพ เป็นต้น

4. วิธีการนำความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสอบสวน และปฏิบัติงาน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวถึงวิธีการนำความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยให้ข้อมูลว่าการทำงานด้านการสืบสวนสอบสวนของนักนิติวิทยาศาสตร์ในการทำงานคือการใช้เครื่องมือเพื่อมาช่วยในการสนับสนุนการทำงานเช่นก่อนการปฏิบัติงานก็จะมีการใช้งานของเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบสวนสอบสวนข้อมูลยกตัวอย่างเช่น ข้อมูลพิกัดพื้นที่ข้อมูลบุคคลในทะเบียนราษฎร์การติดต่อประสานงานการขอข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตกับหน่วยงานภายนอกจำพวกข้อมูลการใช้โทรศัพท์มือถือรวมทั้งการสืบหาข้อมูลการติดตามจับกุมเจ้าหน้าที่ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้โดยการติดตามระบบสัญญาณโทรศัพท์ซึ่งการรายงานผลดังกล่าวมักผ่านการใช้งานบนคอมพิวเตอร์ทั้งสิ้นในการปฏิบัติงานก็จะมีการใช้งานวิทยุในการประสานงานระหว่างผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายงานด้านการสืบสวนขณะปฏิบัติงานโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ทำงานสายปฏิบัติการจะได้รับเครื่องมือสื่อสารประเภทนี้ไปใช้งานอยู่แล้วจากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงอุปกรณ์ในการใช้งานบางส่วนเท่านั้นเจ้าหน้าที่ที่ได้ข้อมูลก็พบว่าปัจจุบันความรู้ดังกล่าวพวกนี้ ข้อมูลเหล่านี้มี

ส่วนช่วยงานได้มากเพราะทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วประหยัดเวลาน่าเชื่อถือและบางครั้งเชื่อถือได้มากกว่าข้อมูลจากบุคคลเพราะไม่มีการบิดเบือนข้อเท็จจริงนั่นเอง

จากการสัมภาษณ์พบว่าบทบาทของนักนิติวิทยาศาสตร์ที่สำคัญอีกด้านคือการนำความรู้ด้านการตรวจพิสูจน์มาใช้ในการตรวจพิสูจน์สารเสพติดการใช้งานเมื่อพบกลุ่มผู้กระทำผิดหรือกลุ่มผู้ต้องสงสัยว่ามีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดการขอให้ทดสอบเบื้องต้นถึงการเกี่ยวข้องกับสารเสพติดโดยการตรวจปัสสาวะเจ้าหน้าที่กล่าวว่า การตรวจสารเสพติดนั้นมีอยู่ด้วยกัน 2 ขั้นตอนคือการตรวจพิสูจน์เบื้องต้นซึ่งเจ้าหน้าที่สืบสวนหรือเจ้าหน้าที่ป้องกันปราบปรามสามารถกระทำได้ด้วยชุดทดสอบสำเร็จรูปเมื่อพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับสารเสพติดแล้วก็จะทำการเก็บตัวอย่างปัสสาวะหากได้ผลบวกคือพบว่ามีสารเสพติดก็ต้องทำการส่งตัวอย่างเพื่อพิสูจน์ยืนยันผลการตรวจพิสูจน์ยืนยันเป็นการตรวจพิสูจน์ในขั้นตอนที่ 2 ซึ่งของกลางจำพวกยาเสพติดทุกชนิดต้องทำการตรวจไม่ว่าจะเป็นการตรวจปัสสาวะการตรวจเมื่อยาการตรวจยาผงหรืออื่นๆ เป็นต้นเมื่อพบการกระทำผิดเจ้าหน้าที่จะตั้งข้อหาผู้กระทำความผิดในข้อหาเมียเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยผิดกฎหมายและทำการส่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามกฎหมายต่อไปโดยทั่วไปคดีเกี่ยวกับสารเสพติดมักจะไม่ให้ประกันตัวเพราะเกรงว่าจะหลบหนีและคดีมีอัตราโทษสูงมีหลายครั้งพบว่าผู้ต้องหาพยายามวิ่งเต้นประกันตัวและประสบผลสำเร็จบางรายก็ไม่บางรายก็รับสารภาพซึ่งส่วนมากไม่รับสารภาพในชั้นจับกลุ่มหรือพนักงานสอบสวนแต่จะรับสารภาพในชั้นศาลเพราะมักได้รับคำแนะนำว่าถ้าให้การเป็นประโยชน์จะไม่มีกรับกุมมีบางกรณีรับสารภาพและไม่มีการประสงค์จะสู้คดีศาลจะลงโทษสถานเบาโดยให้รอลงโทษหนึ่งหรือสองอาญาเป็นอีกช่องทางหนึ่งของจำเลยในการเอาตัวรอดในคดี

คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสาระสำคัญอยู่ที่ของกลางธนบัตรหรือข้อถ้าอยู่ในตัวผู้กระทำความผิดก็เป็นเรื่องยากในการต่อสู้คดีแต่ถ้าอยากของกลางไม่ได้อยู่ที่ตัวกระทำผู้กระทำความผิดหรือยังเป็นข้อสงสัยว่าใครเป็นเจ้าของหรือจำเลยก็มีทางนี้ในการต่อสู้คดีพยานในชั้นจับกลุ่มและคนที่รู้เห็นเหตุการณ์เป็นสิ่งสำคัญต่อรูปคดีด้วย

5. ปัญหาและอุปสรรคในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนสอบสวนหรือในการปฏิบัติงานในคดีที่เกี่ยวข้อง

จากการสัมภาษณ์ประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้เป็นประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนหรือในการปฏิบัติงานในคดีที่เกี่ยวข้องพบว่าปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวที่พบเป็นปัญหาที่สำคัญมากที่สุดคือปัญหาด้านความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเนื่องจากนิติวิทยาศาสตร์เป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์แขนงต่างๆมาใช้ในการพิสูจน์หลักฐานแต่พบว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวนไม่ได้รับการศึกษาความรู้เฉพาะด้านนิติวิทยาศาสตร์หรืองานด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐานแบบแขนงต่างๆมาทำให้อุปสรรคในการใช้งานหรือเรียกว่าอุปสรรคในการใช้ความรู้ดังกล่าว

เข้ามาร่วมในการทำงานและด้วยระบบงานดังกล่าวของสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จัดบุคลากรด้านการพิสูจน์หลักฐานให้ทำหน้าที่ในการพิสูจน์หลักฐานไว้ตามหน่วยงานต่างๆของทุกเขตพื้นที่และทุกจังหวัดซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการสืบสวนจึงมีความคุ้นเคยกับการส่งตัวอย่างของกลางหรือตัวอย่างของต้องสงสัยให้กับบุคลากรด้านการพิสูจน์หลักฐานทำการวิเคราะห์มากกว่า

จากการสัมภาษณ์สำหรับความรู้ดังกล่าวที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสามารถนำมาใช้ร่วมกับการปฏิบัติงานได้คือการใช้ชุดทดสอบสำเร็จรูปซึ่งถือว่าเป็นการตรวจพิสูจน์เบื้องต้นเท่านั้นชุดทดสอบเหล่านี้ผู้ปฏิบัติงานสามารถร้องขอได้จากศูนย์การต่อสู้เพื่อเอาชนะคดียาเสพติดหรือมีแจกจ่ายอยู่ที่สำนักงานปอปอสซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่ารูปแบบการปฏิบัติงานที่ได้ดังกล่าวข้างต้นถือเป็นความลงตัวแล้วกลับระบบการทำงานในปัจจุบันเพราะผู้ปฏิบัติงานด้านการสืบสวนใช้เพียงการทดสอบสารเสพติดเบื้องต้นก็สามารถใช้เป็นหลักฐานในการนำหรือจับกุมได้ส่วนการตรวจพิสูจน์ยืนยันนั้นควรเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการตรวจพิสูจน์ก็จะส่งผลให้เกิดความยุติธรรมกับทุกฝ่ายอีกด้วย

จากการสัมภาษณ์พบอีกว่าปัญหาด้านจำนวนบุคลากรโดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับงบประมาณหรือไม่เพียงพอกับงานจะเห็นได้จากบางครั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายสอบสวนมีการส่งของกลางต้องสงสัยจำพวกยาเสพติดหรือสารเสพติดเพื่อรับการตรวจยืนยันเอกลักษณ์ของยาเสพติดก็ต้องรอผลเป็นเวลาคุณค่างานมากเนื่องจากต้องตรวจวิเคราะห์ตามลำดับของการส่งของกลางที่มีจำนวนมากเกินกว่ากำลังการทำงานที่จะได้รับทันทีจึงเป็นที่มาให้ผลการวิเคราะห์ล่าช้าจำนวนผู้ปฏิบัติงานพิสูจน์หลักฐานจังหวัดแต่ละจังหวัดจึงไม่มีความสมดุลกับปริมาณงาน

จากการสัมภาษณ์ยังพบปัญหาอีกด้านคือเครื่องมือวิทยาศาสตร์เป็นปัญหาที่สืบเนื่องจากจำนวนบุคลากรเพราะจากบุคลากรมีจำนวนน้อยแล้วยังพบว่าเครื่องมือวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการวิเคราะห์มีจำนวนน้อยด้วยเช่นกันจากประสบการณ์ที่เคยพบเจอมาพบว่าช่วงเวลาที่พบมีคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเกิดขึ้นจำนวนมากถึงแม้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเต็มเวลาแล้วก็ตามก็ยังไม่พบว่าการทำงานไม่สามารถออกผลการวิเคราะห์ได้ทันทีผู้เกี่ยวข้องได้กล่าวถึงปัญหาดังกล่าวว่ามีเครื่องมือจำนวนมากอย่างเดียวก็ไม่สามารถที่จะเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ให้สมดุลกับงานได้อีกด้วยนอกจากเครื่องมือวิทยาศาสตร์ที่มีระน้อยแล้วยังพบว่าเครื่องมือบางประเภทนั้นพิสูจน์หลักฐานไม่สามารถใช้ได้เพราะยังไม่มีความรู้

จากการสัมภาษณ์ปัญหาด้านการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัญหาอุปสรรคดังกล่าวจะเกิดกับผู้ปฏิบัติงานเมื่อต้องการสืบสวนสอบสวนด้วยระบบอินเทอร์เน็ตพบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำหรับทั้งหมดในการปฏิบัติงานไม่คุ้นเคยกับการใช้ทักษะทางคอมพิวเตอร์ในการสืบสวนสอบสวนหรือในการส่งข้อมูลเพื่อสื่อสารเนื่องจากไม่ได้รับการอบรมในการทำงานดังกล่าวก่อนส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ

ประเภทอื่นนั้นไม่พบว่ามีปัญหาในการใช้งานเกิดขึ้นเนื่องจากมีความคุ้นเคยกับการใช้งานประจำอยู่แล้วเช่นการใช้วิทยุเป็นต้น

ส่วนที่ 3 ปัจจัยภายนอกและภายในเกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด

จากการสัมภาษณ์ประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและภายในเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์คดียาเสพติดสามารถสรุปและอภิปรายเป็นประเด็นประเด็นต่างๆได้ดังนี้

ด้านบุคลากร

ผู้ให้ข้อมูลส่วนกล่าวว่าปัจจัยสำคัญอื่นใดในการส่งผลให้การสืบสวนสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดประสบผลสำเร็จคือผู้ปฏิบัติงานกล่าวคือผู้ปฏิบัติงานต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดมีความเอาใจใส่ในการทำงานมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นมีการพัฒนาตนเองในด้านการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทั้งทักษะความรู้ในการทำงานและทักษะความรู้รอบตัวเพราะจะเป็นประโยชน์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีการให้ข้อมูลเพียงพอในการทำงานองค์ประกอบต่างๆเหล่านี้จะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการทำงานได้และยังมีผู้ให้ข้อมูลกล่าวไว้อีกว่าโดยส่วนตัวมีการฝึกตนเองอย่างสม่ำเสมอและแสวงหาความรู้ใหม่จากที่ทำงานจากเพื่อนร่วมรุ่นซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าผ่านความสำเร็จและความล้มเหลวมาหลายครั้งจนสามารถระบุได้ว่าวิธีการใดที่จะทำให้การทำงานสำเร็จได้หวนข้อมูลดังกล่าวมีมุมมองในการทำงานของตนเอง

ด้านงบประมาณ

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าถึงปัจจัยด้านงานงบประมาณ เป็นส่วนสำคัญที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จได้อย่างรวดเร็วเนื่องจากการปฏิบัติงานในคดีความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดนั้นมีรูปแบบวิธีการทำงานที่เป็นแบบเฉพาะคือในการปฏิบัติงานต้องมีการใช้งบประมาณในการปฏิบัติงานเช่นการล่อซื้อยาเสพติดเพื่อให้คนร้ายตามใจบางครั้งต้องมีการล่อซื้อสินค้าล่อเล็กก่อนเพื่อให้สามารถสาวถึงผู้กระทำความผิดได้และทำการล่อซื้อครั้งใหญ่ต่อไปจากการทำงานนี้ยังมีการใช้งบประมาณในการดูแลสายลับค่าตอบแทนแหล่งข่าวเนื่องจากต้องมีการใช้งานในรูปแบบนี้การเป็นอยู่ประจำหากไม่มีการตอบแทนบุคคลดังกล่าวก็จะไม่ทำงานให้บุคคลเหล่านี้ก็จะไม่มีความแรงจูงใจในการร่วมงาน การใช้งบประมาณในส่วนที่จำเป็นอีกวันคือการมีงบประมาณในการตอบแทนผู้ปฏิบัติงานลักษณะของงานการสืบสวนสอบสวนเป็นงานที่เสี่ยงและการทำงานต้องให้เวลามากผู้ปฏิบัติงานต้องทุ่มเทในการทำงานจึงควรมีการสนับสนุนค่าตอบแทนให้คุ้มค่าเพื่อให้กำลังใจในการปฏิบัติงานได้ด้วย

ด้านวัสดุอุปกรณ์

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการปฏิบัติงานอีกอย่างหนึ่งคือวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยและที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานด้วยการสืบสวนสอบสวนยกตัวอย่างเช่นการใช้ยานพาหนะในการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานที่ใช้ประโยชน์ในการติดตามผู้กระทำความผิดซึ่งการทำงานเป็นทีมก็จะส่งผลให้ยานพาหนะต้องใช้จำนวนมากเพื่อที่จะสัตว์สัตว์สนับสนุนเทคนิควิธีการเพราะบางครั้งต้องมีการวางแผน ติดตามให้คนร้ายไม่ให้อึดและมิพยานหลักฐานนำพยานพาหนะหลายคันวางกำลังตำแหน่งไว้ที่ต่างๆเป็นจุดๆด้วย

การใช้วิทยุในการติดต่อประสานงานภายในทีมของผู้ปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอุปกรณ์ดังกล่าวนี้ถูกนำมาใช้งานกันอย่างมากอยู่แล้วในการทำงานประจำของเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่และรายงานสืบสวนสอบสวนก็เช่นกันต้องใช้งานเพื่อประสานงานรายงานความก้าวหน้าหรือรายงานสถานการณ์ตลอดการทำงานเพื่อให้ข้อมูลในการวางแผนงานต่อเนื่องหรือปฏิบัติงานได้ทันทีเลย

กล้องถ่ายภาพก็เป็นอุปกรณ์สำคัญอีกชนิดหนึ่งที่มีความจำเป็นในการปฏิบัติงานเนื่องจากการจับบันทึกบางครั้งไม่สามารถถ่ายทอดให้กับบุคคลผู้ที่ไม่อยู่ในเหตุการณ์รับรู้ได้อย่างครบถ้วนการบันทึกภาพจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้นำข้อมูลมาได้นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นหลักฐานในคดีได้อีกด้วยปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีการถ่ายภาพมีเครื่องมือช่วยในงานดังกล่าวให้มีความง่ายมากยิ่งขึ้นเช่นการถ่ายภาพจากกล้องในโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

เครื่องมือวิทยาศาสตร์การสนับสนุนในส่วน of เครื่องมือวิทยาศาสตร์แห่มไม่ได้ใช้เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานสืบสวนสอบสวนโดยตรงแต่ก็มีความสำคัญในการส่งเสริมการทำงานด้านการสืบสวนสอบสวนตามกฎหมายได้ระบุให้มผลการพิสูจน์ยืนยันร่วมด้วยคดีความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดด้วย

ระบบการปฏิบัติงาน

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าเป็นระบบที่สำคัญซึ่งการปฏิบัติงานในคดีเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดียาเสพติดพบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงานและเกิดผลดีต่อการปฏิบัติงานนั้นงานด้านการสืบสวนสอบสวนคงหลีกเลี่ยงไม่ได้คือการรับข่าวที่ดีจากแหล่งข่าวข้อมูลเป็นสิ่งที่สำคัญในการเริ่มต้นบางครั้งการทำงานไม่ทราบข้อมูลเนื่องจากพื้นที่ในความรับผิดชอบมีจำนวนมากเจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ ดังนั้นการสนับสนุนให้มีระบบการทำงานที่มีผู้ให้ข้อมูลจำนวนมากจะทำให้งานสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากข่าวและระบบการประสานงานด้วยข้อมูลระหว่างเจ้าหน้าที่ภายในองค์กรก็จะมีสำคัญยิ่งเช่นกันบางครั้งพบว่าบางคนทราบข้อมูลบางส่วนอีกคนทราบข้อมูลอีกส่วนหากมีการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้และการประสานงานเกิดขึ้นก็จะส่งผลให้ข้อมูลที่ได้รับมีการบูรณาการจนเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้นอกจากการประสานภายในองค์กรแล้วกันประสานระหว่างหน่วยงานก็

มีความสำคัญกล่าวคือบางครั้งการจับกุมผู้กระทำความผิดผู้ต้องสงสัยเกี่ยวกับคดียาเสพติดเจ้าหน้าที่ทางการสืบสวนสอบสวนทำได้เพียงแค่การทดสอบสารเสพติดเบื้องต้นซึ่งตรวจพิสูจน์เบื้องต้นส่วนใหญ่จะเป็นการตรวจ ณ จุดตรวจโดยใช้ชุดทดสอบสำเร็จเป็นการตรวจพิสูจน์เพื่อคัดแยก

การใช้พยานหลักฐาน

1. ปัญหาของการทำผิดขั้นตอนการกฎหมายในขั้นตอนการจับกุม

เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการทำผิดขั้นตอนของกฎหมายในการจับกุม ซึ่งในการจับกุมตัวผู้ต้องหา นั้นมีรายละเอียดต้องดำเนินการตามกฎหมายประมวลวิธีพิจารณาความ มาตรา 83 วรรคในเกี่ยวกับการแจ้งสิทธิของผู้ต้องหาและแจ้งพฤติการณ์แห่งการจับกุมให้ผู้ต้องหาทราบ โดยเฉพาะในข้อการส่งมอบสำเนาบันทึกการจับกุมให้ผู้ถูกจับกุมไว้เป็นหลักฐานในการต่อสู้คดีอย่างเป็นทางการ ซึ่งทำให้เป็นเหตุให้ผู้ต้องหาหยกขึ้นต่อสู้ในชั้นศาลและมีผลทำให้ศาลยกฟ้องคดีได้ในบางคดี

2. การรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน

เป็นปฏิบัติการที่ต้องมีการวางแผนและมีความเกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานต่าง ๆ ตั้งแต่การแต่งตั้งสายลับ การเฝ้ามอง การใช้อุปกรณ์สื่อสาร และการใช้ธนบัตรในการล่อซื้อ ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ต้องมีการเปรียบเทียบ และถ่ายภาพ เพื่อเชื่อมโยงให้เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีเช่น ยาเสพติดของกลาง สารเคมีและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด เงินที่ได้จากการขายยาเสพติด พยานหลักฐานประกอบ ได้แก่ อุปกรณ์การแบ่งบรรจุ หลอดกาแฟ กระดาษ ถุงพลาสติก เทียนไข หลักฐานที่ได้จากการปฏิบัติการ เช่น บันทึกการจับกุม บันทึกคำรับสารภาพ บันทึกการตรวจค้น รายงานการสืบสวน บันทึกการขออนุมัติเงินล่อซื้อ พยานบุคคลที่สังเกตการณ์ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ เพื่อให้สามารถดำเนินคดีกับผู้ต้องหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องที่สุด

3. ปัญหาในชั้นพนักงานอัยการ

ตามกฎหมายไทย มีการแยกความรับผิดชอบในการดำเนินคดียาเสพติดชั้นสอบสวนและชั้นฟ้องร้องแยกจากกันทำให้พนักงานสอบสวนมีอิสระในการสอบสวนโดยอัยการจะไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวในชั้นสอบสวน พนักงานอัยการจะเป็นผู้วินิจฉัยว่าจะฟ้องคดีหรือไม่ เท่านั้น พนักงานอัยการจะไม่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน ไม่มีส่วนในการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานโดยได้รับสำนวนต่อจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและวินิจฉัยการสั่งฟ้องคดีเท่านั้น พนักงานอัยการไม่มีโอกาสที่จะตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้อย่างละเอียด ประกอบกับในปัจจุบันมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ที่ให้ความหมายของผู้เสพยาเสพติดว่าเป็นผู้ป่วยมิใช่อาชญากร จึงจำต้องเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพตามที่กฎหมายกำหนด และจะมีคำสั่งส่งฟ้องได้เมื่อวินิจฉัยแล้วไม่เข้าข่ายตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ตามมาตรา 19 วรรค 1 สรุปได้ว่า ผู้ถูกต้องหาว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติด เสพ และมีไว้ใน

ครอบครอง เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือเสพและจำหน่ายยาเสพติดตามลักษณะ ชนิด ประเภทและปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ถ้าไม่ปรากฏว่าต้องหา หรืออยู่ระหว่างถูกดำเนินคดี ในความผิดฐานอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกหรืออยู่ระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายใน 48 ชั่วโมงนับตั้งแต่ได้ตัวผู้ต้องหามา ซึ่งใน ระยะเวลากระชั้นชิดนั้น อัยการไม่สามารถส่งฟ้องผู้ต้องหาโดยผ่านกระบวนการฟื้นฟูตามขั้นตอนของ กฎหมายได้ ทำให้คดีต้องถูกยกฟ้อง

รวมถึงบางครั้ง การทดสอบยาเสพติดในปัสสาวะของผู้ต้องหาจากโรงพยาบาลนั้น ได้ผล กลับมาล่าช้ากว่า 48 ชั่วโมง ทำให้บางคดีอัยการจำเป็นต้องส่งฟ้องคดีด้วยหลักฐานผลยาเสพติดใน ปัสสาวะที่ตรวจได้จากสารตรวจยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่านั้น และมีผลทำให้ศาลพิจารณายก ฟ้องได้เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของหลักฐาน

การใช้พยานหลักฐานแบบนิติวิทยาศาสตร์ในการดำเนินคดียาเสพติด

1. ปัญหาในการตรวจสอบหลักฐาน เกี่ยวกับอุปกรณ์สื่อสาร

การตรวจสอบหลักฐานในต่างๆ ในคดีจะต้องทำการตรวจสอบให้ครบทุกประเด็น เช่น โทรศัพท์ โทรศัพท์มือถือ วิทยุติดตามตัว จะต้องทำการตรวจสอบเจ้าของกรรมสิทธิ์และรายการใช้ เพื่อสอบสวนสืบสวนขยาย ผลกลุ่มขบวนการร่วมกระทำผิดในคดีนั้นๆ ซึ่งการตรวจสอบสิ่งเหล่านี้เป็นการ ขอความร่วมมือกับบริษัทเอกชน ซึ่งต้องมีคำสั่งศาลระบุให้บริษัทเอกชนให้ความร่วมมือในการ ดำเนินการ เจ้าพนักงานสอบสวนจึงจะดำเนินการได้ ทำให้บางครั้งต้องใช้เวลาพอสมควรในการ ดำเนินการดังกล่าว

ส่วนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด

จากการให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทาง นิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด เป็นดังนี้

1. การแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมปฏิบัติงานเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุ อาชญากรรมเกิดขึ้น ได้แก่ แพทย์นิติเวช เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน เจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ เป็นต้น

ความคิดเห็นแบ่งเป็น 2 กรณี คือ ต้องแจ้งทุกครั้งเพื่อให้แพทย์นิติเวชมาร่วมในการชันสูตร พลิกศพ ตรวจร่องรอยบาดแผล เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน ทาการร่วมเก็บพยานหลักฐานตรวจวิถี กระสุน และเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ นาศพส่งตรวจพิสูจน์ ซึ่งเจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายจะมีความเชี่ยวชาญในด้าน นั้น ๆ แต่ในบางกรณีที่เกิดไม่สำคัญมากเจ้าหน้าที่อาจจะไม่เดินทางมา อีกกรณีหนึ่งคือ ไม่จำเป็นต้อง แจ้งทุกครั้ง ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์การกระทำผิด ข้อหา และวัตถุพยาน เช่น คดีลักทรัพย์มูลค่าเล็กน้อย จะนำวัตถุพยานไปตรวจลายนิ้วมือแฝงเท่านั้น เนื่องจากเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานขอความร่วมมือ เพราะคดีที่รับผิดชอบมีจำนวนมาก หรือหากการแจ้งแค่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเท่านั้น ซึ่งขึ้นอยู่กับ

สถานการณ์ เช่น เหตุการณ์ที่ไม่มีผู้เสียชีวิต ไม่ต้องเรียกแพทย์นิติเวช แต่ยังคงต้องแจ้งเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานมาทำการเก็บพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ ในปัจจุบันพนักงานสอบสวนไม่สามารถทำการชันสูตรพลิกศพเองได้ ต้องรอให้แพทย์นิติเวชเป็นผู้ชันสูตรพลิกศพเท่านั้น จึงทำให้ต้องใช้เวลารอให้แพทย์เดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุ ปัญหาอุปสรรคที่พบ คือมีความล่าช้าในการเดินทางมาที่เกิดเหตุ เนื่องจากแต่ละหน่วยอยู่ไกลกัน และการจราจรติดขัด รวมถึงเจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อย ไม่เหมาะสมกับงานที่มีปริมาณมากหรือพนักงานสอบสวนไปถึงที่เกิดเหตุแล้วไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เนื่องจากมีบุคคลอื่นอยู่เป็นจำนวนมาก หรือการเข้าถึงที่เกิดเหตุโดยไม่ระมัดระวังของเจ้าหน้าที่ ทำให้ที่เกิดเหตุเสียหาย อีกส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า ไม่พบปัญหาอุปสรรค เจ้าหน้าที่ให้ความร่วมมือดี และไม่มีปัญหาในทางปฏิบัติ

2. บทบาทหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ

ก่อนเข้าสถานที่เกิดเหตุ

เมื่อพนักงานสอบสวนรับแจ้งเหตุจะแจ้งให้ตำรวจสายตรวจทำการตรวจพื้นที่เดินทางเพื่อไปรักษาสถานที่เกิดเหตุก่อน โดยจะใช้ police line เชือกฟางหรืออุปกรณ์ใด ๆ กั้นสถานที่เกิดเหตุไว้ก่อน แต่ถ้าเป็นกรณีที่เกิดเหตุมีพื้นที่กว้างอาจให้ตำรวจเป็นผู้กั้นสถานที่เกิดเหตุ แล้วรายงานผู้บังคับบัญชา แจ้งผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน เจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุแพทย์นิติเวช เป็นต้น ก่อนเดินทางไปสถานที่เกิดเหตุพนักงานสอบสวนจะเตรียมอุปกรณ์ ได้แก่ กล้องถ่ายรูป ไฟฉาย เทปกั้น สมุดจดรายละเอียด ตลับเมตรวัดระยะ ยานพาหนะพร้อมพลขับ พนักงานสอบสวนเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว แต่งกายให้รัดกุม สวมถุงพลาสติกหุ้มรองเท้าที่สวมใส่เพื่อไม่ให้เกิดรอยเท้าของพนักงานสอบสวน ป้องกันการทำลายหรือเพิ่มพยานหลักฐาน สังเกตการณ์รอบ ๆ บริเวณที่เกิดเหตุ ห้ามไม่ให้บุคคลภายนอกเข้าสถานที่เกิดเหตุพนักงานสอบสวนเองก็อยู่ภายนอกสถานที่เกิดเหตุ โดยทาเพียงแค่ถ่ายรูปไว้ รักษาสถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยาน พยายามบันทึกรายละเอียด และถ่ายภาพไว้ให้ได้มากที่สุด และจะรอเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าสถานที่เกิดเหตุพร้อม ๆ กัน

ขณะอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ

เมื่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาถึง พนักงานสอบสวนจะให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุก่อน โดยมีพนักงานสอบสวนเป็นผู้อำนวยความสะดวก จากนั้นจะเข้าตรวจชันสูตรพลิกศพพร้อมแพทย์นิติเวชเป็นหน้าที่ตามกฎหมาย พนักงานสอบสวนจะทำหน้าที่จัดบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ของสถานที่เกิดเหตุ ร่างแผนผัง และบันทึกตำแหน่ง พนักงานสอบสวนต้องเก็บรวบรวมพยานหลักฐานให้ได้มากที่สุด โดยค้นหาและเก็บพยานหลักฐานให้ถูกต้องตามกระบวนการด้วยความระมัดระวัง ไม่ทำให้ที่เกิดเหตุมีร่องรอยเสียหาย และไม่เพิ่มพยานหลักฐานที่ไม่เกี่ยวข้อง

ถ่ายภาพ และจัดบันทึกโดยละเอียด ไม่แต่ต้องวัตถุพยาน วาดแผนที่ แผนผังสถานที่เกิดเหตุ และทำการลงบัญชีวัตถุพยานที่เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเก็บและมอบให้

หลังจากออกจากสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจพิสูจน์ นำพยานที่เห็นเหตุการณ์มาสอบสวน เมื่อเก็บพยานหลักฐานเสร็จสิ้นแล้ว ถ่ายภาพอีกครั้งก่อนส่งมอบสถานที่เกิดเหตุให้เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้อง หรือปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุไว้ พร้อมทาเครื่องหมายห้ามเข้า รักษาสถานที่เกิดเหตุไว้เมื่อมีความจำเป็นต้องตรวจซ้ำ หากการตรวจยังไม่เสร็จสมบูรณ์ในครั้งเดียว พนักงานสอบสวนจะออกคำสั่งให้มีการรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้เมื่อกลับจากสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนต้องทำหน้าที่ลงบันทึกประจำวันรวบรวมข้อมูลผลการตรวจสถานที่เกิดเหตุจากเจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงผลจากแพทย์นิติเวชด้วยหากมีคดีฆาตกรรมต้องมีผลการชันสูตรพลิกศพด้วย เพื่อนำทั้งหมดมาประกอบสำนวนที่ประกอบด้วยรายงานการตรวจสถานที่เกิดเหตุและแผนที่สถานที่เกิดเหตุ จัดทำคำร้องทุกข์ตามระเบียบ แล้วนำสำนวนที่สรุปส่งให้กับพนักงานอัยการพิจารณามีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปทั้งนี้ พนักงานสอบสวนจะปฏิบัติตามหลักวิชาการทางนิติวิทยาศาสตร์และหลักการสอบสวน ได้แก่ การเดินเข้าไปยังสถานที่เกิดเหตุให้เป็นไปตามระบบและปฏิบัติตนตามความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ในสถานที่เกิดเหตุ

3. วิธีปฏิบัติตนของพนักงานสอบสวนในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อป้องกันการเปลี่ยนแปลงสภาพของสถานที่เกิดเหตุ

สถานที่เกิดเหตุจะมีการเปลี่ยนแปลงได้จากการที่มีบุคคลอื่นเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง โดยเจตนาและไม่เจตนา บุคคลดังกล่าวได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจญาติประชาชน สื่อมวลชน ผู้บังคับบัญชา เป็นต้น รวมถึงการเกิดเหตุที่เกิดขึ้นเป็นระยะเวลาอันก่อน พนักงานสอบสวนจะรับแจ้งเหตุและเข้าถึงพื้นที่ สภาพสิ่งแวดล้อม ดินฟ้าอากาศ หรือสัตว์จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งสิ้นพนักงานสอบสวนมีการดำเนินการเพื่อป้องกันการเปลี่ยนแปลงสภาพของสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ 1) ทำการบันทึกภาพสถานที่เกิดเหตุให้ครบถ้วน การถ่ายภาพทั้งในระยะใกล้ระยะกลางและระยะไกล และทำการจัดบันทึกการเข้า-ออกสถานที่เกิดเหตุของบุคคลที่เกี่ยวข้อง 2) ประสานงานขอหน่วยสนับสนุนในการกั้นสถานที่เกิดเหตุจากผู้ไม่เกี่ยวข้อง โดยห้ามบุคคลอื่นเข้าเป็นอันขาด หรือแจ้งตำรวจสายตรวจนา police line มากั้นไว้ และจัดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้าที่เกิดเหตุเพื่อควบคุมดูแลระมัดระวังการกระทำที่อาจทำลายสถานที่เกิดเหตุ และพยานหลักฐาน 3) ใช้ความพยายามในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานตามหลักนิติวิทยาศาสตร์ กำหนดจุดจุดการเก็บพยานวัตถุ 4) จัดเตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการออกสถานที่เกิดเหตุให้มีความพร้อม พร้อมทั้งดำเนินการแจ้งผู้บังคับบัญชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. วิธีการในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ก่อนเข้าสถานที่เกิดเหตุ

เดินทางไปให้ถึงสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว ปิดกั้น ล้อมบริเวณที่เกิดเหตุ เตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ ขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กั้น police line แต่งกายให้รัดกุม ตั้งทีมตรวจ สวมถุงมือในการปฏิบัติงานทุกครั้ง สสำรวจสภาพแวดล้อมสังเกตการณ์บริเวณรอบๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการรายงานให้กับเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ไม่เคลื่อนย้ายพยานวัตถุ จัดเจ้าหน้าที่รักษาการณ์บริเวณที่เกิดเหตุ บันทึกภาพ พยายามป้องกันวัตถุพยานเสียหายหรือเปลี่ยนแปลง หากไม่เข้าใจหรือไม่มีความรู้ในการเก็บพยานหลักฐานเพียงพอ ให้รอผู้เชี่ยวชาญมาตรวจ

ขณะอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ

ระมัดระวังไม่ให้พยานหลักฐานเสียหาย หรือสูญหาย ป้องกันการทำลายพยานหลักฐาน ทำตามหลักการในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ถ่ายภาพในบริเวณต่างๆ กำหนดจุดในการเก็บพยานหลักฐาน ค้นหาพยานวัตถุ สวมถุงมือรองเท้า

หลังจากออกจากสถานที่เกิดเหตุ

รีบจัดส่งวัตถุพยานไปตรวจพิสูจน์ กำหนดเป็นเขตห้ามเข้าห้ามบุคคลผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไป จนกว่าเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจะเก็บเสร็จสิ้น หากเป็นสถานที่ปิด ให้ติดป้ายบริเวณประตู ห้ามผู้ใดเข้า-ออกยกเว้นผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง อำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน รวมทั้งแพทย์ หากมีการขอความช่วยเหลือ ส่งมอบสถานที่เกิดเหตุ หรือรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ เพื่ออาจต้องกลับมาเก็บพยานหลักฐานเพิ่มเติม บันทึกภาพ และทำการปิดกั้นพื้นที่ตลอดเวลาจนกว่าจะรวบรวมพยานหลักฐานได้ตามสมควร

5 วิธีการค้นหาและเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อพยานหลักฐานและสถานที่เกิดเหตุพนักงานสอบสวนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญของงานวิจัยนี้ ได้ดำเนินการค้นหาและเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน โดยใช้หลักการทางนิติวิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ 1) พนักงานสอบสวนจะแจ้งเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานมาเก็บรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เนื่องจากมีความชำนาญและความเชี่ยวชาญมากกว่า และมอบให้พนักงานสอบสวนทำการส่งตรวจพิสูจน์ต่อไป 2) การเก็บวัตถุพยาน จะไม่นำวัตถุพยานที่แตกต่างกันมาก ๆ มาใส่รวมกัน 3) การเข้าเก็บพยานหลักฐานพนักงานสอบสวนจะต้องสังเกตจุดต่าง ๆ อย่างละเอียดและควรสวมชุดป้องกัน 4) เก็บวัตถุพยานแบบกันหอย ถ่ายภาพ ทาเครื่องหมาย หมายเลข เป็นสัญลักษณ์ตามจุดต่าง ๆ บันทึกตำแหน่งและสภาพของพยานวัตถุ ถ่ายภาพ ทาตำหนิรูปพรรณ และกั้น police line 5) เก็บรักษาพยานหลักฐานไว้ก่อนส่งตรวจ ระมัดระวังการเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ อย่าให้เป็นการทำลายหลักฐาน 6) ถ้าไม่มีความรู้เพียงพอ ไม่ต้องเข้าที่เกิดเหตุ รักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ให้ผู้เชี่ยวชาญมาตรวจ 7) เดินกรอบจำกัดขอบเขตบริเวณที่เกิดเหตุ หากเบื้องต้นสถานที่เกิดเหตุมีน้ำ ก็ไม่ควรเข้าไปในพื้นที่ เนื่องจากจะไปทำลายพยานหลักฐานได้ สวมเครื่องป้องกันในการเข้าสถานที่เกิดเหตุและเก็บวัตถุ

พยานเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้อง 8) เก็บตามหลักการทางนิติวิทยาศาสตร์ หากไม่รู้ให้เก็บโดยเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน หรือรอผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เฉพาะด้านมาตรวจและเก็บวัตถุพยาน หรือสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญถึงการตรวจแต่ละวัตถุพยาน ว่าต้องใช้เทคนิคหรือวิธีการปฏิบัติอย่างไร

6. ขั้นตอนการส่งมอบพยานหลักฐาน พนักงานสอบสวนมีวิธีปฏิบัติ ดังนี้ 1) โดยการทำหนังสือการรับ-ส่งมอบ 2) รับมอบจากเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน (ผู้ทำการตรวจ) เพื่อส่งต่อไปยังกองพิสูจน์หลักฐานกลาง โดยบางกรณีผู้เชี่ยวชาญเก็บแล้วนำส่งตรวจพิสูจน์เอง 3) ทำเครื่องหมายถ่ายภาพ เก็บใส่กล่องตามลักษณะ ทาหนังสือส่งแยกรายการสิ่งของที่เก็บ บรรจุพยานหลักฐานแล้วเซ็นชื่อกำกับ และส่งมอบให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง 4) ระมัดระวังการส่งมอบ สวมถุงมือในการหยิบจับพยานหลักฐาน บรรจุใส่ถุงพลาสติกหีบห่อ ปิดผนึกให้เรียบร้อย มีสติกปิดทับ ลงลายมือชื่อในภาชนะบรรจุของกลาง ทาบันทิกส่งมอบและทาหนังสือรับ เมื่อรับมอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว พนักงานสอบสวนส่งมอบให้กองพิสูจน์หลักฐาน 5) พนักงานสอบสวนเก็บและส่งมอบพยานหลักฐาน โดยตรงกับกองพิสูจน์หลักฐานกลางโดยไม่ให้พยานหลักฐานขาดช่วง หากรับมอบจากเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน ก็ต้องจัดส่งไปกองพิสูจน์หลักฐานโดยเร็ว 6) ปฏิบัติตามขั้นตอนการเก็บวัตถุพยานตามข้อกำหนดของกองพิสูจน์หลักฐาน ทำให้การส่งพยานหลักฐานไปตรวจพิสูจน์ไม่ขาดตอน

7. ปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัด ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญของงานวิจัยนี้ ได้แสดงความคิดเห็นด้านปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัด ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ 1) การขาดอุปกรณ์ ขาดบุคลากรที่ชำนาญ ขาดแคลนผู้ช่วยพนักงานสอบสวน โดยทั่วไปจึงแจ้งเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานมาตรวจที่เกิดเหตุ และเก็บพยานหลักฐาน เป็นสาเหตุให้การทำงานล่าช้า 2) การไม่สามารถบริหารจัดการเวลาให้ทันสถานการณ์ ไม่มีเวลาในการตรวจและเก็บพยานหลักฐานเพียงพอ ทำให้พยานหลักฐานถูกทำลาย 3) ในบางกรณีพนักงานสอบสวนต้องเก็บพยานหลักฐานเองในกรณีเร่งด่วน โดยขาดอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดเก็บให้ถูกวิธี 4) พนักงานสอบสวนขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในการเก็บพยานหลักฐาน 5) บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุเยอะเกินความจำเป็น ซึ่งจะทำให้สามารถเข้ามาทำลายที่เกิดเหตุ 6) ก่อนพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ทราบเหตุ มีบุคคลอื่นเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุซึ่งทำให้วัตถุพยานสูญหายหรือเสียหาย 7) พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจในการสั่งการให้บุคคลใดมีสิทธิในการเข้าสถานที่เกิดเหตุหรือในบางเหตุการณ์พนักงานสอบสวนได้สั่งการแล้วแต่ไม่มีการปฏิบัติตาม 8) ขาดบุคลากรในการดูแลรักษาสถานที่เกิดเหตุ กรณีที่ต้องการตรวจซ้ำ 9) การไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพหรือดีพอควรเนื่องจากแพทย์นิติเวชและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการเข้าตรวจสอบสวนมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธร ภาค 3 เป็นการศึกษาวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งเน้นการศึกษาการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติดให้สอดคล้องรับกับ กฎหมาย อาทิเช่น ประมวลกฎหมายยาเสพติด พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2550 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายอาญา ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันเพื่อให้เกิดความถูกต้องตามกฎหมายและเป็น ธรรมแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติและนำมาสรุปผลการวิจัย แบบตารางประกอบการบรรยายและแบบสัมภาษณ์ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 14 คน โดยการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ได้ผลสรุปการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะประชากรทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก เป็นเพศชาย จำนวน 269 คน อายุ 31-40 ปี จำนวน 252 คน คิดเป็น ร้อยละ 84.84 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 241 คน มีความเชี่ยวชาญ 5-10 ปี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 62.96 ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธร ภาค 3 แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1.ด้านปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้ พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 1)ความเป็นสากลของกระบวนการยุติธรรม 2) สภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม 3)แผนและนโยบายของหน่วยงาน 4)ปัญหาและ อุปสรรค 5)แนวทางการแก้ปัญหา 2. ด้านโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 1)โอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน 2)โอกาสด้านอำนาจหน้าที่ในการใช้พยานหลักฐาน 3)โอกาสด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน 4)โอกาสด้านมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ 5) โอกาสด้านการพัฒนาหน่วยงาน 6) โอกาสด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3. ด้านการเก็บ พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ 1)ความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

2.1 ปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ แนวทางการแก้ปัญหา รองลงมาคือแผนและนโยบายของหน่วยงาน ความเป็นสากลของกระบวนการยุติธรรม ภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม และอันดับสุดท้ายคือปัญหาและอุปสรรค ตามลำดับ เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

2.1.1 ด้านความเป็นสากลของกระบวนการยุติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือประเทศไทยใช้วิธีพิจารณาคดีด้วยระบบกล่าวหา ซึ่งมีความเหมาะสมกับสังคมไทยและเป็นระบบที่มีความเป็นสากล รองลงมาคือการเปลี่ยนแปลงข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้รวบรวมพยานหลักฐานและเกี่ยวกับพยานหลักฐานส่งผลต่อความเป็นสากล การพัฒนาระบบการครอบครองพยานหลักฐานและการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันจะนำไปสู่ความเป็นสากล การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคือปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมไทย การพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมให้สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดจะเป็นการสร้างความเป็นสากล และอันดับสุดท้ายคือนโยบายในการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อเป็นการเพิ่มความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานนำไปสู่ความเป็นสากลได้ ตามลำดับ

2.1.2 ด้านสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือการเสนอข่าวอาชญากรรมมีผลในการสร้างความกดดันต่อเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานและส่งผลด้านลบต่อการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ รองลงมาคือปัจจุบันยังพบการแทรกแซงทางการเมืองต่อการทำงานของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม การสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมักส่งผลกระทบต่อประมาณและนโยบายของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และอันดับสุดท้ายคือ การแลกเปลี่ยนความรู้และศึกษาดูงานจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่องเป็นแนวทางการพัฒนาทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ

2.1.3 ด้านแผนและนโยบายของหน่วยงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นปัจจัยภายในที่มีผลต่อการใช้พยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่สำคัญ รองลงมาคือการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ และการจัดการวัดระดับความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นการสร้างมาตรฐานการรับฟังพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของผู้พิพากษา เพิ่มองค์ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ

กระบวนการยุติธรรมที่ยังขาดองค์ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ แผนและนโยบายของรัฐเรื่องงบประมาณเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนางานด้านพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ สร้างมาตรฐานการตรวจพิสูจน์หลักฐานของหน่วยงานเนื่องจากมีผลต่อความน่าเชื่อถือของหน่วยงานและผลการตรวจพิสูจน์ ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตรวจพิสูจน์ยังไม่มีความพร้อมในการรับเทคโนโลยีการตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์จึงควรพัฒนาแนวทางอื่นที่น่าเชื่อถือด้านความโปร่งใสและมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ของหน่วยงานมีผลต่อการนำพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม การใช้พยานผู้เชี่ยวชาญในชั้นศาลเพิ่มขึ้นเนื่องจากสามารถช่วยพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ การจัดให้มีความรู้พื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์แก่ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมเป็นการพัฒนาความพร้อมในการทำงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้พื้นฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ปรับตัวรับเทคโนโลยีใหม่ได้อย่างรวดเร็วการจัดหาเครื่องมือให้กับหน่วยงานราชการยังขาดแคลนเครื่องมือด้านการตรวจพิสูจน์ที่ทันสมัยหน่วยงานด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐานของประเทศไทยมีเครื่องมือ อุปกรณ์ และระเบียบปฏิบัติงานที่ทันสมัยและอันดับสุดท้ายคือมีการพัฒนาทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ตามลำดับ

2.1.4 ด้านปัญหาและอุปสรรค โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือปรับมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ที่แตกต่างกันของหน่วยงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน รองลงมาคือควบคุมการเข้าถึงและทำลายสถานที่เกิดเหตุของประชาชนและเจ้าหน้าที่มูลนิธิที่มีผลด้านลบต่อการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ปัญหาความแตกต่างด้านความคิดพื้นฐานของนักนิติศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์ส่งผลด้านลบต่อการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ (ปรับพื้นฐานความเข้าใจพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่แตกต่างกันทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่แตกต่างกันให้เท่ากันเพื่อการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญของศาล สร้างมาตรฐานความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือของการควบคุมวัตถุพยานเกิดเกิดกับตัวบุคคลากรเท่านั้นมิใช่ระบบ ขั้นตอนการปรับขั้นตอนการทำงานที่แยกส่วนและการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ พัฒนาการประสานข้อมูลการส่งต่อข้อมูลและการสื่อสารรายละเอียดคดีที่ขาดประสิทธิภาพของหน่วยงานเช่น ตำรวจ อัยการ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ และอันดับสุดท้ายคือระบบการทำงานของพนักงานสอบสวนและอัยการเป็นการทำงานที่ซ้ำซ้อนกันทำให้เกิดความล่าช้า ควรรวมเข้าด้วยกัน ตามลำดับ

2.1.5 ด้านแนวทางการแก้ปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือ การประสมพันธ์และการให้ความรู้กับทุกฝ่ายโดยหน่วยงานกลางจะสร้างความรู้ความเข้าใจในทางนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมรองลงมาคือ เพิ่มการจัดอบรมการพัฒนารูปแบบการนำเสนอให้กับผู้เชี่ยวชาญที่สามารถเป็นพยานศาล ระบบมาตรฐานการตรวจพิสูจน์จะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือในการนำพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการ

พิจารณาคดี การส่งเสริมงานวิจัยด้านนิติวิทยาศาสตร์จะส่งผลด้านบวกต่อการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ และอันดับสุดท้าย คือการกำหนดหน้าที่ของเจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อช่วยลดปัญหาการทำลายสถานที่เกิดเหตุตามลำดับ

2.2 ปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือด้านโอกาสด้านอำนาจหน้าที่ในการใช้พยานหลักฐาน รองลงมาคือ ด้านโอกาสด้านมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ ด้านโอกาสด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน ด้านโอกาสด้านการพัฒนาหน่วยงาน ด้านโอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน และอันดับสุดท้ายคือด้านโอกาสด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตามลำดับ เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

2.2.1 ด้านโอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือแนวนโยบายในการปฏิรูปการศึกษาการอบรมทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ตรารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ที่จริงจังในทุกหน่วยงานคือแนวนโยบายที่สำคัญในการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นได้จริง รองลงมาคือการพัฒนาฐานข้อมูลร่วมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การใช้พยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นจริง และส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ การลดการรับฟังพยานบุคคล โดยรับฟังพยานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์จะเพิ่มขึ้นและทดแทนในอนาคต นโยบายการเทคโนโลยีการสื่อสารคือเครื่องมือในการเผยแพร่หลักการใช้พยานหลักฐานให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การพัฒนาการใช้พยานหลักฐานให้ก้าวหน้าไปตามความทันสมัยของเทคโนโลยีด้วยการเรียนรู้จากต่างประเทศก่อนมาใช้ในประเทศไทย(อังกฤษ อเมริกา ฝรั่งเศส)การสนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านนิติวิทยาศาสตร์จะทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์พยานหลักฐานกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศจะมีบทบาทมากขึ้นด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมพยานบุคคลจะกลับมามีบทบาทสำคัญอีกครั้งหากสามารถคิดค้นเทคโนโลยีการควบคุมพยานบุคคลได้(เครื่องจับเท็จ) การพัฒนาการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่ยั่งยืนควรเริ่มต้นที่การให้ความรู้จากระดับพื้นฐานการศึกษา และอันดับสุดท้ายคือ พยานบุคคลและพยานเอกสารควรมีการใช้ควบคู่กันไป จะเพียงลำพังไม่ได้ ตามลำดับ

2.2.2 ด้านอำนาจหน้าที่ในการใช้พยานหลักฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์เป็นองค์การที่ตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจกับการทำงานของตำรวจ รองลงมาคือมีแนวโน้มที่พนักงานอัยการจะมีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญา การทำงานสอบสวนควรแยกออกเป็นองค์การอิสระเพื่อแก้ไขปัญหาการแทรกแซงและเพิ่มประสิทธิภาพ ควรกำหนดให้สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายใน

การให้ดุลพินิจเสนอพยานหลักฐานต่างๆที่เหมาะสมเพื่อประกอบสำนวนคดี การที่หน่วยงานที่ทำหน้าที่แบบเดียวกันหลานหน่วยงานจะช่วยทำให้เกิดการถ่วงดุลและกระจายงบประมาณ และอันดับสุดท้ายคือการยุบรวมหน่วยงานด้านพิสูจน์หลักฐานมารวมกันไม่ใช่แนวทางในการพัฒนาด้านนิติวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ

2.2.3 ด้านโอกาสด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือประมวลกฎหมายอาญาเสพติดฉบับปัจจุบันมีบัญญัติและบังคับใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ รองลงมาคือในอนาคตทุกหน่วยงานจะมีบทบัญญัติทางกฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เกิดผลด้านความโปร่งใส การบริการประชาชนและสร้างคามยุติธรรม มีโอกาสที่จะพัฒนากฎหมายให้อำนาจหน้าที่และภารกิจเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ จะดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการแทนบุคคล พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ.2550 มีการบัญญัติและบังคับใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญามีการบัญญัติและบังคับใช้การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ควรมีการกำหนดบทบัญญัติทางกฎหมายในการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเกิดขึ้นเพื่อจะลดความล่าช้าในการบวนการการทำงาน และอันดับสุดท้ายคือบทบัญญัติด้านการพัฒนาบุคคลในการให้คำตอบแทนที่เหมาะสมทำให้แก้ไขปัญหาคอขวดการขาดประสิทธิภาพ ตามลำดับ

2.2.4 ด้านโอกาสด้านมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ที่ได้รับการรับรองในระดับชาติจะทำให้การพัฒนาทางด้านตรวจพิสูจน์มีความเป็นสากล รองลงมา คือมาตรฐานการตรวจพิสูจน์สามารถเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับผลการตรวจพิสูจน์ได้และอันดับสุดท้าย คือมาตรฐานการตรวจพิสูจน์จะช่วยทำให้การปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์ของหน่วยงานต่างๆมีมาตรฐานเดียวกันตามลำดับ

2.2.5 ด้านโอกาสด้านการพัฒนาหน่วยงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือศาลยุติธรรมมีแนวทางในการสนับสนุนองค์ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ด้วยการจัดอบรมให้แก่บุคลากร รองลงมาคือสำนักงานอัยการควรจัดตั้งหน่วยงานด้านการพิสูจน์หลักฐานในสังกัดของสำนักงานอัยการเพื่อเป็นการพัฒนาพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ หน่วยงานด้านการพิสูจน์หลักฐานมีโอกาสในการขยายพื้นที่รับผิดชอบให้ครอบคลุมทั้งประเทศ เพิ่มบทบาทหน้าที่ให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่สอบสวนทั้งหมด สำนักงานตำรวจแห่งชาติขยายหน่วยงานที่เกี่ยวกับการสอบสวนให้มีพื้นที่ครอบคลุมหน่วยงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์หลักฐานโดยตรงจะเน้นการพัฒนาหน่วยงานด้านการส่งเสริมความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์การรวมหน้าที่ของบุคลากรเข้าด้วยกันเป็นแนวโน้มที่ไม่น่าจะเกิดขึ้น เช่น การรวมขั้นตอนการทำงานของ

พนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนไว้ด้วยกัน สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจมีการขยายหน้างาน การตรวจพิสูจน์ให้ทันกับการพัฒนาของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่เสมอโดยด้ารับการอบรมจาก ต่างประเทศ การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพงานด้านนิติวิทยาศาสตร์และ เป็น มากกว่าการเปลี่ยนแปลงขององค์กรโดยรวม กระทรวงยุติธรรมมีการส่งเสริม สนับสนุน ประกาศ มี คำสั่ง ให้มีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ การปฏิบัติงานด้านการสอบสวนและการตรวจ สถานที่เกิดเหตุของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะพัฒนาเป็นรูปแบบคณะทำงานทำแทนการทำงานรูปแบบ เดิม สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจมีการกระจายศูนย์พิสูจน์หลักฐานทุกจังหวัดเพื่อขยายพื้นที่การ ให้บริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ และอันดับสุดท้ายคือสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีการส่งเสริม สนับสนุน ประกาศ มีคำสั่ง ให้มีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ

2.2.6 ด้านโอกาสด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือมีการพัฒนาประสิทธิภาพของกล้องวงจรปิด และการกระจายพื้นที่ติดตั้งเพิ่มขึ้น รองลงมาคือการใช้ระบบสารสนเทศร่วมในการครอบครองพยาน วัตถุในลักษณะของภาพถ่ายออนไลน์และวิดีโอ เทคโนโลยีการบันทึกภาพถ่ายดาวเทียมจะเป็น หลักฐานในการสืบสวน สอบสวนและพิจารณาคดีในอนาคต การตรวจที่มีศักยภาพในการวิเคราะห์ ระดับนาโนจะใช้ตัวอย่างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ระบบฐานข้อมูลถูกนำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพ และความรวดเร็วในการติดตามผู้กระทำความผิด การพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับตรวจพิสูจน์ เอกลักษณ์บุคคล และอันดับสุดท้ายคือ มีการจัดทำฐานข้อมูลที่เป็นงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ตามลำดับ

2.3 ปัจจัยการเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ด้านความรู้ในการเก็บ รวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยการเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ด้านความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทาง นิติวิทยาศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือควรเก็บวัตถุ พยานไว้ให้ได้มากที่สุด เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุเปลี่ยนสภาพได้ง่ายจะทำให้ยากต่อการกลับมาเก็บ เพิ่มเติม รองลงมา การถ่ายภาพวัตถุพยาน ควรถ่ายทุกชิ้น ทั้งระยะไกล กลาง และใกล้ โดยมีการวาง ป้ายหมายเลขกำกับการเก็บกองเลือดสด ควรแช่ในตู้เย็นช่องแช่แข็ง ก่อนส่งตรวจพิสูจน์ การหาหมู่ โลหิตสามารถหาได้จากปัสสาวะหรืออุจจาระได้ หากมีวัตถุพยานหลายชิ้น สามารถนำมาใส่รวมกันใน กล่องหรือถุงขนาดใหญ่ เพื่อสะดวกต่อการขนย้าย คราบโลหิตแห้ง สามารถเก็บส่งตรวจพิสูจน์ โดย ใช้ใบมีดโกนชุดคราบโลหิตออกจากผิวของวัตถุได้ การทำตำหนิสัญลักษณ์บนหัวกระสุนปืนที่ตรวจ พบเป็นวัตถุพยาน สามารถทำตำหนิไว้ที่บริเวณใดก็ได้ที่เห็นได้ชัดเจน การเก็บคราบอสุจิแห้งที่ติดบน เสื้อผ้า ให้เก็บมาทั้งชิ้น การเก็บคราบโลหิตที่ติดบนวัตถุที่เคลื่อนย้ายได้ เช่น เสื้อผ้า อาวุธ ควรเก็บ วัตถุนั้นมาทั้งชิ้น การเก็บเส้นผมหรือเส้นขน อาจใช้สก็อตเทปด้านเหนียวปิดลงบนพื้น เพื่อดึงเส้นผม หรือเส้นขนขึ้นมาได้ ลูกและปลอกกระสุนปืนที่ตรวจพบในที่เกิดเหตุ ให้จัดเก็บใส่ในภาชนะที่ป้องกัน

การกระแทก และให้แยกห่อกัน การเก็บวัตถุดิบ ต้องเก็บสิ่งที่จะสูญหายหรือเสียหายได้ง่าย ว่าเป็นอันดับแรก เมื่อพบสิ่งใดที่เป็นวัตถุดิบได้ ให้รีบทำการเก็บรวบรวมโดยเร็ว ยังไม่จำเป็นต้องถ่ายภาพหรือบันทึกตำแหน่งวัตถุดิบนั้นก่อน เนื่องจากอาจเกิดการสูญหายหรือการแปรสภาพของวัตถุดิบนั้นได้ การเก็บเส้นผมจากบุคคลเพื่อพิสูจน์ DNA ให้ใช้กรรไกรตัดเส้นผมจากศีรษะบุคคลนั้น 15-20 เส้น เพื่อส่งตรวจ การเก็บกระดาษที่ถูกเพลิงไหม้ ให้ใช้แผ่นกระดาษแข็งสอดใต้ แล้วยกขึ้นมาเก็บใส่กล่อง เพื่อส่งตรวจพิสูจน์ การเก็บลูกกระสุนปืนที่ฝังบนผนัง ให้เจาะผนังเอาเฉพาะลูกกระสุนปืนออกมาเพื่อส่งตรวจพิสูจน์ และอันดับสุดท้าย คือการเก็บพยานวัตถุอาวุธปืน ไม่ต้องนำเอากระสุนปืนที่อยู่ในแมกกาซีนออกเพียงแต่ให้กดเซฟปืน หรือปลดนกปืนไว้ก็พอเพียงแล้วตามลำดับ

3. ปัญหาปัญหาของการดำเนินคดียาเสพติดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 3 จากการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยสามารถสรุป ได้ดังนี้

3.1 บทบาทหน้าที่ของนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด บทบาทในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของกลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน มีบทบาทหน้าที่ในการวางแผน สั่งการ สืบสวน จับกุม ขยายผล เก็บข้อมูล และยึดทรัพย์สินผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับหัวหน้าชุดวางแผนจะทำการวางแผน ล่อซื้อ ปิดล้อม จับกุม ตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากหนังสือร้องเรียนเรื่องยาเสพติดการรับแจ้ง แจ้งจับ กล่าวหาขยายผล และดำเนินการเข้าจับกุมขยายผลไปสู่การจับกุมผู้ต้องหา การออกสืบสวนกับคนที่อยู่ในพื้นที่ การรับแจ้งจากคนในพื้นที่ จากสื่อสังคมออนไลน์ และการเป็นพยานที่ศาล เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนมีวิธีการนำความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในการตรวจพิสูจน์หาสารเสพติดในปัสสาวะ การตรวจลายนิ้วมือในท่อ และการเก็บวัตถุดิบหลักฐานส่งให้พนักงานสอบสวนส่งตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการดำเนินคดียาเสพติดประกอบไปด้วยพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

1) หลักฐานการมียาเสพติดในร่างกายจากผลตรวจปัสสาวะ หรือเส้นผม โดยพนักงานสอบสวนจะ เก็บปัสสาวะของผู้ต้องหาและตรวจโดยชุดตรวจหาสารเสพติด ซึ่งสามารถออกผลเร็วว่ามีสารเสพติดใน ปัสสาวะของผู้ต้องหาหรือไม่

โดยมีหลักเกณฑ์ในการเก็บปัสสาวะคือ ต้องจัดให้มีบริเวณสำหรับปัสสาวะ มีผู้ควบคุมการ ปัสสาวะของผู้ต้องหา มีภาชนะสำหรับเก็บปัสสาวะที่แห้งและสะอาด พร้อมฉลากติดภาชนะ ระบุชื่อ ผู้ต้องหา วันที่ เวลาเก็บ และปริมาตรปัสสาวะ และต้องจัดเก็บโดยเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมวิธีใช้ชุด ทดสอบ โดยมีปริมาตรในการเก็บที่แตกต่างกันได้แก่ เมทแอมเฟตามีนและยาอี เก็บไม่น้อยกว่า 15 มิลลิลิตร กัญชา เก็บไม่น้อยกว่า 30 มิลลิลิตร และ มอร์ฟินและโคเคน เก็บไม่น้อยกว่า 60 มิลลิลิตร

เจ้าหน้าที่กล่าวว่า การตรวจสอบปัสสาวะดำเนินการด้วยการทดสอบความ
ชุ่มชื้นและปริมาณปัสสาวะ วัดความเป็น กรดต่าง วัดอุณหภูมิ มีสีเหลืองอ่อนถึงแก่ มีกลิ่น

2) หลักฐานรอยนิ้วมือ ในบรรจุภัณฑ์ยาเสพติด ในตัวยาเสพติดเอง หรือใน
ชั้นบัตรของกลาง ดำเนินการโดยกองพิสูจน์หลักฐานสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยการใช้ฝุ่นเคมี หรือ
เทปกาวใส เพื่อให้ รอยนิ้วมือเด่นชัดและนำไปเปรียบเทียบกับรอยพิมพ์นิ้วมือของผู้ต้องหา

3) หลักฐาน DNA จากสถานที่เกิดเหตุ หีบห่อยาเสพติด ตัวยาเสพติดและ
อุปกรณ์ที่ใช้ในการเสพยา โดยใช้เทคนิคการป้ายด้วยสำลีก้าน และนำไปเปรียบเทียบกับ DNA ของ
ผู้ต้องหาเพื่อสร้างความ เชื่อมโยงในคดี การตรวจ DNA ต้องกระทำโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีอำนาจตาม
กฎหมาย การตรวจ DNA มี ต้นทุนสูงและมีความสลับซับซ้อน การแปลผลการตรวจและให้ความเห็น
ทางคดีต้องกระทำโดยผู้เชี่ยวชาญ การสร้างฐานข้อมูล DNA จะเป็นประโยชน์ในการเชื่อมโยงการท
ความผิดได้

4) บันทึกการใช้โทรศัพท์ติดต่อระหว่างผู้ล่อซื้อกับผู้ต้องหา โดยข้อมูลที่นำ
ออกมาจากโทรศัพท์ หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ จะได้กระทำตามกระบวนการตามกฎหมาย ได้แก่ การ
ได้มาของข้อมูล การ ตรวจสอบฐานข้อมูล การคัดลอกข้อมูล โดยมีหลักการสำคัญคือ ต้องไม่มีการ
เปลี่ยนแปลงที่ตัวหลักฐาน ต้นฉบับ เนื่องจากหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถปรับปรุงแก้ไขได้

5) ความสอดคล้องของบันทึกการจับกุมและแผนที่เกิดเหตุ

6) การตรวจสอบทางเคมีว่าของกลางที่ยึดได้ในที่เกิดเหตุเป็นยาเสพติดให้
โทษ โดยใช้การ ตรวจสอบทางเคมี ถึงส่วนประกอบของวัตถุพยานที่พบในที่เกิดเหตุ

7) ภาพถ่ายสถานที่เกิดเหตุในวันเกิดเหตุ

3.2 ปัจจัยภายนอกและภายในเกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ใน
คดียาเสพติด

ด้านบุคลากร

การมีจำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนคดีที่เกิดขึ้นหากเกิดมีคดีหลายคดีใน
พื้นที่รับผิดชอบเดียวกันจำนวนพนักงานสอบสวนไม่เพียงพอทำให้การตรวจสอบสถานที่เกิด
เหตุเกิดความล่าช้าและวัตถุพยานอาจถูกทำลายเสียหายได้

ด้านงบประมาณ

ปัจจัยด้านงบประมาณ ขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ได้แก่อุปกรณ์
ในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุและอุปกรณ์ในการป้องกันตนเองจากการปนเปื้อนหรือการทำลายวัตถุ
พยานในสถานที่เกิดเหตุ

ด้านวัสดุอุปกรณ์

อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุไม่เพียงพอทำให้การปฏิบัติการบางครั้งพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ไม่ได้สวมใส่อุปกรณ์ป้องกัน

ระบบการปฏิบัติงาน

ขาดแคลนความรู้ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุของบุคลากรที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องได้แก่พนักงานสอบสวนผู้บังคับบัญชาและประชาชนสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยอีกอย่างหนึ่งต่อการขาดการควบคุมได้แก่สภาพดินฟ้าอากาศและอุณหภูมิ เป็นต้น

การใช้พยานหลักฐาน

1) ปัญหาของการทำผิดขั้นตอนการกฎหมายในขั้นตอนการจับกุม

เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการทำผิดขั้นตอนของกฎหมายในการจับกุม ซึ่งในการจับกุมตัวผู้ต้องหา นั้นมีรายละเอียดต้องดำเนินการตามกฎหมายประมวลวิธีพิจารณาความ มาตรา 83 วรรคใน เกี่ยวกับการแจ้งสิทธิของผู้ต้องหาและแจ้งพฤติการณ์แห่งการจับกุมให้ผู้ต้องหาทราบ โดยเฉพาะในข้อ การส่งมอบสำเนาบันทึกการจับกุมให้ผู้ถูกจับกุมไว้เป็นหลักฐานในการต่อสู้คดีอย่างเป็นธรรม ซึ่งทำให้ เป็นเหตุให้ผู้ต้องหาหยกขึ้นต่อสู้ในชั้นศาลและมีผลทำให้ศาลยกฟ้องคดีได้ในบางคดี

2) การรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน

เป็นปฏิบัติการที่ต้องมีการวางแผนและมีความเกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานต่าง ๆ ตั้งแต่การแต่งตั้งสายลับ การเฝ้ามอง การใช้อุปกรณ์สื่อสาร และการใช้ธนบัตรในการล่อซื้อ ซึ่ง กระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ต้องมีการเปรียบเทียบ และถ่ายภาพ เพื่อเชื่อมโยงให้เป็นพยานหลักฐานใน คดีได้ พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีเช่น ยาเสพติดของกลาง สารเคมีและอุปกรณ์ที่ใช้ใน การผลิตยาเสพติด เงินที่ได้จากการขายยาเสพติด พยานหลักฐานประกอบ ได้แก่ อุปกรณ์การแบ่ง บรรจุ หลอดกาแฟ กระดาษ ถุงพลาสติก เทียนไข หลักฐานที่ได้จากการปฏิบัติการ เช่น บันทึกการ จับกุม บันทึกคำรับสารภาพ บันทึกการตรวจค้น รายงานการสืบสวน บันทึกการขออนุมัติเงินล่อซื้อ พยานบุคคลที่สังเกตการณ์ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ เพื่อให้สามารถดำเนินคดีกับผู้ต้องหาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และถูกต้องที่สุด

3) ปัญหาในชั้นพนักงานอัยการ

ตามกฎหมายไทย มีการแยกความรับผิดชอบในการดำเนินคดียาเสพติดชั้นสอบสวน และชั้นฟ้องร้องแยกจากกันทำให้พนักงานสอบสวนมีอิสระในการสอบสวนโดยอัยการจะไม่เข้ามายุ่ง เกี่ยวในชั้นสอบสวน พนักงานอัยการจะเป็นผู้วินิจฉัยว่าจะฟ้องคดีหรือไม่ เท่านั้น พนักงานอัยการจะ ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน ไม่มีส่วนในการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานโดยได้รับสำนวน ต่อจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและวินิจฉัยการสั่งฟ้องคดีเท่านั้น พนักงานอัยการไม่มีโอกาสที่จะตรวจสอบ ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้อย่างละเอียด ประกอบกับในปัจจุบันมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติ

ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ที่ให้ความหมายของผู้เสพยาเสพติดว่าเป็นผู้ป่วยมิใช่ อาชญากร จึงจำต้องเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพตามที่กฎหมายกำหนด และจะมีคำสั่งส่งฟ้อง ได้เมื่อวินิจฉัยแล้วไม่เข้าข่ายตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ตาม มาตรา 19 วรรค 1 สรุปได้ว่า ผู้ถูกต้องหาว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติด เสพ และมีไว้ใน ครอบครอง เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือเสพและจำหน่ายยาเสพติดตามลักษณะ ชนิด ประเภทและปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ถ้าไม่ปรากฏว่าต้องหา หรืออยู่ระหว่างถูกดำเนินคดี ในความผิดฐานอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกหรืออยู่ระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายใน 48 ชั่วโมงนับตั้งแต่ได้ตัวผู้ต้องหามา ซึ่งใน ระยะเวลากระชั้นชิดนั้น อัยการไม่สามารถส่งฟ้องผู้ต้องหาโดยผ่านกระบวนการฟื้นฟูตามขั้นตอนของ กฎหมายได้ ทำให้คดีต้องถูกยกฟ้อง

รวมถึงบางครั้ง การทดสอบยาเสพติดในปีสภาวะของผู้ต้องหาจากโรงพยาบาลนั้น ได้ผลกลับมาล่าช้ากว่า 48 ชั่วโมง ทำให้บางคดีอัยการจำเป็นต้องส่งฟ้องคดีด้วยหลักฐานผลยาเสพติด ในปีสภาวะที่ตรวจได้จากสารตรวจยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่านั้น และมีผลทำให้ศาลพิจารณายกฟ้องได้เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของหลักฐาน

การใช้พยานหลักฐานแบบนิติวิทยาศาสตร์ในการดำเนินคดียาเสพติด

1) ปัญหาในการตรวจสอบหลักฐาน เกี่ยวกับอุปกรณ์สื่อสาร

การตรวจสอบหลักฐานในต่างๆ ในคดีจะต้องทำการตรวจสอบให้ครบทุกประเด็น เช่น โทรศัพท์ โทรศัพท์มือถือ วิดติดตามตัว จะต้องทำการตรวจสอบเจ้าของกรรมสิทธิ์และรายการ ใช้เพื่อสอบสวนสืบสวนขยาย ผลกลุ่มขบวนการร่วมกระทำผิดในคดีนั้นๆ ซึ่งการตรวจสอบสิ่งเหล่านี้เป็นการขอความร่วมมือกับบริษัทเอกชน ซึ่งต้องมีคำสั่งศาลระบุให้บริษัทเอกชนให้ความร่วมมือในการ ดำเนินการ เจ้าพนักงานสอบสวนจึงจะดำเนินการได้ ทำให้บางครั้งต้องใช้เวลาพอสมควรในการ ดำเนินการดังกล่าว

3.3 ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ผลผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ในคดียาเสพติด ได้ดังนี้

1) พนักงานสอบสวนมอบอำนาจรักษาสถานที่เกิดเหตุให้กับตำรวจคนแรกที่ยัง สถานที่เกิดเหตุและให้กันสถานที่เกิดเหตุด้วยเทปกั้นหรืออุปกรณ์กั้นตามหลักวิชาการมีการกำหนด ระยะเวลาขอบเขตของสถานที่เกิดเหตุทำการบันทึกข้อมูลระยะเวลาการเข้าออกของผู้ที่อยู่ในบริเวณ สถานที่เกิดเหตุทุกคนพร้อมทั้งระบุช่วงเวลาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสถานที่เกิดเหตุด้วย

2) พนักงานสอบสวนต้องเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุได้รวดเร็วเมื่อมาถึงต้อง พิจารณาพื้นที่ขนาดของสถานที่เกิดเหตุและหากมีผู้ใดล่วงเข้าสถานที่เกิดเหตุพนักงานสอบสวนต้องใช้

สิทธิแจ้งให้บุคคลนั้นออกไปจากสถานที่เกิดเหตุหากไม่ปฏิบัติตามพนักงานสอบสวนสามารถแจ้งให้ลงโทษได้ตามกฎหมายที่กำหนด

3) การตั้งจุดปฏิบัติงานของสถานที่เกิดเหตุควรมีการจัดตั้งความเหมาะสมเพื่อให้ข้อมูลแก่สื่อมวลชนและเป็นที่ยอมรับข้อมูลให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการวางแผนเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุ

4) พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกคนควรมีการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันได้แก่ถุงมือถุงครอบเท้าผ้าปิดปากหรืออุปกรณ์อื่นๆตามความเหมาะสมและเมื่อเข้าไปยังสถานที่เกิดเหตุต้องปฏิบัติตามหลักวิชาการไม่ปฏิบัติข้ามขั้นตอนเพราะจะทำให้เป็นการทำลายวัตถุพยานให้เกิดความเสียหายได้

5) หากไม่สามารถตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้แล้วเสร็จภายในวันเดียวได้เจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุสามารถร้องขอให้พนักงานสอบสวนเก็บรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ก่อนเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมาตรวจในวันต่อไปและเมื่อตรวจเสร็จแล้วจะต้องทำการคืนสถานที่เกิดเหตุให้แก่พนักงานสอบสวน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาชญากรรม ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 3

1.1 ปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์โดยรวม อยู่ในระดับมากทุก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ แนวทางการแก้ปัญหา รองลงมาคือแผนและนโยบายของหน่วยงาน ความเป็นสากลของกระบวนการยุติธรรม ภาพสังคมการเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม และอันดับสุดท้ายคือปัญหาและอุปสรรค ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกชัย ภาควัตร (2562) เรื่อง ทศนคติและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญาของพนักงานสอบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดชลบุรี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติของพนักงานสอบสวนที่มีต่อการตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านกฎระเบียบอยู่ในระดับมากอันดับแรก รองลงมา ด้านขั้นตอนกระบวนการและสุดท้าย ด้านการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากด้วยเช่นกันในขณะที่ทัศนคติของพนักงานสอบสวนที่มีต่อปัญหาในการตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านงบประมาณอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านบุคลากร ด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และสุดท้ายด้านวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบทัศนคติของพนักงานสอบสวนตามปัจจัยส่วนบุคคลยังพบว่า พนักงานสอบสวนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุระดับการศึกษา ชั้นยศ และระยะเวลาการรับราชการ แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญาแตกต่างกันในขณะที่พนักงาน

สอบสวนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และอัตราเงินเดือน แตกต่างกันมีทัศนคติต่อปัญหาในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา แตกต่างกันนอกจากนี้ ทัศนคติของพนักงานสอบสวนต่อการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญากับทัศนคติต่อปัญหาในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา

2.2 ปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือด้านโอกาสด้านอำนาจหน้าที่ในการใช้พยานหลักฐาน รองลงมาคือ ด้านโอกาสด้านมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ ด้านโอกาสด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน ด้านโอกาสด้านการพัฒนาหน่วยงาน ด้านโอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน และอันดับสุดท้ายคือด้านโอกาสด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐชยา เกษลอย (2564) เรื่องแนวทางการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ของตำรวจภูธร จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า 1. เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการเก็บรวบรวมหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของตำรวจภูธร จังหวัดตราด มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ปัญหาและอุปสรรค และ แนวทางการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของตำรวจภูธร จังหวัดตราดโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. อายุสถานภาพ และรายได้เฉลี่ยต่างกัน มีความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์และปัญหา และ อุปสรรคในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3. ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์และปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน กับแนวทางการพัฒนา ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของตำรวจภูธร จ.ตราด มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ปัจจัยการเก็บพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ด้านความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือควรเก็บวัตถุพยานไว้ให้ได้มากที่สุด เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุเปลี่ยนสภาพได้ง่ายจะทำให้ยากต่อการกลับมาเก็บเพิ่มเติม รองลงมา การถ่ายภาพวัตถุพยาน ควรถ่ายทุกชิ้น ทั้งระยะไกล กลาง และใกล้ โดยมีการวางป้ายหมายเลขกำกับและอันดับสุดท้าย คือการเก็บพยานวัตถุอาวุธปืน ไม่ต้องการเอากระสุนปืนที่อยู่ในแมกกาซีนออกเพียงแต่ให้กดเซฟปืน หรือลดนกปืนไว้ก็พอเพียงแล้ว ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรองหทัย ยศประสิทธิ์ (2561) เรื่อง ความรู้ความคิดเห็นในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 8 ผลวิจัยพบว่า การศึกษาระดับความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน พบว่า พนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 8 ส่วนใหญ่มีระดับความรู้ปานกลาง ร้อยละ 63.64 ข้อสังเกตจากการศึกษาด้านความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนดังกล่าว พบว่า พนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 8 ที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่พอเพียงเรียง

ตามคะแนนที่ตอบคำถามถูกจากคะแนนน้อยไปหามาก ได้แก่ การทาดำหนิสัญลักษณ์บนปลอก กระสุนปืน การเก็บลูกกระสุนปืนที่ฝังบนผนัง การหาหมุโลหิต การเก็บเส้นผมหรือเส้นขน การเก็บ กระดาษที่ถูกเพลิงไหม้ และการเก็บกองเลือดสด เป็นต้นซึ่งการขาดความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยี และวิทยาการใหม่ ๆ

3. ปัญหาปัญหาของการดำเนินคดียาเสพติดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 3 จากการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยสามารถสรุป ได้ดังนี้

3.1 บทบาทหน้าที่ของนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด บทบาทในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของกลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน มีบทบาทหน้าที่ในการวางแผน สั่งการ สืบสวน จับกุม ขยายผล เก็บข้อมูล และยึดทรัพย์สินผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับหัวหน้าชุด วางจะทำการวางแผน ล่อซื้อ ปิดล้อม จับกุม ตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากหนังสือร้องเรียนเรื่อง ยาเสพติดการรับแจ้ง แจ้งจับ กล่าวหาขยายผล และดำเนินการเข้าจับกุมขยายผลไปสู่การจับกุม ผู้ต้องหา การออกสืบสวนกับคนที่อยู่ในพื้นที่ การรับแจ้งจากคนในพื้นที่ จากสื่อสังคมออนไลน์ และการเป็นพยานที่ศาล เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนมีวิธีการนำความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในการตรวจพิสูจน์หาสารเสพติดใน ปัสสาวะ การตรวจลายนิ้วมือในท่อ และการเก็บวัตถุพยานหลักฐานส่งให้พนักงานสอบสวนส่งตรวจ พิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการดำเนินคดียาเสพติด ประกอบไปด้วย พยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

1) หลักฐานการมียาเสพติดในร่างกายจากผลตรวจปัสสาวะ หรือเส้นผม โดยพนักงานสอบสวนจะ เก็บปัสสาวะของผู้ต้องหาและตรวจโดยชุดตรวจหาสารเสพติด ซึ่งสามารถ ออกผลเร็วว่ามีสารเสพติดใน ปัสสาวะของผู้ต้องหาหรือไม่

โดยมีหลักเกณฑ์ในการเก็บปัสสาวะคือ ต้องจัดให้มีบริเวณสำหรับปัสสาวะ มีผู้ควบคุมการ ปัสสาวะของผู้ต้องหา มีภาชนะสำหรับเก็บปัสสาวะที่แห้งและสะอาด พร้อมฉลากติด ภาชนะ ระบุชื่อ ผู้ต้องหา วันที่ เวลาเก็บ และปริมาณปัสสาวะ และต้องจัดเก็บโดยเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการ อบรมวิธีใช้ชุด ทดสอบ โดยมีปริมาณในการเก็บที่แตกต่างกันได้แก่ เมทแอมเฟตามีนและยาอี เก็บไม่น้อยกว่า 15 มิลลิลิตร กัญชา เก็บไม่น้อยกว่า 30 มิลลิลิตร และ มอร์ฟินและโคเคน เก็บไม่น้อยกว่า 60 มิลลิลิตร

เจ้าหน้าที่กล่าวว่า การตรวจสอบปัสสาวะดำเนินการด้วยการทดสอบความ ชุ่มชื้นและปริมาณปัสสาวะ วัดความเป็น กรดต่าง วัดอุณหภูมิ มีสีเหลืองอ่อนถึงแก่ มีกลิ่น

2) หลักฐานรอยนิ้วมือ ในบรรจุภัณฑ์ยาเสพติด ในตัวยาเสพติดเอง หรือใน ธนบัตรของกลาง ดำเนินการโดยกองพิสูจน์หลักฐานสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยการใช้นิ้วนิ้วเคมี หรือ เทปกาวยใส เพื่อให้ รอยนิ้วมือเด่นชัดและนำไปเปรียบเทียบกับรอยพิมพ์นิ้วมือของผู้ต้องหา

3) หลักฐาน DNA จากสถานที่เกิดเหตุ ทึบห่อยาเสพติด ด้วยยาเสพติดและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเสพยา โดยใช้เทคนิคการป้ายด้วยสำลีก้าน และนำไปเปรียบเทียบกับ DNA ของผู้ต้องหาเพื่อสร้างความ เชื่อมโยงในคดี การตรวจ DNA ต้องกระทำโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีอำนาจตามกฎหมาย การตรวจ DNA มี ต้นทุนสูงและมีความสลับซับซ้อน การแปลผลการตรวจและให้ความเห็นทางคดีต้องกระทำโดยผู้เชี่ยวชาญ การสร้างฐานข้อมูล DNA จะเป็นประโยชน์ในการเชื่อมโยงการท า ความผิดได้

4) บันทึกการใช้โทรศัพท์ติดต่อระหว่างผู้ล่อซื้อกับผู้ต้องหา โดยข้อมูลที่นำออกมาจากโทรศัพท์ หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ จะได้กระทำตามกระบวนการตามกฎหมาย ได้แก่ การได้มาของข้อมูล การ ตรวจสอบฐานข้อมูล การคัดลอกข้อมูล โดยมีหลักการสำคัญคือ ต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่ตัวหลักฐาน ต้นฉบับ เนื่องจากหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถปรับปรุงแก้ไขได้

5) ความสอดคล้องของบันทึกการจับกุมและแผนที่เกิดเหตุ

6) การตรวจสอบทางเคมีว่าของกลางที่ยึดได้ในที่เกิดเหตุเป็นยาเสพติดให้โทษ โดยใช้การ ตรวจสอบทางเคมี ถึงส่วนประกอบของวัตถุพยานที่พบในที่เกิดเหตุ

7) ภาพถ่ายสถานที่เกิดเหตุในวันเกิดเหตุ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (สำนักงานปราบปรามยาเสพติด, 2561) ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินคดียาเสพติดประจำปี 2561 ได้ในแต่ละคดี โดย เขตอำนาจของตำรวจภูธรภาค 3 ครอบคลุม 8 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ และ ยโสธร มีการจับกุมและดำเนินคดีสูงสุดในปี 2560 และ ปี 2561 แต่ยังมีปัญหาบางประการในการดำเนินคดีและข้อกฎหมาย เช่น ปัญหาในการปฏิบัติงาน และการขัดกันของซึ่งในต่างประเทศมีเรื่องการลดทอนความเป็นอาชญากรรมทางคดียาเสพติด (Decriminalization) เรื่องผู้เสพคือผู้ป่วยซึ่งอยู่ในหลักการและเหตุผล ของพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 แต่ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ถ้าจะทำโครงการแลกเปลี่ยนเข็ม หรือการบำบัดยาเสพติดด้วยสารทดแทนโดยการให้สาร เมธาโดน (Methadone) ยังไม่สามารถทำได้รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์ลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (Drop in Center) ซึ่งในขณะนี้มีการดำเนินการอยู่แล้ว แต่การดำเนินการตามมาตรการทางเลือกเหล่านี้ ถ้าตำรวจเห็นต้องถูกจับ รวมถึงปัญหาอื่น ๆ เกี่ยวกับคดียาเสพติดที่พบ

3.2 ปัจจัยภายนอกและภายในเกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ระบบการปฏิบัติงาน และขาดแคลนความรู้ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุของบุคลากรที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องได้แก่พนักงานสอบสวนผู้บังคับบัญชาและประชาชนสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยอีกอย่างหนึ่งต่อการขาดการควบคุมได้แก่สภาพดินฟ้าอากาศและอุณหภูมิเป็นต้น

การใช้พยานหลักฐาน

1. ปัญหาของการทำผิดขั้นตอนการกฎหมายในขั้นตอนการจับกุม

ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการทำผิดขั้นตอนของกฎหมายในการจับกุม ซึ่งในการจับกุมตัวผู้ต้องหาที่มีรายละเอียดต้องดำเนินการตามกฎหมายประมวลวิธีพิจารณาความ มาตรา 83 วรรคในเกี่ยวกับการแจ้งสิทธิของผู้ต้องหาและแจ้งพฤติการณ์แห่งการจับกุมให้ผู้ต้องหาทราบ โดยเฉพาะในข้อการส่งมอบสำเนาบันทึกการจับกุมให้ผู้ถูกจับกุมไว้เป็นหลักฐานในการต่อสู้คดี อย่างเป็นทางการ ซึ่งทำให้เป็นเหตุให้ผู้ต้องหายกขึ้นต่อสู้ในชั้นศาลและมีผลทำให้ศาลยกฟ้องคดีได้ในบางคดี

ผู้วิจัยได้สรุปผลปัญหาของบันทึกการจับกุมได้แก่ การระบุในบันทึกการจับกุมสั้นๆ ว่า ผู้ต้องหารับสารภาพตลอดข้อกล่าวหา หรือ ปฏิเสธตลอดข้อกล่าวหาโดยไม่มีรายละเอียดและเหตุแห่งการจับกุมทำให้เกิดปัญหาการดำเนินคดีในชั้นศาล หากผู้ต้องหาแก้คำให้การในชั้นศาล นอกจากนี่ยังมีปัญหาของการลงรายละเอียดในบันทึกการจับกุมไม่ถูกต้องกับข้อเท็จจริง เช่น การลงวันที่และเวลาในการจับกุมไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ทำให้เกิดปัญหาในชั้นศาลเมื่อนายชัคค่านด้วยภาพถ่ายซึ่งอาจจะมีเวลาของการถ่ายภาพกำกับไว้ หรือ การลงชื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในการจับกุมไม่ตรงกับข้อเท็จจริง มีการลงชื่อคนที่ไม่ได้ร่วมจับกุมด้วย รวมถึงการที่ตำรวจผู้จับกุมบางคนลงชื่อแทนกัน หรือลงชื่อแทนจำเลย ทำให้เป็นปัญหาว่าปลอมแปลงลายมือชื่อซึ่งจะทำให้คดีนั้นเกิดปัญหาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรเทพ เมืองแสน (2566) มาตรการทางกฎหมายในการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าพนักงาน ในกรณีการจับในความผิดซึ่งหน้า ผลวิจัยพบว่า บทบัญญัติของกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการจับในกรณีความผิดซึ่งหน้าของไทยคล้ายกันกับกฎหมายของฝรั่งเศส แต่มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจกลับมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับของสหรัฐอเมริกา นอกจากนั้นแล้ว สิ่งที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดคือ บทบาทขององค์กรในกระบวนการยุติธรรมกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ โดยกฎหมายฝรั่งเศส ได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว ด้วยการวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินคดี การจับกุมและการสอบสวนคดีที่เป็นความผิดซึ่งหน้า ไว้ค่อนข้างละเอียด รวมถึงมีการสร้างกลไกในการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานรัฐ ตั้งแต่ความผิดเกิดขึ้น ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมากกับของสหรัฐอเมริกาและไทย ที่ไม่มีระบบการสอบสวนในคดีความผิดซึ่งหน้าโดยเฉพาะ รวมถึงมีศาล ซึ่งเป็นองค์กรภายนอกเพียงองค์กรเดียวเท่านั้น ที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจ ของเจ้าพนักงานผู้จับกุมว่า มีเหตุอันควรเชื่อ รวมถึงมีความจำเป็นเร่งด่วนในการจับหรือไม่ ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงควรมีการบัญญัติกฎหมายในส่วนของการสอบสวนในคดีความผิดซึ่งหน้าไว้โดยเฉพาะ รวมถึงควรออกข้อกำหนดให้อัยการและศาล เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบในกรณี ของการจับในความผิดซึ่งหน้า ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งแต่ความผิดเกิด โดยเฉพาะในกรณีของความผิดอาญาร้ายแรง เหมือนเช่นกฎหมายของฝรั่งเศส

2. การรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน

ผลการวิจัยพบว่า เป็นปฏิบัติการที่ต้องมีการวางแผนและมีความเกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานต่าง ๆ ตั้งแต่การแต่งตั้งสายลับ การเฝ้ามอง การใช้อุปกรณ์สื่อสาร และการใช้ธนบัตรในการล่อซื้อ ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ต้องมีการเปรียบเทียบ และถ่ายภาพ เพื่อเชื่อมโยงให้เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีเช่น ยาเสพติดของกลาง สารเคมี และอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด เงินที่ได้จากการขายยาเสพติด พยานหลักฐานประกอบ ได้แก่ อุปกรณ์การแบ่งบรรจุ หลอดคาแฟ กระดาษ กุ้งพลาสติก เทียนไข หลักฐานที่ได้จากการปฏิบัติการ เช่น บันทึกการจับกุม บันทึกคำรับสารภาพ บันทึกการตรวจค้น รายงานการสืบสวน บันทึกการขออนุมัติเงินล่อซื้อ พยานบุคคลที่สังเกตการณ์ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ เพื่อให้สามารถดำเนินคดีกับผู้ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องที่สุด

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า พนักงานสอบสวนมักจะรวบรวมพยานหลักฐานเพียงเพื่อเอาผิดแก่ผู้ต้องหา โดยไม่ให้ความสำคัญในการรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมด มักจะเน้นไปที่ปริมาณยาเสพติดของกลาง และเมื่อผู้ต้องหาให้การสารภาพแล้ว พนักงานสอบสวนมักจะไม่หาพยานหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อมาพิสูจน์การกระทำของผู้ต้องหาอีก พนักงานสอบสวนมักใช้พยานบุคคลในการพิสูจน์ความผิดซึ่งได้แก่เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุม ยาเสพติดของกลาง และคำรับสารภาพของผู้ต้องหา และมีคดีจำนวนมากที่ผู้ต้องหากลับคำให้การในชั้นศาล และต่อสู้คดี หากพนักงานสอบสวนไม่มีหลักฐานการเชื่อมโยงยาเสพติดของกลางกับผู้ต้องหาแล้ว ศาลมักจะยกฟ้องคดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.องหทัย ยศประสิทธิ์ (2561) ความรู้ความคิดเห็นในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 8 ผลวิจัยพบว่า วิธีการปฏิบัติเพื่อรักษาสภาพของสถานที่เกิดเหตุและการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้แก่การรักษาสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกคนจะต้องมีการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกัน และต้องปฏิบัติตนตามหลักนิติวิทยาศาสตร์และไม่ทำการอันใดในการทำลายวัตถุพยาน ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติได้แก่ การขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์จำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนคดีการขาดความรู้ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุและการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และสภาพแวดล้อมมีปัจจัยที่ยากต่อการควบคุม

3. ปัญหาในชั้นพนักงานอัยการ

ผลการวิจัยพบว่า ตามกฎหมายไทย มีการแยกความรับผิดชอบในการดำเนินคดียาเสพติดชั้นสอบสวนและชั้นฟ้องร้องแยกจากกันทำให้พนักงานสอบสวนมีอิสระในการสอบสวนโดยอัยการจะไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวในชั้นสอบสวน พนักงานอัยการจะเป็นผู้วินิจฉัยว่าจะฟ้องคดีหรือไม่ เท่านั้น พนักงานอัยการจะไม่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน ไม่มีส่วนในการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานโดยได้รับสำนวนต่อจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและวินิจฉัยการสั่งฟ้องคดีเท่านั้น พนักงาน

อัยการไม่มีโอกาสที่จะตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้อย่างละเอียด ประกอบกับในปัจจุบันมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ที่ให้ความหมายของผู้เสพยาเสพติดว่าเป็นผู้ป่วยมิใช่อาชญากร จึงจำต้องเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพตามที่กฎหมายกำหนด และจะมีคำสั่งส่งฟ้องได้เมื่อวินิจฉัยแล้วไม่เข้าข่ายตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ตามมาตรา 19 วรรค 1 สรุปได้ว่า ผู้ถูกต้องหาว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติด เสพ และมีไว้ในครอบครอง เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือเสพและจำหน่ายยาเสพติดตามลักษณะ ชนิด ประเภทและปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ถ้าไม่ปรากฏว่าต้องหา หรืออยู่ระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกหรืออยู่ระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายใน 48 ชั่วโมงนับตั้งแต่ได้ตัวผู้ต้องหามา ซึ่งในระยะเวลากระชั้นชิดนั้น อัยการไม่สามารถส่งฟ้องผู้ต้องหาโดยผ่านกระบวนการฟื้นฟูตามขั้นตอนของกฎหมายได้ ทำให้คดีต้องถูกยกฟ้อง

รวมถึงบางครั้ง การทดสอบยาเสพติดในปีสภาวะของผู้ต้องหาจากโรงพยาบาลนั้น ได้ผลกลับมาล่าช้ากว่า 48 ชั่วโมง ทำให้บางคดีอัยการจำเป็นต้องส่งฟ้องคดีด้วยหลักฐานผลยาเสพติดในปีสภาวะที่ตรวจได้จากสารตรวจยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่านั้น และมีผลทำให้ศาลพิจารณายกฟ้องได้เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของหลักฐาน

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การได้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนในเวลากระชั้นชิด หากสำนวนสอบสวนไม่สมบูรณ์ ไม่นัดกุมนั้นอัยการจะไม่สามารถส่งฟ้องเพิ่มเติมได้ ทำให้บางครั้งบางอัยการจึงส่งฟ้องไปก่อนหากพยานหลักฐานเพียงพอ ซึ่งสำนวนที่ไม่สมบูรณ์ มักจะเกิดจากปัญหาเรื่องข้อเท็จจริงในการจับกุม คำให้การของผู้ต้องหาและการสอบคำให้การในชั้นสอบสวนไม่ละเอียดเพียงพอ ข้อมูลในการใช้โทรศัพท์ติดต่อสื่อสารกับผู้จำหน่าย คำให้การขัดท้อของผู้ต้องหา ซึ่งผู้ต้องหาอาจกลับคำให้การในชั้นศาลทำให้ขาดหลักฐานเชื่อมโยง ในการเอาผิดผู้ถูกขัดท้อ ขาดการประสานงานที่ีระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการตามแนวทางการประสานคดียาเสพติด พ.ศ.2553 และปัญหาในการขอคัดคำพิพากษาศาลซึ่งอาจจะต้องใช้เวลาเป็นเดือนเพราะศาลยังไม่ได้พิมพ์คำพิพากษา ซึ่งอัยการต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการขอขยายระยะเวลาในการอุทธรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศร ไชยคุปต์ (2564) แนวทางการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทยขึ้น พนักงานอัยการ ผลวิจัยพบว่า การบริหารงานยุติธรรมทางอาญาของไทยและในต่างประเทศมีความแตกต่างกันในต่างประเทศพนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน และมีบทบาทในการแก้ปัญหาคดีล้นศาลและผู้ต้องขังล้นเรือนจำโดยใช้มาตรการหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหลักที่ปฏิบัติอยู่เป็นปกติ(Diversion) แต่พนักงานอัยการของไทยไม่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนและไม่มีมาตรการหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหลักที่ปฏิบัติอยู่เป็นปกติ ทำให้เกิดปัญหาคดีล้นศาลและจำนวนผู้ต้องขังล้นเรือนจำ สรุปผลการวิจัยได้แนวทางการพัฒนา

กระบวนการยุติธรรมไทยชั้นพนักงานอัยการ คือ การให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน และนำมาตราการหันเหคือออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหลักที่ปฏิบัติอยู่เป็นปกติ โดยการนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือก(Alternatives to justice) มาใช้เช่น การชะลอการฟ้อง เป็นต้น ทั้งนี้บทความได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทยชั้นพนักงานอัยการ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติและการวิจัยในอนาคตการใช้พยานหลักฐานแบบนิติวิทยาศาสตร์ ในการดำเนินคดีอาชญากรรม

1. ปัญหาในการตรวจสอบหลักฐาน เกี่ยวกับอุปกรณ์สื่อสาร

ผลการวิจัยพบว่า การตรวจสอบหลักฐานในต่างๆ ในคดีจะต้องทำการตรวจสอบให้ครบทุกประเด็น เช่น โทรศัพท์ โทรศัพท์มือถือ วิทยุติดตามตัว จะต้องทำการตรวจสอบเจ้าของกรรมสิทธิ์และรายการใช้เพื่อสอบสวนสืบสวนขยาย ผลกลุ่มขบวนการร่วมกระทำผิดในคดีนั้นๆ ซึ่งการตรวจสอบสิ่งเหล่านี้เป็นการขอความร่วมมือกับบริษัทเอกชน ซึ่งต้องมีคำสั่งศาลระบุให้บริษัทเอกชนให้ความร่วมมือในการดำเนินการ เจ้าพนักงานสอบสวนจึงจะดำเนินการได้ ทำให้บางครั้งต้องใช้เวลาพอสมควรในการดำเนินการดังกล่าว

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า เนื่องจากเจ้าพนักงานตำรวจเป็นหน่วยงานราชการ และปัญหาด้านงบประมาณทำให้เครื่องมือในการสอบสวน เครื่องมือในการตรวจสอบพยานหลักฐาน รวมถึงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ มีความล้าสมัย ไม่สามารถวิเคราะห์ หลักฐานได้อย่างรวดเร็วหรือมีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้เกิดความล่าช้า หรือเสียหายในรูปคดีได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ พรหมวิกร(2562) ความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์: ปัญหา สาเหตุ และแนวทางการพัฒนาสำหรับประเทศไทย ผลวิจัยพบว่า หลักการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผลการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ใช้ทั่วไปในสากลประกอบด้วย(ก) หน่วยงานด้านการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์บริหารจัดการและดำเนินการตามข้อกำหนดและแนวทางของมาตรฐานสากลอย่างเข้มงวดพร้อมๆ กับการได้รับการรับรองมาตรฐานสากล(ข)ผู้ตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจพิสูจน์ที่มีความสามารถเฉพาะสาขากับองค์กรสากล ปัญหาและสาเหตุที่ลดทอน ความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สามารถเกิดขึ้นได้ตั้งแต่ขั้นตอนการรวบรวม การบริหารจัดการการตรวจพิสูจน์การใช้เครื่องมือการจัดทำรายงานผล และการนำเสนอผลการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในศาล และข้อเสนอแนวทางการพัฒนาความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สำหรับประเทศไทย 5 ด้าน ประกอบด้วย การพัฒนาด้าน(ก) การบริหารจัดการงานนิติวิทยาศาสตร์ทั้งระดับมหภาคและจุลภาค (ข) สมรรถนะการปฏิบัติงานตรวจพิสูจน์ (ค) กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง (ง) ความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่เกี่ยวข้องและ(จ)กระบวนการและหลักเกณฑ์ของศาลเกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และพยานผู้เชี่ยวชาญที่มีความน่าเชื่อถือ

3.3 ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติดผลผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ได้ดังนี้ 1) พนักงานสอบสวนมอบอำนาจรักษาสถานที่เกิดเหตุให้กับตำรวจคนแรกที่ยังสถานที่เกิดเหตุและให้กันสถานที่เกิดเหตุด้วยเทปกั้นหรืออุปกรณ์กันตามหลักวิชาการมีการกำหนดระยะขอบเขตของสถานที่เกิดเหตุทำการบันทึกข้อมูลระยะเวลาการเข้าออกของผู้ที่อยู่ในบริเวณสถานที่เกิดเหตุทุกคนพร้อมทั้งระบุช่วงเวลาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสถานที่เกิดเหตุด้วย 2) พนักงานสอบสวนต้องเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุได้รวดเร็วเมื่อมาถึงต้องพิจารณาพื้นที่ขนาดของสถานที่เกิดเหตุและหากมีผู้ใดล่วงเข้าสถานที่เกิดเหตุพนักงานสอบสวนต้องใช้สิทธิแจ้งให้บุคคลนั้นออกไปจากสถานที่เกิดเหตุหากไม่ปฏิบัติตามพนักงานสอบสวนสามารถแจ้งให้ลงโทษได้ตามกฎหมายที่กำหนด 3) การตั้งจุดปฏิบัติงานของสถานที่เกิดเหตุควรมีการจัดตั้งความเหมาะสมเพื่อให้ข้อมูลแก่สื่อมวลชนและเป็นที่ยอมรับข้อมูลให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการวางแผนเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุ 4) พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกคนควรมีการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันได้แก่ถุงมือถุงครอบเท้าผ้าปิดปากหรืออุปกรณ์อื่นๆตามความเหมาะสมและเมื่อเข้าไปยังสถานที่เกิดเหตุต้องปฏิบัติตามหลักวิชาการไม่ปฏิบัติข้ามขั้นตอนเพราะจะทำให้เป็นการทำลายวัตถุพยานให้เกิดความเสียหายได้ 5) หากไม่สามารถตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้แล้วเสร็จภายในวันเดียวได้เจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุสามารถร้องขอให้พนักงานสอบสวนเก็บรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ก่อนเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมาตรวจในวันต่อไปและเมื่อตรวจเสร็จแล้วจะต้องทำการคืนสถานที่เกิดเหตุให้แก่พนักงานสอบสวน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ตรองหทัย ยศประสิทธิ์, 2561) เรื่อง ความรู้ความคิดเห็นในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 8 ผลวิจัยพบว่า วิธีการปฏิบัติเพื่อรักษาสภาพของสถานที่เกิดเหตุและการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ได้แก่ การรักษาสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกคนจะต้องมีการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกัน และต้องปฏิบัติตามหลักนิติวิทยาศาสตร์ และไม่ทำการอันใดในการทำลายวัตถุพยาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. พนักงานสอบสวนยังไม่มีการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ประกอบการสืบสวนเท่าที่ควร จึงไม่มีการบูรณาการงานทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยสืบสวนกับนิติวิทยาศาสตร์ จึงเสนอแนะให้มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคดียาเสพติดในแต่ละพื้นที่ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลความสำเร็จในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ประกอบการสืบสวน เพื่อเป็นการขยายขอบเขตการทำงาน และบูรณาการการ

ทำงานของพนักงานสอบสวนแต่ละสถานีตำรวจในพื้นที่ร่วมกันอันเป็นปัจจัยสำคัญในการสอบสวน สืบสวน

2. การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนยังมีการปฏิบัติงานไม่เป็นระบบ กล่าวคือ การทำงานยังไม่มีประสานงานเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลในแต่ละหน่วยอย่างเพียงพอในการปฏิบัติงานที่จะเชื่อมโยงโดยเฉพาะกองพิสูจน์หลักฐาน จึงเสนอแนะให้นำผลการศึกษาไปวางแผนระบบการปฏิบัติงานให้เป็นระบบสากล คือ มีรูปแบบการทำงานที่ชัดเจน ซึ่งแต่ละหน่วยงานปฏิบัติงานในมาตรฐานการทำงานเดียวกัน สามารถตรวจสอบได้ และเป็นที่ยอมรับ ทั้งในก่อนออกปฏิบัติการสอบสวนและสืบสวน และหลังการสอบสวนและสืบสวน เพื่อวางรากฐานของการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนและสืบสวนคดีอาชญากรรมให้สอดคล้องกับกฎหมาย

3. ควรให้มีการฝึกอบรมพนักงานสอบสวนในเรื่องกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาชญากรรม ให้สอดคล้องกับกฎหมายเพื่อให้ความเป็นธรรมกับผู้กระทำความผิด

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ปัญหาของการดำเนินคดีอาชญากรรมในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 3 เป็นเพียงส่วนย่อยของหน่วยงานราชการของรัฐเท่านั้น ความจริงหน่วยงานราชการของรัฐที่ถือว่ามีความสำคัญยิ่งก็คือ รัฐบาลของไทย โดยรัฐบาลของไทยต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่เป็นโทษและเป็นอันตรายแก่ประชาชนคนไทยอย่างจริงจัง

2. ต้องมีการประกาศเป็นวาระแห่งชาติในการบริหารกำจัดยาเสพติดที่เป็นโทษและเป็นอันตรายแก่ประชาชนไทยในลักษณะบูรณาการด้วยการ ปรานีปราม ป้องกัน ให้ความรู้ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติดด้วยการจัดสรรเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีจำนวนเพียงพอเพื่อไปให้ความรู้ถึงผลอันตรายของยาเสพติดให้โทษในทุกครอบครัว และรัฐบาลของไทยต้องจัดสรรงบประมาณเอาไว้อย่างเพียงพอ การนี้ให้มีเพียงพอ

3. รัฐบาลของไทยก็ต้องจัดให้มีระบบติดตามผู้ที่เคยติดยาเสพติดให้โทษและผู้ที่เคยต้องรับผิดโทษคดีอาชญากรรมตามกฎหมายว่ามีการไปเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษซ้ำอีกหรือไม่ พร้อมกับจัดให้ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ที่เคยติดยาเสพติดให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและจัดมิให้ฝึกอาชีพยกระดับถึงขั้นมีการออกใบประกาศหรือวุฒิการศึกษาสายอาชีพในระดับมาตรฐานเพื่อให้ออกไปใช้ชีวิตในสังคมได้อยู่ร่วมกับคนปกติได้เป็นปกติสุข

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำหลักเกณฑ์ฯ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานอยู่ในกระบวนการยุติธรรม
2. ควรทำการวิเคราะห์หลักเกณฑ์ โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Exploratory factor analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคการวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มปัจจัยหรือหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม โดยจัดตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมากให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน

3. ควรศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอื่นๆ ด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างมาก

รายการอ้างอิง

- Hobson, C. B. (1992). *Fire investigation: a new concept*. CC Thomas.
- Lee, H. C. (1994). *Crime Scene Investigation*. Central Police University Press.
- Maxwell, R. (1981). *Life afterSchool: A Social SkillCurriculum*. Pergamum International Library.
- Nemeth, C. P. (2011). *Law and Evidence: A Primer for Criminal Justice, Criminology, Lawand Legal Studies*. Jones and Bartlett Publishers, LLC.
- เอกชัย ภาควัตร. (2562). ทักษะคดีและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญาของพนักงานสอบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดชลบุรี มหาวิทยาลัยศิลปากร]. นครปฐม.
- โกสินทร์ หินเธาว์. (2550). การศึกษารูปแบบและวิธีการนำพลังมวลชนร่วมลดอาชญากรรม. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- โสภณ รัตนการ. (2544). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. นิติบรรณการ.
- ในตะวัน กำหม่อม. (2559). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์วิทยาลัยทองสุข. โรงพิมพ์พีคอม.
- ไกรยุทธ แสงสุข. (2558). ปัญหาและอุปสรรคในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มหาวิทยาลัยศิลปากร]. นครปฐม.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ และคณะ. (2526). การศึกษาการดำเนินคดีอาชญากรรมตามระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม. ม.ป.พ.:ม.ป.ท.
- กรมคุมประพฤติ. (2545). พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.
- กรมคุมประพฤติ. (2550). พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545. ครุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2544). คู่มือการให้บริการจิตสังคมบำบัดสำหรับผู้ติดยาบ้าแบบ ผู้ป่วยใน. สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- กฤษดา ง่วนสน และคณะ. (2556). ศีรษะเหตุ แรงจูงใจ และผลกระทบของผู้ติดยาเสพติด โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง จังหวัดตรัง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี]. ปัตตานี.
- กิตติชัย รุจิราวิจิฉัย. (2558). การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหาร จัดการงานสอบสวนของกองบัญชาการตำรวจนครบาล. *EAU Heritage Journal Social Science and Humanities*, 5(2), 22-36.
- กิตติศักดิ์ เหมือดาว. (2564). การทดสอบทางพิษเคมีของพืชกระท่อมและการแยกไมโทราไจนินจากใบ

กระท่อมเพื่อใช้เป็นสารมาตรฐาน และการศึกษาความเข้าใจและทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อ การถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงาน ยุติธรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร]. นครปฐม.

คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (2559). การพัฒนาแนวทางการรับฟัง พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ความจริงในคดี (รายงานวิจัยฉบับ สมบูรณ์เสนอ ต่อสถาบันวิจัยและพัฒนาศักดิ์สำนักงานศาลยุติธรรม, Issue.

ฉันทนา วิทยนิพิฐพงษ์. (2565). สมรรถนะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน สังกัด กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 มหาวิทยาลัยศิลปากร]. นครปฐม.

ชนิดา เลิศสิทธิกุล. (2549). การพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา โดยพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ : วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา [ปรับปรุง กฎหมายพยานหลักฐาน]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฐิตารัตน์ นรินทรางกูร ณ ออยุธยา. (2553). การรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ของศาล สหรัฐอเมริกา : แนวคิดและข้อโต้เถียงซึ่งยังไม่เป็นที่ยุติลุลพาห. ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาล ยุติธรรม. file:///D:/%การรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์%20%20สหรัฐ.pdf

ณัฐชยา เกษลอย. (2564). แนวทางการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์ ของตำรวจภูธร จังหวัดตราด มหาวิทยาลัยศิลปากร]. นครปฐม.

ณัฐภูมิ นริพทะพันธุ์, โศรดา ปิติเลิศปัญญา, ดวงเนตร พิพัฒน์สถิตพงศ์,. (2562). การศึกษาสาเหตุการ เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์และเมทแอมเฟตามีนแอมเฟตามีน. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

ตรองหทัย ยศประสิทธิ์. (2561). ความรู้ความคิดเห็นในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล มหาวิทยาลัยศิลปากร.]. นครปฐม.

ทรรศนีย์ นวสิทธิ์ไพศาล. (2554). การนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนคดียาเสพติดประเภทเมท แอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์ มหาวิทยาลัยศิลปากร]. นครปฐม.

ธีรพันธุ์ รัศมีทัต. (2541). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส ฉบับปี ค.ศ.1958.

ธีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ์. (2555). พยานแวดล้อมกรณี.พิมพ์ลักษณ์. นิติธรรม.

นงคราญ ณรงค์ศักดิ์. (2541). การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย.การค้นคว้าแบบอิสระ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. เชียงใหม่.

นิติธรรม แก้วเถื่อน. (2554). ปัญหาการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในกระบวนการพิจารณา คดีอาญา มหาวิทยาลัยรามคาแหง].

ปราโมทย์ สุขนิษฐ์, มาโนช หล่อตระกูล,. (2559). จิตเวชศาสตร์รามธิบดี. ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะ

- แพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พงศกรณ์ ชูเวช. (2530). การพิสูจน์หลักฐาน. สุทรไพศาล.
- พรเพชร วิชิตชลชัย. (2555). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- พร้อมพรรณ ชลถาวรพงศ์. (2560). การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย].
- พัชรา สิ้นลอยมา. (2560). เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมด้วยนิติวิทยาศาสตร์โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับสูงรุ่นที่ 8 วิทยาลัยกิจการยุติธรรม สำนักกิจการยุติธรรม 26 มกราคม พ.ศ. 2560.
<http://www.scdc5.forensic.police.go.th/article1.htm>
- พิชศาล พันธุ์วัฒนา. (2561). ความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้จากโทรศัพท์เคลื่อนที่ประเภทสมาร์ตโฟน. วารสารวิชาการอาชญาวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์โรงเรียนนายร้อยตำรวจ. ภาชินี เดชรัตน์สุวรรณ, วรรัช วิชชวาณิชย์. (2559). การศึกษาความเข้าใจด้านการป้องกันสถานที่เกิดเหตุของ เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจสถานีตำรวจภูธรจังหวัดกาญจนบุรี. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ, 3(2), 32-50.
- มยุรา วิมลโลหาร. (2553). การแสวงหาพยานหลักฐานในคดีอาชญากรรมโดยใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรณภา กาญจนมยุร, สุนันท์ สายกระสุน. (2564). นิติวิทยาศาสตร์เบื้องต้น. ตักสิลาการพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรภรณ์ พรหมวิกร. (2562). ความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์: ปัญหา สาเหตุ และแนวทางการพัฒนาสำหรับประเทศไทย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยาเขตหนองคาย].
- วศิมน ันธนาพรชัย, ยุทธนา สุดเจริญ, ณรงค์ กุลนิเทศ. (2559). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุของ เจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจนครบาล 6. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 8,
- วัชรินทร์ อ่วมพุง. (2556). ความรู้และความเห็นของพนักงานสอบสวนในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์: ศึกษาเฉพาะกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 มหาวิทยาลัยศิลปากร]. นครปฐม.
- วีระพงษ์ บุญญเฏาะส. (2558). แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการคดีในสถานีตำรวจ. ศูนย์ข้อมูลอาชญากรรมทางธุรกิจและการฟอกเงิน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ศรัณย์ภัทร เสียงสูง. (2557). การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย : กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคัพิพากษาศาลฎีกา มหาวิทยาลัยรังสิต].

- สนธยา รัตนธารส. (2560). ปัญหากฎหมายกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน. มหาวิทยาลัยรามคาแหง.
- สมประสงค์ ประรณชาติ. (2518). นิติวิทยาศาสตร์ว่าด้วยการพิสูจน์หลักฐาน. โรงพิมพ์การศาสนา.
- สมภพ เองสมบุญ. (2551). การตรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น. โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.
- สรารุช เบญจกุล. (2550). หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับกระบวนการยุติธรรม. วารสารศาลยุติธรรมปริทัศน์, 1(9), 64-67.
- สฤชดี สืบพงษ์ศิริ. (2546). ความรู้และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัย มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ต่อการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- สฤชดี สืบพงษ์ศิริ. (2551). การป้องกันรักษาและการเข้าสถานที่เกิดเหตุ.
- สพรัฐ กิติ ศุภการ. (2562). พยานหลักฐาน (คดีแพ่ง/คดีอาญา) คำพิพากษาศาลฎีกาและหลักกฎหมาย (2558-2565). สุนทรี สรรเสริญ.
- สันต์ สุขวัฒน์. (2550). นิติวิทยาศาสตร์. โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.
- สารัตน์ ล้วนดี. (2560). แนวโน้มของการใช้พยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์ต่อการพิจารณาคดีมหาวิทยาลัยศิลปากร]. นครปฐม.
- สารัตน์ ล้วนดี. (2561). การใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการพิจารณาคดีความผิดเกี่ยวกับร่างกายและชีวิต มหาวิทยาลัยศิลปากร]. นครปฐม.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2553). ความรู้และแนวทางการป้องกันและปราบปรามแก้ไขปัญหายาเสพติด.
- สำนักงานปราบปรามยาเสพติด. (2561). สรุปผลการดำเนินงานด้านยาเสพติด.
- สำนักงานอัยการสูงสุด. (2562). แผนปฏิรูปองค์การสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ. 2562-2566. สำนักงานอัยการสูงสุด.
- สุนทรี วิลสรการ. (2558). การใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 กับสิทธิที่จะไม่ให้การปรักปรำตนเอง.
- สุพัฒน์ ธีรเวชเจริญ. (2550). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายระดับอาชีวศึกษา จังหวัดสมุทรสงคราม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์]. กรุงเทพฯ.
- สุพัตรา สุภาพ. (2522). สังคมวิทยา. ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรยุทธ อ่วมสาอาง. (2554). ปัญหาและอุปสรรคของพนักงานสอบสวนในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์ประกอบสำนวนการสอบสวนคดีอาญา : ศึกษาเฉพาะกรณีกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2556). รูปแบบการกำหนดความผิดอาญา : ศึกษากรณีของประเทศไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].

สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. (2551). การตีความกฎหมายอาญา.

อดิศร ไชยคุปต์. (2564). แนวทางการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทยชั้นพนักงานอัยการ มหาวิทยาลัย
นอร์ทกรุงเทพ].

อมรเทพ พลศึก. (2560). การพัฒนาความร่วมมือในงานด้านนิติวิทยาศาสตร์: กรณีศึกษาการพัฒนา
คุณภาพตามระบบมาตรฐานสากล มหาวิทยาลัยรังสิต].

อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ. (2555). นิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสอบสวน. ทีซีจี พรินติ้ง.

อุดม รัฐอมฤต. (2558). การพัฒนางานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อปกป้องหลักนิติธรรม. สำนักงาน
ศาลรัฐธรรมนูญ.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์

แบบสอบถาม

เรื่อง การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีจุดประสงค์ เพื่อสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 3 ผลการศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประกอบการศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะประชากรทั่วไป
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 3
3. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะไม่นำไปอ้างถึงตัวบุคคลไม่ว่ากรณีใดๆและนำไปใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น
4. ในการตอบแบบสอบถามขอให้ท่านตอบในสิ่งที่จริง และตรงกับการมีส่วนร่วมของท่านมากที่สุด

ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
วุฒิกรเดช สามงามยา
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะประชากรทั่วไป

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

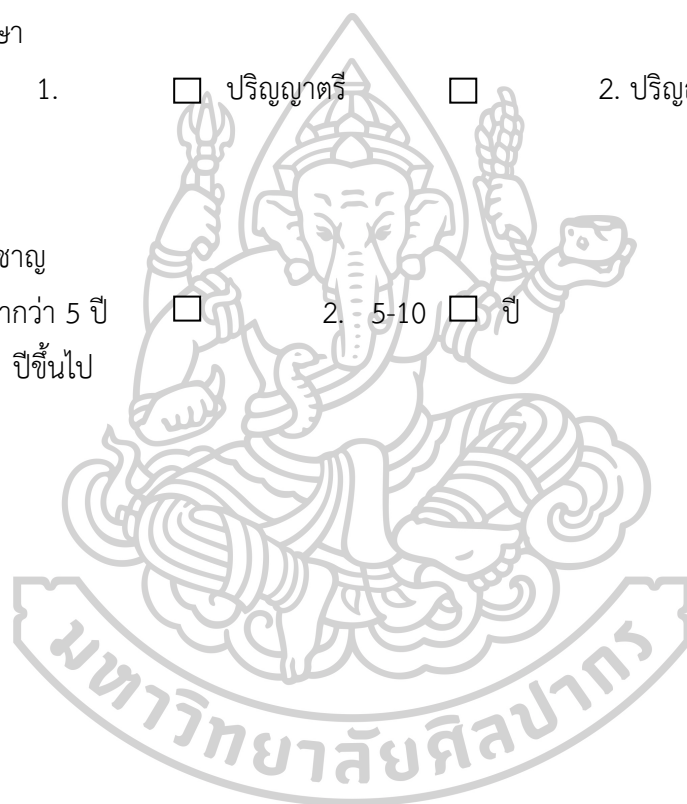
-
1. ต่ำกว่า 25 ปี 2. 25-30 ปี 3. 31-40 ปี 4. 40 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

1. ปริญญาตรี 2. ปริญญาโท 3.
ปริญญาเอก

4. ความเชี่ยวชาญ

1. ต่ำกว่า 5 ปี 2. 5-10 ปี 3. 11-
15 ปี 4. 15 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 3

ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ในช่องตัวเลือกที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน โดยให้น้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม

คำอธิบายข้อคำถาม 00 ท่านได้รับเชิญเข้าร่วมปรึกษาเกี่ยวกับการจัดตั้งสมาคมกฎหมาย

ท่านมีโอกาสร่วมในระดับมาก ท่านจึงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับ 4

ข้อคำถาม 000 ท่านได้เข้าร่วมการติดตามประเมินผลการจัดตั้งสมาคมกฎหมายในระดับน้อยที่สุด

ท่านจึงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับ 1

ข้อ	กลยุทธ์ด้านการจัดตั้งเครือข่ายสมาคมกฎหมาย	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
00	ท่านได้รับเชิญเข้าร่วมปรึกษาเกี่ยวกับการจัดตั้งสมาคมกฎหมาย		✓			
000	การร่วมติดตามประเมินผลการจัดตั้งสมาคมกฎหมาย					✓

1. ปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ข้อ	ความเป็นสากลของกระบวนการยุติธรรม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	ประเทศไทยใช้วิธีพิจารณาคดีด้วยระบบกล่าวหาซึ่งมีความเหมาะสมกับสังคมไทยและเป็นระบบที่มีความเป็นสากล					
2.	การเปลี่ยนแปลงข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้รวบรวมพยานหลักฐานและเกี่ยวกับพยานหลักฐานส่งผลต่อความเป็นสากล					
3.	การพัฒนากระบวนการครอบครองพยานหลักฐานและการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันจะนำไปสู่ความเป็นสากล					
4.	การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคือปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมไทย					
5.	การพัฒนาบุคคลในกระบวนการยุติธรรมให้สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดจะเป็นการสร้างความเป็นสากล					
6.	นโยบายในการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อเป็นการเพิ่มความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานนำไปสู่ความเป็นสากลได้					
ข้อ	สภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	การเสนอข่าวอาชญากรรมมีผลในการสร้างความกดดันต่อเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานและส่งผล					

	ด้านลบต่อการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์					
2.	การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไม่ส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานของบุคลากรในกระบวนการ ยุติธรรม					
3.	การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมักส่งผลต่อ งบประมาณและนโยบายของบุคลากรใน กระบวนการยุติธรรม					
4.	ปัจจุบันยังพบการแทรกแซงทางการเมืองต่อการ ทำงานของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม					
5.	การสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางด้านนิติ วิทยาศาสตร์ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านนิติ วิทยาศาสตร์อย่างรวดเร็ว					
6.	การแลกเปลี่ยนความรู้และศึกษาดูงานจาก ต่างประเทศอย่างต่อเนื่องเป็นแนวทางการพัฒนา ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์					
ข้อ	แผนและนโยบายของหน่วยงาน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	แผนและนโยบายของรัฐเรื่องงบประมาณเป็น ปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนางานด้าน พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์					
2.	การพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ เป็นปัจจัยภายในที่มีผลต่อการใช้พยานหลักฐาน ด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่สำคัญ					
3.	การจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ และการจัดการวัด ระดับความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นการ สร้างมาตรฐานการรับฟังพยานหลักฐานทางด้าน นิติวิทยาศาสตร์ของผู้พิพากษา					
4.	เพิ่มองค์ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการยุติธรรมที่ยังขาดองค์ความรู้ทางด้าน นิติวิทยาศาสตร์					
5.	ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เกี่ยวข้อง					

	กับการตรวจพิสูจน์ยังไม่มีความพร้อมในการรับเทคโนโลยีการตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์จึงควรพัฒนาแนวทางอื่น					
6.	ความน่าเชื่อถือด้านความโปร่งใสและมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ของหน่วยงานมีผลต่อการนำพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม					
7.	การจัดให้มีความรู้พื้นฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์แก่ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมเป็นการพัฒนาความพร้อมในการทำงานด้านนิติวิทยาศาสตร์					
8.	ผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้พื้นฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ปรับตัวรับเทคโนโลยีใหม่ได้อย่างรวดเร็ว					
9.	การใช้พยานผู้เชี่ยวชาญในชั้นศาลเพิ่มขึ้นเนื่องจากสามารถช่วยพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์					
10.	การจัดหาเครื่องมือให้กับหน่วยงานราชการยังขาดแคลนเครื่องมือด้านการตรวจพิสูจน์ที่ทันสมัย					
11.	หน่วยงานด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐานของประเทศไทยมีเครื่องมือ อุปกรณ์ และระเบียบปฏิบัติงานที่ทันสมัย					
12.	มีการพัฒนาทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านนิติวิทยาศาสตร์					
13.	สร้างมาตรฐานการตรวจพิสูจน์หลักฐานของหน่วยงานเนื่องจากมีผลต่อความน่าเชื่อถือของหน่วยงานและผลการตรวจพิสูจน์					
ข้อ	ปัญหาและอุปสรรค	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	ปรับพื้นฐานความเข้าใจพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่แตกต่างกันทางด้านนิติ					

	วิทยาศาสตร์ที่แตกต่างกันให้เท่ากันเพื่อการรับ ฟังพยานผู้เชี่ยวชาญของศาล					
2.	ปัญหาความแตกต่างด้านความคิดพื้นฐานของนัก นิติศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์ส่งผลด้านลบต่อ การใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์					
3.	ปรับมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ที่แตกต่างกันของ หน่วยงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน					
4.	ควบคุมการเข้าถึงและทำลายสถานที่เกิดเหตุของ ประชาชนและเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯมีผลด้านลบต่อ การพัฒนาทางด้านนิติวิทยาศาสตร์					
5.	สร้างมาตรฐานความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือ ของการควบคุมวัตถุพยานเกิดเกิดกับตัวบุคลากร เท่านั้นมิใช่ระบบ					
6.	ขั้นการปรับขั้นตอนการทำงานที่แยกส่วนและ การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ					
7.	พัฒนาการประสานข้อมูลการส่งต่อข้อมูลและ การสื่อสารรายละเอียดคดีที่ขาดประสิทธิภาพ ของหน่วยงานเช่น ตำรวจ อัยการ และกรม สอบสวนคดีพิเศษ					
8.	ระบบการทำงานของพนักงานสอบสวนและ อัยการเป็นการทำงานที่ซ้ำซ้อนกันทำให้เกิดความ ล่าช้า ควรรวมเข้าด้วยกัน					
ข้อ	แนวทางการแก้ปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	เพิ่มการจัดอบรมการพัฒนาแบบการนำเสนอ ให้กับผู้เชี่ยวชาญที่สามารถเป็นพยานศาล					
2.	ระบบมาตรฐานการตรวจพิสูจน์จะช่วยสร้าง ความน่าเชื่อถือในการนำพยานหลักฐานทางด้าน นิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพิจารณาคดี					
3.	การกำหนดหน้าที่ของเจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อช่วยลด ปัญหาการทำลายสถานที่เกิดเหตุ					

4.	การประสัมพันธ์และการให้ความรู้กับทุกฝ่ายโดยหน่วยงานกลางจะสร้างความรู้ความเข้าใจในทางนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรม					
5.	การส่งเสริมงานวิจัยด้านนิติวิทยาศาสตร์จะส่งผลด้านบวกต่อการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์					

2. โอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์

ข้อ	โอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	การพัฒนาการใช้พยานหลักฐานให้ก้าวหน้าไปตามความทันสมัยของเทคโนโลยีด้วยการเรียนรู้จากต่างประเทศก่อนมาใช้ในประเทศไทย (อังกฤษ อเมริกา ฝรั่งเศส)					
2.	การลดการรับฟังพยานบุคคล โดยรับฟังพยานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์จะเพิ่มขึ้นและทดแทนในอนาคต					
3.	แนวนโยบายในการปฏิรูปการศึกษาการอบรมทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ตรารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ที่จริงจั่งในทุกหน่วยงานคือแนวโน้มที่สำคัญในการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นได้จริง					
4.	การพัฒนาฐานข้อมูลร่วมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้การใช้พยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นจริงและส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ					
5.	นโยบายการเทคโนโลยีการสื่อสารคือเครื่องมือในการเผยแพร่หลักการใช้พยานหลักฐานให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วและมี					

	ประสิทธิภาพ					
6.	พยานหลักฐานกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศจะมีบทบาทมากขึ้นด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม					
7.	พยานบุคคลจะกลับมามีบทบาทสำคัญอีกครั้งหากสามารถคัดค้านเทคโนโลยีการควบคุมพยานบุคคลได้(เครื่องจับเท็จ)					
8	พยานบุคคลและพยานเอกสารควรมีการใช้ควบคู่กันไป จะเพียงลำพังไม่ได้					
9.	การพัฒนาการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่ยั่งยืนควรเริ่มต้นที่การให้ความรู้จากระดับพื้นฐานการศึกษา					
10.	การสนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านนิติวิทยาศาสตร์จะทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์					
ข้อ	โอกาสด้านอำนาจหน้าที่ในการใช้พยานหลักฐาน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	มีแนวโน้มที่พนักงานอัยการจะมีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญา					
2.	สถาบันนิติวิทยาศาสตร์เป็นองค์การที่ตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจกับการทำงานของตำรวจ					
3.	การทำงานสอบสวนควรแยกออกเป็นองค์การอิสระเพื่อแก้ไขปัญหาการแทรกแซงและเพิ่มประสิทธิภาพ					
4.	ควรกำหนดให้สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการให้ดุลพินิจเสนอพยานหลักฐานต่างๆที่เหมาะสมเพื่อประกอบสำนวนคดี					
5.	การยุบรวมหน่วยงานด้านพิสูจน์หลักฐานมารวมกันไม่ใช่แนวทางในการพัฒนาด้านนิติวิทยาศาสตร์					

6.	การที่หน่วยงานที่ทำหน้าที่แบบเดียวกันหลาน หน่วยงานจะช่วยทำให้เกิดการถ่วงดุลและ กระจายงบประมาณ					
ข้อ	โอกาสด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ พยานหลักฐาน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	ประมวลกฎหมายยาเสพติดฉบับปัจจุบันมีบัญญัติ และบังคับใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์					
2.	พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.2550 มีการ บัญญัติและบังคับใช้พยานหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์					
3.	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีการ บัญญัติและบังคับใช้การใช้พยานหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์					
4.	ในอนาคตทุกหน่วยงานจะมีบทบัญญัติทาง กฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาทางด้านนิติ วิทยาศาสตร์ เพื่อให้เกิดผลด้านความโปร่งใส การบริการประชาชนและสร้างคุณธรรม					
5.	มีโอกาที่จะพัฒนากฎหมายให้อ่านาหน้าที่และ ภารกิจเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐาน ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ จะดำเนินการในรูปแบบ คณะกรรมการแทนบุคคล					
6.	บทบัญญัติด้านการพัฒนาบุคคลในการให้ คำตอบแทนที่เหมาะสมทำให้แก้ไขปัญหา บุคลากรขาดประสิทธิภาพ					
7.	ควรมีการกำหนดบทบัญญัติทางกฎหมายในการ กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเกิดขึ้นเพื่อจะ ลดความล่าช้าในการบวนการทำงาน					
ข้อ	โอกาสด้านมาตรฐานการตรวจพิสูจน์	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	มาตรฐานการตรวจพิสูจน์สามารถเพิ่มความ					

	น่าเชื่อถือให้กับผลการตรวจพิสูจน์ได้					
2.	มาตรฐานการตรวจพิสูจน์จะช่วยให้การปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์ของหน่วยงานต่างๆมีมาตรฐานเดียวกัน					
3.	มาตรฐานการตรวจพิสูจน์ที่ได้รับการรับรองในระดับชาติจะทำให้การพัฒนางานด้านการตรวจพิสูจน์มีความเป็นสากล					
ข้อ	โอกาสด้านการพัฒนาหน่วยงาน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	ศาลยุติธรรมมีแนวทางในการสนับสนุนองค์ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ด้วยการจัดอบรมให้แก่บุคลากร					
2.	สำนักงานอัยการควรจัดตั้งหน่วยงานด้านการพิสูจน์หลักฐานในสังกัดของสำนักงานอัยการเพื่อเป็นการพัฒนาพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์					
3.	เพิ่มบทบาทหน้าที่ให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่สอบสวนทั้งหมด					
4.	หน่วยงานด้านการพิสูจน์หลักฐานมีโอกาสในการขยายพื้นที่รับผิดชอบให้ครอบคลุมทั้งประเทศ					
5.	หน่วยงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์หลักฐานโดยตรงจะเน้นการพัฒนาหน่วยงานด้านการส่งเสริมความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์					
6.	สำนักงานตำรวจแห่งชาติขยายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนให้มีพื้นที่ครอบคลุม					
7.	การปฏิบัติงานด้านการสอบสวนและการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะพัฒนาเป็นรูปแบบคณะกรรมการทำงานรูปแบบเดิม					
8.	สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจมีกระจายศูนย์พิสูจน์หลักฐานทุกจังหวัดเพื่อขยายพื้นที่การ					

	ให้บริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์					
9.	สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจมีการขยายหน้างานการตรวจพิสูจน์ให้ทันกับการพัฒนาของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่เสมอโดยได้รับการอบรมจากต่างประเทศ					
10.	สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีการส่งเสริม สนับสนุน ประกาศ มีคำสั่ง ให้มีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์					
11.	กระทรวงยุติธรรมมีการส่งเสริม สนับสนุน ประกาศ มีคำสั่ง ให้มีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์					
12.	การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพงานด้านนิติวิทยาศาสตร์และเป็นอย่างมากกว่าการเปลี่ยนแปลงขององค์กรโดยรวม					
13.	การรวมหน้าที่ของบุคลากรเข้าด้วยกันเป็น แนวโน้มที่น่าจะเกิดขึ้น เช่น การรวมขั้นตอนการทำงานของพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนไว้ด้วยกัน					
ข้อ	โอกาสด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	มีการพัฒนาประสิทธิภาพของกล้องวงจรปิดและการกระจายพื้นที่ติดตั้งเพิ่มขึ้น					
2.	เทคโนโลยีการบันทึกภาพด้วยดาวเทียมจะเป็นหลักฐานในการสืบสวน สอบสวนและพิจารณาคดีในอนาคต					
3.	การใช้ระบบสารสนเทศร่วมในการครอบครองพยานวัตถุในลักษณะของภาพถ่ายออนไลน์และวีดีโอ					
4.	การตรวจที่มีศักยภาพในการวิเคราะห์ระดับนาโนจะใช้ตัวอย่างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น					
5.	ระบบฐานข้อมูลถูกนำมาใช้ในการเพิ่ม					

	ประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการติดตามผู้กระทำความผิด					
6.	การพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล					
7.	มีการจัดทำฐานข้อมูลที่ในงานด้านนิติวิทยาศาสตร์					

3. การเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ข้อ	ความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	การเก็บวัตถุพยาน ต้องเก็บสิ่งที่จะสูญหายหรือเสียหายได้ง่าย ไว้เป็นอันดับแรก					
2.	หากมีวัตถุพยานหลายชิ้น สามารถนำมาใส่รวมกันในกล่องหรือถุงขนาดใหญ่ เพื่อสะดวกต่อการขนย้าย					
3.	ควรเก็บวัตถุพยานไว้ให้เต็มมากที่สุด เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลงได้ง่าย จะทำให้ยากต่อการกลับมาเก็บเพิ่มเติม					
4.	การถ่ายภาพวัตถุพยาน ควรถ่ายทุกชิ้น ทั้งระยะไกล กลาง และใกล้ โดยมีการวางป้ายหมายเลขกำกับ					
5.	การเก็บกองเลือดสด ควรแช่ในตู้เย็นช่องแช่แข็ง ก่อนส่งตรวจพิสูจน์					
6.	คราบโลหิตแห้ง สามารถเก็บส่งตรวจพิสูจน์ โดยใช้ใบมีดโกนขูดคราบโลหิตออกจากผิวของวัตถุได้					
7.	การหาหมู่โลหิตสามารถหาได้จากปัสสาวะหรืออุจจาระได้					
8.	การทำตำหนิสัญลักษณ์บนหัวกระสุนปืนที่ตรวจพบเป็นวัตถุพยาน สามารถทำตำหนิไว้ที่บริเวณใดก็ได้ที่เห็นได้ชัดเจน					

9.	การเก็บคราบอสุจิแห่งที่ติดบนเสื้อผ้า ให้เก็บมาทั้งชิ้น					
10.	การเก็บคราบโลหิตที่ติดบนวัตถุที่เคลื่อนย้ายได้ เช่น เสื้อผ้า อาวุธ ควรเก็บวัตถุนั้นมาทั้งชิ้น					
11.	การเก็บเส้นผมหรือเส้นขน อาจใช้สก๊อตเทปด้านเหนียวปิดลงบนพื้น เพื่อดึงเส้นผมหรือเส้นขนขึ้นมาได้					
12.	การเก็บกระดาษที่ถูกเพลิงไหม้ ให้ใช้แผ่นกระดาษแข็งสอดใต้ แล้วยกขึ้นมาเก็บใส่กล่อง เพื่อส่งตรวจพิสูจน์					
13.	การเก็บลูกกระสุนปืนที่ฝังบนผนัง ให้เจาะผนังเอาเฉพาะลูกกระสุนปืนออกมาเพื่อส่งตรวจพิสูจน์					
14.	ลูกและปลอกกระสุนปืนที่ตรวจพบในที่เกิดเหตุ ให้จัดเก็บใส่ในภาชนะที่ป้องกันการกระแทก และให้แยกห่อกัน					
15.	การเก็บพยานวัตถุอาวุธปืน ไม่ต้องนำเอากระสุนปืนที่อยู่ในแมกกาซีนออกเพียงแต่ให้กดเซฟปืนหรือลดนกปืนไว้ก็พอเพียงแล้ว					
16.	การเก็บพยานวัตถุจากตัวบุคคลเพื่อส่งตรวจเปรียบเทียบ DNA ให้เก็บเซลล์เยื่อบุข้างแก้ม โดยใช้ก้านสำลีเช็ดที่กระพุ้งแก้มด้านในทั้ง 2 ข้าง จากนั้นนำไปฝั่งให้แห้งที่อุณหภูมิห้อง ก่อนเก็บใส่ซองกระดาษปิดผนึก					
17.	เมื่อพบสิ่งใดที่เป็นวัตถุพยานได้ ให้รีบทำการเก็บรวบรวมโดยเร็ว ยังไม่จำเป็นต้องถ่ายภาพหรือบันทึกตำแหน่งวัตถุพยานนั้นก่อน เนื่องจากอาจเกิดการสูญหายหรือการแปรสภาพของวัตถุพยานนั้นได้					

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 3

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-นามสกุล

.....

2. ตำแหน่ง

.....

3. หน่วยงานที่สังกัด

.....

4. ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

.....

5. บทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

.....

ส่วนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด

1. บทบาทในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับคดียาเสพติด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. รูปแบบวิธีที่ใช้ในการปฏิบัติงานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด

.....

.....

.....

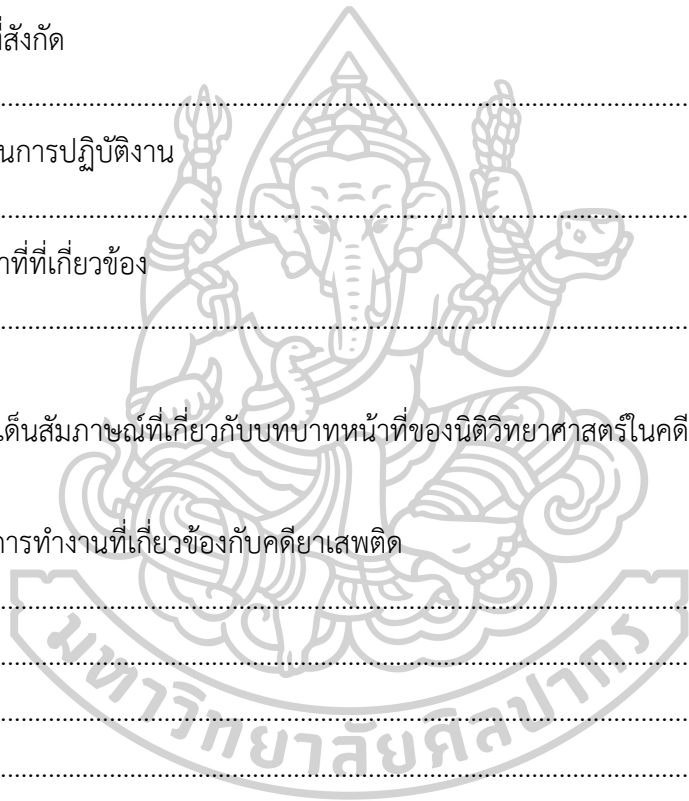
.....

.....

.....

.....

.....

3. ความสัมพันธ์ของลักษณะยาเสพติด

.....

.....

.....

.....

.....

4. นิติวิทยาศาสตร์ด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐาน สาขาใดบ้างที่ท่านนำมาใช้ประโยชน์หรือมีส่วนช่วยในการสืบสวน

.....

.....

.....

.....

.....

5. วิธีการนำความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสอบสวน หรือปฏิบัติงาน

.....

.....

.....

.....

.....

6. ปัญหาและอุปสรรคในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนสอบสวน หรือในการปฏิบัติงานในคดีที่ท่านเกี่ยวข้อง

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ประเด็นสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและภายในการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติด

1. ท่านคิดว่า กระบวนการดำเนินคดียาเสพติดด้วยระบบการกล่าวหาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีความเป็นมาตรฐานสากลอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่า กฎหมายที่ใช้ในกระบวนการพิจารณาคดียาเสพติดที่ใช้ในปัจจุบันมีความเป็นมาตรฐานสากลหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่า ระบบการรวบรวมพยานหลักฐานในคดียาเสพติด โดยพนักงานสอบสวนของกระบวนการยุติธรรมไทยปัจจุบันมีความเป็นสากลหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่า ในปัจจุบันนี้การนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมในคดียาเสพติดนั้นมีมากน้อยเพียงใดและมีความเป็นมาตรฐานสากลหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

5. ท่านคิดว่าจาก สภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และความแตกต่างกันทางศาสนา และวัฒนธรรม ในปัจจุบันนี้จะมีผลต่อการนำพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาในคดีอาชญากรรมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

6. หน่วยงานของท่านมีนโยบายและแผนงานใดบ้าง ที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

.....

.....

.....

.....

.....

7. ท่านคิดว่าหน่วยงานของท่านมีความพร้อมและการปรับตัวต่อการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

8. ท่านคิดว่าหน่วยงานของท่านมีความพร้อมทางอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ระเบียบการปฏิบัติงาน และการนำหลักการทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

9. ท่านคิดว่าหน่วยงานของท่านมีความพร้อมทางด้านงบประมาณในการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

10. ท่านคิดว่าหน่วยงานของท่านมีความพร้อมทางด้านมาตรฐานการใช้งาน การตรวจพิสูจน์ที่เกี่ยวข้องกับทางนิติวิทยาศาสตร์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

11. ท่านคิดว่าบุคลากรในหน่วยงานของท่านมีความพร้อมในการปรับตัวเพื่อรองรับการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

12. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ด้านต่างๆดังนี้

12.1 ด้านบทบัญญัติทางกฎหมาย

.....

.....

.....

.....

12.2 ปัญหาเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

.....
.....
.....
.....
.....

12.3 ด้านความแตกต่างในทางแนวคิดพื้นฐานของนักวิทยาศาสตร์และนักนิติศาสตร์มีผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์

.....
.....
.....
.....
.....

ส่วนที่ 4 ประเด็นสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาชญากรรม

1. เมื่อมีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้น ท่านจะทำการแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น แพทย์นิติเวช เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน เจ้าหน้าที่มูลนิธิ เข้าร่วมในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานด้วยทุกครั้งหรือไม่ เพราะเหตุใด และประสบปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

2. พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างไรบ้างในสถานที่เกิดเหตุ อธิบายก่อนเข้าสถานที่เกิดเหตุ ขณะอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ และหลังออกจากสถานที่เกิดเหตุ

.....
.....
.....
.....
.....

3. พนักงานสอบสวนมีวิธีปฏิบัติตนอย่างไรบ้างในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อป้องกันการเปลี่ยนแปลงสภาพของสถานที่เกิดเหตุ

.....

.....

.....

.....

.....

4. พนักงานสอบสวนมีวิธีการอย่างไรในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ อธิบายทั้งก่อนเข้าสถานที่เกิดเหตุ ขณะอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ และหลังออกจากสถานที่เกิดเหตุ

.....

.....

.....

.....

.....

5. พนักงานสอบสวนมีวิธีการค้นหาและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานอย่างไร เพื่อไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อพยานหลักฐานและสถานที่เกิดเหตุ

.....

.....

.....

.....

.....

6. พนักงานสอบสวนมีขั้นตอนการส่งมอบพยานหลักฐานหรือไม่ และปฏิบัติอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

7. พนักงานสอบสวนพบปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัด ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

8. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนา/ปรับปรุงเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน

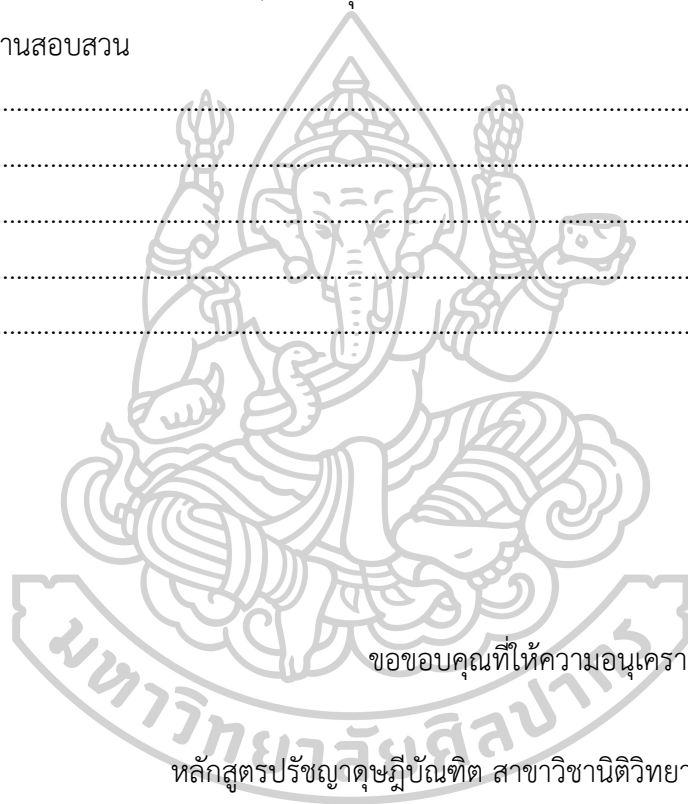
.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ในการแบบสัมภาษณ์
 วุฒิกรเดช สามงามยา
 หลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม
 มหาวิทยาลัยศิลปากร

8) แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ระหว่างเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ที่จะวัด

คำชี้แจง : พิจารณาข้อความในแต่ละข้อ ว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในของระดับความสอดคล้องตามที่ระบุของผู้ประเมิน โดยมีเกณฑ์ในการกำหนดการใช้คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน ดังนี้

- +1 แน่ใจว่าข้อความนั้นมีความสอดคล้องกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาชญากรรมที่ตำรวจภูธร ภาค 3
- 0 ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นมีความสอดคล้องกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาชญากรรมที่ตำรวจภูธร ภาค 3
- 1 แน่ใจว่าข้อความนั้นไม่มีความสอดคล้องกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาชญากรรมที่ตำรวจภูธร ภาค 3

1. ปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC $= \frac{\sum R}{N}$	ผลการวิเคราะห์
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ความเป็นสากลของกระบวนการยุติธรรม								
1	ประเทศไทยใช้วิธีพิจารณาคดีด้วยระบบกล่าวหาซึ่งมีความเหมาะสมกับสังคมไทยและเป็นระบบที่มีความเป็นสากล							
2	การเปลี่ยนแปลงข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้รวบรวมพยานหลักฐานและเกี่ยวกับพยานหลักฐานส่งผลกระทบต่อความเป็นสากล							
3	การพัฒนากระบวนการคุ้มครองพยานหลักฐานและการใช้							

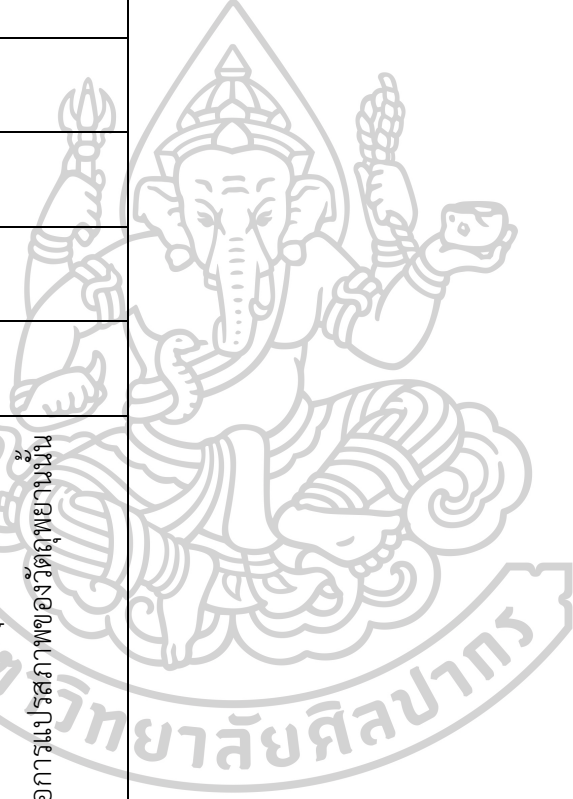
2.โอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ผลการวิเคราะห์
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
โอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน								
1	การพัฒนาการใช้พยานหลักฐานให้ก้าวหน้าไปตามความทันสมัยของเทคโนโลยีด้วยการเรียนรู้จากต่างประเทศก่อนมาใช้ในประเทศไทย(อังกฤษ อเมริกา ฝรั่งเศส)							
2	การลดการรับฟังพยานบุคคล วิทยาศาสตร์จะเพิ่มขึ้นและทดแทนในอนาคต โดยรับฟังพยานทางด้านนิติ							
3	แนวโน้มขยายในการปฏิรูปการศึกษาระบบทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ตรา รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 ที่จริงจึงในทุกหน่วยงานคือแนวโน้มที่สำคัญในการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นได้จริง							
4	การพัฒนาฐานข้อมูลร่วมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้การใช้พยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นจริง และส่งผลต่อการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ							
5	นโยบายการเทคโนโลยีการสื่อสารคือเครื่องมือในการเผยแพร่							

3.การเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ผลการวิเคราะห์
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์								
1	การเก็บวัตถุพยาน ต้องเก็บสิ่งที่สูญหายหรือเสียหายได้ง่ายไว้เป็นอันดับแรก							
2	หากมีวัตถุพยานหลายชิ้น สามารถนำมาใส่รวมกันในกล่องหรือถุงขนาดใหญ่ เพื่อสะดวกต่อการขนย้าย							
3	ควรเก็บวัตถุพยานไว้ให้เต็มมากที่สุด เปลี่ยนสภาพได้ง่าย จะทำให้ยากต่อการกลับเก็บเพิ่มเติม							
4	การถ่ายภาพวัตถุพยาน ควรถ่ายทุกชิ้น ทั้งระยะไกล กลาง และใกล้ โดยมีการวางป้ายหมายเลขกำกับ							
5	การเก็บกองเลือดสด ควรแช่ในตู้เย็นช่องแช่แข็ง ก่อนส่งตรวจพิสูจน์							
6	คราบโลหิตแห้ง สามารถเก็บส่งตรวจพิสูจน์ โดยใช้เบมิดโทไกนชุด คราบโลหิตออกจากริ้วของวัตถุได้							

17	<p>บูซางแก้ม โดยใช้กานสาลีเซ็ดที่กระพุ้งแก้มด้านในทั้ง 2 ข้าง จากนั้นนำไปล้างให้แห้ง</p> <p>ที่อุณหภูมิห้อง ก่อนเก็บใส่ซองกระดาษปิดผนึก</p>									
	<p>เมื่อพบสิ่งใดที่เป็นวัตถุพยานได้ ให้รีบทำการเก็บรวบรวมโดยเร็ว</p> <p>ยังไม่จำเป็นต้องถ่ายภาพหรือบันทึกตำแหน่งวัตถุพยานนั้นก่อน</p> <p>เนื่องจากอาจเกิดการสูญหายหรือการแปรสภาพของวัตถุพยานนั้นได้</p>									

การทดสอบการวัดค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	40	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	40	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

1. ปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.924	5

Item-Total Statistics

	\bar{x}	SD	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	4.55	.504	.985	.925
a2	4.38	.667	.776	.986
a3	3.73	.784	.846	.946
a4	3.55	.815	.801	.901
a5	3.40	.854	.799	.979

1.1 ด้านความเป็นสากลของกระบวนการยุติธรรม

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.907	5

Item-Total Statistics

	\bar{x}	SD	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
aa1	4.10	.892	.887	.924
aa2	3.55	.815	.893	.925
aa3	3.05	.655	.864	.939
aa4	3.85	.671	.915	.932
aa5	3.75	.677	.925	.901
aa6	3.75	.677	.925	.901

1.2 ด้านสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.907	5

Item-Total Statistics

	\bar{x}	SD	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
bb1	3.38	.938	.744	.824
bb2	4.55	.565	.795	.911
bb3	3.73	.784	.970	.970
bb4	3.55	.815	.755	.925
bb5	3.65	.805	.855	.901
bb6	3.55	.815	.755	.925

1.3. ด้านแผนและนโยบายของหน่วยงาน

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.902	5

Item-Total Statistics

	\bar{X}	SD	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
cc1	3.25	.870	.726	.926
cc2	3.40	.955	.937	.973
cc3	4.55	.504	.895	.935
cc4	4.38	.867	.894	.804
cc5	4.36	.866	.704	.804
cc6	3.25	.870	.726	.926
cc7	3.40	.955	.937	.973
cc8	4.55	.504	.895	.935
cc9	4.38	.867	.894	.804
cc10	4.36	.866	.704	.804
cc11	3.25	.870	.726	.926
cc12	3.40	.955	.937	.973
cc13	4.55	.504	.895	.935

1.4 ด้านปัญหาและอุปสรรค

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.831	5

Item-Total Statistics

	\bar{x}	SD	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
dd1	3.55	.815	.833	.833
dd2	3.40	.955	.871	.871
dd3	3.40	.641	.792	.792
dd4	3.65	.822	.808	.808
dd5	3.28	.841	.858	.858
dd6	3.40	.955	.871	.871
dd7	3.40	.641	.792	.792
dd8	3.65	.822	.808	.808

1.5 ด้านแนวทางการแก้ปัญหา

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.877	5

Item-Total Statistics

	\bar{x}	SD	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ee1	3.00	.961	.994	.894
ee2	4.10	.982	.817	.817
ee3	3.55	.815	.795	.895
ee4	3.85	.671	.796	.896
ee5	3.28	.912	.857	.857

2. ปัจจัยโอกาสการใช้ยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.814	5

Item-Total Statistics

	\bar{x}	SD	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
b1	3.38	.938	.725	.825
b2	4.55	.565	.983	.867
b3	3.38	.938	.725	.725
b4	4.55	.565	.876	.863
b5	3.73	.784	.744	.844
b6	3.38	.938	.725	.825

2.1. ด้านโอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.911	5

Item-Total Statistics

	\bar{X}	SD	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
aa1	3.55	.815	.972	.972
aa2	3.26	.870	.880	.970
aa3	3.40	.955	.750	.850
aa4	4.55	.504	.795	.995
aa5	4.35	.514	.895	.895
aa6	3.55	.815	.972	.972
aa7	3.26	.870	.880	.970
aa8	3.40	.955	.750	.850
aa9	4.55	.504	.795	.995
aa10	4.35	.514	.895	.895

2.2. ด้านโอกาสด้านอำนาจหน้าที่ในการใช้พยานหลักฐาน

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.920	5

Item-Total Statistics

	\bar{X}	SD	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
bb1	4.38	.667	.814	.914
bb2	3.55	.815	.959	.959
bb3	3.40	.955	.844	.864
bb4	3.42	.814	.866	.856
bb5	3.40	.844	.876	.956
bb6	3.42	.814	.866	.856

2.3 ด้านโอกาสด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.907	5

Item-Total Statistics

	\bar{X}	SD	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
cc1	3.65	.655	.921	.943
cc2	3.28	.824	.912	.943
cc3	3.00	.961	.907	.947
cc4	4.14	.952	.892	.950
cc5	4.10	.982	.892	.950
cc6	3.65	.655	.921	.943
cc7	3.28	.824	.912	.943

2.4 ด้านโอกาสด้านมาตรฐานการตรวจพิสูจน์

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.916	5

Item-Total Statistics

	\bar{X}	SD	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
dd1	3.55	.815	.744	.814
dd2	3.65	.741	.886	.886
dd3	3.28	.842	.833	.923

2.5 ด้านโอกาสด้านการพัฒนาหน่วยงาน

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.942	5

Item-Total Statistics

	\bar{x}	SD	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ee1	4.10	.982	.819	.919
ee2	3.55	.815	.878	.998
ee3	3.85	.671	.816	.916
ee4	3.38	.615	.826	.936
ee5	3.28	.665	.926	.926
ee6	4.10	.982	.819	.919
ee7	3.55	.815	.878	.998
ee8	3.85	.671	.816	.916
ee9	3.38	.615	.826	.936
ee10	3.28	.665	.926	.926
ee11	4.10	.982	.819	.919
ee12	3.55	.815	.878	.998
ee13	3.38	.615	.826	.936

2.6 ด้านโอกาสด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.916	5

Item-Total Statistics

	\bar{x}	SD	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ff1	3.55	.815	.744	.814
ff2	3.65	.741	.886	.886
ff3	3.28	.842	.833	.923
ff4	3.55	.815	.744	.814
ff5	3.65	.741	.886	.886
ff6	3.28	.842	.833	.923
ff7	3.55	.815	.744	.814

3. ปัจจัยการเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

3.1 ด้านความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.902	5

Item-Total Statistics

	\bar{x}	SD	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Aa1	4.36	.866	.704	.804
Aa2	4.55	.504	.895	.935
Aa3	4.38	.867	.894	.804
Aa4	4.36	.866	.704	.804
Aa5	3.25	.870	.726	.926
Aa6	3.40	.955	.937	.973
Aa7	3.25	.870	.726	.926
Aa8	3.40	.955	.937	.973
Aa9	4.36	.866	.704	.804
aa10	3.25	.870	.726	.926
aa11	3.40	.955	.937	.973
aa12	4.55	.504	.895	.935
aa13	4.38	.867	.894	.804
aa14	4.55	.504	.895	.935
aa15	4.55	.504	.895	.935
aa16	3.25	.870	.726	.926
Aa17	4.55	.504	.895	.935

ที่ อว 8613/ 1465

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม 73000

7 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย

เรียน นายนิพนธ์ บูระณะเจริญรักษ์

ด้วยนายวุฒิกรเดช สามงามยา นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
นิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง
“การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 3” โดยมี
รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก วรวิช วิชชวาณิชย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความประสงค์ขอ
ความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย (IOC : Index of item objective
congruence) ทั้งนี้ นักศึกษาผู้วิจัยจะดำเนินการประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย เพื่อ
ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรงค์ ฉิมพาลี)
คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

หลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-3424-5333, 08-8878-9864
โทรสาร 0-3424-5300

ที่ อว 8613/ 1466

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
 นครปฐม 73000

7 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย

เรียน ดร.สุชาติ วงศ์สินนาค

ด้วยนายฉัตรเกษม สามงามยา นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
 นิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง
 “การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 3” โดยมี
 รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก วรชัย วิชชวาณิชย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความประสงค์ขอ
 ความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย (IOC : Index of item objective
 congruence) ทั้งนี้ นักศึกษาผู้วิจัยจะดำเนินการประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย เพื่อ
 ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงกช อิมพาลี)
 คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

หลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-3424-5333, 08-8878-9864

โทรสาร 0-3424-5300

ที่ อว 8613/ 1467

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
 นครปฐม 73000

7 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย

เรียน นายชัยวัฒน์ ศิริวัฒนกุล

ด้วยนายวุฒิกรเดช สามงามยา นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
 นิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง
 “การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดียาเสพติดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 3” โดยมี
 รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก วรรัช วิชชวาณิชย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความประสงค์ขอ
 ความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย (IOC : Index of item objective
 congruence) ทั้งนี้ นักศึกษาผู้วิจัยจะดำเนินการประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย เพื่อ
 ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรงค์ ฉิมพาลี)
 คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

หลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์
 โทรศัพท์ 0-3424-5333, 08-8878-9864
 โทรสาร 0-3424-5300

ภาคผนวก ง
คำสถิติ

เพศ

		Frequency	Percent
Valid	ชาย	269	90.57
	หญิง	28	9.43
	Total	297	100.0

อายุ

		Frequency	Percent
Valid	ต่ำกว่า 25 ปี	-	0.00
	25-30 ปี	13	4.37
	31-40 ปี	252	84.84
	40 ขึ้นไป	32	10.78
	Total	297	100.0

ระดับการศึกษา

		Frequency	Percent
Valid	ปริญญาตรี	241	81.14
	ปริญญาโท	53	17.84
	ปริญญาเอก	3	1.01
	Total	297	100.0

ความเชี่ยวชาญ

		Frequency	Percent
Valid	ต่ำกว่า 5 ปี	5	1.68
	5-10 ปี	187	62.96
	11-15 ปี	94	31.64
	15 ปีขึ้นไป	11	3.70
	Total	297	100.0

1. ปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ : โดยรวม

	n	Mean	Std. Deviation
aa	297	3.95	.751
aa	297	3.94	.582
aa	297	4.09	.662
aa	297	3.82	.831
aa	297	4.19	.431
aaa	297	3.99	.622
Valid N (listwise)	297		

ด้านความเป็นสากลของกระบวนการยุติธรรม

	n	Mean	Std. Deviation
a1	297	4.01	.411
a2	297	4.00	.631
a3	297	3.94	.754
a4	297	3.77	.777
a5	297	3.64	.912
a6	297	3.64	.916
aaa	297	3.95	.751
Valid N (listwise)	297		

ด้านสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม

	n	Mean	Std. Deviation
b1	297	4.11	.811
b2	297	3.78	.711
b3	297	3.77	.642
b4	297	4.01	.561
b5	297	3.87	.651
b6	297	3.77	.655
bbb	297	3.76	.761
Valid N (listwise)	297		

ด้านแผนและนโยบายของหน่วยงาน

	N	Mean	Std. Deviation
c1	297	3.58	.351
c2	297	4.08	.580
c3	297	3.94	.755
c4	297	3.77	.772
c5	297	3.55	.744
c6	297	3.42	.742
c7	297	3.40	.675
c8	297	3.40	.681
c9	297	3.42	.746
c10	297	3.91	.412
c11	297	3.91	.416
c12	297	3.91	.419
C13	297	3.55	.741
ccc	297	3.94	.582
Valid N (listwise)	297		

ด้านปัญหาและอุปสรรค

	N	Mean	Std. Deviation
d1	297	3.96	.832
d2	297	3.98	.861
d3	297	4.12	.452
d4	297	4.02	.631
d5	297	3.67	.762
d6	297	3.67	.788
d7	297	3.60	.661
d8	297	3.60	.711
ddd	297	4.09	.662
Valid N (listwise)	297		

ด้านแนวทางการแก้ปัญหา

	N	Mean	Std. Deviation
e1	297	3.77	.771
e2	297	3.68	.612
e3	297	3.64	.911
e4	297	4.09	.272
e5	297	3.66	.177
eee	297	3.76	.841
Valid N (listwise)	297		

2.ปัจจัยโอกาสการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์: โดยรวม

	N	Mean	Std. Deviation
bb	297	3.53	.962
bb	297	4.03	.911
bb	297	3.78	.813
bb	297	4.01	.742
bb	297	3.64	.901
bb	297	3.53	.977
bb	297	3.82	.831
Valid N (listwise)	297		

ด้านโอกาสด้านการใช้พยานหลักฐาน

	N	Mean	Std. Deviation
a1	297	3.58	.352
a2	297	3.98	.481
a3	297	4.07	.755
a4	297	4.00	.631
a5	297	3.91	.772
a6	297	3.51	.796
a7	297	3.46	.711

	N	Mean	Std. Deviation
a8	297	3.40	.888
a9	297	3.40	.871
a10	297	3.51	.788
aaa	297	4.19	.431
Valid N (listwise)	297		

ด้านโอกาสด้านอำนาจหน้าที่ในการใช้พยานหลักฐาน

	N	Mean	Std. Deviation
b1	297	3.98	.401
b2	297	4.00	.531
b3	297	3.94	.454
b4	297	3.65	.377
b5	297	3.40	.612
b6	297	3.64	.162
bbb	297	3.75	.451
Valid N (listwise)	297		

ด้านโอกาสด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน

	N	Mean	Std. Deviation
c1	297	4.00	.411
c2	297	3.78	.711
c3	297	3.77	.642
c4	297	4.00	.561
c5	297	3.87	.651
c6	297	3.49	.611
c7	297	3.77	.655
ccc	297	3.88	.621
Valid N (listwise)	297		

ด้านโอกาสด้านมาตรฐานการตรวจพิสูจน์

	N	Mean	Std. Deviation
d1	297	3.77	.771
d2	297	3.68	.612
d3	297	4.00	.572
ddd	297	3.96	.441
Valid N (listwise)	297		

ด้านโอกาสด้านการพัฒนาหน่วยงาน

	N	Mean	Std. Deviation
e1	297	4.00	.351
e2	297	4.00	.580
e3	297	4.00	.885
e4	297	4.00	.772
e5	297	4.00	.944
e6	297	4.00	.942
e7	297	3.91	.675
e8	297	3.90	.681
e9	297	3.98	.746
e10	297	3.90	.812
e11	297	3.91	.426
e12	297	3.91	.419
e13	297	4.00	.948
eee	297	4.00	.115
Valid N (listwise)	297		

ด้านโอกาสด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

	N	Mean	Std. Deviation
g1	297	3.99	.532
g2	297	3.98	.861
g3	297	3.99	.652
g4	297	3.72	.631
g5	297	3.67	.762
g6	297	3.67	.788
g7	297	3.60	.661
ggg	297	3.99	.672
Valid N (listwise)	297		

3.ปัจจัยการเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

: โดยรวมด้านความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

การตัดสินใจเข้าใช้บริการโดยรวม

	N	Mean	Std. Deviation
cc1	297	3.77	.771
Cc2	297	4.04	.911
Cc3	297	4.09	.272
Cc4	297	4.07	.771
Cc5	297	4.07	.812
Cc6	297	4.04	.919
Cc7	297	4.07	.972
Cc8	297	4.04	.988
Cc9	297	3.98	.612
cc10	297	3.98	.911
cc11	297	3.77	.272
cc12	297	3.64	.992
cc13	297	3.64	.997
cc14	297	3.77	.277

	N	Mean	Std. Deviation
cc15	297	3.55	.612
cc16	297	3.64	.911
Cc17	297	3.66	.177
totalHL	297	4.00	.841
Valid N (listwise)	297		

ภาคผนวก จ
เอกสารขอข้อมูลและหนังสือเชิญ

15

ที่ อว 8606 (นส) 34

ตำราวจุทธภาค 3
ปี 2565
วันที่ 11 ต.ค. 2565
เวลา 09.56

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

6 มกราคม 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูล

เรียน ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 3

ด้วย นายวุฒิศร เศษงาม รหัสประจำตัว 60312901 นักศึกษาระดับปริญญาตรี บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังดำเนินการวิทยานิพนธ์ เรื่อง " การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาชญากรรมในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 3 " มีความประสงค์ จะขอข้อมูลรายละเอียดบันทึกจำนวนการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมในช่วงปี พ.ศ.2561-2565 ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 3 เพื่อประกอบการดำเนินการวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดให้ข้อมูลแก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร. อธิกมาส มากชัย)

ผู้รักษาการแทนรองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.088-2292013

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายวุฒิกิรเดช สามงามยา
วุฒิกการศึกษา	25 กุมภาพันธ์ 2516
ผลงานตีพิมพ์	จังหวัดนครปฐม
รางวัลที่ได้รับ	พ.ศ.2540 ปริญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ.2550 ปริญาโท นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2550 ปริญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยทอง สุข

